

STUDIJA ZAŠTITE KULTURNE BAŠTINE

**KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE
ŽUPANIJE**

**MINISTARSTVO KULTURE
UPRAVA ZA ZAŠTITU KULTURNE BAŠTINE
KONZERVATORSKI ODJEL U ZAGREBU**

ZAGREB, 1999.

**STUDIJA ZAŠTITE KULTURNE BAŠTINE KOPRIVNIČKO- KRIŽEVAČKE
ŽUPANIJE
(konzervatorska podloga za Prostorni plan županije)**

Autor metodologije i voditelj projekta:

mr. sc. Biserka Dumbović Bilušić dipl. inž. arh.

Stručna razrada: Neven Bradić prof. pov. umj.

Kristina Zloušić Iđaković dipl. inž. arh

Dunja Zelić Milošević prof. etnol.

Amelio Vekić prof. arheol.

Digitalna obrada kartografskih prikaza:

Radovan List inž. arh.

Županijski zavod za prostorno uređenje Koprivnica

Renato Cottiero dipl. inž. arh.

Fotografije: mr. sc. Biserka Dumbović Bilušić dipl. inž. arh.

Kristina Zloušić Iđaković dipl. inž. arh.

Zoran Bogdanović

Pročelnik: Tomislav Petrinec dipl. inž. arh.

Zagreb, listopad 1999.

SADRŽAJ:

UVOD

- 1.0. POLAZIŠTA, NAČELA I CILJEVI ZAŠTITE KULTURNIH DOBARA
- 2.0. POPIS KULTURNIH DOBARA (KLASIFIKACIJA PREMA VRSTAMA)
 - 2.1. Povijesna naselja i dijelovi povijesnih naselja
 - 2.2. Građevina, sklop ili dio građevine s okolišem
 - Stari gradovi
 - Sakralne građevine
 - Stambene građevine
 - Građevine javne namjene
 - Groblja i grobne građevine
 - Gospodarske i industrijske građevine
 - 2.3. Elementi povijesne opreme prostora, inženjerske i tehničke građevine
 - 2.4. Područje, mjesto, spomenik ili obilježje vezano uz povijesne događaje
 - 2.5. Arheološka nalazišta i zone
 - 2.6. Krajoblik i dijelovi krajolika
- 3.0. KRAJOBRAZNE REGIJE (REGIJE KULTURNOG KRAJOLIKA)
 - 3.1. Koprivnička i Đurđevačka Podravina
 - 3.2. Kalničko bilogorsko područje
 - 3.7. Izgrađeni krajolik
- 4.0. VALORIZACIJA KULTURNIH DOBARA
 - 4.1. Metodski pristup, elementi i kriteriji valorizacije pojedinačnih građevina
 - 4.2. Elementi i kriteriji valorizacije kulturnog krajolika
- 5.0. OCJENA STANJA, OSJETLJIVOSTI I UGROŽENOSTI KULTURNIH DOBARA
- 6.0. SUSTAV MJERA ZAŠTITE I OČUVANJA KULTURNIH DOBARA
 - 6.1. Mjere zaštite krajolika, povijesnih cjelina i pojedinačnih građevina
 - 6.2. Prioriteti izrade prostorno planske i konzervatorske dokumentacije
- 7.0. KARTOGRAFSKI PRIKAZI
 - 7.1. PREGLEDNA KARTA KULTURNE BAŠTINE 1:100000
 - 7.2. REGIONALNA OBILJEŽJA KRAJOBRAZA 1:100000
 - 7.3. VALORIZACIJA KRAJOBRAZA I KULTURNIH DOBARA ŽUPANIJE
 - 7.4. GENEZA PROSTORA: PREDPOVIJESNO I ANTIČKO RAZDOBLJE
 - 7.5. GENEZA PROSTORA: RAZDOBLJE DO 15.ST.
 - 7.6. GENEZA PROSTORA: RAZDOBLJE OD 16.-19.ST.

UVOD

Konzervatorska podloga zaštite kulturnih dobara Koprivničko križevačke županije izrađena je na temelju Ugovora sklopljenog sa Županijom, kao jedna od podloga za izradu Prostornog plana Županije.

Cilj i svrha izrade ove dokumentacije je inventarizacija sadašnjeg stanja graditeljske i prostorne baštine, ocjena stanja i ugroženosti, te vrednovanje prostornih cjelina i zona kulturnog krajolika. Prema vrijednosnim kategorijama daju smjernice i preporuke za moguće zahvate, te uvjeti i modaliteti zaštite i očuvanja od devastacije i degradacije temeljnih vrijednosti. Konzervatorska podloga zaštite kulturno povijesnih vrijednosti prostora županije je stručni rad, koji ima cilj uključivanja u suvremene životne tokove svih elemenata kulturne baštine, kao temeljnog nositelja identiteta prostora. Spoznaje o vlastitom identitetu, koji je nedjeljivo vezan s pojmom baštine, upućuju na potrebu da suvremeno planiranje i gospodarenje prostorom mora biti u dosluhu s baštinjenim vrijednostima. Kulturnu baštinu a time i prostor kao kulturni krajolik, treba tretirati kao resurs, a ne potrošno dobro, nadovezujući se i nadograđujući se na njih, nastojeći im osigurati uvjete za odgovarajući život i zaštitu. Iako današnji stupanj našeg gospodarskog razvoja ne omogućava potrebna ulaganja u zaštitu graditeljskog i kulturnog nasljeđa, jedan od ciljeva ove dokumentacije je i nastojanje da se spriječe zahvati koji bi dalekosežno mogli imati negativni utjecaj na kulturnu (graditeljsku i prostornu) baštinu.

Metodologija izrade Konzervatorske studije temelji se na reambulaciji postojećeg Popisa spomenika kulture, koji se vodi u Ministarstvu kulture, Upravi za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskom odjelu u Zagrebu, analizi konzervatorske i ostale relevantne dokumentacije izrađene u ovoj Upravi, nekad Regionalnom zavodu za zaštitu spomenika kulture, arhivskim istraživanjima, terenskoj obradi prostora, kroz primjenu analognih suvremenih metoda rada na ovoj problematici, dostupnih iz svjetske stručne literature.

Težište je na integralnom vrednovanju prostora kao kulturnog krajolika. U odnosu na dosadašnju konzervatorsku dokumentaciju, koja se temeljila isključivo na vrednovanju pojedinačnih ostvarenja, ovdje je primijenjen način sagledavanja cjelokupnog prostora županije kao kulturnog krajolika. Studija je sa stanovišta kulturne baštine doprinos izradi **krajobrazne regionalizacije** Hrvatske.

Područje Koprivničko križevačke županije promatrano sa stanovišta regionalnih obilježja je raznoliko; identificirane su dvije prostorne cjeline zajedničkih svojstava, tzv. **regije (tipovi) kulturnog krajolika**: nizinsko područje sjeverne Hrvatske - Podravina i brdsko Kalničko bilogorsko moslavačko područje. Regionalne cjeline

definirane su na temelju slijedećih parametara: prirodnih i zemljopisnih karakteristika, reljefnih obilježja, vrste, tipa i oblika naselja, tipologije tradicijske arhitekture, karakterističnih arhitektonskih obilježja i detalja. Svrha definiranja krajobraznih regija je na **prepoznavanju, njegovanju i unapređenju specifičnosti, regionalne raznolikosti**. Prepoznavanje i definiranje krajobraznih regija ima za cilj očuvanje prepoznatljivosti i karakteristične slike prostora, koja je temelj njegovog vizualnog identiteta. Tijekom planiranja razvoja trebalo bi uvažiti i regionalna obilježja organizacije i morfologije prostora. To podrazumijeva čuvanje prostornih i pejzažnih vrijednosti, planiranje gospodarskih djelatnosti koje imaju tradiciju i temelje na određenom prostoru, organiziranje građevinskih područja i arhitektonskih oblika u suglasju sa karakteristikama regije.

Osim prostorne baštine vrednovane su povijesne cjeline gradskog i seoskog karaktera, te pojedinačne građevine i sklopovi. Zbog složenosti postupka i velikog broja pojedinačnih građevina, **valorizaciju** smo ograničili samo na najviše kategorije: **nacionalnu i regionalnu vrijednost**.

Stupanj očuvanosti izvornih naseobinskih i arhitektonskih struktura; pejzažne, prostorne i morfološke kvalitete krajolika; zastupljenost, brojnost i kvaliteta pojedinih vrsta kulturnih dobara, rezultirali su određivanjem vrijednosnih kategorija pojedinih prostornih cjelina - **zona kulturnog krajolika**. Izdvojene su najvrjednije prostorne cjeline, koje bi trebale imati poseban režim. Prema vrijednosnoj kategoriji pojedine prostorne cjeline, iznesene su preporuke i smjernice za moguće, ali i potrebne zahvate u prostoru..

Sadržaj Konzervatorske podloge je prilagođen svrsi izrade, jedna je od podloga Prostornog plana županije, a usklađen je s Pravilnikom o sadržaju, mjerilima kartografskih prikaza, obveznim prostornim pokazateljima i standardu elaborata prostornih planova, NN 106/98.

U izradi ove studije sudjelovala je interdisciplinarna stručna grupa, sastavljena od arhitekata, povjesničara umjetnosti, etnologa i arheologa.

Poglavlje 2. Popis kulturnih dobara te pregled Kulturno povijesnog razvoja prostora obradio je Neven Bradić, prof. pov. umj., naselja je na temelju topografskog kartona obradila Kristina Zloušić, dipl. inž. arh., a kartografske prikaze digitalno je obradio Radovan List, inž. arh., Županijski zavod za prostorno uređenje Koprivnica i Renato Cottiero.

Zahvaljujemo Županijskom zavodu za prostorno uređenje Koprivnica na razumijevanju te stručnoj i tehničkoj pomoći tijekom izrade ove dokumentacije.

1.0. POLAZIŠTA, NAČELA I CILJEVI ZAŠTITE KULTURNIH DOBARA

Polazišta zaštite kulturnih dobara

Suvremena europska načela vrednovanja i zaštite kulturne baštine temelje se na saznanju da je **graditeljski oblik, bilo koje vrste i značenja, nedjeljivo povezan s neposrednom okolinom, a samim tim i širim regionalnim prostorom i krajolikom**. Jedno od osnovnih polazišta zaštite graditeljske baštine je težnja da se spriječi uništavanje neposrednog krajolika, kako bi arhitektonski spomenik očuvao svoje izvorno okruženje, a time i svoje prostorne vrijednosti i cjelovito značenje.

Suvremena zamisao očuvanja prirodnih, krajobraznih i kulturno povijesnih (graditeljskih) vrijednosti polazi od pretpostavke sveobuhvatne (cjelovite, integralne) zaštite, gdje je nemoguće utvrditi njihovu međusobnu granicu. Prirodne, krajobrazne i graditeljske vrijednosti međusobno se isprepliću, često puta i međusobno uvjetuju.

Smatrajući da **kulturno i prirodno nasljeđe predstavlja harmoničnu cjelinu, čiji su elementi nedjeljivi**, nametnula se potreba **integralnog pristupa** analizi i vrednovanju prostora, te je proširena terminologija zaštite na pojmove **kulturne i prirodne**, odnosno **prostorne baštine**. Na principima **integralne zaštite** zasnovan je novi segment zaštite kulturne baštine, a to je pojam **kulturnog krajolika**, odnosno **prostorne baštine**. Pod prostornom baštinom podrazumijevamo "topografski definirana područja u kojima je osobito izražen kvalitetan suživot kulturne baštine i prirodnih osobitosti sredine, odnosno kao cjelina je iznimnih povijesnih, arheoloških, umjetničkih, kulturnih, etnoloških, znanstvenih, socijalnih i tehničkih vrijednosti". Uz tradicionalni pojam zaštite spomenika kulture i prirode, ravnopravno se pojavljuje i zaštita kulturnih i prirodnih dobara, ili zaštita prirodnih i krajobraznih vrijednosti, odnosno vrednovanje svih oblika proizvoda prirode i ljudske stvaralačke djelatnosti. Sukladno tim polazištima vrednovan je cjelokupni prostor Koprivničko križevačke županije kao antropogeni, ljudskom rukom oblikovani krajolik.

Temeljna načela zaštite kulturnih dobara

- kulturna i prirodna baština predstavlja temelj prepoznatljivost (identiteta) i dokaz je neprekinutog slijeda (kontinuiteta) razvitka sredine, pa ju je potrebno štititi od svake daljnjeg oštećenja i uništenja temeljnih vrijednosti
- osim pojedinačnih građevina, kulturnu baštinu čini i prostorna baština, bilo da je rezultat ljudskog djelovanja kroz povijest, ili je uzajamno djelo prirode i čovjeka
- osim vrednovanih građevina, obično prepoznatljivih primjera određenog stila, kulturnu baštinu čine i skromna ostvarenja tradicijske stambene izgradnje, koje bi kao nositelje identiteta trebalo čuvati u izvornoj namjeni

- prirodni krajolik je neponovljiv, a svako novo širenje građevinskih područja u vrijedne krajobrazne prostore znači osiromašenje krajolika i gubitak samosvojnosti prostora
- nastojati ostvariti edukativne staze kulturne baštine, čime će se potaknuti razvoj kulturnog turizma

Ciljevi zaštite

Jedna od osnovnih zadaća zaštite kulturne baštine, osim **zaštite i očuvanja fizičke strukture** arhitektonskog spomenika, je težnja da se spriječi devastacija neposrednog prostora, kako bi on očuvao svoje izvorno okruženje, a time i svoje prostorne vrijednosti i cjelovito značenje.

Povijesne cjeline i ambijenti, kao i pojedinačne povijesne građevine i sklopovi, zajedno sa svojim okolišem, moraju biti na kvalitetan način, sukladno s njihovim prostornim, arhitektonskim, etnološkim i povijesnim karakteristikama, uključeni u razvoj.

Cilj je usmjeriti razvoj na temelju očuvanja identiteta kulturnog krajolika, ostvarivanja preduvjeta za odgovarajuće održavanje građevina visoke vrijednosti, njihovu revitalizaciju kroz odabir namjena kojima se neće izmijeniti njihove prostorne i oblikovne značajke.

Sprječavanje devastacija svih vrsta na kulturnim dobrima trebalo bi se osigurati stalnim praćenjem stanja na građevinama, i djelovanjem svih nadležnih institucija i službi.

Iako se zaštita provodi po posebnim zakonima, Prostorni plan je prilika za sveobuhvatno sagledavanje i cjelovitu zaštitu. U cilju sustavne brige za zaštitu graditeljske baštine, kako je određeno u Programu prostornog uređenja Republike Hrvatske, osnovna su opredjeljenja slijedeća:

- uspostava cjelovitog i usklađenog sustava zaštite graditeljskih i kulturnih vrijednosti
- neprekidno istraživanje i vrednovanje graditeljske baštine, te poticanje temeljne stručne i znanstvene obrade, radi djelotvornije zaštite ali i radi uključivanja u razvojne programe
- revizija postojećih konzervatorskih studija za zaštićene povijesne cjeline
- zaštita mogućih arheoloških predjela i mjesta u skladu s načelima arheološke struke i konzervatorske djelatnosti
- uspostava uravnoteženih odnosa između osnovnih izvornih povijesnih oblika graditeljske baštine i suvremenih graditeljskih pojava, osobito na području povijesnih urbanih i ruralnih cjelina, radi očuvanja njihovih povijesnih vrijednosti koje svjedoče o identitetu područja kojem pripadaju

- u sklopu modela revitalizacije seoskih cjelina primijeniti integralne oblike zaštite, te poticati osnivanje muzeja na otvorenom i predstavljanja narodnog stvaralaštva radi odgojno obrazovnih, ekoloških i turističkih učinaka.

Europskom konvencijom o krajoliku, krajolikom se smatra područje izgled kojega je određen djelovanjem i međudjelovanjem prirodnih i ljudskih činitelja. Krajolik se mora shvatiti kao prostorno ekološku, gospodarsku i kulturnu cjelinu, u kojoj valja poštivati načelo raznolikosti i posebnosti krajolika. Prema smjernicama prostornog uređenja Radne zajednice Alpe Jadran (1997) ciljevi i opredjeljenja su osigurati vitalni kvalitetni krajolik uz očuvanje i naglašavanje identiteta pojedinih područja. Potrebno je prepoznati i sačuvati pojedine tipove krajolika; krajolik s visokim stupnjem gospodarske učinkovitosti, krajolik s visokim stupnjem prirodnosti, krajolik s visokim stupnjem identiteta, nove kvalitete krajolika (osobito vezana uz naselja). U svrhu očuvanja i unapređenja krajobrazne raznolikosti propisuje se slijedeće:

- izbjegavati pravocrtne regulacije vodotoka, a duž postojećih regulacija i agromeliorativnih zahvata omogućiti opstanak i mjestimičnu obnovu bujnih vlažnih biotopa i ambijenata,
- duž međa vratiti živicu u svrhu biološke i krajobrazne raznolikosti,
- spriječiti daljnju neplansku izgradnju kuća i drugih građevina na krajobrazno izloženim mjestima,
- očuvati seoske krajolike i omogućiti razvitak sela uz oživljavanje seoskog gospodarstva, biopoljodjelstva, obrtništva, rukotvornih vještina, turizma, naivne umjetnosti, te poticanje seoskog stanovanja kao mogućnosti izbora. Pri tom je važno očuvati sliku naselja i kultiviranog krajolika, a građevna područja odrediti na način da se očuvaju oblikovne (morfološke) i strukturalne značajke graditeljske baštine, prije svega: oblik parcele, smještaj građevina na parceli i tradicijski obiteljski vrt,
- očuvanje prepoznatljivosti povijesnih cjelina urbanog karaktera treba temeljiti na poštivanju jedinstvenosti svakog grada, njegovoj povijesnoj slojevitosti, zakonitostima rasta i preobražaja. Potrebno je provesti revalorizaciju dosad utvrđenih zona zaštite, na principima najstrože i potpune zaštite povijesne organizacije i strukture, odnosno odrediti zone u kojima su moguće graditeljske intervencije, a da se time ne narušavaju vrijednosti najstrožeg povijesnog središta. Osobitu pozornost posvetiti kontaktnim zonama povijesnog središta i rubnim dijelovima grada, štiteći mjerilo, zatečene vrijednosti i graditeljsku tradiciju.

Povijesne cjeline i ambijenti, kao i pojedinačne građevine koji imaju svojstva kulturnog dobra, zajedno s njihovim okolišem moraju biti na kvalitetan i odgovarajući

način (tj. u skladu s njihovim prostornim, arhitektonskim, etnološkim i povijesnim značajkama) uključeni u budući razvitak. To prije svega znači:

- očuvanje i stručnu konzervatorsku obnovu svih građevina i sklopova s obilježjima kulturnog dobra,
- očuvanje povijesne organizacije (matrice), parcelacije i građevne strukture unutar zaštićene povijesne cjeline gradskog, gradsko seoskog i seoskog karaktera, to se osobito odnosi na prepoznatljiva podravska sela,
- očuvanje i obnovu tradicijske arhitekture (stambene i gospodarske), mlinova i ostalih povijesnih građevina kao nositelja prepoznatljivosti prostora,
- očuvanje i njegovanje izvornih i tradicionalnih uporaba građevina i sadržaja, poljodjelskih kultura i tradicijskog načina obrade zemlje,
- ukoliko nije moguće očuvanje drvene tradicijske arhitekture "in situ", urediti tradicijske okućnice preseljenjem preostalih primjera drvenih građevina na prostore u kojima bi se organizirao muzej na otvorenom,
- istraživanje i izlaganje arheoloških nalaza i mjesta,
- zadržavanje povijesnih oblika komunikacije – starih cesta, pješačkih putova i planinarskih staza; često praćenih raspelima i pokloncima,
- zadržavanje i očuvanje prepoznatljivih toponima, naziva sela i zaselaka, brjegova i potoka, od kojih neki imaju simbolično, ali i povijesno značenje.

2.0. POPIS KULTURNIH DOBARA (sistematizacija prema vrstama)

Sistematizacija prema vrstama kulturnih dobara:

Klasifikacija kulturnih dobara na području Županije prema predloženim vrstama, temelji se na Zakonu o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, a usklađena je s važećim međunarodnim dokumentima: poveljama, konvencijama i preporukama zaštite kulturne baštine (UNESCO, ICOMOS, Vijeće Europe).

Povijesna naselja i dijelovi povijesnih naselja: gradskih, gradsko seoskih i seoskih obilježja

- povijesna naselja specifična za razdoblje ili kulturu
- povijesna središta koja su dio suvremenog grada ili sela
- dijelovi naselja (grada, sela) koji su preostali u obliku ostataka ili grupe građevina, a pružaju jasan dokaz o karakteru naselja

Građevina, sklop ili dio građevine s okolišem

- Stari gradovi (utvrde, burgovi, fortifikacije i sl.)
- Stambene građevine (dvorci, kurije, vile, gradske stambene kuće, tradicijske (seoske) kuće)
- Građevine javne namjene (vijećnice, škole, željezničke stanice, hoteli, lječilišta)
- Sakralne građevine (crkve, kapele, samostani, kapele poklonci)
- Groblja i grobne građevine
- Gospodarske i industrijske građevine

Elementi povijesne opreme prostora, inženjerske i tehničke građevine s uređajima

- građevine niskogradnje, stare ceste s opremom, ograde, mostovi
- nadvožnjaci, vodne ustave s tehničkom opremom
- oprema vezana uz tradicionalnu poljodjelsku obradu i sl.

Područje, mjesto, spomenik i obilježje vezano uz povijesne događaje i osobe

- područja vezana uz povijesne događaje
- javna plastika, skulpture u prostoru
- memorijalna područja, masovne grobnice, kosturnice
- rodne kuće i mjesta djelovanja osoba velikog značenja za nacionalnu kulturu, znanost i ostale djelatnosti

Arheološka nalazišta i zone

- prehistorija
- antika
- srednji vijek

Krajolik ili njegov dio koji sadrži povijesno karakteristične strukture, što svjedoče o čovjekovoj prisutnosti u prostoru

- namjerno **kreiran krajolik**, stvoren čovjekovim djelovanjem, a podrazumijeva parkove, perivoje i vrtove, stvorene iz estetskih razloga, vezane uz religijske ili druge monumentalne građevine
- **krajolik nastao organskim putem**, višestoljetnim djelovanjem društvenog, gospodarskog, administrativnog ili religijskog poticaja na svoj prirodni okoliš. Razlikujemo **fosilni krajolik**, u kojem je evolucijski proces u nekom trenutku prošlosti došao do kraja, i **kontinuirani krajolik** koji je zadržao djelatnu društvenu ulogu u suvremenom društvu, usko povezanu s tradicijskim načinom života, u kojem je evolucijski proces još uvijek u tijeku, a istovremeno još uvijek pruža materijalne dokaze svoje evolucije kroz vrijeme (poljodjelski krajolik)

Osvrt na priloženi popis kulturnih dobara na području Koprivničko križevačke županije

Priloženi popis kulturnih dobara temelji se na identifikacijskim podacima, sažetim povijesnim podacima te kratkim opisom svakog spomenika.

Na temelju izložene klasifikacije, sistematiziran je Popis kulturnih dobara na području Koprivničko križevačke županije i grafički predložen na Preglednoj karti kulturne baštine.

Priloženim popisom nisu mogle biti obuhvaćene sve građevine i lokaliteti, jer zbog njihove brojnosti fizički nije mogao biti obavljen obilazak svih naselja i prostora Županije, ali su svakako obuhvaćeni svi najvažniji, stoga bi na slijedećoj razini Prostornih planova (gradova i općine) trebalo obaviti još temeljitiju evidenciju, te tako eventualno nadopuniti Popis.

U grupi spomenika: **područje, mjesto, spomenik i obilježje vezano uz povijesne događaje i osobe**, obavljena je selekcija dosadašnjeg popisa, prije svega zbog izuzetne brojnosti i zastupljenosti ove vrste. Najveći broj spomenika ove vrste odnosio se na spomen obilježja vezana uz događaje i osobe NOB-a. Kriterij sadašnjeg odabira: **likovna i prostorno ambijentalna vrijednost** obilježja, te sva

mjesta obilježena skulpturama likovnih umjetnika. Ostale lokalitete trebalo bi revalorizirati s povijesnog stanovišta (revalorizaciju bi trebali provesti stručni timovi povjesničara suvremene povijesti u nadležnim institucijama). Takav stručno selektiran popis bi se potom uvrstio u Popis spomenika kulture.

Groblja i grobne građevine u svim naseljima nisu bila upisana u Popis spomenika kulture, ali su prostorni čuvari povijesti porodica i naselja i imaju lokalnu vrijednost. Osim svoje povijesno dokumentarne vrijednosti često imaju i kulturno umjetničku, koja se očituje u oblikovanju križeva i nadgrobni ploča, u pravilu proizašlih iz ruku lokalnih graditelja i majstora. Prisutna su u većini naselja, a vrijednost im se očituje u odabiru lokacije, jednostavnoj prostornoj shemi koju prati zona vegetacije i pripadajuća grobna kapela. Bitan su element oblikovanja krajolika. U slijedećoj fazi i na razini evidencije prostora za potrebe Prostornih planova općina, svakako treba obraditi i groblja, sa stanovišta urbanističko arhitektonske, povijesne, etnološke i likovne vrijednosti.

Posebnu vrijednost u prostoru čine **inženjerske i tehničke građevine niskogradnje** s pratećim postrojenjima, koje bi također trebalo temeljitije evidentirati i obraditi na detaljnijoj razini obrade prostora.

Dosad nisu bile obrađivane ni **građevine javne namjene**, prije svega škole, općinske kuće, vatrogasni domovi, kao ni **industrijske građevine (industrijska arheologija)**, čije primjere nalazimo u gradovima Koprivnici i Križevcima.

Arheološki lokaliteti na području Koprivničko križevačke županije najvećim dijelom evidentirani su rekognisciranjem ili slučajnim nalazima, dok je tek manji dio otkriven zaštitnim ili sustavnim iskopavanjima. Podaci o lokalitetima temelje se na dokumentaciji RGZ, Registru arheoloških lokaliteta sjeverozapadne Hrvatske, te na dostupnoj literaturi koja se bavi predmetnom zonom.

Popis arheoloških lokaliteta je otvorenog karaktera, nadopunjavat će se i precizirati svakom novom intervencijom u kulturne slojeve te je za očekivati još intenzivnija arheološka topografija županije.

Popis spomenika kulture obradili su Neven Bradić, prof. pov. umj. i Kristina Zloušić Iđaković, dipl. inž. arh. uz konzultacije Amelia Vekića, prof. arheologije.

I. POVIJESNA NASELJA

1. URBANOG KARAKTERA

* Đurđevac

Područje Đurđevca naseljeno je od prethistorije. U srednjem vijeku prvi puta spominje se 1270., kaštel 1326. a župa sv. Jurja 1334.g. Oko crkve razvija se naselje, dok se kaštel nalazi na usamljenom malom uzdignuću 100 m od sela i u vrijeme turskih osvajanja postaje jedno od najvažnijih obrambenih punktova čitave tadašnje Hrvatske (i Monarhije u cjelini). Upravo u to vrijeme vrše se najznačajniji radovi na obnovi, ojačanju i proširenju kaštela: zidine su pojačane kontraforima, izgrađena je kula, dodano dvorište, te dobiva današnji izgled s tlocrtom osnovom nepravilnog poligona pred kojim je veliko trokutno dvorište sa ugaonim kulama. Pojavom mira, Đurđevac naseljava novo stanovništvo, izgradnja se širi na okolne putove koji se zrakasto šire iz središta mjesta s parkom i novom župnom crkvom koja zamjenjuje staru, a uskoro postaje i sjedište pukovnije (sve do 1871.g.). U drugoj polovini 19.st. grad već ima značaj lokalnog industrijskog, poljoprivrednog i kulturnog središta. Ekonomski polet rezultirao je izgradnjom novih gradskih kuća, prizemnica i katnica bogatije oblikovanih pročelja uz obod glavnog trga i glavne ulice. Početkom 20.st. gradi se najnovija župna crkva, a to vrijeme donosi i daljnji razvoj i širenje naselja, te uz izgradnju pruge i magistrale, Đurđevac postaje glavno središte poljoprivredne proizvodnje ovog kraja Podravine. 1997.g. proglašen je gradom.

* Koprivnica

Središte Podravine. Naseljeno već u brončanom dobu (nalazište Seče). Od ilirskih plemena, na tom području žive Jasi, a kasnije zajedno s Keltima. U 1.st. Podravinu osvajaju Rimljani i uz cestu grade i dva naselja: Piretis (J predgrađe Koprivnice) i Sunistu (Kunovec Breg). Kršćanstvo se pojavljuje nedugo potom sa biskupskim sjedištem u Ludbregu (Iovia Botivo). Srednji vijek ne donosi vijesti o Koprivnici sve do 13.st. kada se prvi puta spominje koprivnička tvrđa, kao i tada već razvijeno naselje. 1290.g. u grad dolaze franjevci, osnivaju samostan i započinju obrazovanje i kulturni život u gradu. Sredinom 14.st. spominje se i druga utvrda u blizini – Kamengrad (Starigrad), a u isto vrijeme Koprivnica postaje slobodni kraljevski grad, te se razvija i raste sve do prodora Turaka u 16.st. Sredinom 16.st. osniva se vojnokrajiška kapetanija što uvjetuje obnovu stare utvrde, dok se nova utvrda gradi poč.17.st. kao jedna od najsuvremenijih tvrđava u tom dijelu Evrope. Nakon prestanka turske opasnosti, grad doživljava procvat trgovine i obrta. 1870.g. u Koprivnicu dolazi željeznica što utječe na nagli razvoj industrije, koja u slijedećih nekoliko desetljeća, postaje glavno središte Podravine (Danica, paromlinovi, Tvornica ulja, Braća Wolf - Podravka) i, iako većina industrije propada prije II. svj. rata, upravo na tim temeljima izgrađuje se nova, koja zadržava taj primat na području Podravine do danas. Nakon II. svj. rata naglo raste i sam grad te se izgrađuju cijela područja između gradske jezgre i kolodvora, područja prema Starigradu, Jagnjedovcu, Vinici i Kunovec Bregu.

R br. 770

* Križevci

Križevci su nastali na hrptu izduženom od S prema J. Postoji mogućnost

R br. 742

da je hrptom prolazila rimska cesta, ali svakako je prolazila srednjovjekovna, uz koju se razvija naselje, uz srednjovjekovni kaštel koji se spominje 1223.g. U to vrijeme, pa sve do 18.st., Križevce su činila dva grada, stari-Donji i novi-Gornji osnovan 1252.g. kao slobodni kraljevski grad, koji postaje središte jedne od najvećih županija u Hrvatskoj tog vremena. Tako je 1397.g. u Križevcima održan jedan od hrvatskih sabora, osobito bitnih za hrvatsku političku budućnost, na kojemu kralj Sigismund u borbi za prijestolje pogubljuje hrvatskog bana Stjepana Lackovića i mnoge plemiće, te je on poznat kao 'krvavi križevački sabor'. U 16.st. u vrijeme turskih osvajanja Križevci postaju sjedište kapetanije i vrlo važno mjesto obrane, što uvjetuje izgradnju jakog sistema utvrda po rubu naselja oko Donjeg grada, koji postaje važniji i u kojemu žive vojnici, suci, obrtnici, dok u Gornjem gradu žive uglavnom seljaci sa vjerskim središtem u samostanu augustinaca (kasnije franjevac). 1661.g. ta dva grada se ujedinjuju. Nakon mira Križevci se razvijaju u društveno-kulturnom, gospodarskom i urbanističkom smislu: prva gimnazija (pavlinska) djeluje od 1675-1786.g., upravno sjedište obnovljene županije (sredinom 18.st.), prvo gospodarsko-šumarsko učilište u ovom dijelu Evrope itd. Krajem 19.st. s prometnim povezivanjem (pruga i ceste) s Mađarskom i ostalim dijelovima Hrvatske Križevci postaju razvijen grad suvremenih dimenzija, što se dovršava posljednjom fazom razvoja tijekom 20.st.

2 POLUURBANOG KARAKTERA

* **Drnje**

Sjeverozapadno od Koprivnice, na raskrižju važnih putova i na željezničkoj pruzi Rijeka-Budimpešta u podravskom dijelu županije je smješteno naselje, na prostoru koji je naseljen još u pretpovijesno doba. Župa Sv. Jurja u Trnju, kako se tada naselje zvalo, spominje se 1501.god. u vizitacijama. Kasnije Drnje prerasta u jedno od najznačajnijih naselja u ovom dijelu Podravine zahvaljujući svom položaju. Imalo je utvrđeni kaštel na obali Drave za obranu, carinu na putu prema Ugarskoj, luku na samoj Dravi, solanu, a razvijaju se i obrti, trgovina i poljodjelstvo. Danas nema takav značaj kakav je imalo u 19. i početkom 20.st., ali je zadržalo u to doba razvijeni poluurbani karakter.

* **Đelekovec**

Sjeverno od Koprivnice u podravskom dijelu županije kontinuirano naseljenom od 10. do 16.st. formiralo se naselje uz put od Drnja prema Legradu. Crkva Blažene Djevice Marije se spominje već u 13. st. kao sjedište župe na plemićkom posjedu, a postojao je i kaštel koji je zajedno sa crkvom potpuno uništen u 16. st. Zbog zasluga u borbi protiv Turaka u 17. st. Đelekovec dobiva veliku slobodu i samoupravu. Sama župa je obnovljena 1789. god. Od tada se razvija u društveni i gospodarski centar okolnog područja sa poluurbanim elementima.

* **Gornja Rijeka**

Prostor je naseljen još u neolitu, a kontinuitet naseljenosti se proteže sve do 1248.god. kad se spominje upravna župa Blažene Djevice Marije. Grad-tvrđa Mali Kalnik spominje se 1245. god. u središtu feudalne gospoštije kalničkih plemića koja često mijenja gospodara. Podno tvrđe u 14. st. nastaje naselje-varoš tamo gdje su to dopustili prirodni uvjeti tako

da 1501. god. ima status sajmišta (tjedno i dva puta godišnje). Ime je naselje dobilo po potoku Rijeka koji izvire podno tvrđe. U 16. st. česti su upadi Turaka pa je život oskudniji dok se u 17. st. živi mirnije pa su posljednji vlasnici Orehovečki napustili Kalničku utvrdu i sagradili dvorac u G. Rijeci 1663. god. nadomak naselja koje je smješteno sjeverozapadno od Križevaca, na zapadnom dijelu Kalničkog prigorja, a na putu koji od Križevaca vodi prema Varaždinu. Gravitiraju mu sva okolna naselja pa je u drugoj polovini 19. st. gospodarski i kulturni centar okolnog područja a osnovan je i jak administrativni centar - centralna općina sa odgovarajućim funkcijama. Danas nije prepoznatljiv takav značaj naselja, ali je zadržan izgled centralnog dijela naselja iz tog razvijenog perioda.

* **Kalinovac**

U podravskom dijelu županije na području na kom se župa i crkva spominju još u prvom popisu župa 1334.god. kad je područje zasigurno bilo naseljeno, kao i za popisa 1501.god. postojalo je naselje koje je za vrijeme Turaka nestalo. Nakon Turaka naseljavanje počinje 1636. god. tako da u 17. st. naselje ima pedesetak kuća i pripada đurđevačkoj župi. Tek u 19.st. naselje raste, gradi se crkva i 1881.god. osniva se i zasebna župa od tada naselje dobiva poluurbana svojstva.

* **Kloštar Podravski**

Jugoistočno od Đurđevca u podravsko-bilogorskom dijelu županije naseljenom još u mlađe željezno doba smješteno je naselje na današnjoj podravskoj magistrali. U srednjem vijeku je na ovom prostoru postojala gospoštija pod imenom Gorbonok, često mijenja gospodare, a samo naselje obrambenog karaktera imalo je razvijenu i trgovačku djelatnost. U 16. st. propada zbog Turske opasnosti. 1702.god. ponovno se gradi crkva Sv. Benedikta na temeljima stare, a pretpostavlja se da je tu bio i benediktinski samostan jer je i samo naselje nazvano Kloštar. Od 18. st. naselje se postupno razvija u centar okolnih naselja društveni, administrativni, gospodarski i vjerski kao i prometni. Danas je to tranzitno naselje poluurbanog tipa.

* **Legrad**

Na sutoku Mure i Drave naseljenost je u kontinuitetu evidentna od neolita. Na ravnom terenu, danas u najsjevernijem dijelu županije smješteno je naselje koje se u dokumentima spominje već u 12. st. kao i crkva Sv. Trojstva (kod Kakinje). U 13. st. Legrad pustoše dvije vojske križarska i Tatari poslije čega se grad ponovno diže razvija trgovinu i obrt tako da u 14. i 15. st. postaje najvažnije trgovište u ovom dijelu Hrvatske, sa velikim stupnjem samouprave. Utvrdu koja je već tada postojala tijekom 16. i 17. st. obnavljaju, dograđuju i grade novu Zrinski u čijem je posjedu Međimurje u tom periodu. To je ujedno i jedna od najvažnijih utvrda u obrani od Turaka za koju zna cijela suvremena Evropa čime su zaslužili velike povlastice od kralja Ferdinanda III. Nakon odlaska Turaka ponovno postaje važno trgovište zbog luke i prijelaza preko Drave, cvjetaju obrti i trgovina i mjesto je proglašeno gradom. 1720. god. Legrad "preseljava" na južnu obalu Drave zbog velike poplave. Tokom 18. st. razvija se u trgovište sa centralnim funkcijama za širu okolinu sa obrtima vezanim uz blizinu Drave (zlatarstvo, mlinarstvo, fljojsarstvo). Tako naselje sa velikom zanatskom i trgovinskom tradicijom, te društveno-vjerskim životom razvija osebujno gospodarstvo koje je u padu između dva rata osobito ono izvanpoljoprivredno što je evidentno i u samom izgledu centralnog dijela naselja koje je samo djelomično zadržalo poluurbani izgled.

* **Novigrad Podravski**

Naselje je smješteno jugoistočno od Koprivnice u podravsko-bilogorskom dijelu županije gdje rječica Komarnica i put koji se spušta s Bilogore presijeca podravsku magistralu, na prostoru koji ima kontinuitet naseljenosti od pretpovijesti do danas. Župa se spominje već 1229.god., a potom i veliki vlastelinski posjed Komarnica. Naselje pripada najstarijim u ovom području pa je i cijeli arhiđakonat nosio ime Komarnički. Već 1356. ima status oppiduma-trgovišta i razvija se sve do dolaska Turaka. Nakon Turaka ponovno župa 1654. god., a poslije reorganizacije Vojne krajine sjedište jedne kapetanije Đurđevačke pukovnije. U 18. i 19. st. važan ratarsko-stočarski i trgovačko-obrtnički, kao i kulturno-prosvjetni centar za okolicu. U novije vrijeme se samo naslućuje ranije poluurbano svojstvo.

* **Sveti Ivan Žabno**

Naselje je smješteno jugoistočno od Križevaca na važnoj prometnoj točki gdje se križaju putovi Zagreb-Bjelovar i Križevci-Bjelovar i uz željezničku prugu Zagreb-Križevci-Bjelovar. Nalazi se na brežuljku sa kog se moglo kontrolirati okolno područje što je sigurno razlog naseljenosti ovog prostora još od neolita. Prvi put se Žabno spominje u 13. st. kao feudalni posjed, a župa se nalazi već na prvom popisu župa zagrebačke biskupije 1334.god. U 16. st. izgrađena je u Žabnu manja pogranična utvrda za obranu od Turaka, a pod upravom Cirkvene, ali nakon pada Čazme gubi funkciju biva napuštena i propada. Nakon prestanka Turske opasnosti naselje se razvija da bi krajem 19. i početkom 20.st. imalo izgled poluurbane sredine, koji u kasnijem periodu ne uspijeva sačuvati, međutim ostaje nakon Križevaca prvo naselje po veličini i značenju u toj regiji.

* **Virje**

Sjeverozapadno od Đurđevca naseljenost je evidentna u kontinuitetu od neolita do danas, na prostoru koji se danas nalazi na podravskoj magistrali prema Koprivnici. Naselje je smješteno na raskrižju putova i na blago nagnutom terenu, razgranato od četiri glavne ulice koje se križaju gotovo pod pravim kutom. Rimokatolička župa Sv. Martina postoji već 1334.god., kao i veliki vlastelinski posjed. Virje je imalo status oppiduma-trgovišta, krajiška utvrda u vrijeme Turskih napada koja se zvala Prodavić nalazila se na području današnjeg parka. 1626.god. podignut je Wasserburg po odluci Hrvatskog sabora održanog u Varaždinu okružen rijekom Zdeljom, a oko njega je nastalo naselje sa oko tridesetak kuća. Nakon reorganizacije Vojne krajine sjedište je jedne kapetanije Đurđevačke pukovnije i u 18. st. se intenzivno naseljava, ruše se stare kuće i grade nove oko četiri glavne ulice i ima status grada sa četiri godišnja sajma. Razvijaju se obrti i trgovina, a prati ih i bogat kulturni razvoj. U to doba se izjednačavalo sa Đurđevcem veličinom i funkcijama, međutim ukidanjem Vojne krajine i uspostavom civilne vlasti Đurđevac jača i postaje centar ovog područja dok Virje stagnira, a potom ima silaznu putanju jer se stanovništvo seli, domaćinstva se usitnjavaju, a nepoljoprivredne aktivnosti slabe, ali mu poluurbani izgled naselja ostaje.

3 RURALNOG KARAKTERA

* **Cirkvena**

Prostor je aktivan kako u mlađem kamenom tako i u antičkom dobu sudeći po nalazima arheologa, dok se u 13. st. na ovom području nalazi veliki vlastelinski posjed. Samo naselje prvi put se spominje 1375. god., dok se župa zatiče u drugom popisu župa zagrebačke biskupije 1501. god. Naselje je nastalo pored nizinskog kaštela koji je u 16. st. bio je uključen u Vojnu krajinu. Napušten je i srušen polovinom prošlog stoljeća. 1673. godine Cirkvena dobiva povelju slobodnog trgovišta. Nema razvijene centralne funkcije zbog blizine Žabna i ima potpuno ruralni izgled.

* **Gola**

Prostor Prekodravlja je bio naseljen još u pretpovijesno doba o čemu svjedoče nalazi arheologa dok u srednjem vijeku na ovom prostoru egzistira više naselja i svakako je jedno od važnijih bio u okolici starog grada Pepelara čiji ostaci i danas postoje i potvrda su naseljenosti ovog dijela županije u tom periodu, ali je u vrijeme turskih napada potpuno devastirano i život se osnivanjem župe vraća tek u 19. st. kad su inženjeri Vojne krajine isplanirali selo iz temelja. Od tada je Gola gospodarski, administrativni i kulturni centar Prekodravlja.

* **Hlebine**

Na dijelu Podravine koji je naseljen još u mlađe željezno kao i u brončano doba nastalo je naselje Hlebine. Već 1334. god. spominje se crkva Blažene Djevice Marije u Strugi što odgovara današnjoj župi u Hlebinama. Struga je u to doba dio velikog Prodavičkog posjeda te kao i drugi posjedi u to vrijeme često mijenja gospodara. Naletom Turaka župa 1552. god. propada. Nakon Turske opasnosti stanovnici se vraćaju, a doseljavaju se i iz drugih krajeva, međutim sjedište župe sve do 1789. god. ostaje u Drnju. Prvo je osnovana kapelanija, a potom i župa 1799. god. Župna crkva je sagrađena 1834. god. Danas je to naselje sa pretežno poljoprivrednim stanovništvom i ruralnim izgledom iako je općinski centar.

* **Kolarec**

Na uzvišenju, južno od puta Križevci – Novi Marof smješteno je naselje kao da je izraslo iz terena. Selo se prvi put spominje krajem 14. st., a potom i početkom 17. st. kao plemenito selo. Tek od 1934. god. ima pučku školu, a 1938 selo je zadesio požar u kom je uništen velik broj objekata. Nakon toga se selo obnavlja po planu F. Florschutza sa novom prostornom organizacijom prilagođenoj tradicionalnoj arhitekturi sa znatnim poboljšanjima.

* **Koprivnički Bregi**

Naselje se nalazi na ravnom terenu nadomak Koprivnice, na putu prema Hlebinama u podravskom dijelu županije, tako da kao satelitsko naselje dijeli povijesnu sudbinu sa Koprivnicom, od pretpovijesti do danas. Zbog svog položaja uvijek su pripadali slobodnom kraljevskom gradu Koprivnici. Prvi put se u dokumentima spominje u 14. st. a od tada se razvija u ratarsko-stočarsko naselje sa jakom tradicijom povrtlarstva.

* **Podravske Sesvete**

U podravskom dijelu županije od Kloštra Podravskog prema Dravi i na blagom uzvišenju je smješteno naselje. Župa Svih Svetih na tom mjestu

spominje se već u popisima župa zagrebačke biskupije 1334. i 1501. god. da bi nakon odlaska Turaka važno za jedno od najstarijih sela župe Sv. Benedikta u Kloštru Podravskom. Samostalna župa Svih Svetih uspostavljena ponovno tek 1885. god. kad je izgrađena i nova crkva, iako se crkva spominje još u vizitacijama 1658. god. Naselje je seoskog tipa sa izrazito poljoprivrednom djelatnošću stanovnika.

* **Sveti Petar Orehovec**

Zapadno od Križevaca položeno na hrptu jednog brežuljka razvilo se naselje na prostoru koji je naseljen već u pretpovijesti. Župa se spominje 1334. god na feudalnom posjedu koji se tu nalazi još početka 13.st., a već sredinom 14.st. tu postoji i crkva-tvrđava sa masivnim zvonikom. Župna crkva Sv. Petra izgrađena je u drugoj polovini 18.st., a nešto kasnije i župni dvor. Krajem prošlog stoljeća i početkom ovoga, naselje je bilo na svom vrhuncu što se vidi po izgradnji, dok kasnije stagnira. Prevladava poljoprivredno stanovništvo; naselje je ruralnog izgleda.

* **Torčec**

Povijest naselja se može pratiti od prvog popisa župa zagrebačke županije, ali je prostor naseljen od pretpovijesti. Župa Sv. Stjepana se spominje se u popisu iz 1334. god., a naselje je dio peteranečkog vlastelinskog posjeda sa kaštelom koji se nalazio na putu prema Đelekovcu i opticala ga je voda potoka Gliboki. U blizini se nalazila kapela, a već 1501. god. Torčec gubi župu i biva s kapelom pripojen drnjanskoj župi. Danas je to naselje seoskog tipa karakteristične organizacije i izgleda.

* **Zablatje**

Župa je na ovom mjestu postojala već u 14. st., spominje se u popisu župa 1334. god. i kasnije u 16. st., a područje je vjerojatno naseljeno još ranije. Tokom 16. st. župa je propala i sjedište župe je premješteno u susjedni Imbriovec. To je danas seosko naselje skromnih dimenzija unutar kojih je uspjelo u većoj mjeri sačuvati izgled.

* **Ždala**

Nalazi se na sjeveru županije, u Prekodravlju za koje se zna da je naseljeno već u pretpovijesti, a područje današnje Ždale u ranom srednjem vijeku. Već u prvom popisu župa zagrebačke biskupije spominje se i Ždala, međutim ovaj prostor biva u vrijeme Turaka potpuno devastiran i napušten i tek se početkom 19.st. ponovno naseljava. U sastavu je župe u Goli da bi 1884.god. izgradili crkvu i župni dvor i postali zasebna župa 1895. god. Danas je to seosko naselje sa dijelovima koji djeluju napušteno.

II. GRAĐEVINA, SKLOP ILI DIO GRAĐEVINE S OKOLIŠEM

1. SAKRALNE GRAĐEVINE

A) SAMOSTANI

- * **Bivši pavlinski samostan i crkva Sv. Ane, Križevci** R br. 500
- pavlinski samostan osnovao je protonator hrvatskog kraljevstva I. Zakmardi 1665.g., podarivši svoju kuću i imanja, sa svrhom organiziranja školovanja u Križevcima. Gradnja samostana, navodno po projektima iz 17.st., uz glavnu gradsku ulicu počinje 1699.g., a do 1709.g. veći dio samostana već je uređen. U slijedećih desetak godina podiže se crkva, čiji zvonik je ujedno služio i kao ulaz u samostan. U prizemlju na pročelnoj strani bile su učionice, a u začelju veliki reflektorij, radne prostorije i kuhinja. Na katu, pročelni dio zaprema biblioteka, u začelnom su krilu svečana sala, kapelica i bolesničke sobe, dok su redovničke ćelije bile na I krilu, prema vrtu. 1786.g. ukinut je pavlinski red. U to vrijeme, graditelj generalata J. Grall iz Bjelovara sastavlja troškovnik za obnovu samostana, kada se on raspolavlja za potrebe župe (jer je crkva sv. Ane proglašena župnom) i potrebe Magistrata. U 19.st. pročelje samostana obnovljeno je u dekorativnom historicističkom stilu. Postepena obnova u tijeku.
- * **Franjevački samostan i crkva Sv. Antuna Padovanskog, Koprivnica** R br. 532
- smješten unutar zidina tvrđave, s JI strane. Prvobitno smješten na lokaciji današnje župne crkve i župnog dvora; smatra se da je osnovan 1292.g. Obnovljen oko 1372.g. Nakon napuštanja samostana sredinom 16.st. i nakon trećeg povratka franjevaca u Koprivnicu sredinom 17.st., novi samostan počinju graditi 1675.g. na toj novoj lokaciji. Radovi se odvijaju polagano, a prvi dio uglavnom je završen do 1685.g. kada je sagrađen prvi kat I i J krila samostana. Novo veliko J krilo zida se 1729/30.g. Potres 1778.g. znatno oštećuje građevine, a tijekom obnove oko 1820.g. nestaje dio vrijednog baroknog inventara. Također stradao i u vrijeme potresa 1880. i 1938.g. Dio temelja samostana počivao je na gradskim zemljanim bedemima, a nakon njihova zaravnavanja poč.20.st. veći dio samostanskih zidova postao je statički nestabilan, te je južni dio bio srušen 1923.g. dok je I krilo popravljeno i osposobljeno za stanovanje, kako je ostalo do danas.
- Crkva Sv. Antuna** građena je u isto vrijeme kad i samostan, od 1675-85.g. Pravokutnog je tlocrta s trostranim završetkom svetišta i zvonikom ispred Z pročelja. U Z dijelu S fasade prizidana je kvadratna kapela Sv. Salvatora 1745.g. Nasuprot njoj nekada bila kapela Majke Božje Lauretanske, koja je naknadno srušena i na njenom mjestu izgrađen ulaz u samostanski kompleks. Unutrašnjost je bačvasto svođena sa šiljatim susvodnicama; iznad Z dijela kor na stupovima; a ispod kriptu. Vrijedan barokni inventar čine klasicistički glavni oltar sv. Antuna Padovanskog iz poč.19.st., bočni oltari Presvetog Trojstva i Sv. Franje iz 1779.g. iz kojeg vremena je i propovjedaonica. Najstariji i najvredniji je oltar Sv. Salvatora iz 1745.g. smješten u istoimenoj kapeli iza vrijedne historicističke kovane ograde. U svetištu se nalaze dvije barokne klupe iz 1747.g., a u brodu one iz dr.pol.18.st. Stare orgulje su zamijenjene novima 1942.g., rad firme Rieger iz Jegerndorfa. Crkva je djelomično obnovljena 1989/90.g.

- * **Samostan Kćeri Božje Ljubavi, Koprivnica**
- u Basaričekovoj ulici. Prije 1948.g. bio je smješten u susjednoj zgradi gdje su imale školu (od 1941.g. javna ženska realna gimnazija). Kasnije preseljeno u susjednu zgradu.

- * **Manastir i parohijska crkva Vaznesenja Gospodnjeg, Lepavina, R br. 529 Sokolovac**
- smješten u udolini podalje od sela. Osnovan vjerojatno 1555.g., porušen 1590. pa obnovljen 1598. i 1632.(1651).g. Prvi samostan i crkva bili su vjerojatno drveni, sagrađeni u prvoj pol. 17.st. Nova crkva gradi se od 1734. do 1745.g. Zvonik dodan 1770.g. Trobrodna crkva s polukružnim svetištem u širini srednjeg broda i zvonikom iznad pročelja, te natkrivenim J ulazom. Vrijedan ikonostas. Sačuvane tri ikone iz vremena prvog ikonostasa iz sredine 17.st., a ostalo izrađeno 1775.g. od osječkog ikonopisca J. Č. Grabovana. Oštećen u II.svj. rata. 1989.g. djelomično obnovljen.
U sklopu manastira je i **monaški konak**. Smješten pokraj crkve. Sagrađen krajem 18.st. Pravokutnog tlocrta. Oštećen u II.svj. ratu. 1989.g. djelomično obnavljano.
Gospodarska zgrada. U sklopu manastira. U dobrom stanju.
Zdenac-izvor. Historicizam.

B) ŽUPNE CRKVE

- * **Crkva Uznesenja B. D. Marije, Budrovac (Đurđevački dek.), Đurđevac**
- u središtu naselja. Po crkvenim podacima sagrađena 1941.g., a župa osnovana 1946.g. Crkva je velikih dimenzija, pravokutnog broda, sa užim svetištem završenim poligonalnom apsidom, sakristijom sa S strane, te visokim zvonikom iznad pročelja. S vanjske strane crkva ojačana kontraforima, između kojih su visoki i uski prozori. Vrlo bogato historicističko oblikovanje natprosječnih rješenja i kvalitete izrade. Krovšte je nedavno obnovljeno. Potrebna zaštita.

- * **Crkva Sv. Barbare, Carevdar (Cirkvenski dek.), Križevci**
- na istom mjestu postojala starija drvena kapela. 1789.g. osnovana župa. Nova crkva izgrađena 1834-8.g. Jednobrodna, pravokutnog broda s užim kvadratičnim svetištem i plitkom zaobljenom apsidom, te zvonikom iznad glavnog pročelja koji visoku poligonalnu piramidu od lima dobiva 1897.g. Svođena češkim kapama. Sakristija dozidana 1896.g. Barokni klasicizam. Klasicistički glavni oltar s palom Sv. Barbare iz 1830.g., a dva bočna historicistička oltara i propovjedaonica iz 1903.g.
Crkva je u dobrom stanju (potrebno sanirati vlagu). Potrebna zaštita.

- * **Crkva Pohođenja Marijina, Cirkvena (Cirkvenski dek.), Sv. Ivan Žabno**
- u središtu naselja. Spominje se već 1306., pa 1326., dok se 1386.g. spominje kao župna crkva, a 1501.g. nalazi se na popisu župa. Tokom 17.st. vjerojatno građena drvena, a 1670.g. gradi se nova, zidana, kojoj je svetište presvođeno 1704.g., a prizidana joj je i kapela sa J strane. Od 1748.-1760.g. crkva je povećana i preoblikovana u barokni tip dvoranske crkve, pravokutnog tlocrta, užeg svetišta zaključenog zaobljenom apsidom.

Uz J stranu broda pravokutna kapela Sv. Josipa, uz svetište sa S strane prigradena sakristija, a uz pročelje sa S strane dograđen kvadratni zvonik. Svođena križnim kupolastim svodovima. 1880.g. zvonik dobiva limenu lukovicu.

Glavni oltar je iz 1839.g. - klasicizam, s tabernakulom iz 1901.g. Bočni oltari Sv. Tri Kralja i Sv. Barbare iz 19.st. - klasicizam; te oltar Sv. Josipa u kapeli. Na zidovima crkve "soboslikarski" oslik Mike Maleša iz 1932.g. Vanjšina obnovljena 1973.g., obnova unutrašnjosti u tijeku. Potrebna zaštita.

* **Crkva B. D. Marije, Drnje (Virovski dek.)**

- smještena na SZ dijelu naselja. Na popisu župa iz 1501.g. spominje se župa Sv. Jurja. Prva crkva se spominje 1659.g., kada je starija drvena crkva obnovljena i povećana, s novim zvonikom. Nova crkva, velikih volumena, sagrađena je između 1839. i 1846.g. Jednobrodna, sa zaobljenim svetištem, sakristijom sa S strane, te zvonikom iznad pročelja. Klasicizam. Inventar iz vremena gradnje, osim baroknog kipa B. D. Marije na glavnom oltaru iz stare crkve iz 1739.g. Potrebna obnova i zaštita.

* **Crkva Sv. Margarete, Dubovec Gornji (Križevački dek.), Križevci**

R br. 544

- na brijegu povrh sela. Izvorno, to je kasnogotička građevina, (na popisu župa iz 1334.g.) s oslikanim tabulatom, s nadsvođenim oslikanim svetištem, te drvenim pročelnim zvonikom s trijemom. 1780-1788.g. radikalna barokizacija po projektima F. S. Hudlera (u izvedbi pojednostavljeni), koja od starije građevine ostavlja samo vanjski plašt poligonalnog svetišta s kontraforima. Pravokutni brod je presvođen češkim kapama, zida se novi zvonik, a sa S strane svetišta dozidana je kvadratična nadsvođena sakristija. 1889.g. postavljena je nova limena kapa zvonika.

Glavni oltar Sv. Margarete iz oko 1814.g.; dva bočna oltara Sv. Obitelji i Sv. Barbare iz istog vremena. Orgulje su iz 19.st. od graditelja J. Erhaticća. Obnovljena 1966.g., a u tijeku je nova obnova.

* **Crkva B. D. Marije, Đelekovec (Koprivnički dek.)**

- u središtu naselja. Župa se nalazi na popisima iz 1334. i 1501.g. Uništena u vrijeme turskih provala u Podravinu. Obnovljena 1654.g. kada je podignuta nova drvena crkva na temeljima stare, od koje su sačuvani: trijem i drveni oltar sa slikom B. D. Marije. Vizitacija iz 1700.g. navodi da je kapela u dobrom stanju, te da ima tri oltara, uz glavni još dva bočna: Sv. Katarine i Presv. Trojstva. 1789.g. sagrađena je nova crkva. Jednobrodna, sa užim, izduženim i zaobljenim svetištem uz koje je sakristija, te zvonikom iznad pročelja. Na pročelju je štuko dekoracija kasno-baroknih motiva. Barokni klasicizam.

Inventar uglavnom iz 19.st.: glavni oltar i dva bočna, Sv. Josipa i Presv. Srca Isusova, figuralno ukrašena propovjedaonica, klupe, te orgulje iz prve pol.19.st. Klasicizam. Oslikana unutrašnjost, dijelom iz 1816. a ostalo 1909.g. (slikar Josip Petre).

Crkva je djelomično obnovljena 1990.g. Potrebna zaštita.

* **Crkva Sv. Jurja, Đurđevac (Đurđevački dek.)**

- smještena na trgu u središtu naselja. Prvo spominjanje naselja je 1267.g. pa se može pretpostaviti i postojanje župe i crkve. Župa se prvi puta spominje u popisima 1334.g., zatim 1501.g. Nakon neuspjelog osvajanja starog grada, Turci spaljuju crkvu 1575.g. Župa se obnavlja poč. 17.st. (1614?), a sigurno od sredine stoljeća. 1656.g. već postoji nova drvena

crkva izvan zidina među kućama novog naselja, ali sada posvećena B. D. Mariji. 1700.g. prigradljena joj je drvena kapela s oltarom Sv. Tri Kralja. Na istom močvarnom mjestu 1710.g. zida se nova crkva, sa zidanim tornjem Z od crkve iz 1774., te sakristijom sa S strane. Crkva je imala 4 vrlo bogata barokna oltara: glavni, Naviještena Marijina ili Sv. Jurja; Sv. Florijana, Sv. Petra (stariji(!) kasnije zamijenjen), te Sv. Tri Kralja u pokrajnjoj kapeli i kasnije petog Sv. Ivana Nepomuka i Jude Tadeja. 1807.g. crkva se produžuje prema istoku. Nova župna crkva počinje se graditi 1824.g. s novim (starim) zaštitnikom sv. Jurjem, toranj ostaje od stare crkve, dok vanjski zidovi bivaju pojačani potpornjacima. Unutrašnjost je svođena i oslikana (autor – Vinko Valenek), na kor dolaze nove orgulje; inventar ostaje iz stare crkve uz nekoliko novih elemenata - nove slike Sv. Jurja na glavnom oltaru, te bočnog oltara Uzašašća Isusa Krista. Ta crkva sagrađena je na starim drvenim temeljima što je uzrokovalo pucanje zidova i - crkva je ponovo rušena, te je morala biti građena nova 1928/9.g., osim tornja koji je preoblikovan i uklopljen u novu crkvu. Projekte je izradio zagrebački arhitekt Stjepan Podhorski.

U novije vrijeme crkva je obnovljena. Potrebna zaštita.

* **Crkva Sv. Jurja, Đurđić (Cirkvenski dek.), Križevci**

R br. 494

- smještena na nekadašnjem gradištu; postojala možda već u 13.st. od 16.st. pod patronatom zagrebačke biskupije, a u 17.st. postaje župna. Iz toga vremena ostao je pročelni zvonik-kula, pojačan kontraforima, rastvoren biforama u donjem dijelu. 1704.g. prigradljena je kapela Sv. Barbare, a kasnije i sakristija uz nju. Tijekom 18.st. crkva je imala drveni tabulat i svod u svetištu. Potkraj 18.st. faza je kasnobaroknog proširenja crkve zbog kojeg je zvonik-kula danas ekscentrično postavljen. Brod je proširen na J stranu, presvođen češkim kapama, a uže četvrtasto svetište dobiva plitku zaobljenu apsidu.

Glavni oltar Sv. Jurja je iz 1780.g. a nakon obnove klasicistički iz 1880.g. uz dijelove starog. Bočni oltari Imakulate i Sv. Barbare su obnovljeni barokni oltari. U sjevernoj je kapeli kvalitetan barokni oltar Sv. Tri Kralja rad S. Severa iz 1743.g. Orgulje od graditelja J. Erhatica iz 1899.g.

Crkva je obnovljena 1968.g., a u zadnje dvije godine u cijelosti je prebojana.

* **Crkva Sv. Ferdinanda, Ferdinandovac (Đurđevački dek.)**

P 03-UP/I-
109/1-1984

u središtu naselja. Stara župa Sv. Pavla nalazi se na popisima iz 1334. i 1501.g. na močvarnom području Krnina, tj. Pavlanaca. Nakon oslobođenja od Turaka, poč. 18.st. gradi se nova kapela posvećena sv. Nikoli u mjestu Stari Brod (prije nego se čitavo selo preselilo na novu lokaciju), kao filijala župe Kloštar Podravski. 1782.g. postala samostalna kapelanija, 1814.g. osnovana župa posvećena sv. Nikoli. Nova župna crkva gradi se od 1845-8.g. u tek podignutom novom naselju nazvanog Ferdinandovac (Jelačićevo). Jednobrodna, užeg zaobljenog svetišta, sakristijom sa J strane i zvonikom iznad pročelja. 1930. i 1937.g. proširuje se kor, a 1939.g. stavlja se nova kapa zvonika.

Unutrašnjost je svođena. Prvotno je glavni oltar postavljen 1852.g., a današnji je izgled iz 1902.g. (iz Kranjske); bočni oltar Sv. Nikole postavljen je 1846., a drugi bočni B. D. Marije 1882.g., uz izlaz je oltar Sv. Nikole Tavelića, propovjedaonica i orgulje su iz istog vremena. (U međuvremenu je srušen oltar Sv. Valentina, nekada Sv. Ivana Glavosjeka).

1993.g. obnovljena.

- * **Crkva Uznesenja Marijina, Glogovnica (Križevački dek.), Križevci** R br. 470
- u središtu naselja na uzdignutom položaju - gradištu, na mjestu Glogovičke prepoziture, uništenog 1590-tih. U 13. i 14.st. spominje se župna crkva Sv. Jurja. No na mjestu današnje crkve vjerojatno se nalazila sepulkralska crkva B. D. Marije koja je kasnije postala župna, dok je starija drvena župna crkva vjerojatno ranije izgorjela. Današnja crkva gradi se najvjerojatnije krajem 15.st. i nosi oblike i tehnike građenja kasne gotike. Na to osobito ukazuje izduženo svetište s poligonalnim završetkom, kontraforima s vanjske strane, križnorebrastim svodom iznutra, te gotičkim prozorskim otvorima. Brod je gotovo kvadratnog tlocrta, znatno širi od svetišta, podijeljen s tri snopasta stupa u dva uzdužna dijela, pokriven jednostavnim drvenim stropom. Oko 1660.g. velika obnova koju izvode isusovci. Na to ukazuju zazidani veliki gotički prozori i gotički portal na J zidu. Oko 1870.g. obnova: prizidava se poligonalni zvonik na mjesto starog drvenog, na novo sagrađeno pročelje.
- Pet dosada nađenih skulptura, jedan na zvoniku crkve, dva na župnom dvoru, jedan u kući br. 61 u naselju i jedan danas u Muzeju u Križevcima, mogu se datirati u doba kasne romanike i predstavljaju najznačajnije nalaze te vrste u kontinentalnoj Hrvatskoj. Uglavnom su to visoko reljefni cjeloviti ili djelomični prikazi ljudskih likova, frontalno postavljeni, simetrični, ukočeni, vezani uz kameni blok.
- Glavni oltar je iz 1737.g. u čijoj središnjoj niši stoji kasnogotički kip B. D. Marije s djetetom – poč. 17.st.; obnovljen 1893.g. Lijevi bočni oltar Sv. Križa je iz 1737.g. dok se na njemu nalaze skulpture i iz ranijeg razdoblja; dok je desni bočni oltar Sv. Blaža iz 1663.g. s dijelom skulptura iz 18.st. Oltar Sv. Vida na S zidu nastao 1726.g. donesen je iz križevačke franjevačke crkve. propovjedaonica je kamena, ožbukana iz 1666.g. (U crkvi je sačuvano još 20-tak kipova iz 17. i 18.st. iz starijih faza ali i okolnih lokaliteta.). Također su sačuvani fragmenti oslika na J zidu. Djelomično obnovljena 1965-70.g. Nastavak obnove u tijeku.
- * **Crkva Sv. Tri Kralja, Gola (Virovski dek.)**
- u središtu naselja. Župa osnovana 1827., a crkva sagrađena 1842.g. na mjestu drvene kapele sagrađene 1824.g. Jednobrodna, s užim izduženim i zaobljenim svetištem, sa sakristijom prigradenoj sa J strane te zvonikom iznad pročelja i korom s orguljama izgrađenim 1892.g. Današnji izgled crkva dobiva nakon obnove 1894.g. Klasicizam. Inventar s kraja 19.st., kao i orgulje "Hefferer" iz 1892.g. Ima dvije skulpture svetaca na pročelju. U dobrom stanju. 1991.g. obnovljena. Potrebna zaštita.
- * **Crkva Uznesenja B. D. Marije, Gornja Rijeka (Zelinski dek.), Sv. Petar Orehovec** R br. 543
- u središtu naselja. Možda postojala već u 13.st. u vrijeme spominjanja grada Malog Kalnika 1240-50.g. 1318. pa 1334.g. crkva Uznesenja Marijina već se spominje kao župna. Najstariji sačuvani element crkve je zvonik-kula koji se sačuvao u izvornom gotičkom obliku iz 15/16.st. sa sačuvanim strijelnicama na vrhu. U toj fazi crkva je imala strop koji je kasnije zamijenjen svodom. Početkom 18.st. crkva se spominje kao dvobrodna, kada se otvaraju prozori i gradi pjevalište. Radikalno preoblikovanje dešava se 1892.g. kada se formira jedinstven pravokutni prostor djelomično ojačan s vanjske strane kontraforima rušenjem stupova i svodova, a svetište se premješta iz osi nekadašnjeg južnog broda u os novog jedinstvenog broda. Time je stvorena kapela južno od svetišta. Čitava crkva pokrivena je stropom osim svetišta s križnim svodom, a

sakristija bačvastim.

Glavni oltar je s kraja 19.st. sa kipovima sv. Petra i Pavla iz 1754.g. Lijevi bočni oltar Sv. Fabijana i Sebastijana je iz 1735.g. a u lađi se nalazi mali rokoko oltar iz nekadašnje dvorske kapele dvorca G. Rijeka. U crkvi su još sačuvane kamene skulpture Žalosne Majke iz 17.st. i kip sv. Barbare iz 1777.g. propovjedaonica je s kraja 19.st., neogotička. Zidni islik izradio je Petar Orlić.

Crkva je u dobrom stanju.

* **Crkva Sv. Katarine, Hlebine (Virovski dek.)**

P 612-08/91
-01/162

- u središtu naselja. Župa se nalazi na popisu iz 1334.g. Uništena od Turaka, a obnovljena prije 1700.g. kada se spominje u vizitaciji kao drvena, sa predvorjem i malim zvonikom. 1787. i 1804.g. spominje se i dalje kao drvena; tada ima tri oltara. Nova zidana crkva sagrađena na mjestu starije drvene crkve 1834.g. Jednobrodna, pravokutnog tlocrta sa zaobljenim svetištem i zvonikom iznad pročelja. Klasicizam. Glavni oltar je iz 1868., a bočni Gospe Lurdske 1895. (rad koprivničkog kipara A. Bilarda) i Sv. Vida iz 1861.g. Ulazna vrata i slike križnog puta radovi su hlebinske škole.

U dobrom stanju; novi mramorni pod degradirao građevinu; nastavak obnove unutrašnjosti.

* **Crkva Sv. Emerika Isposnika, Imbriovec (Koprivnički dek.), Đelekovec**

- u središtu naselja. Nalazi se na popisu župa iz 1334.g. pod imenom Sv. Ivana Evanđelista, ali u susjednom Zablatju, da bi u 16.st. bila prenesena u Imbriovec. Zidana crkva spominje se u vizitaciji iz 1659.g. kao zidana(!) sa zidanim zvonikom, nadsvođenim svetištem, stropom nad brodom i sa zidanim glavnim oltarom. a vjerojatno je obnovljena 1723.g., pa zatim ponovo 1841.g., jer se u vizitaciji iz 1787.g. napominje da je u vrlo lošem stanju (tada se prvi put spominje novi titular župe). Jednobrodna, s užim i izduženim svetištem poligonalno završenim, pridodanom sakristijom s J strane, te zvonikom iznad pročelja. Vjerojatno obnovljena u 19.st. Klasicizam. Inventar iz 18. i dijelom iz 19.st.

Obnavljana zadnjih godina. Potrebna zaštita.

* **Crkva Sv. Luke, Kalinovac (Đurđevački dek.)**

- u središtu naselja. Spominje se u vizitaciji iz 1700.g. kao drvena, s ruševnim tornjićem (od ranije?), te bez oltara. 1702.g. biva obnovljena. Tornjić sa zvonom obnovljen je u dr.pol.18.st. Nova zidana crkva sagrađena je 1867., župa je osnovana 1881., a crkva je temeljito obnovljena i proširena 1909.g. Neogotika. Velikih dimenzija, tlocrta latinskog križa, s poligonalnom apsidom, te zvonikom uz J rub pročelja. Kontraforima ojačana izvana, a između njih visoki gotizirajući prozori. Brod je podijeljen na četiri traveja koji su križno-rebrasto presvođeni, dok su bočni traveji kupolasto presvođeni. Glavni i dva bočna oltara Djeteta Isusa i B. D. Marije su iz vremena gradnje, kao i vitraji na bočnim zidovima i svetištu, dok su Hefererove orgulje iz 1881.g. Sve navedeno vrlo je dobre kvalitete. Unutrašnjost je djelomično oslikana ornamentalnim motivima, što je navodno preslika znatno bogatijeg ranijeg sloja iz vremena gradnje.

Crkvu je potrebno zaštititi i obnoviti.

* **Crkva Sv. Brcka, Kalnik (Križevački dek.)**

R br. 471

- u središtu naselja. Najstariji sloj crkve predstavljaju freske u crkvenom brodu iz 14.st. čime se pomaknula najstarija datacija po pisanim izvorima

za jedno stoljeće. Na popisu župa Zagrebačke biskupije 1501.g. spominje se kao filijalna crkva, da bi 1509.g. bilo premješteno sjedište župe s brda Igrišća s crkvom Sv. Martina u središte naselja Kalnika ispod utvrda kaštela Velikog Kalnika. Tada dolazi do kasnogotičke obnove crkve pod pokroviteljstvom gospodara kaštela Baltazara Alapića. Najznatniji pothvat bila je dogradnja monumentalnog nadsvođenog poligonalnog svetišta i impozantnog zvonika-kule na bočnoj strani svetišta.

Na brod izduženog pravokutnog oblika, nastavlja se svetište jednake širine kao i brod s poligonalnim završetkom, ojačano kontraforima s vanjske strane. Od broda odijeljena gotičkim lukom. Nadsvođena križno-rebrastim svodom. Od starog osvijetljenja ostala jedna bifora, danas zazidana, i kasnija monofora, a od inventara kamena kustodija i niša sedilije. Čitavo svetište oslikano je freskama visoke kvalitete. S J strane svetišta u isto vrijeme sagrađen je zvonik-kula četverokutnog tlocrta. U prizemlju je bačvasto nadsvođena sakristija. Do viših etaža uspinje se kameno zavojito stubište uz njegovu Z stranu, koje ukazuje na utjecaj arhitekture kaštela na sakralnu arhitekture jer se isti taj element nalazi u velikoj kuli kaštela, kao i o majstorskoj kvaliteti izvedbe (radionice). Krajem 18.st. povišen.

Crkveni brod je najstariji dio građevine, ali i najviše mijenjan. Na tu starost upućuju djelomično sačuvane freske iz 14.st. U isto vrijeme brod je imao drveni tabulat koji se u baroknoj obnovi koja počinje sredinom 18.st. zamjenjuje s tri kupolasta češka svoda. Prigrađuje se J bočna kapela, poligonalnog završetka. Poč. 19.st. nadograđuje se S kapela, a krajem 19.st. produžuje se brod na Z strani kada dobiva novu fasadu kao i novi ulazni portal (neobarok), te novo zidano pjevalište. Mogući stari oltar sada se nalazi ugrađen na gospodarskoj zgradi u selu.

Od inventara stare crkve sačuvan je velik drveni reljef Rođenja Kristova iz 16.st., koji se sada nalazi u Križevcima. Glavni oltar Sv. Brcka je klasicistički. Desni bočni je Sv. Valentina iz 1748.g., a lijevi bočni B. D. Marije historicistički s kraja 19.st. Propovjedaonica je barokna, u historicističkoj preradbi. U svetištu sačuvani kipovi s neogotičkog drvenog retable.

Crkva je u dobrom stanju.

* **Crkva Sv. Benedikta (Žalosne Gospe), Kloštar Podravski (Đurđevački dek.)** R br. 528

- smještena na periferiji naselja na povišenom platou, na mjestu gdje se od 1292. do 1552.g. bio samostan (kasnije napušten, postepeno se urušavajući). Orijentirana u smjeru istok – zapad. Jednobrodna gotička građevina s trostranim završetkom svetišta poduprtim kontraforima, barokizirana oko 1700.g. Ubrzo zatim obnovljena je i župa. Uz svetište sa S strane nalazi se sakristija, bočno uz lađu prigrađena je po jedna pobočna kapela pa crkva dobiva tlocrtni oblik križa. Zvonik iz 1787. godine izdiže se iz glavnog pročelja koje je raščlanjeno pilastrima, a središnja je zona rizalitno istaknuta. Na zidovima se razabiru obrisi visokih gotičkih (zazidanih) prozora. Unutrašnji prostor svođen je baroknim češkim svodovima. Na ulaznim vratima nalaze se klasicističke alke s lavljim glavama. Crkva se obnavlja nakon požara 1772., pa ponovo 1829. (kad dobiva limenu kapu zvonika), krajem 19.st. biva uređena unutrašnjost i bivaju postavljena tri nova oltara; ponovo se uređuje unutrašnjost 1940.g. kada se oslikava – autor I. Cmerekar; posljednja obnova je 1968.g. U novije vrijeme obnovljena vanjština crkve.

Unutar crkve nalazi se kasnobarokno – klasicistički inventar: glavni oltar kao i dva bočna oltara (u brodu) Sv. Ane i Sv. Ante Padovanskog su iz 1896.g. (autor A. Viličnik); glavni oltar je obnovljen 1938.g. kada dobiva još

4 svetačka kipa; bočne kapele imaju po jedan oltar iz 1902.g.; figurativno ukrašena propovjedaonica je iz 1801.g. od ptujskog majstora M. Galloa; krstionica, orgulje, slike (sv. Ana iz 1884. autor A. Kraus iz Graza), kalež i dr.

Obnovljena posljednjih godina.

U imenu patrona sačuvan je spomen na srednjovjekovni benediktinski, poslije franjevački, samostan, koji se nalazio u blizini kaštela, a koji nakon uništenja 1552.g. nije obnavljan.

* **Crkva Sv. Nikole, Koprivnica (Koprivnički dek.)**

R br. 533

- u središtu grada, na mjestu gdje je nekada stajala crkva B. D. Marije u sklopu franjevačkog samostana (crkva Sv. Nikole nalazi se na popisima župa iz 1334 i 1501.g. ali je to crkva koja se nalazila izvan gradskih zidina u naselju Miklinovcu, u blizini središta vlastelinstva Kamengrada). Sagrađena 1657.g. Tokom vremena crkva je (kao i kompleks - župni dvor i ubožnica, u koji je crkva uklopljena) doživjela mnoštvo promjena, a najveća 1892.g. kada je temeljito restaurirana i dobila današnji izgled.

Izduženog je pravokutnog tlocrta sa pravokutnim svetištem i sakristijom i zvonikom ispred SI (!) zida crkve, s glavnim ulazom na Z i sporednim na J strani, a vezan sa župnim dvorom na J strani. Bočni su zidovi razvedeni pilastrima, između kojega su prozorski otvori. Istočno pročelje ima tri niše: u sredini veće raspelo, a bočno skulpture dva sveca.

U unutrašnjosti vrijedan inventar. Glavni oltar iz 1714.g. zamijenjen je novim tipa tabernakul 1840.g. da bi najnoviji bio postavljen 1892.g. u stilu historicizma. Tri bočna oltara također su postavljeni 1892.g.: Kršenja Isusova, B. D. Marije Lurdske i Srca Isusova. Oltari Raspeća i Sv. Terezije postavljeni su 1928.g. propovjedaonica i klupe su također iz 1892.g. Uklopljena u kompleks sa župnim dvorom, okruženi sa I i S strane zidom. Obnovljeno 1990.g.

* **Crkva Sv. Roka Isposnika, Koprivnički Bregi (Koprivnički dek.)**

- u središtu naselja. Župa osnovana 1790.g. kada se gradi nova crkva na mjestu starije drvene kapelice, koja se spominje u vizitaciji iz 1686. i 1700.g. Oko godine 1750.g. gradi se nova i veća drvena kapela s dva nova oltara: Sv. Rozalije i 14 pomoćnika i novom propovjedaonicom. Nova zidana crkva gradi se od 1798.-1805.g. kao jednobrodna, pravokutnog tlocrta, sa zvonikom iznad pročelja (sagrađenog kasnije). Klasicizam. Glavni oltar Sv. Roka i dva bočna oltara B. D. Marije i Srca Isusova, te orgulje historicistički. Vrijedna barokna propovjedaonica. Svetište i svodovi broda oslikani; obnovljeno 1939. i 1973.g. Najnovija obnova 1995.g. Potrebna zaštita.

* **Crkva Sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec (Koprivnički dek.)**

R br. 497

- u središtu mjesta na uzvišenju. Župa se nalazi na popisima iz 1334. i 1501.g. U 15. i 16.st. spominje se zidana (gotička) crkva, koja je 1603.g. srušena od Turaka. U vizitama iz 1659.g. spominje se novo sagrađena drvena crkva podignuta na temeljima stare, ali već u lošem stanju, s glavnim zidanim oltarom s oltarnom palom i dva svetačka kipa. Do 1665.g. podignuta je nova i veća drvena crkva, da bi i ona 1688.g. bila srušena, te na njenom mjestu sagrađena nova crkva, također drvena ali na kamenim temeljima, osim zvonika koji je do visine crkve bio od kamena. Po obliku i materijalu može se pretpostaviti da stoji i danas. Do sredine 18.st. (1742-8.) gradi se nova, današnja crkva, koja se prislanja na stari zvonik (koji se ujedno povisuje). U nju su prenijeti glavni oltar i dva bočna oltara iz stare crkve. Jednobrodna, pravokutnog tlocrta s poligonalnim svetištem uz koje

je sakristija, te zvonikom ispred pročelja. Poč. 19.st. umjesto drvenog tabulata dobiva svod, a 1844.g. postavljena je barokna lukovica.

Crkvu je nekada obuhvaćao cinktor unutar kojega je bilo groblje. Danas je od cinktora ostao samo barokni portal sa S strane.

Od inventara ističe se propovjedaonica iz 1756.g., dva bočna oltara - Majke Božje Svijećne i Sv. Ante Padovanskog (Ladislava) iz 18.st., te glavni oltar Sv. Ivana Krstitelja s poč. 19.st.

Osobitu vrijednost predstavljaju zidne slike u svetištu nastale oko polovine 18.st. Još nije do kraja razjašnjeno autorstvo fresaka: spomenica spominje kao autora pavlinskog redovnika Nikola Bolloa, Rangerovog učenika, dok su današnji stručnjaci uglavnom suglasni da bi autor najvjerojatnije trebao biti I. Lerchinger. Na freskama je prikazan život, smrt i apoteoza sv. Ivana Krstitelja, koji se, zajedno sa naslikanim retablom i palom, skladno uklapaju u arhitektonsko-skulptorsku cjelinu svetišta.

Jedna od najvrjednijih baroknih objekata u Podravini.

Crkva kontinuirano obnavljana od 1977.g.

- * **Crkva Sv. Franje Ksaverskog (Đurđevački dek.), Kozarevac, Đurđevac** P 612-08/91-01/148

- u središtu naselja, na groblju. Drvena kapela spominje se u vizitaciji iz 1746.g. Imala je mali zvonik i predvorje, te dva oltara. 1878.g. kapela je ruševna. Župa osnovana 1819., a crkva sagrađena 1909.g. na temeljima starije drvene kapele. Pravokutnog tlocrta s dvije bočne kapele tako da čini tlocrt križa. Neogotika.

Ima glavni oltar i bočne oltare Sv. Roka i Majke Božje.
- * **Crkva Sv. Ane, Križevci (Križevački dek.)** R br. 500

- u središtu grada. Sagrađena poč. 18.st. kada pavlini grade svoj samostan, prvo kao drvena, da bi do 1718.g. bila sagrađena nova, veća, zidana crkva. 1721.g. sagrađen je zvonik, smješten između samostana i crkve. Do 40-tih godina crkva je ispunjena inventarom da bi je biskup J. Branjug posvetio 1741.g. To je jednobrodna građevina, pravokutnog broda, sa svetištem u širini lađe, a iza ravnog završetka nalazi se velika sakristija. Unutrašnjost lađe je presvođena. Pročelje je karakteristično za pavlinske crkve (po uzoru na Lepoglavu); u nišama na pročelju nekada su se nalazile skulpture.

Crkva je opremljena inventarom između 1721. i 1741.g. No gotovo čitav inventar je izbačen krajem 19.st. kada je crkva trebala biti rekonstruirana po projektima H. Bollea. Od toga je sačuvano raspelo na zidu svetišta, te 4 oltarne pale. Od inventara iz novijeg vremena postoji nekoliko slika J. Bauera iz 1890.g. U crkvi su sačuvani i dijelovi fresaka iz dr. pol. 18.st. u sakristiji i desnom dijelu lađe. Sačuvana je još historicistička propovjedaonica i golemi sakristijski ormar iz 18/19.st.

Obnova vanjštine u planu.
- * **Crkva Sv. Kuzme i Damjana, Kuzminec (Koprivnički dek.), Rasinja** R br. 481

- u središtu naselja, na uzdignutom položaju. Srednjovjekovni lokalitet. Vjerojatno postojao kaštel - danas se još raspoznaju opkopi. Unutar zidina postojalo sjedište plemića, kao i drvena župna crkva koja se nalazi na popisu župa iz 1334. i 1501.g. U vizitaciji iz 1659.g. spominje se kao zidana, nadsvođena, s tornjem i natkrivenim predvorjem. Imala je tri zidana oltara, od kojih je glavni upravo dobio novu palu i propovjedaonicu. Nova crkva sagrađena je oko 1760.g., a dovršena do 1787.g. kada vjerojatno dobiva i freske. Jednobrodna, koja završava zaobljenom apsidom iste širine kao i brod, dodanom sakristijom sa S strane, te zvonikom iznad pročelja. Svođena. Također ima tri oltara i

propovjedaonicu. Potkraj 19.st. crkva obnovljena (poravnati i bedemi oko crkve). 1914-16.g. postavljeni vitraji s prikazima iz Kristova života, autor firma Koch-Marinković. Nova obnova oko 1930., te 1990.g. kada se mijenja crijep krovista.

Čitava unutrašnjost oslikana vrlo kvalitetnim radovima. Autor je najvjerojatnije A. Lerchinger. U svetištu i na svodovima lađe prikazi života sv. Kuzme i Damjana; na središnjem dijelu svoda četiri mala medaljona evanđelista; na bočnim zidovima barokno ornamentirani okviri za prikaze Kristovog života i muke. Glavni oltar također je riješen freskom koja perspektivno, iluzionistički prikazuje tektonsku arhitekturu oltara. Freska je djelomično prekrivena slikom na platnu sv. Kuzme i Damjana postavljenom oko 1865.g. Drveni dijelovi oltara niski, tipa tabernakul. Na isti način riješeni su bočni oltari Majke Božje i Sv. Tri Kralja, s niskim drvenim oltarima tipa tabernakul ali i sa po dvije drvene skulpture i velikim zidnim slikarijama poviše njih.

Jedna od najvrjednijih baroknih crkava Podravine. Danas u lošem stanju. Potrebna hitna sanacija vlage.

* **Crkva Presv. Trojstva, Legrad**

R br. 541

- u središtu naselja, na glavnom trgu. Ranije pripadao župi u Donjem Vidovcu. Župa osnovana oko 1640.g. da bi prva drvena crkva bila izgrađena 1659.g. Današnja zidana crkva gradi se od 1779. do 1784.g. Jednobrodna, pravokutnog (izduženog) broda sa zaobljenim svetištem do kojeg je sakristija s oratorijem i zvonikom iznad svetišta. Na pročelju su dvije skulpture Sv. Petra i Pavla (u dobrom stanju).

Unutrašnjost je svođena češkim kapama; vrlo bogata. Šest baroknih oltara: glavni oltar Presvetog Trojstva je iz 1870.g. - klasicizam, dok je ostalih pet baroknih iz vremena 1757.-1788.g. a posvećeni su: sv. Josipu, Srcu Isusovom, Majci Božjoj Lurdske, sv. Petru, Majci Božjoj Karmelske i sv. Križu. Kvalitetan barok iz radionica tirolskih majstora. Na koru kip Majke Božje Čenstohovske; u brodu barokna krstionica sa prikazom scene Krštenja izrađene 1797.g. Orgulje Hefferer su iz 1933.g.

Zidne slikarije nastale su krajem 18. ili na samom poč. 19.st. i pripadaju tirolskoj iluzionističkoj školi s kasnobaroknim-klasicističkim karakteristikama. Vrijedni su također i vitraji, dva u svetištu i šest u lađi, nastali oko 1910.g. s prikazima svetaca, od kojih su dva iz poznate firme "Kirchenmalerei Innsbruck").

1910.g. crkva je obnovljena, ali ne i od toga vremena, te je danas u vrlo lošem stanju.

* **Crkva Sv. Mihovila Arhanđela, Miholec (Križevački dek.), Sv. Petar Orehovec**

R br. 515

- u naselju. Postojala vjerojatno već u 13.st. Župna postala između 1334. i 1501.g. kada se nalazi na popisu župa. Jednobrodna, pravokutnog tlocrta završena kvadratičnim svetištem, te kvadratnim zvonikom-kulom J uz brod što čini najstariji gotičko-renesansni sloj crkve. Svetište je nadsvođeno križno-rebrastim svodom. Dok je brod sačuvao samo gotički bočni portal uz zvonik. Oko 1770.g. crkva se barokizira: tabulat se zamjenjuje svodom - tri traveja sa češkim kapama. Prizemlje zvonika pretvara se u kapelu Sv. Josipa. Nasuprot njoj gradi se svođena kapela s polukružnom apsidom, koja je bitno izmijenjena u 19.st. Otvaraju se novi prozori, gradi se novo pjevalište, dok se 1796.g. mala sakristija širi sve do bočne kapele. U 19.st. zamijenjen je kameni piramidalni krov limenom kapom.

Glavni oltar Sv. Mihovila je iz 1748.g.; lijevi bočni oltar Sv. Trojstva i desni bočni oltar su iz 1765.g. Iz istog vremena je i oltar B. D. Marije u kapeli kao

i propovjedaonica kasnije prerađena, dok je u drugoj kapeli oltar Sv. Križa iz 19.st.

Obnovljeno, u dobrom stanju.

* **Crkva Sv. Mihovila, Miholjanec, Virje**

R br. 516

- smještena poviše naselja na brežuljku. Nalazi se na popisu župa iz 1334.g. kao zdeljska župa. Uništena u vrijeme Turaka, a obnovljena prije 1665.g., kada se u vizitaciji spominje kao drvena, bez stropa, sa zidanom menzom; bila je u sklopu župe Virje. Župa osnovana 1676.g. Nova drvena, ali veća crkva sagrađena je 1690.g.; imala je uz glavni oltar još i dva bočna oltara - B. D. Marije i Sv. Antuna (1733.). 1779.g. sagrađena nova, zidana crkva. Orijentirana u smjeru jugoistok – jugozapad. Jednobrodna kasnobarokna građevina sa užim zaobljenim svetištem i sakristijom uz svetište, dok je središnji dio broda proširen, upućujući tako na oblik križa. Ispred glavnog pročelja nalazi se zvonik, pravokutnog tlocrta, na kojem je upisana godina 1804. Sakristija i svetište su svođeni češkim svodovima, a nad lađom je ravni strop uz rubove završen holkelom. Crkveni inventar je iz vremena gradnje (1787.g. se spominje pet oltara, orgulje, krstionica, propovjedaonica) – barokni klasicizam, a ističe se figuralna kasnobarokna propovjedaonica.

Crkva je u dobrom stanju; obnovljeno krovništvo i kapa zvonika.

* **Crkva Uznesenja B. D. Marije, Močile (Koprivnički dek.), Koprivnica**

- kapela se u vizitacijama spominje u 16. i 17.st. u sklopu koprivničke župe. A župa postaje tek 1983.g. Izgradnja nove kapele veličine 'prave' crkve na temeljima stare drvene kapele počinje oko 1700.g. Jednobrodna, pravokutnog tlocrta s poligonalnim svetištem, prizidanom sakristijom s J strane, trijemom ispred glavnog ulaza te zvonikom ispred J ruba pročelja. Zvonik izgrađen 1731.g. s vrijednim kovanim križem na vrhu, a crkva uređivana do 1750.g. (predvorje). Unutrašnjost je svođena.

Vrijedan glavni oltar B. D. Marije nabavljen 1714.g. (pozlaćen!), oltar Sv. Ivana Nepomuka u ulaznom dijelu 1738. a tri bočna oltara Sv. Katarine, Sv. Vida i Sv. Valentina oko 1750.g. Barokni klasicizam.

Crkva obnovljena do 1991.g. Potrebna zaštita.

* **Crkva Uznesenja B. D. Marije, Molve (Đurđevački dek.)**

P 03-UP/I-
175/1-1982

- u naselju, na povišenju. Župna crkva (u Molvama) nalazi se na popisima župa iz 1334. i 1501.g. koja se nalazila na groblju. 1665.g. obnavlja se župa, a vizitacije govore da je crkva obnovljena (postojali zidovi od prvotne crkve) i da ima tri (ruševna) oltara - glavni, zidani i dva bočna. 1787.g. kaže se da je crkva zidana, ali sa drvenim malim zvonikom kao i sa drvenim stropom, popločena mramorom(!) i kamenom te s bogatim inventarom: 5 oltara, orgulje, propovjedaonica.

Sadašnja crkva gradi se od 1853.-62.g. po projektu F. Kleina (uz pokroviteljstvo nadbiskupa Haulika). Jednobrodna, tlocrta u obliku latinskog križa kojeg čine bočne kapele, s pravokutnim svetištem, te visokim zvonikom iznad pročelja. Neogotika. 1864.g. oslikava se svetište i nova propovjedaonica - autor J. Prokš. 1890.g. ruši se stara župna crkva, a unutrašnjost nove je dodatno oslikana - autor Antonini Matej, a istovremeno se nabavljaju oslikani prozori i ostali inventar. Glavni oltar nabavljen 1897.g. Crkva je u dobrom stanju.

* **Crkva Rastanka sv. Apostola, Novigrad Podravski (Virovski dek.)**

- u središtu naselja. Jedna od najstarijih župa u Podravini sa starim nazivom Komarnica, po čemu je i čitavi arhiđakonat prozvan Komarnički.

Župa B. D. Marije se nalazi na dokumentima iz 1229. pa 1279., te na popisu župa iz 1334.g. Prva crkva (Sv. Katarine) vjerojatno sagrađena blizu groblja, na čijem je mjestu kasnije sagrađena današnja kapela Sv. Klare. Nakon odlaska Turaka župa se obnavlja 1654.g. kao i tadašnja kapela Sv. Klare koja je služila kao župna (iz vizitacija). Obnovljena 1665.g. kada se napominje da je zidana. U vizitaciji iz 1716.g. se kaže da je crkva u dobrom stanju, da nema zvonika, a ima tri oltara - Sv. Klare, Sv. Barbare i Sv. Ane. Nova crkva sagrađena je u središtu naselja 1830.g. Kasnije je nekoliko puta obnavljana, zadnji puta 1980-tih. Jednobrodna, pravokutnog tlocrta sa izduženim, zaobljenim svetištem, sakristijom sa S strane i zvonikom iznad pročelja. Klasicizam. Inventar je s poč. 20.st. - glavni oltar Sv. Apostola, bočni Sv. Valentina i Majke Božje Žalosne. Historicizam. U svetištu su na zidu naslikani Presv. Trojstvo i evanđelisti, te još šest manjih slika (?)

Oko crkve bio je uređen perivoj u čast prof. B. Mađera 1937.g. koji je danas dosta zapušten. Crkva je u dobrom stanju, nedavno obnovljena. Potrebna zaštita.

* **Crkva Sv. Petra i Pavla, Peteranec (Virovski dek.)**

R br. 518

- u središtu naselja. Orijentirana SI-JZ. Župna crkva je na popisu župa iz 1334.g. Naselje i župa uništeni od Turaka. Drvena kapela Sv. Petra, kao filijala župe u Drnju, spominje se u vizitacijama 1659.g.; imala je drveni zvonik i oltar sa slikom B. D. Marije. Zatim ponovo 1700.g. kada se spominju tri oltara sa drvenim skulpturama - bočni oltari Sv. Pavla i B. D. Marije, propovjedaonica, kor. Nova crkva se gradi 1773., a župa je obnovljena 1789.g. Jednobrodna, pravokutnog broda sa zaobljenim svetištem i dodanom sakristijom s JI strane i zvonikom iznad pročelja (zanimljivo riješeno sa zaobljenim timpanonom i bočnim završecima, te zanimljivom plastikom portala - u nišama skulpture sv. Petra i sv. Pavla). Vrijedan barokni inventar: iz starije crkve sačuvani su kipovi Apostola Bartolomeja i Matije, glavni oltar je iz 1804.g., propovjedaonica s kipovima, samostojeća krstionica, orgulje su sa poč.19.st. Crkva djelomično obnovljena.

* **Crkva Svih Svetih, Podravske Sesvete (Đurđevački dek.), Kloštar Podravski**

- u naselju. Župa i župna crkva se nalaze na popisu župa iz 1334.g. i 1501.g. U vrijeme turskih provala vjerojatno propala, iako se u vizitacijama ponovo spominje 1658., pa zatim 1744.g. i 1787.g. kao zidana sa drvenim zvonikom (možda je sagrađena nova kapela Svih Svetih, na groblju, početkom 18.st.). Imala je veliki drveni oltar i tabulat iz 1720-tih, te drveni zvonik, dok je sama kapela bila zidana. Krajem 18.st. pridodana sakristija. 1840.g. imala je dva oltara i velike orgulje. Nova crkva sagrađena 1878.g. na novom mjestu od materijala sa tvrđave Gorbonuk (Kloštar Podravski); s time se obnavlja i župa. Jednobrodna, pravokutnog broda, od kojeg zadnja trećina služi kao svetište, s tornjem iznad pročelja, te sakristijom sa S strane (1943.). Klasicizam. Unutrašnjost svođena, oslikana 1902.g. od zagrebačkog majstora R. Rojnika. Glavni oltar zauzima čitav istočni zid svetišta, s velikom slikom Svih Svetih iz 1889.g., rad bečkog majstora I. Mullera, i svecima bočno od nje; bočni oltari su: Majke Božje od Krunice i Sv. Stjepana. Crkva je obnovljena 1922.g. i konačno 1991.g. Potrebna zaštita.

* **Crkva Sv. Križa, Rasinja (Koprivnički dek.)**

P 612-08/92-01/134

- u središtu mjesta u parku pokraj ribnjaka. Župa i crkva se nalaze na

popisu župa iz 1334. i 1501.g., a obnovljena je tek 1795.g. Stradala od Turaka, a kasnije ubrzo obnovljena (1659.) na sačuvanim temeljima. U svetište se stavlja kameni oltar sa dvije slike(!). Prva crkva sagrađena je krajem 15. ili poč 16.st. Od nje je danas sačuvan istočni dio koji današnjoj crkvi služi kao svetišni prostor. Pravokutnog je tlocrta sa poligonalnim završetkom, stepenastim kontraforima i trijumfalnim šiljatim lukom prema novo sagrađenom brodu. Unutrašnjost je barokizirana. Na temeljima Z dijela stare crkve sagrađena je nova jednobrodna lađa 1790.g. dok je toranj iznad pročelja sagrađen 1842.g.

Glavni oltar tipa tabernakul s velikim raspelom, dok su dva bočna oltara uobičajeni, klasicistički. Na zidovima apside dvije slike iz 19.st. dok su slikarije u medaljonima na svodu lađe iz 1937.g. (majstor Barčanec).

Crkva je obnovljena 1934.g. U zadnje vrijeme neprimjerena obnova - podzid oko čitave crkve (i kontrafora!), novi mramorni pod u unutrašnjosti.

* **Crkva Sv. Ladislava, Raven (Križevački dek.), Križevci**

R br. 549

- u naselja. Sagrađena na mjestu starije drvene kapele spomenute 1369.g. Jednobrodna, kvadratnog broda i užeg kvadratnog svetišta zaobljene plitke apside, sa zvonikom iznad pročelja. Iz prve gotičke faze sačuvani su bočni zidovi broda i svetišta, te kasnogotički zvjezdasti svod u svetištu (jedini). Poč. 19.st. (1803-22.g.) crkva se barokizira: brod se nadsvođuje, svetištu se dodaje apside, na S dijelu prigraduju se bočne kapele i sakristija, izvodi se pročelni dio sa zvonikom.

Glavni oltar Srca Isusova je iz 1895.g. kao i lijevi oltar Sv. Lucije, te oltar Sv. Franje Ksaverskog iz bočne kapele. propovjedaonica je iz 1748.g., prerađena.

Crkva je u dobrom stanju.

* **Crkva Presvetog Trojstva, Reka (Koprivnički dek.), Koprivnica**

- u središtu naselja. Sagrađena 1836.g. Dok je župnom proglašena tek 1981.g. Klasicizam. Jednobrodna, pravokutnog broda sa zaobljenom apsidom, sakristijom sa J strane, te zvonikom iznad pročelja.

Glavni oltar Presvetog Trojstva i bočni oltari Majke Božje i Sv. Emerika su iz 19.st.; uz glavni oltar nalaze se još i kipovi Sv. Petra i Sv. Pavla. Djelomično oslikana - medaljoni na svodu prikazuju četiri evanđelista.

Obnovljena 1967., pa 1986.g. Potrebna zaštita.

* **Crkva Sv. Marka Evanđelista, Sigetec (Virovski dek.), Peteranec**

- u središtu naselja. Drvena kapela u vizitacijama se spominje 1659.g., obnavljana tokom 18.st. Nova zidana crkva građena od 1805. do 1812.g. vjerojatno na mjestu starije drvene, na čije postojanje upućuje staro zvono s utisnutom godinom 1510.g.(!). Jednobrodna, pravokutnog broda i zaobljene apside, sakristijom s J strane svetišta i zvonikom iznad pročelja. Klasicizam.

Inventar je iz vremena gradnje (oltari, propovjedaonica). Klasicizam. Svetište je oslikano s prikazima iz života evanđelista.

Potrebna zaštita.

* **Crkva Sv. Ivana Krstitelja, Sveti Ivan Žabno (Cirkvenski dek.)**

P 03-UP/I-85/1-1984

- u središtu naselja. Nalazi se na popisima župa iz 1334. i 1501.g. Arheološki ostaci iz vremena antike - rimske opeke u zidu, kameni terac ispod poda crkve, te nalazi žrtvenika i rimskog novca, ukazuju da je crkva sagrađena na mjestu rimske arhitekture koja je u vremenu gradnje mogla još i postojati. Iz najranijeg razdoblja - ranog 16.st. sačuvani su perimetralni zidovi pravokutnog broda, pročelni kameni portal

kasnogotičkih osobina, tri zazidana prozora na J zidu, kao i pročelni kvadratični zvonik-kula ispred portala. 1633-4.g. vrijeme je prve velike obnove crkve (zabilježeno na trijumfalnom luku), dok je drugi puta crkva bila obnovljena sredinom 18.st. u stilu baroknog klasicizma. U to vrijeme iz unutrašnjosti broda se uklanja tabulat, a brod se raščlanjuje na tri traveja nadstvođena češkim kapama. Zida se novo pjevalište i probijaju se novi prozori. 1743.g. povisuje se zvonik. Treća i najveća obnova dešava se krajem 19.st., kada se u nadležnosti Odjela za bogoslužje i nastavu po projektu Dragutina Tišova radikalno mijenja istočni dio crkve: gradi se novo pravokutno svetište jednake širine broda (1888.), koje s J strane dobiva sakristiju (1888.), a sa S strane kapelu (1896.). Time je crkva dobila zanimljiv tlocrtni oblik latinskog križa. Unutrašnja i vanjska artikulacija prostora prilagodila se postojećem stanju prigušenim neorenesansnim obilježjima.

Glavni historicistički oltar je s poč. 20.st., dok su lijevi bočni oltar Sv. Antuna Padovanskog i desni bočni oltar Uznesenja Marijinog također historicistički. U kapeli je oltar Srca Isusova. propovjedaonica i krstionica su s poč. 20.st.

Crkva je nedavno obnovljena.

* **Crkva Sv. Petra, Sveti Petar Čvrstec (Cirkvenski dek.)**

R br. 513

- u središtu naselja. Nalazi se na popisu župa iz 1334.g. Sadašnja župna crkva građena je na mjestu starije uske, dugačke i nadstvođene građevine, od koje je ostao samo zvonik-kula ispred pročelja (iz vizitacija). Zvonik je građen od opeke u 16/17.st. kvadratnog tlocrta s nadstvođenim trijemom ispred ulaza. Novosagrađena klasicistička crkva longitudinalnog je tlocrta, s pravokutnim brodom, s užim kvadratičnim svetištem i plitkom zaobljenom apsidom, koja je sa vanjske strane ojačana s niskim, kamenim kontraforima. Unutrašnjost je presvođena češkim kapama, a ispod zidanog pjevališta uz pročelni ulaz formiran je narteks. U vrijeme gradnje crkve 1821.g. povišen je i zvonik, koji dobiva limenu lukovicu.

Glavni oltar je neoromanički, s kipovima Krista i apostola, izrađen 1902.g. od majstora Budickog. Prvi lijevi bočni oltar je historicistički oltar B. D. Marije je iz 1905.g. od istog majstora; drugi oltar je neogotički oltar Sv. Tri Kralja iz 1918.g. od majstora A. Richarda; treći bočni oltar je maniristički retabl Sv. Vida iz 17.st. nabavljen 1825.g. iz pavlinske crkve u Remetama. Prvi desni oltar je neoromanički oltar Sv. Antuna Padovanskog iz 1905.g. od majstora Budickog; drugi oltar je maniristički oltar Sv. Križa iz 17.st. iz Remeta. Iz Remeta je i vrlo vrijedna barokna propovjedaonica i veliko raspelo.

U novije vrijeme obnovljeni su zvonik i krovšte. U planu je obnova pročelja.

* **Crkva Sv. Petra, Sveti Petar Orehovec (Križevački dek.)**

R br. 517

- u središtu naselja. Nalazi se na popisu župa iz 1334.g. Od najstarijeg sloja sačuvan je samo gotički portal iz 15.st. Iz 16/17.st. sačuvan je zvonik-kula ispred pročelja. To upućuje da je nova barokna građevina nastala na osnovi manje, starije građevine. Nova crkva podiže se 1771-9.g. kao dvoranska, s pravokutnim brodom i užim svetištem sa zaobljenom apsidom. Unutrašnjost je dvo-travejna, nadstvođena češkim kapama, kao i kvadratno svetište. Ispred broda formiran je narteks ispod zidanog pjevališta. Sa J strane nalazi se nadstvođena sakristija. U to vrijeme obnavlja se i zvonik koji 1836.g. dobiva piramidalnu kapu.

Glavni oltar je neostilski rad iz 1900.g. sa tabernakulom iz 1775.g. Lijevo bočni oltar B. D. Marije prerađeni je barokni retabl iz 1738.g. Desni bočni

oltar Sv. Tri Kralja je prerađeni barokni retabl iz 1754.g. Lijevi bočni oltar u lađi Sv. Ivana i Pavla je iz 1790.g. propovjedaonica je izrađena 1748.g. za crkvu Sv. Križa u Križevcima, a prenesena u Orehovec 1880-tih godina. Obnovljeno 1972.g. Potrebna sanacija tornja.

* **Crkva Sv. Martina, Virje (Virovski dek.)**

R br. 524

- u središtu naselja. Prije Turaka postojala župa Prodavić s crkvom Sv. Martina, koja se nalazi na popisu župa iz 1334.g. Nova crkva građena je nakon prestanka turske opasnosti, vjerojatno već u 17.st. dok je danas stojeća sagrađena 1833.g. Orijentirana istok – zapad. Kasnobarokno – klasicistička jednobrodna građevina sa širokom lađom i zaobljenim svetištem uz koje se nalazi sakristija. Zvonik se nalazi uz lađu i pokriven je kapom u obliku barokne lukovice s altanom. Široko zasnovano glavno pročelje raščlanjeno je pilastrima i centralnim rizalitom, završeno je trokutastim timpanonom iznad kojeg se izdiže atika. U bočnim nišama, lijevo i desno od ulaza, kipovi su Sv. Petra i Sv. Pavla.

U unutrašnjosti, pjevalište nose četiri stupa. Unutar crkve nalazi se inventar iz doba baroka i klasicizma, 5 oltara, propovjedaonica, sitni inventar i dr. Oslikana je 1891.g. od zagrebačkog majstora M. Antonina. Crkva obnovljena; lukovica zvonika nova.

* **Crkva Presv. Trojstva, Ždala (Virovski dek.), Gola**

- u središtu naselja. Sagrađena 1884.g., a župa osnovana 1895.g. Crkva je pravokutnog broda, sa izduženim, poligonalno završenim užim svetištem, sakristijom sa J strane, te zvonikom iznad pročelja. Bogato neogotičko oblikovanje pročelja (s četiri poligonalna kontrafora, vršno završene fijeale). Crkva obnovljena 1939/40.g. i u novije vrijeme. Potrebna zaštita.

* **Grkokatolička katedrala Presv. Trojstva, Križevci**

R br. 498

- u ulici Račkoga, izvan gradskog centra, na putu prema gradskom groblju. Na mjestu današnjeg kompleksa spominje se 1325.g. samostan augustinaca sa crkvom posvećenom B. D. Mariji. Napušten je 1539. zbog opasnosti od turskih provala, a 1560.g. je srušen. Ponovo je podignut 1627.g. i otada pripada franjevcima. No ukinut je već 1783., da bi 1791.g. bio predan zajedno sa crkvom grkokatolicima za biskupsko sjedište. Godine 1732. spominje se kao jednokatna građevina, a 1786.g. kao dvokatna, kvadratnog tlocrta s unutrašnjim dvorištem. Na planu iz 1803.g. vidljiv je raspored prostorija, kao i smirena klasicistička fasada. Godine 1817. izvršena je pregradnja crkve i 2. kata samostana po planovima B. Felbingera. Između 1841-5.g. podignuta je altana prema nacrtu A. Brdarića, u stilu klasicizma. Krajem 80-tih godina 19.st. uređuje se unutrašnjost prema nacrtima H. Bollea u stilu visoke renesanse, kada je i oslikan strop glavne dvorane. Posljednja obnova dešava se 1942.g. kada se adaptira 2. kat po nacrtima S. Podhorskog.

Današnje stanje pokazuje građevinu pravokutnog tlocrta s unutrašnjim dvorištem koje se s J strane naslanja na crkvu, oko kojeg s triju strana teku zatvoreni hodnici. Glavno pročelje podijeljeno je u jedanaest osi, od kojih su tri u središnjem dijelu u altani; južno pročelje raščlanjeno je sa sedam prozorskih osi, dok su u središnjoj osi vrata natkrivena balkonom na 1. katu; na istočnom pročelju otvori nisu ujednačeni, jer potječu iz različitih faza pregradnja unutrašnjosti.

Crkva se prvi puta pronalazi u nacrtima iz 1786. i 1803.g. kao jednobrodna longitudinalna građevina s dvije bočne kapele, s izduženim i ravno

završenim svetištem, presvođenim križnim svodovima i ravno natkritom lađom. Krov je dvoslivan sa skošenim zabatima. Prvo pročelje je izvedeno prema nacrtima B. Felbingera iz 1817. sa zvonikom u istoj ravni s pročeljem s J strane u spoju sa samostanom. Crkva je pregrađena između 1892-7.g. prema nacrtima H. Bollea u neogotičkom stilu. Postojeći perimetar zida pročelja produžen je predvorjem, dok je novo pročelje naglašeno lađom koja se otvara iznad jednostavnog portala, te u zabatnom dijelu triforom s mozaikom Svetog Trojstva s anđelima. Lađi su sa J i S strane dodane prostorije koje zajedno čine transept, dok je ravno završeno svetište dobilo trostrani završetak s vanjske strane ojačan kontraforima. Mijenja se i pokrov lađe koja, kao i svetište, biva presvođeno križno-rebrastim svodom.

Unutrašnjost crkve ostvarena je također prema Bolleovim nacrtima. Gotovo čitava unutrašnjost zida je ornamentalizirana vegetativnim i geometrijskim motivima, dok slikarije zauzimaju manje površine u predvorju i lađi. Sva ta djela kao i ikonostas i oltar djelo je grupe vrhunskih umjetnika i obrtnika okupljenih oko osobe H. Bollea i obrtne škole koju je on u to vrijeme vodio.

Kompleks izuzetno visoke umjetničke i povijesne vrijednosti. U procesu kontinuirane, postupene (drenaža i oborinske vode) obnove. Tokom opkopavanja crkve i zgrade samostana pronađeni su temelji starije gradnje (srednjovjekovni sloj), koji će dodatno rasvijetliti složeni povijesni razvoj ovog kompleksa.

* **Evangelistička crkva, Legrad**

- u naselju. Jednobrodna, pravokutni brod sa zaobljenom apsidom i zvonikom iznad pročelja. Sagrađena 1841.g. a zvonik dograđen 1889.g. Unutrašnjost skromna, inventar iz vremena gradnje. Obnovljena.

P 03-UP/I-
1480/1-1988

* **Parohijska crkva Sošestvija sv. Duha (sv. Trojice), Koprivnica**

- smještena na Z izvan bedema. Sagrađena 1791.g. Pravokutnog broda s užom, velikom polukružnom apsidom i zvonikom iznad pročelja. Svođeno češkim kapama, dok je predvorje bačvasto presvođeno. Pod je kameni. Inventar je iz vremena gradnje: kasnobarokni ikonostas na tri kata, crkveni stolci, zidni ormarić i svečani faldistorij. Dio unutrašnjosti oslikan je zidnim slikama. Crkva je obnavljana 1846. i 1893.g., ali je danas u dosta lošem stanju. Potrebna obnova.

R br. 530

* **Parohijska crkva Sv. Save, Križevci**

- u središtu grada. Sagrađena 1900-4.g. na mjestu nekadašnjeg ugaonog bastiona Donjeg grada, u parku nasuprot zgrade Hrvatskog doma. Pravokutnog broda s užim poligonalnim svetištem nadsvođeno češkom kapom i zvonikom iznad pročelja. Klasicizam. Graditelj Vilim Higersberger. Ikonostas je iz 1938.g. od zagrebačkog slikara Miljenka Gjurića.

* **Parohijska crkva Sv. Georgija, Vojakovac, Križevci**

- na J dijelu naselja. Građena kamenom, od 1763 do 1769.g. Jednobrodna, pravokutnog broda, polukružnog užeg svetišta i zvonikom ispred pročelja. Nešto uži Z dio kao i jednostavnije oblikovanje zvonika upućuju na njihovo kasnije prigradivanje. Svetište je nadsvođeno kao i unutrašnjost broda podijeljenog na dva traveja. Ulaz je natkriven, a nalazi se na J bočnom zidu. Unutrašnjost čuva vrijedan ikonostas visokog tipa iz vremena neposredno poslije završetka gradnje crkve s rokoko motivima.

P 03-UP/I-
110/1-1984

Zvonik s pročelje i krovšte je obnavljano, ali dosta problematično. Danas je crkva u lošem stanju i zahtijeva obnovu.

* **Parohijska crkva Sv. Lazara, Plavšćinac, Novigrad Podravski**

- sagrađena na mjestu drvene kapele iz 17.st. Nova zidana crkva sagrađena je 1758.g. a današnji izgled dobila većim pregradnjama i proširenjima 1848.g. Jednobrodna, pravokutnog broda sa zvonikom iznad pročelja. Bočni zidovi s po tri niše razdvojene polustubovima što upućuje na izgled (zatvorenih) slijepih arkada. Klasicizam. Ikonostas je iz 1895.g. (autor ikonopisac J. Marković) sa sačuvane dvije ikone iz 1750.g. Potrebna zaštita.

* **Parohijska crkva Sv. Georgija, Veliki Poganac, Rasinja**

R br. 523

- u središtu naselja, u sredini zapuštena perivoja. Sagrađena 1722.g. kao jednobrodna, pravokutnog broda i zaobljenog svetišta, dok je zvonik ispred pročelja dodan 1751.g. Obnovljena 1786.g. i u nedavno vrijeme. Vrijedan ikonostas iz 1779.g. s ikonama u četiri reda razdvojenih mnoštvom rokoko ukrasa. Majstor Grabovan iz Osijeka. Ispred glavnog pročelja su zidana vrata s krovčićem pokrivenog šindrom.

* **Parohijska crkva Sv. Mihajla Arhanđela, Velika Mučna, Sokolovac**

- u središtu naselja, uz cestu. Sagrađena 1740.g. Pravokutnog broda i zaobljene apside, te zvonikom iznad pročelja, obnovljen na prijelazu 19/20.st. Barok. Vrlo vrijedan ikonostas. Trebalo bi registrirati i obnoviti jer je u lošem stanju. Potrebna zaštita.

C) SINAGOGE

* **Koprivnica**

- u Svilarskoj ulici. Sagrađena 1875/6.g.; graditelj J. Rosch. Svoj današnji izgled dobiva obnovom 1937.g. po projektima S. Löwya. Pravokutnog tlocrta, sa širim predvorjem. Pročelje jednostavno, podijeljeno na tri dijela, središnji rizalitno istaknut s portalom. Jednostavno oblikovanje klasicističkih odlika, smirene monumentalnosti. U unutrašnjosti postojao kor s obje strane lađe. Uz sinagogu postojala židovska vjerska škola. Nakon II.svj. rata zdanje je potpuno devastirano različitim namjenama (skladište). U budućoj obnovi planirana je koncertna dvorana. Potrebna obnova i vraćanje u prvobitno stanje i funkciju. Potrebna zaštita.

* **Križevci**

- Trg J. Strossmayera 5. Sagrađena 1895.g. po projektu arhitekata Hönigsberga i Deutscha u neostilskim oblicima; građeno opekom. 1950. adaptacijom za Omladinski dom devastirano: u potpunosti izmijenjen izgled, uklonjeni stilski elementi pročelja, izmijenjeni prozorski otvori i uništen inventar. Ono što je ostalo u dobrom je stanju. Potrebna obnova i vraćanje u prvobitno stanje i funkciju. Potrebna zaštita.

D) KAPELE I KAPELE POKLONCI

- * **Kapela Sv. Ivana Nepomuka, Drnje**
- smještena u ulici S. Pašice. Sagrađena 1836.g. Obnovljena 1986. Klasicizam. Drveni kip sv. Ivana Nepomuka.
- * **Kapela Sv. Ivana Nepomuka, Botovo (Drnje), Drnje**
- stara kapela sagrađena poč. 20.st. a srušena 1974.g. Sagrađena nova i preseljena u Miškininu ulicu 1984.g. Na podnožju oltara sačuvan i restauriran reljef s likovima Marije Magdalene, sv. Sebastijana i sv. Roka.
- * **Kapela Sv. Stjepana (Presvetog Srca Isusova), Torčec (Drnje), Drnje**
- u središtu naselja. Drvena kapela spominje se u vizitaciji iz 1787.g. Nova je sagrađena 1842.g. Pravokutnog broda s oblim svetištem i zvonikom iznad pročelja. Većih dimenzija. Svođena. Specifično oblikovani kor(?). Inventar iz druge pol. 19.st. Klasicizam. Obnovljena 1991.g.
- * **Poklonac, Botovo, Drnje**

- * **Kapela Sv. Florijana, Đelekovec**
- na putu prema Imbriovcu. Sagrađena 1912.g. Historicizam. U kapelici se nalazi slika sv. Florijana od M. Viriusa.
- * **Poklonac Sv. Florijana, Đelekovec**

- * **Kapela Srca Isusova, Đurđevac**
- u središtu grada. Položena S-J. Sagrađena 1910.g. Historicizam. Pravokutnog broda, trostranog svetišta i zvonikom iznad pročelja. Obnovljena.
- * **Kapela Žalosne Gospe, Đurđevac**
- na groblju. Sagrađena 1912.g. Neogotika. Sadrži kip Pieta. Obnovljena.
- * **Kapelica Srca Isusova, Đurđevac**
- na groblju.
- * **Poklonac Sv. Petra, Đurđevac**
- uz cestu prema Mičetincu. Podignut 1930.g.
- * **Kapela Sv. Krunice, Budrovac (Budrovac), Đurđevac**
- na S strani naselja. Sagrađena u 19.st. Klasicizam. Tlocrta latinskog križa, s poligonalno apsidom, sakristijom s J strane, te zvonikom iznad pročelja. Potrebna cjelovita obnova.
- * **Kapela Sv. Elizabete, Čepelovac (Budrovac), Đurđevac**
- u središtu naselja. Drvena kapela spominje se u vizitaciji iz 1700.g. Sagrađena 1887.g. Historicizam. Većih dimenzija. Pravokutnog broda, s polukružnom apsidom, zvonikom iznad pročelja, te sakristijom sa S strane. Na I strani broda svetište je travejno odvojeno s trolučnim trijumfalnim lukom; svođeno. Ima glavni i dva bočna oltara, klasicizam. Potrebna cjelovita obnova i zaštita.
- * **Kapela Sv. Rozalije, Mali Brvci (Đurđevac), Đurđevac**
- na mjestu starije kapele Sv. Jurja. Orijentirana S-J. Sagrađena 1733.g. od drveta. Oltar je imao 4 kipa i sliku svete. Oko 1755.g. sagrađena je nova drvena kapela na istom mjestu, zajedno sa drvenim zvonikom i sakristijom. Uz glavni oltar, imala je još oltare sv. Ivana Krstitelja i sv. Roka. Nova zidana kapela sagrađena je 1925.g. sa zvonikom iznad pročelja i sakristijom na Z strani. Unutrašnjost je svođena, dok su oltari iz stare kapele iz 18.st. - kvalitetan barok.
Unutrašnjost obnovljena 1988.g. Trebalo bi je obnoviti izvana i zaštititi.
- * **Kapela Žalosne Gospe (Sv. Anđela Čuvara), Mičetinac (Đurđevac), Đurđevac**
- uz cestu prema Mičetincu, na polju. Sagrađena 1849., a nova sagrađena 1888.g. na njenom mjestu. Pravokutnog broda, sa užim zaobljenim

svetištem i zvonikom iznad pročelja. Na zidanoj menzi skulptura Pieta. Nedavno obnovljena.

- * **Kapela Sv. Katarine, Sirova Katalena (Budrovac), Đurđevac**
- u središtu naselja. Drvena kapela spominje se u vizitaciji iz 1700.g. Nova kapela sagrađena sredinom 19.st. Klasicizam. Pravokutnog broda s poligonalnom apsidom, na nju nadovezanom poligonalnom sakristijom, te zvonikom iznad pročelja. Ima glavni oltar sv. Katarine i bočni B. D. Marije, te propovjedaonicu. Klasicizam. U dobrom stanju; Potrebna sanacija vlage.
- * **Kapela Marije Kraljice, Suha Katalena (Kozarevac), Đurđevac**
- na groblju; sagrađena 1958.g. na mjestu starije drvene kapele.
- * **Kapela Sv. Ane, Sveta Ana (Virje), Đurđevac**
- u središtu naselja. Spominje se 1714.g. kao filijala župe Đurđevac. 1773.g. spominje se zidano svetište, a ostalo od drveta; unutrašnjost joj je bila oslikana. 1825.g. je kapela sva zidana, polukružnog svetišta, ima sakristiju, toranj i jedan oltar. Istog je oblika i danas, brod je svođen češkom kapom, tornjić je drven. Obnovljena 1936.g., pa ponovo 1968.g. Oltar sv. Ane klasicistički. Bočni oltar sv. Mateja. Sačuvana slika sv. Ane sa starog oltara - 18/19.st. Potrebna zaštita.
- * **Kapela Sv. Florijana, Ferdinandovac**
- smještena na križanju, na zapadu naselja. Sagrađena 1883.g. na mjestu gdje je od 1852.g. stajalo raspelo.
- * **Kapela B. D. M. Žalosne, Ferdinandovac**
- smještena na groblju. Sagrađena 1957.g. U unutrašnjosti oltar, s kipom B.D.M. Žalosne iz nekadašnje kapelice Žalosne Gospe sagrađene 1883.g. koja se nalazila na istoku naselja na mjestu raspela podignutog 1852.g.
- * **Kapela Lurdske Gospe, Ferdinandovac-Pavlovci**
- smještena u Pavlovcima (S od naselja), na pretpostavljenom mjestu stare župne crkve sv. Pavla. Sagrađena 1915.g. Na oltaru kipovi sv. Petra i Pavla.
- * **Kapela Sv. Vida, Brodić (Ferdinandovac), Ferdinandovac**
- na polju prema Dravi. Sagrađena 1926.g. Pravokutnog broda, sa zvonikom.
- * **Kapela Presvetog Srca Isusova, Lepa Greda (Ferdinandovac) Ferdinandovac**
- u selu Lepa Greda, SI od Ferdinandovca. Sagrađena 1937.g. Neogotika.
- * **Kapela, Medvedička, Novo Virje**
- * **Kapela Sv. Antuna Pustinjaka, Tolnica (Ferdinandovac), Ferdinandovac**
- smještena u Tolnici, J od Ferdinandovca. Sagrađena 1923.g. Mali oltar sa slikom sv. Antuna.
- * **Kapela-poklonac, Trepče (Ferdinandovac), Ferdinandovac**
- sagrađena u najnovije vrijeme.
- * **Kapela Sv. Florijana, Gola**
- na groblju. Sagrađena 1868.g. Klasicizam. Neprimjereno preuređena.
- * **Poklonac, Gola**
- na raskršću. 19.st.
- * **Kapela Sv. Ivana Krstitelja, Gotalovo (Gola), Gola**
- u središtu naselja. Sagrađena 1934.g. Na oltaru kip sv. Ivana Krstitelja. Pravokutnog broda s poligonalnim završetkom, sakristijom pridodanom sa S strane, te zvonikom iznad pročelja. Obnovljeno 1991.g.
- * **Poklonac, Gotalovo, Gola**

- * **Kapela Sv. Vida, Kalinovac-Peski**
- * **Kapela Sv. Valentina, Kalinovac-Peski**

- * **Filijalna crkva Sv. Andrije, Kamešnica (Kalnik), Kalnik** R br. 514
 - nova kamena crkva podignuta 1377.g. na mjestu starije građevine, povrh sela. Jednobrodna četverokutnog tlocrta s užim četverokutnim svetištem. Brod ima drveni strop iz kasnijeg vremena, dok je u svetištu križni svod iz 18.st. Originalni gotički nije sačuvan, osim konzola. Kor je poduprt stupom na kojem je napisana godina 1737., vjerojatna godina obnove crkve, kada je stavljen novi krov i žbuka (i smanjeni prozori na zidu i svetištu?). U to vrijeme vjerojatno je sagrađen kameni zvonik iznad pročelja umjesto drvenog; na zvonu napisana godina 1781.g. Vanjština je jedna od rijetko sačuvanih originalnih intaktnih građevinskih cjelina.
 - propovjedaonica je zidana do 1706.g. kada se spominje. Poč.20.st. spominju se tri oltara: glavni i dva bočna sv. Bartola i sv. Izidora. Klasicizam. Crkva je u dobrom stanju.
- * **Kapela Sv. Križa, Obrež Kalnički (Kalnik), Kalnik**
- * **Kapela Sv. Martina, Vojnovec (Kalnik), Kalnik**
 - smještena povrh sela. Većih dimenzija, pravokutnog broda, sa užom i zaobljenom apsidom, te zvonikom iznad pročelja. Ima limeni pokrov. Sagrađena 1888.g. Historicism. Zapuštena.
- * **Poklonac B. D. Marije, Kalnik**

- * **Kapela Majke Božje, Budančevica (Kloštar Podravski), Kloštar Podravski**
- * **Poklonac, Budančevica, Kloštar Podravski**
 - u naselju. Skulptura Trpećeg Isusa, krajem 19.st., natkrivena.
- * **Poklonac Sv. Križa, Kozarevac (Kloštar Podravski), Kloštar Podravski**
- * **Poklonac Sv. Ivana Nepomuka, Podravske Sesvete (Kloštar Podravski), Kloštar Podravski**
 - u središtu naselja ispred vojničke straže. Postavljen oko 1780.g. na stupu. 1889.g. je kip postavljen u zidani poklonac, koji je obnovljen i povećan 1922.g.
- * **Kapela Sv. Barbare, Prugovac (Kloštar Podravski), Kloštar Podravski** R br. 519
 - na povišenom položaju u naselju. Spominje se u vizitacijama iz 1706.g. i 1746.g. To je pregrađena građevina iz doba baroka na zidinama starije crkve, djelomično restaurirana u drugoj polovini 19. stoljeća u duhu historicizma s oblikovnim elementima neogotike. Stropna konstrukcija je drveni grednik s ravnim podgledom. Unutar crkve ističu se dva oltara, s retablama ranobaroknog tipa sa kvalitetnim slikama i antependijem koji je oslikan cvijećem. Na bočnom oltaru je barokna slika Sv. Margarete. U novije vrijeme obnovljena.

- * **Kapela Sv. Florijana, Koprivnica**
 - prvi smještaj bio u središtu grada (Florijanski trg), ali je 1890/1.g. preseljena uz gradsku bolnicu. Pravokutnog broda, s izduženim peterskim svetištem i zvonikom iznad pročelja. Neogotika. Obnovljena 1987/8.g.
- * **Kapela B. D. Marije "Tužne", Koprivnica**
 - smještena u Starčevićovoj ulici, kod Podravke. Sagrađena 1737.g. Pravokutnog tlocrta s trostranim svetištem i niskim zvonikom ispred pročelja. Svođena. Na zvoniku i bočno na pročelju niše sa skulpturama: kameni rustični kip Majke Božje od Sedam Žalosti iz 1706.g., te dvije skulpture iz 1933.g. od kipara V. Turka. Unutrašnjost oslikana 1737/8.g., ali je kasnije prebojano 1821. i 1933.g. Obnovljeno 1991.g. Potrebna

- zaštita.
- * **Kapela Sv. Duha, Koprivnica**
- na groblju. Sagrađena na mjestu starije iz 17.st. (spominje se 1700.). Nova sagrađena 1873.g. Pravokutni brod s trostranom apsidom i zvonikom iznad pročelja. Klasicizam. Obnovljena.
 - * **Židovska kapela**
- na groblju. Sagrađena vjerojatno oko 1850.g. kada je uređeno i židovsko groblje. Klasicizam.
 - * **Kapela Sv. Leopolda (Sv. Obitelji), Kunovec Breg (Koprivnica III-Močile), Koprivnica**
- na Varaždinskoj cesti. Sagrađena sredinom 19.st. Klasicizam. Obnovljena 1986.g.
 - * **Kapela Presvetog Trojstva, Herešin (Koprivnica I), Koprivnica**
- sagrađena 1927.g. Obnovljeno 1989-91.g.
 - * **Kapela Sv. Andrije, Jagnjedovac (Reka), Koprivnica**
- u središtu mjesta. Spominje se 1700.g. Sagrađena 1885.g. na mjestu starije (drvene) kapele. Pravokutnog broda, s poligonalnim svetištem i zvonikom iznad pročelja. Neogotika. Obnovljena.
 - * **Kapela Sv. Leopolda (B. D. Marije), Kunovec Breg, Koprivnica**
 - * **Kapela Sv. Duha, Kunovec Breg, Koprivnica**
- smještena na groblju.
 - * **Kapela B. D. Marije Srpnice, Glogovac, Koprivnički Bregi**
- sagrađena 1939., dovršena 1948.g. Iznutra obnovljena.
 - * **Pravoslavna filijalna kapela Sv. Georgija, Glogovac, Koprivnički Bregi**
- sagrađena 1760. a obnovljena 1895.g. kada dobiva današnje bizantske oznake. Ikonostas s kraja 18. ili poč. 19.st. Zapuštena.
 - * **Kapela Presv. Srca Isusovog, Goričko, Koprivnički Ivanec**
- na ulazu u selo, na raskršću. Na mjestu ranijeg pila sv. Florijana, danas postavljeni uz kapelu zajedno s kipom sv. Antuna Padovanskog. Sagrađena 1922.g. Željezna ograda postavljena 1988.g.
 - * **Kapela Sv. Barbare, Kunovec, Koprivnički Ivanec**
- u središtu naselja. Spominje se kao drvena u vizitaciji iz 1688.g. Sagrađena veća kapela 1899.g. na mjestu starije drvene. Graditelj Morandini. Jednbrodna, zaobljenog svetišta i zvonikom iznad pročelja. Neogotika. Glavni oltar i figure svetaca izradio koprivnički kipar Richard. 1990.g. kapela obnovljena.
 - * **Crkva Sv. Križa, Križevci**
- prvi puta spominje se 1326. a odmah zatim 1334.g. kao župna crkva. Bila je podignuta izvan zidina Donjeg grada, unutar zasebne utvrde. Iz najstarije faze - 14.st. sačuvan je ranogotički bočni oltar, te male monofore na bočnom zidu što upućuje da je crkva nekad bila znatno manja. Tokom 15. st. crkva dobiva sadašnju organizaciju prostora: pravokutni brod s užim poligonalnim svetištem nadsvođenim križno-rebrastim svodom, s vanjske strane poduprtih kontraforima. 1489.g. završena je gradnja te faze. Tokom 16/17.st. prigraden je zvonik-kula na pročelju. Barokna faza od 1717-48.g. donosi nadsvođivanje broda bačvastim svodom sa susvodnicama, izgradnju zidanog pjevališta kao i povisivanje zvonika. Od 1788.-1883.g. crkva nije imala svrhu (župa prebačena u Sv. Anu), da bi se krajem 19.st. počela popravljati, što je završeno velikom obnovom iz 1913.g. prema projektu arh S. Podhorskog, kada je dograđena sakristija, prigraden i dograđen zvonik, te uređen okoliš crkve u duhu secesije.

R br. 468

Od starog inventara nije ostalo ništa sačuvano. Današnji oltar postavljen je 1883.g. Glavni oltar sv. Križa djelo je F. Robbe iz 1756.g., preseljen je iz Zagrebačke katedrale. Lijevi bočni oltar sv. Ćirila i Metoda i propovjedaonica su neogotički. Iznad trijumfalnog luka postavljena je slika Krvavi sabor u Križevcima djelo O. Ivekovića iz 1914.g.

Recentno obnovljena vanjština; u planu obnova unutrašnjosti.

* **Kapela Majke Božje Koruške, Križevci**

R br. 469

- podignuta izvan grada, na mjestu gdje je 1674.g. bio postavljen zavjetni kip Majke Božje Žalosne. 1702.g. bila je sagrađena poklon kapelica, 1715.g. kapela je povećana, kada dobiva i oltare, a u trećoj fazi 1725.g. podignuta je sasvim nova kapela centralnog tlocrta trolisnog tipa s kupolom završenom lukovicom na visokom tamburu. Izvana su apside poligonalne. Središnjem prostoru kasnije je priključena bačvasto presvođena lađa podijeljena na jarmove, a 1872-3.g. ispred pročelja podignut je zvonik, čime je lađa produžena za dužinu pjevališta.

U središtu kapele stoji kameni spomenik - kip Žalosne Marije s mrtvim Kristom u krilu na visokom stupu postavljena 1674.g. Polikromna. Autor I. J. Altenbach. Glavni oltar sv. Obitelji postavljen je 1738.g., a sadrži oltarnu palu sv. Obitelji, rad Ivana Rangera. Lijevi bočni oltar Sv. Trojstva i desni bočni oltar sv. Tri Kralja nastali su oko 1720.g. U nišama pod kupolom su 4 kipa svetaca. Na pročelju kapele nalazi se kip Bezgrešne Marije iz 1718.g. s dva anđela iz 1872.g. U sakristiji je sačuvan kip uskrslog Krista s poč. 18.st. (vjerojatno stajao kao pil u Donjem gradu). Unutrašnjost kapele je oslikana freskama nepoznatog autora iz 1726.g.

Crkva je u dobrom stanju, iako bi je bilo potrebno obnoviti (vanjština).

* **Kapela Sv. Florijana, Križevci**

R br. 501

- smještena na raskrižju putova u podgrađu Donjeg grada. Podignuta je 1735.g., a obnovljena 1751.g. Pravokutnog broda nadsvođenog križnim svodom, sa segmentnom apsidom i pročelnim zvonikom prigradenog u dr. pol. 18.st. Ima arhitektonsku stilsku plastiku rokoka.

Glavni oltar sv. Florijana postavljen je 1735.g. s oltarnom palom sv. Florijana iz 1738.g. od Ivana Rangera. Na menzi oltara nalazi se rokoko okvir kanonske ploče iz 1760.g. Na pročelnom zvoniku postavljen je drveni kip sv. Florijana iz 18.st. Obnovljeno.

* **Kapela Bl. Marka Križevčana (Sv. Ladislava), Križevci**

R br. 499

- podignuta na križanju cesta u Gornjem gradu. Jednobrodna, pravokutnog broda, s užim poligonalnim svetištem prigradenog tokom 17.st. Presvođene bačvastim svodom, sa susvođnicama u svetištu, pojačane križnim nadsvođenjem 1731-5.g. U 19.st. prigraduje se pročelni zvonik u klasicističkim stilskim karakteristikama.

Glavni oltar je iz 1731.g., sa starijim tabernakulom i kipom B. D. Marije s Djetetom iz sred. 1650-tih godina. Lijevi bočni oltar Bezgrešnog Začeca i desni bočni oltar sv. Emerika su iz 1731.g. propovjedaonica je iz sred. 18.st. vjerojatno iz crkve Sv. Ane. Nad ulazom stoji drveni kip sv. Ivana Nepomuka, a u kapeli se još nalazi i slika Bl. Marka Križevčana autora I. Kršnjavog. Obnovljena.

* **Kapela Sv. Roka, Križevci**

P UP/I-612-
08/94-01/52

- na ulazu u gradsko groblje. Kao zavjetna drvena kapela podignuta 1694.g. Sredinom 18.st. zamjenjuje se zidanom kapelom pravokutnog broda, uz koju se u 19.st. podiže pročelni zvonik i kvadratično, križno nadsvođeno svetišće.

Glavni oltar je iz druge četvrtine 18.st. sa kipovima sv. Roka, Fabijana i Sebastijana, autora F. Pettera. Na pročelju je kipić sv. Florijana iz sredine 18.st. Obnovljena.

- * **Kapela Sv. Petra, Apatovac (Glogovnica), Križevci**
 - izgrađena na mjestu starije kapele posvećene sv. Heleni (po vizitacijama). Dvoranski tip građevine s užim kvadratnim svetištem i zaobljenom apsidom. Svođena češkim svodovima. Nad pročeljem zvonik; s J strane dodana sakristija. Glavni oltar s predelom iz 1653.g.(?) propovjedaonica iz 19.st. Klasicizam. Obnovljeno 1984.g.
- * **Kapela Uzašašća Gospodinovog (Sv. Antuna), Bojnikovec (Mali Raven), Križevci**
 - u naselju, uz cestu. Pravokutnog broda, s užim poligonalnim svetištem i zvonikom iznad pročelja. Sagrađena krajem 19.st. Historicizam. Od inventara se u svetištu nalazi samo manza s dva kipa.
- * **Kapela, Carevdar**
 - na groblju. Manjih dimenzija; poligonalne apside i zvonikom iznad pročelja, na kojemu je obnovljena kapa kasno-secesijskog oblika. Obnovljena.
- * **Kapela Sv. Brcka (Elizabete), Donja Brckovština, Križevci**
- * **Kapela Kalvarije, Đurđić, Križevci**
- * **Kapela Sv. Katarine, Erdovec, Križevci**
 - smještena na groblju. Stara drvena kapela pokrivena šindrom izgrađena je vjerojatno krajem 17.st. S pravokutnim brodom natkrivenim tabulatom, užim peterostranim svetištem na I, i predvorjem sa zvonikom na Z strani. Početkom 20.st. privremeno spašena od rušenja zalaganjem Povjerenstva za očuvanje spomenika na čelu sa Gjurom Szabom, ali je 1935.g. ipak srušena i na njenom mjestu izgrađena nova zidana kapela historicističkih stilskih osobina. Pravokutnog broda s kontraforima s vanjske strane, s užim svetištem poligonalnog završetka kojemu je pridodana sakristija, te zvonikom ispred glavnog pročelja. Unutrašnjost presvođena češkim kapama.
 - Inventar iz starije kapele. Glavni oltar sv. Katarine je iz 1760/70.g. Desni bočni oltar sv. Vida iz kraja 17.st.; lijevi bočni oltar sv. Marije Magdalene iz 1735.g.
 - Iako nije sagrađena tako davno, neodržavana je, te je u stanju koje zahtjeva obnovu. Potrebno zaštititi.
- * **Kapela Sv. Vurija, Greberanec, Križevci**
 - u šumi ispod sela. Pravokutnog broda, s poligonalnom apsidom i zvonikom iznad pročelja. Neogotika. Obnovljeno.
- * **Kapela Sv. Vida, Kloštar Vojakovački (Carevdar), Križevci**
 - u središtu naselja. Sagrađena poč.20.st. Historicizam. Ima maleni, drveni, rustikalno izrađen oltar sv. Vida.
- * **Kapela Sv. Leopolda Mandića, Majurec, Križevci**
- * **Kapela Sv. Benedikta, Mali Potočec, Križevci**
- * **Kapela Sv. Nikole, Novi Bošnjani (Carevdar), Križevci**
 - prvi se put spominje 1334.g., zatim 1501., dok je u 18.st. pripadala župi u Glogovnici. Postojala stara zidana crkva s tabulatom; možda iz 16.st. Nova sagrađena nedaleko od nje 1935.g. Pravokutnog broda s poligonalnim svetištem i zvonikom iznad pročelja. Klasicizam. Glavni oltar s palom sv. Nikole je iz 1670.g., a bočni oltar sv. Obitelji je u 19.st. prerađeni oltar iz 17.st. U novije vrijeme obnovljena.
- * **Kapela Sv. Mihaela, Poljana (Đurđić), Križevci**
 - na groblju, uz cestu. Pravokutnog broda, poligonalne apside i zvonikom iznad pročelja. Većih dimenzija. Sagrađena 1893.g. Klasicizam. Lijep klasicistički oltar s tri kipa. Kapela je u lošem stanju; potrebna obnova.
- * **Kapela Sv. Duha, Povelić (Sv. Petar Čvrstec), Križevci**
- * **Poklonac Presv. Trojstva, Povelić (Sv. Petar Čvrstec), Križevci**
- * **Kapela Presv. Srca Isusovog, Prikraj Križevački, Križevci**

- * **Kapela Presv. Krvi Isusove, Ruševac (Sv. Petar Čvrstec), Križevci**
- u središtu naselja. Sagrađena 1908.g. Pravokutnog broda, sa užim svetištem i poligonalnom apsidom, te zvonikom iznad pročelja. Većih dimenzija. Neoklasicizam. Danas u dosta lošem stanju.
- * **Filijalna crkva Sv. Helene, Sveta Helena (Glogovnica), Križevci** R br. 547
- u središtu naselja. Prvi puta spominje se 1477.g., a zatim 1501.g. Jednobrodna, gotovo kvadratnog broda i s kvadratnim užim svetištem, čime je gotovo u potpunosti sačuvana gotička organizacija prostora. Svetište je presvođeno križno-rebrastim svodom, dok je iz prve faze još sačuvani gotički kameni portal, portal prema sakristiji i kustodija. Sredinom 18.st. crkva se barokizira, ali uglavnom samo u vanjskom izgledu, kada na mjestu starog drvenog tornja dolazi novi zidani, krovu se smanjuje nagib, probijeni su novi prozori i povišena je sakristija. Glavni oltar je iz oko 1650.g. s manirističkim osobinama, dok su skulpture na njemu novije, iz sredine 18.st. Lijevo bočni oltar sv. Vida je iz kraja 18.st., dok je propovjedaonica neogotička. Obnovljeno.
- * **Poklonac Sv. Florijana, Sveta Helena, Križevci**
- * **Kapela Sv. Martina, Sveti Martin, Križevci**
- * **Kapela Sv. Duha, Većeslavec, (Sv. Petar Čvrstec), Križevci**
- u naselju. Sagrađena 1896.g. Historicismizam.
- * **Kapela Sv. Nikole Tavelića, Veliki Raven (Mali Raven), Križevci**
- u naselju. Pravokutnog broda, poligonalne apside i zvonikom iznad pročelja. Historicismizam.
- * **Kapela Sv. Ivana Krstitelja, Vojakovac (Carevdar), Križevci**
- u naselju. Pravokutnog broda, poligonalne apside i zvonikom ispred pročelja. Sagrađena u dr. pol. 19.st. Potrebna obnova.
- * **Kapela Sv. Križa, Žibrinovec (Glogovnica), Križevci**
- * **Kapela Sv. Križa, Legrad** P 03-UP/I-1479/1-1988
- na groblju. Sagrađena 1906.g. Pravokutnog broda sa zvonikom iznad pročelja. Jednostavan drveni oltar, kipovi i slika Raspeća. Obnovljena.
- * **Kapela Žalosne Gospe, Legrad** P 03-UP/I-1478/1-1988
- u glavnoj ulici (Židovaroš). Sagrađena 1840.g. Pravokutnog broda s plitkom zaobljenom apsidom, zvonikom iznad pročelja, ta ulaznim natkrivenim prostorom koji nose dva debela, niska stupa. Obnovljena 1924. i ponovo 1990.g. Klasicizam. Vrijedan inventar iz vremena gradnje.
- * **Kapela Sv. Jelene (Presvetog Trojstva), Antolovec (Kuzminec), Legrad**
- malih dimenzija, sagrađena u dr. pol. 19.st. U dobrom stanju.
- * **Kapela Sv. Jelene, Kutnjak, Legrad**
- u središtu naselja. Drvena kapela spominje se u vizitaciji iz 1659.g. Nova navodno sagrađena 1763.g., kasnije obnovljena. Pravokutnog broda s poligonalnim svetištem, sakristijom sa S strane, te zvonikom ispred pročelja. Klasicizam. Veliki glavni oltar sa sačuvanim kipovima sv. Jelene, sv. Valentina i sv. Benedikta. propovjedaonica s oslikom likova svetaca. Potrebna obnova.
- * **Kapela-toranj Sv. Antuna Zaštitnika, Mali Otok (Imbriovec), Legrad**
- u središtu sela. Sagrađena 1929.g. Vjerojatno trebala biti dograđena kapela.
- * **Kapela Sv. Križa, Veliki Otok (Imbriovec), Legrad**
- u središtu naselja. Sagrađena 1891.g. Pravokutnog broda sa zaobljenim svetištem i zvonikom ispred svetišta. Klasicizam. Obnovljena.
- * **Kapela-crkva Sv. Martina, Zablatje (Imbriovec), Legrad**
- u središtu naselja. Župa se nalazi na popisu iz 1334.g., dok se u 16.st. i kasnije (1659., 1787.g.) spominje drvena župna crkva. Kasnije župa

propada i seli se u Imbriovec. Na njenim temeljima gradi se nova crkva 1878.g. velikih dimenzija. Pravokutnog broda sa poligonalnim svetištem, sakristijom sa J strane, te zvonikom ispred pročelja završenog limenom baroknom lukovicom. Klasicistički inventar iz vremena gradnje. U zadnjih nekoliko godina kompletno obnovljeno. Potrebna zaštita.

* **Kapela B. D. Marije, Molve**

- smještena na groblju povrh sela. Sagrađena (obnovljena) 1882.g. na mjestu starije srušene župne crkve. 1905.g. joj se prigraduje sakristija. Neogotika. U unutrašnjosti se čuva vrlo vrijedan gotički drveni kip B. D. Marije. Potrebna zaštita.

* **Kapela, Molve-Grede, Molve**

* **Kapela Sv. Križa, Molve-Ledine**

- sagrađena 1923.g.

* **Kapela Presv. Srca Isusovog, Gornja Šuma (Molve), Molve**

- sagrađena 1930.g.

* **Kapela Presvetog Srca Isusovog i Sv. Petra, Repaš, Molve**

- sagrađena 1933-41.g. prema nacrtima ing. D. Hinka Campa iz rimskog Zavoda sv. Jeronima.

* **Kapela Sv. Klare, Novigrad Podravski**

- na groblju. Jedna od najstarijih župa i lokaliteta u Podravini sa starim nazivom Komarnica, po čemu je i čitavi arhidiakonatu prozvan Komarnički. Župa B. D. Marije se nalazi na dokumentima iz 1229. pa 1279., te na popisu župa iz 1334.g. Prva crkva (Sv. Katarine) vjerojatno sagrađena blizu groblja, na čijem je mjestu kasnije sagrađena današnja kapela Sv. Klare. Nakon odlaska Turaka župa se obnavlja 1654.g. kao i tadašnja kapela Sv. Klare koja je služila kao župna (iz vizitacija). Obnovljena 1665.g. kada se napominje da je zidana, s drvenim tornjem obnovljenim 1778.g. U vizitaciji iz 1716.g. se kaže da je crkva u dobrom stanju, da nema zvonika, a ima tri oltara - sv. Klare, sv. Barbare i sv. Ane. Današnji oblik kapela je dobila restauracijom 1894.g. kada su zamijenjeni svi drveni dijelovi zidanim. Jedan brod s užim izduženog svetištem i zvonikom iznad pročelja. Vrijedna tri barokna oltara iz 1745.g. Obnovljena 1988.g. Potrebna zaštita.

* **Kapela Sv. Tri Kralja i Sv. Jurja, Novigrad Podravski**

- pokraj naselja. Na mjestu starije drvene kapele, sagrađena 1866.g. nova. Klasicizam. Inventar iz vremena gradnje, osim slike sv. Tri Kralja koja je sačuvana iz stare kapele.

* **Kapela Presvetog Trojstva, Delovi, Novigrad Podravski**

- u središtu naselja. Sagrađena 1928.g. Pravokutnog broda, trostrane apside i sa zvonikom iznad pročelja. Historicizam. Sakristija dodana 1989. kada je obnovljen toranj i fasada.

* **Poklonac, Rasinja**

- uz cestu uz perivoj. 19.st.

* **Kapela Sv. Emerika, Cvetkovec, Rasinja**

- smještena u središtu naselja. Sagrađena 1879.g. Neogotika. Drveni kipovi sv. Emerika, Josipa i Valentina.

* **Kapela Sv. Ane, Grbaševac, Rasinja**

- sagrađena poč. 20.st. Klasicizam. U kapeli je kip sv. Ane i raspelo. Obnovljeno 1987.g.

* **Kapela Sv. Vida, Kuzminec (Kuzminec), Rasinja**

- u središtu sela blizu crkve. Sagrađena poč. 20.st. Obnovljena 1990.g.

P 612-08/92-
01/134

- * **Kapela Sv. Margarete, Subotica Podravska, Rasinja** R br. 548
 - u središtu naselja, orijentirana S-J. Srednjovjekovna župa spominje se 1334.g., stradala za turskih osvajanja 1532.g. Podignuta nova drvena kapela 1787.g. Na njenom mjestu podiže se 1864.g. nova zidana kapela pravokutnog broda i apside, zvonikom iznad pročelja i sakristijom sa l strane. Klasicistički inventar iz vremena gradnje. Obnovljena 1985.g.
- * **Kapela Sv. Helene, Kutnjak (Legrad), Rasinja**
- * **Kapela Uzvišenja sv. Križa, Sokolovac (Reka)**
- * **Kapela Sv. Ladislava, Ladislav Sokolovački (Zrinski Topolovac), Sokolovac**
- * **Kapela B. D. Marije, Pešćenik (Zrinski Topolovac), Sokolovac**
- * **Kapela Sv. Trojstva, Rijeka Koprivnička (Rijeka Koprivnička), Sokolovac**
- * **Kapela Sv. Vida, Srijem, Sokolovac**
 - na groblju. Postojala drvena kapela, na kojem mjestu se poč. 19.st. gradi nova kapela. Pravokutnog broda s užim, poligonalnim svetištem i zvonikom iznad pročelja. Obnovljena 1925.g. Tri barokna oltara su iz 18.st.
 - sv. Vida, sv. Antuna i sv. Katarine. Četiri kipa sa oltara su 1989.g. ukradeni. Potrebna zaštita.
- * **Kapela Sv. Duha (Roka), Brdo Cirkvensko (Cirkvena), Sv. Ivan Žabno**
 - sagrađena na brijegu povrh sela na mjestu starije drvene kapele 1862.g. Orijentirana svetištem prema S. Pravokutnog tlocrta s užim poligonalnim svetištem-apsidom, te zvonikom iznad glavnog pročelja. Historicizam. Glavni oltar iz 19.st. sa palom sv. Roka iz 20.st.
- * **Kapela M. B. Fatimske, Brezovljani (Sv. Ivan Žabno), Sv. Ivan Žabno**
 - u naselju. Pravokutnog tlocrta i zvonikom ispred pročelja. Sagrađena u prvoj pol. 20.st. Bez inventara (osim jedne secesijske slike (kopije?)). Obnovljena.
- * **Kapela Bl. D. Marije s Djetetom, Cirkvena, Sv. Ivan Žabno**
 - smještena na groblju. Spominje se 1702.g. Sagrađena 1925.g., s polukružnom apsidom i tornjićem ispred pročelja. U unutrašnjosti ima oltarnu menzu. U lošem stanju.
- * **Kapela Sv. Jurja, Hrsovo (Cirkvena), Sv. Ivan Žabno**
 - sagrađena 1936.g. Historicizam. Pravokutnog broda, zaobljenom apsidom i zvonikom iznad pročelja. Obnovljena.
- * **Kapela Sv. Florijana, Kendelovac (Cirkvena), Sv. Ivan Žabno**
- * **Kapela Sv. Ilije, Ladinec (Cirkvena), Sv. Ivan Žabno**
 - u naselju. Sagrađena krajem 19.st. Historicizam.
- * **Kapela Sv. Antuna Padovanskog, Novi Glog (Cirkvena), Sv. Ivan Žabno**
 - u naselju. Sagrađena 1929.g. Historicizam.
- * **Kapela, Raščani (Sv. Petar Čvrstec), Sv. Ivan Žabno**
 - u naselju. Novosagrađena.
- * **Kapela Sv. Julijane, Trema (Đurđić), Sv. Ivan Žabno** R br. 522
 - smještena na povišenom položaju izvan središta naselja (što upućuje na to da je mogla biti okružena zidinama). 1667.g. spominje se kao župna crkva, a 1789.g. priključena je župi u Đurđiću kao filijalna. Jedna od rijetkih na ovom području iz 16-17.st. koja je u potpunosti sačuvana. Građena kamenom!? Jednobrodna, pravokutnog tlocrta s užim pravokutnim svetištem i poligonalnom apsidom. Tokom 17.st. imala je strop, dok je krajem stoljeća strop u svetištu zamijenjen svodom. Iznad pročelja nalazi

se drveni zvonik, a 1743.g. u vizitaciji se spominje novopodignuti zvonik sa bakarnom kupolom.

Glavni oltar sv. Julijane je barokni retabl iz 1762.g. Lijevi bočni oltar B. D. Marije i desni sv. Helene su iz 1748.g. Barokna propovjedaonica je iz 1830-tih godina; a iznad trijumfalnog luka je skulpturalna grupa raspeća iz dr. pol. 17.st. Crkva je nedavno obnovljena, osim zvonika koji je u lošem stanju.

* **Kapela, Sv. Petar Orehovec**

- smještena na groblju. Pravokutnog broda sa zvonikom na preslicu iznad pročelja. U unutrašnjosti križni svod. Ruševna. Potrebna hitna sanacija.

* **Poklonac, Sv. Petar Orehovec**

- sagrađeno 1936.g.

* **Filijalna crkva Sv. Franje Ksaverskog, Dropkovec (Gornja Rijeka), Sv. Petar Orehovec** R br. 490

- sagrađena 1771.g. na mjestu starije drvene kapele, koja se u vizitacijama spominje prvi puta 1704.g. Centralna građevina s lađom kružnog tlocrta, nadstvođena kupolom na pandantivima s osmerokutnom lanternom. Lađi priključeno kvadratno svetište s užom, plitkom, zaobljenom apsidom; uz svetište sa S strane pravokutna sakristija. 1832.g. dograđen masivni zvonik. Kasnije je umjesto šindre na krov stavljen lim. Vrlo rijetko tlocrtno-prostorno rješenje koje upućuje na učenog donatora i majstora graditelja. Glavni oltar iz 1740.g. Bočni oltari "Pokolj nevine djece" i sv. Valentina (Lovre) iz 18.st. s radovima varaždinskog kipara Altenbacha. Orgulje iz 1833.g. od graditelja Jeremića. Obnovljeni zvonik i lanterna.

* **Kapela Sv. Križa, Fodrovec Riječki (Gornja Rijeka), Sv. Petar Orehovec**

- sagrađena 1938.g. (kao poklonac)

* **Kapela B. D. Marije Pomoćnice, Gregurovec (Miholec), Sv. Petar Orehovec**

- u naselju. Pravokutnog broda, poligonalne apside, te zvonikom ispred pročelja. Sagrađeno početkom 20.st. Obnovljeno 1973.g. Nema inventara.

* **Filijalna crkva Sv. Antuna Padovanskog, Gušćerovec, Sv. Petar Orehovec**

- uz cestu, u blizini ostataka gospodarstva nekadašnjeg dvora. Na mjestu starije župne crkve Sv. Irineja, koja se spominje već 1343.g., 1484.g. postaje župna, što ostaje sve do 1704.g. kad je kao filijalna crkva priključena župi u Orehovcu s promijenjenim titularom. 1822.g. pod patronatom E. Patačić biva podignuta nova klasicistička građevina na mjestu stare. Jednobrodna, pravokutnog broda s polukružno završenim svetištem iste širine. Unutrašnjost je presvođena češkim svodovima. 1881.g. ispred pročelja dograđen je zvonik. S od svetišta sakristija, uz koju je 1913.g. prigraden stan za svećenika.

Glavni oltar je neogotički iz 1888.g. a bočni iz 1913.g. kao i propovjedaonica.

Obnovljena 1970/80tih. Potrebna zaštita.

* **Poklonac Sv. Križa, Gušćerovec, Sv. Petar Orehovec**

* **Kapela Sv. Ane, Kolarec (Gornja Rijeka), Sv. Petar Orehovec**

* **Kapela-stup, Miholec, Sv. Petar Orehovec**

- u središtu naselja. Zanimljivo rješenje. Obnovljeno.

* **Poklonac, Miholec, Sv. Petar Orehovec**

* **Kapela Krista Kralja, Mokrice Miholečke (Miholec), Sv. Petar Orehovec**

* **Kapela M. B. Bistrička, Zaistovec (Miholec), Sv. Petar Orehovec**

- na rubu naselja, na groblju. Većih dimenzija, pravokutnog tlocrta

(pravokutnog završetka). Sagrađena u 18/19.st. Obnovljena. Potrebna zaštita.

* **Kapela Sv. Jakova, Virje**

- na groblju. Sagrađena 1847.g. Pravokutnog broda, sa zaobljenim svetištem, sakristijom sa S strane i zvonikom iznad pročelja s vitkim, visokim piramidalnim krovom. Svođena; sačuvan izvoran kameni pod. Glavni oltar i dva bočna oltara sv. Šimuna i B. D. Marije iz prve pol. 18.st.. Oslík u medaljonima. Obnovljena. Potrebna zaštita.

* **Kapela Sv. Andrije, Hampovica (Miholjanec), Virje**

- u središtu naselja. U vizitacijama se spominje 1707.g. Nova kapela sagrađena 1852.g. Pravokutnog tlocrta, sa zaobljenim svetištem, prigradenom sakristijom i zvonikom ispred pročelja, s limenom lukovicom.

* **Poklonac B. D. Marija, Miholjanec, Virje**

* **Kapela-poklonac Presv. Srca Isusova, Rakitnica (Miholjanec), Virje**

- na raskršću, uz cestu. Poč. 19.st.

* **Kapela Sv. Križa, Šemovci, Virje**

- smještena u središtu naselja. Drvena kapela spominje se u vizitaciji iz 1700.g. Sagrađena 1832.g. Klasicizam. Većih dimenzija. Pravokutnog broda, sa užim, zaobljenim svetištem, sakristijom sa S strane i zvonikom iznad pročelja. Zidovi izvana ojačani kontraforima. Zvonik je dograđen pol.19.st., a na vrhu je završen visokim, šiljatim piramidalnim krovom, sa secesijskim motivima. Glavno pročelje je obnovljeno, ali crkvi treba sanirati vlagu. Glavni oltar je iz 1908.g., Tirol, historicizam; bočni oltari sv. Roka i Škapularske Gospe iz istog vremena; kao i propovjedaonica. Obnovljena 1973.g. Potrebna zaštita.

* **Filijalna pravoslavna kapela Sv. Georgija, Glogovac, Koprivnički Bregi**

* **Filijalna pravoslavna crkva Sv. Oca Nikolaja, Osijek Vojakovački, Križevci**

- izgrađena 1763.g. Jednobrodna, pravokutnog tlocrta s poligonalnom plitkom apsidom, zvonikom iznad pročelja i trijemom ispred glavnog ulaza. Dva traveja nadsvođena češkim kapama. Ima vrijedan ikonostas iz 1786.g. autor J. Č. Grabovan (u lošem stanju). Oštećen. Crkva nije obnavljana, ali je u zadovoljavajućem stanju, uz skoro potrebnu sanaciju vlage. Potrebna zaštita.

* **Filijalna pravoslavna kapela Sv. Ilije, Podbrđani Vojakovački, Križevci**

- u naselju. Sagrađena vjerojatno 1763.g. Ima vrijedan ikonostas. Potrebna obnova i zaštita.

* **Filijalna pravoslavna kapela Sv. Duha, Poveljić, Križevci**

* **Filijalna pravoslavna kapela, Velike Sesvete, Križevci**

* **Filijalna pravoslavna crkva Sv. Trojice (Sošestvenija sv. Duha), Duga Rijeka, Rasinja**

- u središtu mjesta. Sagrađena 1760.g. Barok. Ranije je imala zidanu ogradu oko crkve, od koje je danas ostao samo nadsvođeni zidani ulaz. Od inventara sačuvan vrijedan ikonostas, danas u lošem stanju. Potrebna zaštita.

* **Filijalna pravoslavna kapela 318 bogonosnih otaca, Javorovac, Sokolovac**

- u središtu naselja. Sagrađena 1927.g. Ikonostas je iz vremena gradnje.

* **Pravoslavna kapela Sv. Nikole, Lepavina, Sokolovac**

- na groblju. Sagrađena 1810.g. Kasnije obnovljena i preadaptirana po

nacrtima arh. S. Kliska 1930.g.

- * **Filijalna pravoslavna kapela Sv. Stevana, Mali Poganac, Sokolovac**
- na ulazu u naselje. Sagrađena 1777. a obnovljena 1893.g. Jednobrodna, pravokutnog tlocrta, polukružne apside i zvonikom iznad pročelja. Vrijedan ikonostas iz vremena gradnje. Kasnije djelomično obnavljana. Potrebno obnoviti i zaštititi.
- * **Filijalna pravoslavna kapela Sv. Ilije, Široko Selo, Sokolovac**
- sagrađena 1770.g., obnovljena 1893.g. Manjih dimenzija. Ima vrijedan ikonostas. Potrebno obnoviti i zaštititi.

2. STAMBENE GRAĐEVINE

A) DVORCI

- * **Dvorac Erdödy-Rubido, Gornja Rijeka, Sv. Petar Orehovec** R br. 467
- smješten na obroncima Kalničke gore ispod grada Malog Kalnika koji biva napušten vjerojatno tokom 17.st., jer se 1650.g. već spominje kurija "Reka", jednokatnica pravokutnog tlocrta, kao sjedište vlastelinstva vjerojatno na istoj lokaciji. 1731.g. dvorac se spominje kao 'castellum' sa četiri kule (stara kurija ugrađena je u J krilo dvorca, a umjesto Z krila izveden je zid kojim se zatvaralo unutrašnje kvadratično dvorište). Također se spominju gospodarske zgrade oko dvorca. Krajem 18.st. ruše se dvije kule, a krila se produljuju prema zapadu. Tako dvorac dobiva današnji oblik trokrilne građevine U-tlocrta okrenuta glavnim pročeljem prema istoku. Sačuvane su dvije uglovne kule koje nadvisuju krila, a unutrašnje dvorište na Z strani zatvara zid s portalom. Ulazni dio je rizično istaknut. Prizemne prostorije su nadsvođene, dok katne imaju stropove. Od izvorne opreme sačuvan je ornamentirani parket u glavnoj dvorani, te kamene ploče poda hodnika kata. U 19.st. uklanja se dio imobilijara (u kuću br. 18), te se oblikuje glavno pročelje u historicističkom slogu. Danas u dvorcu od inventara nije ništa sačuvano.
Na J krilu dograđena je kapela Sv. Ivana Nepomuka, koja 1830.g. postaje javna. 1866.g. dobiva sakristiju. Inventar iz toga vremena. Rokoko oltar-tabernakul nalazi se od 1946.g. u župnoj crkvi u G. Rijeci. Kapela uništena 1946.g.
Tokom 19.st. uređuje se okolni park u brižno uređen perivoj, od kojeg je ostala samo kratka aleja pred pročeljem.
Neposredno pred dvorcem, uređeno je malo jezero sa spomenikom iz doba II.svj. rata, rad kipara E. Bohutinskog, iz 1970.g.
Do 1984.g. u dvorcu je bila škola, no od onda je napušten i propada. 1995. počinje obnova, ali koja je za sada provedena samo djelomično.
U zadnje vrijeme potpuno neadekvatna obnova unutrašnjosti, uz velike devastacije prostora (pregradni zidovi, gipsane ploče preko zidova).
- * **Dvorac Zdenčaj, Veliki Raven, Križevci**
- nekadašnje središte velikog vlastelinstva, smješten na S rubu sela. Visoka zidana jednokatnica L-tlocrta, jednostavnog oblikovanja, s dvostrešnim krovom i glavnim Z pročeljem sa sedam prozorskih osi okrenutih prema cesti. Građen u dvije faze. Starija, dr.pol. 18.st., pokazuje

tipičnu gradnju plemićkih kurija pravokutnih tlocrta, u unutrašnjosti presvođenih prostorija. U drugoj fazi prigradeno je S krilo. Veliki park koji je okruživao dvorac dijelom je bio organiziran kao francuski barokni park, dok je s I strane bio park engleskog tipa. Unutar parka sačuvana je do danas vrtna kuća – katnica pravokutnog tlocrta, sa četveroslivnim krovijem; uz nju gospodarska zgrada (gornji kat od drva). Danas je dvorac zapušten iako je u njemu škola, dok je park u potpunosti nestao. Potrebna zaštita.

* **Dvorac Inkey, Rasinja**

- smješten u središtu naselja i nekad velikog uređenog parka, uz župnu crkvu. Novi dvorac gradi se na mjestu stare kurije i gospodarskih zgrada starog grada Rasinje, koje je bilo sjedište vlastelinstva do izgradnje dvorca. Jedna od gospodarskih prizemnica vel. 12x54 m sagrađena poč. 19.st. prvotno je služila za stanovanje, da bi joj 1885.g. bile dodane dvije jednokatnice sa S i J strane. Tako je dvorac u to vrijeme bio H-tlocrta. Izrazitih neostilskih karakteristika u oblikovanju. Između dva rata prizemna stara kurija je srušena te su preostale samo dvije rubne slobodnostojeće katnice međusobno udaljene 40-tak metara. Južna zgrada je veća, pravokutna građevina, s bitno promijenjenim J pročeljem i unutrašnjosti. Manja S zgrada izduženog je pravokutnog tlocrta, ali također znatno izmijenjenog izgleda unutrašnjosti. Od 1959.g. u većoj je zgradi bila smještena škola, a u manjoj zgradi nalaze se gradski uredi. Tada izvršene adaptacije devastirale su i unutrašnji prostor i vanjska pročelja. Nakon iseljenja škole dvorac je prazan. U lošem stanju. Potrebna hitna sanacija.

P 612-080/92-
01/134

B) KURIJE

* **Kurija Trezić, Čepelovac, Đurđevac**

- nedaleko sela, uz potok. Sagrađena 1866.g. Stambeno-gospodarski prizemnica L-tlocrta, kojom dominira četvrtasta jednokatna kula. Unutrašnjost se sastoji od 9 stambenih prostorija koje čuvaju vrijednu kolekciju stilske namještaja iz vremena gradnje, kao i veliku biblioteku. U izvornom obliku kurija je bila okružena bogatim perivojem. Danas zapušteno. U novije vrijeme, novi vlasnici Jelušić-Kranželić, pristupaju temeljitoj obnovi.

* **Kurija Pejašinović, Sv. Ivan Žabno**

- smještena nasuprot župnoj crkvi. Sagrađena 1886.g. Jednokatnica, prvotno L-tlocrta, a kasnije dograđen dio koji je tlocrt učinio pravokutnim. Historicističkim štukaturama bogato ukrašeno pročelje okrenuto je prema cesti (iako je to vidljivo samo na zoni kata, dok je ostala žbuka skinuta), dok je krilo zabatno okrenuto prema dvorištu. Zgrada je većim dijelom prekrivena bršljanom tako da se ne vidi njezino stvarno stanje, iako se može reći da je danas u vrlo lošem stanju, te bi je trebalo hitno sanirati.

* **Kurija, Sv. Petar Orehovec**

- nasuprot župne crkve. Katnica, pravokutnog tlocrta, strmog krovišta. Svođen podrum i dijelovi prizemlja. Zapušteno.

* **Kanonička kurije, Križevci**

- Račkoga br. 8 i 10. Sagrađene 1841.g. Visoke prizemnice, pravokutnog tlocrta, položene dužim pročeljem uz ulicu, strmog krovišta i skošenih zabata. Podrumi nadsvođeni. Zadnjih godina obnovljene.

C) ŽUPNI DVORovi

- * **Župni dvor, Drnje**
 - smješten uz župnu crkvu. Jednokatnica, pravokutnog tlocrta, s visokim strmim krovom. Sagrađena 1836., a kat dodan 1903.g. U lošem stanju, ali u fazi obnove (obnovljeno krovno).
- * **Župni dvor, Đelekovec**
 - uz crkvu. Jednokatnica, pravokutnog tlocrta, sa strmim krovom. Sagrađena vjerojatno krajem 18.st. Nedavno obnovljena.
- * **Župni dvor, Imbriovec, Đelekovec**
 - nedaleko od crkve. Jednokatnica, pravokutnog tlocrta. Sagrađena 1760.g., ali kasnije znatno promijenjena. Obnovljeno u zadnje vrijeme.
- * **Župni dvor, Gola**
 - u središtu naselja. Prizemnica, pravokutnog tlocrta. Sagrađena 1827-33.g.
- * **Župni dvor, Ždala, Gola**
 - uz župnu crkvu. Prizemnica četveroslivnog krova. Zapušteno.
- * **Župni dvor, Hlebine**
 - uz crkvu, sagrađen na mjestu starije drvene kurije 1862.g. Prizemnica s visokim krovom. Iznutra svođena. Izgubljena obilježja stila. U zadnje vrijeme obnovljeno.
- * **Župni dvor, Kalinovac**
 - smješten u središtu naselja, nasuprot crkve. Prislonjen uz zgradu općine. Katnica pravokutnog tlocrta, sa naglašenim historicističkim stilskim elementima na pročelju.
- * **Župni dvor, Kalnik**
 - postojeći župni dvor, vjerojatno je podignut na mjestu starijeg župnog dvora koji se spominje u 17.st. Sagrađen krajem 18. ili poč.19.st. Jednokatnica, izduženog pravokutnog tlocrta, s dvostrešnim krovom prekrivenim limom. Građen od opeke, ožbukana. Prizemne prostorije su svođene, gornje imaju strop. Nekada (1859.g.) je dvor okruživala grupa od nekoliko gospodarskih zgrada od kojih je danas ostala samo jedna, kao i park kojeg danas nema. U neposrednoj blizini gradi se nova župnikova kuća, koja bitno narušava izvornu prostornu organizaciju kao i pogled prema upečatljivoj zgradi stare zgrade.
- * **Župni dvor, Kloštar Podravski**
 - uz crkvu. Spominje se 1706.g. a novi se gradi 1738.g. na ruševinama franjevačkog samostana iz pred-turskih vremena. Obnovljen i proširen 1826.g., pa ponovo 1840tih. Katnica pravokutnog tlocrta, skošenih zabata. Prozorske otvore razdvajaju sačuvane profilacije na žbuci. Potenc. arheol. lok. Nedavno obnovljeno.
- * **Župni dvor, Koprivnica**
 - prizidano sjevernoj strani crkve, tako da čine arhitektonsku cjelinu. Nekada se oslanjala na gradske zemljane bedeme. Izgrađena je na osnovi starije zgrade iz 1659.g., nova povećana gradi se 1779.g., dok je drugi kat dodan u 19.st. Dvokatnica pravokutnog tlocrta, u prizemlju svođena bačvastim svodovima, a na katu češkim kapama. Na Z pročelju u visini prvog kata uzidana je renesansna stela iz 1608.g. Obnovljen 1990.g. Uz župni dvor je 1660.g. dozidana zgrada gradske ubožnice koja je do rušenja 1893.g. služila i u svrhu bolnice, škole, kazališta (!)
- * **Župni dvor, Koprivnički Ivanec**
 - pokraj crkve. Jednokatnica, pravokutnog tlocrta i visokog krova. Svođena u prizemlju i podrumu. Sagrađena 1824. a obnovljena 1923. i 1977.g. kada dijelom gubi stilska obilježja.

R br. 533

- * **Župni dvor sv. Ane, Križevci**
- smješten u dijelu bivšeg samostana pavlina (vidi pod bivši samostan pavlina).
- * **Grkokatolički župni dvor, Križevci**
- Račkoga 2. Sagrađena sredinom 19.st. Visoka prizemnica, pravokutnog tlocrta, visokog krovišta sa skošenim zabatima.
- * **Župni dvor, Carevdar, Križevci**
- župni dvor građen je 1850.g. a obnovljen 1890.g. Visoka prizemnica pravokutnog tlocrta s nizom prozorskih osi na glavnom pročelju.
- * **Župni dvor, Glogovnica, Križevci**
- župni dvor je prizemnica pravokutnog tlocrta građena od kamena, s krovijem na četiri vode te visoko istaknutim središnjim ulaznim rizalitom. Na SZ uglu i uz S ulaz uzidana dva primjerka romaničkih reljefa. Podignuto tokom 19.st. Obnovljeno.
- * **Župni dvor, Gornji Dubovec, Križevci**
- župni dvor je smješten poniže crkve, građen u 19.st., a obnovljen 1974.g.
- * **Župni dvor, Raven, Križevci**
- župni dvor je podignut na mjestu starije drvene kurije koja se spominje tokom 18. i poč. 19.st. Sadašnji dvor podignut je 1830-tih godina kao jednokatnica, T-tlocrta, dvostrešnog visokog krovišta.
- * **Župni dvor, Legrad**
- uz crkvu. Jednokatnica, pravokutnog tlocrta. Sagrađena 1797.g. ali bitno prerađena 1906.g. pa između dva rata kada gubi svoj izvorni izgled. Obnovljeno.
- * **Evangelistički župni dvor, Legrad**
- uz crkvu. Sagrađen 1930.g. Katnica s dvoslivnim krovijem. Secesijske ornamentike. Obnovljeno.
- * **Župni dvor, Molve**
- uz crkvu. Podignut 1870.g. kada je srušena drvena kapela Sv. Josipa koja se nalazila uz stari župni stan.
- * **Župni dvor, Novigrad Podravski**
- uz crkvu. Izdužena prizemnica pravokutnog tlocrta. Sagrađena 1804.g. Kasnijim obnovama izgubila izvorni izgled. Zadnja obnova 1985.g.
- * **Župni dvor, Peteranec**
- uz crkvu. Jednokatnica, pravokutnog tlocrta, visokog krovišta, svođenog podruma. Sagrađena 1870.g. Djelomično obnovljena. Danas se u njoj nalazi i zbirka slika podravskih slikara-naivaca.
- * **Župni dvor, Sigetec, Peteranec**
- uz crkvu. Prizemnica, jednostavnih pročelja. Sagrađena u prvoj pol. 19.st. U zadnje vrijeme obnovljena.
- * **Župni dvor, Rasinja**
- uz crkvu. Prizemnica, pravokutnog tlocrta, svođenog podruma. Sagrađena 1811.g. Neprimjereno obnovljena.
- * **Župni dvor, Kuzminec, Rasinja**
- jednokatnica, L-tlocrta. Sagrađena 1760.g. a obnovljena krajem 19.st. Prostorije podruma i prizemlja svođene. Na J pročelju sunčani sat. Danas u lošem stanju.
- * **Parohijska kuća, Veliki Poganac, Rasinja**
- u središtu naselja. Prizemnica, klasicističkih obilježja, jednostavnih linija, građena poč. 20.st. U lošem stanju.
- * **Župni dvor, Sv. Ivan Žabno**
- župni dvor je građen u 19.st. južno od crkve kao jednokatnica visokog krovišta skošenih zabata, s pet prozorskih osi na duljim pročeljima. Obnovljen.

P 03-UP/I-1481/1-1988

- * **Župni dvor, Cirkvena, Sv. Ivan Žabno**
- župni dvor građen 1778.g. na mjestu starijeg drvenog. Prizemnica izduženog pravokutnog tlocrta, strmog krovišta i skošenih bočnih zabata. Obnovljeno.
- * **Župni dvor, Sv. Petar Orehovec**
- župni dvor građen je krajem 18.st. na mjestu starog drvenog dvora. Zidana jednokatnica pravokutnog tlocrta sa strmim visokim krovištem zakošenih zabata, s po pet prozorskih osi i ulazom po sredini. Obnovljeno.
- * **Župni dvor, Gornja Rijeka, Sv. Petar Orehovec**
- župni dvor građen je 1765.g. na mjestu starijeg od drva. Jednokatnica pravokutnog tlocrta s dvostrešnim krovištem, građena od cigle. Prizemne prostorije presvođene su, dok je u gornjima strop. Na pročeljima su u žbuci izrađene pojasnice. J pročelje je najreprezentativnije rastvoreno u prizemlju s tri, a na katu s pet prozorskih otvora. Ostala su skromnija. Obnovljeno.
- * **Župni dvor, Miholec, Sv. Petar Orehovec**
- sagrađen krajem 18.st. Jednokatnica kvadratičnog tlocrta sa četiri prozorske osi na glavnom pročelju i visokim dvostrešnim dvorištem. Obnovljeno.
- * **Župni dvor, Miholjanec, Virje**
- 19.st. Prizemnica, pravokutnog tlocrta, s krovištem na četiri vode. Dobro sačuvan.

- * **Parohijska kuća, Plavšinci, Novigrad Podravski**
- uz parohijsku crkvu. Jednostavna prizemnica iz sredine 19.st. Klasicizam.
- * **Parohijska kuća, Vojakovac, Križevci**
- građena poč. 19.st. kao zidana jednokatnica pravokutnog tlocrta, s visokim kosim krovištem zaobljenih zabata. Zapuštena.
- * **Parohijska kuća, Velika Mučna, Sokolovac**
- uz cestu. Prizemnica. Sagrađena u 19.st. Klasicizam. Zapuštena.

D) VILE, GRADSKE PALAČE, STAMBENE ZGRADE

- * **Stambena vila, Đurđevac**
- Basaričekova 30. Kraj 19.st. Historicism. Katnica, skraćenog L-tlocrta, strmog krovišta skošenih zabata. Kvalitetna ograda i metalni odljevi na fasadi.
- * **Stambena kuća (kurija) Talan, Gola**
- u središtu naselja. Jednokatnica, kvadratnog tlocrta. Prizemne prostorije svođene. Sagrađena krajem 19.st. Klasicizam. Nedavno obnovljena.
- * **Vila i paromlin, Kloštar Podravski**
- smještena J od raskršća, od glavne ceste. Čini cjelinu sa parkom trokutnog oblika, sadrži kvalitetno drveće staro stotinjak godina, a nalazi se ispred glavnog pročelja. Katnica razvedenog tlocrta koji, zajedno sa specifičnim oblikovanjem detalja, ukazuje na vrijeme kasne secesije. Kasnije pregrađivana. Uz zgradu nalazi se zgrada u kojoj se nalazio mlin. Dvokatnica od cigle, izbačene strehe, istaknutog kubusnog volumena. Potrebna obnova.
- * **Stambeno-gospodarska zgrada, Koprivnica**
- Trg bana Jelačića. Sagrađena u 18.st. Katnica, izduženog pravokutnog tlocrta, s velikim dvorištem trokutnog oblika koji zatvaraju gospodarske

zgrade. Zanimljiva zbog trijema u prizemlju, arkadnih hodnika na katu (zatvorenih), te 'fachwerka' na fasadi. Obnovljena za pivnicu.

* **Vila Heruc (Celovec), Križevci**

- smještena na brežuljku iznad crkve Majke Božje Koruške. Jednokatnica, pravokutnog tlocrta sagrađena 1902.g. u obliku malog dvorca s uglovnim tornjičem i balustradom iznad vijenca. Jedini primjer ladanjske arhitekture u Križevcima iz toga razdoblja.

* **Kuća, Gornja Glogovnica 59, Križevci**

- u naselju. U podrumu ima ugrađen 1 kom. romaničke skulpture s područja oko župne crkve.

P UP/I-612-08/91-01/218-1991

* **Stambena kuća, Grijice-Osijek Vojakovački, Križevci**

- građena 1903.g. Izdužena prizemnica, s visokim dvostrešnim krovom i klasicističkim trijemom. S krilo dodano 1919.g. Sa Z strane nalazio se mlin.

* **Stambeno-poslovna zgrada, Novigrad Podravski**

- uz cestu, na prvom raskršću iz smjera Virja. Katnica, pravokutnog tlocrta, sa četverostrešnim krovom. Kasna secesija, 1920/30. Danas je u njoj apoteka.

* **Stan učitelja i gospodarsko, Novigrad Podravski**

- uz rub velikog parka. Kraj 19.st.

* **Stambena zgrada, Sv. Ivan Žabno**

- građena 1903.g. kao jednokatnica, tik uz veliku uglovnicu L tlocrta, srušenu 1989.g., koje su obilježavale SI dio raskršća, na putu prema Križevcima.

* **Stambena zgrada, Cirkvena, Sv. Ivan Žabno**

- Duga ulica 19. Kvalitetna prizemnica podignuta 1921.g. s natkrivenim trijemom s dvorišne strane, te gospodarske zgrade: štala, štagalj, zdenac, ostava.

P 612-08/97-01/386

* **Stambena zgrada, Beketinec, Sv. Petar Orehovec**

- br. 32. Prizemnica s trijemom. Gradnja drvena, na kanate.

P 612-08/93-01/434

* **Stambena zgrada, Gornja Rijeka, Sv. Petar Orehovec**

- na cesti koja vodi od središta naselja prema Sudovcu. Dugačka katnica, s erkerom na Z uglu. U prizemlju trgovine. Secesija.

3. GRAĐEVINE JAVNE NAMJENE

* **Zgrada općine, Drnje**

- u središtu mjesta. Prizemnica. Sagrađena krajem 19.st. Zapušteno.

* **Zgrada škole, Drnje**

- smještena uz župnu crkvu. Prizemnica, s visokim krovom. Podrumi svođeni. Sagrađena 1878.g. U vrlo lošem stanju.

* **Zgrada škole, Budrovac, Đurđevac**

- smještena nasuprot kapele Sv. Krunice, na J strani naselja. Katnica većih dimenzija, razvedenog tlocrta, sa secesijsko oblikovanim pročeljem.

* **Zgrada zavičajnog muzeja, Kalinovac**

- u središtu naselja. Smješten u staroj graničarskoj kući - 'štaciji'. Sagrađena 1766.g. Jednokatnica pravokutnog tlocrta, strmog četveroslovnog krovišta. Između 1871.g. i 1960.g. u njoj je bila škola, da bi 1971.g. u njoj bila smještena zavičajna muzejska zbirka.

P 02-UP/I-335/1-1975

* **Zgrada Općine, Kalinovac**

- smještena u središtu naselja. Katnica pravokutnog tlocrta, strmog krovišta sa zaobljenim zabatima. Obnova iz dr. pol. 20.st. devastirala je zgradu te više nema stilske razpoznatljive elemente, ali gabariti, smještaj,

te krovšte upućuju da je zgrada građena u 19.st.

* **Planinarski dom, Kalnik**

- izgrađen 1934. a dograđen 1957.g. po projektima arh. Stjepana Planića. Smješten na istaknutom mjestu pod stijenom na kojoj je smještena utvrda V. Kalnika. Građen od kamena i drva, a novi prigradeni dio od opeke u 'planinarskom' stilu. Unutrašnjost također autorski riješena u kvalitetnu cjelinu.

* **Zgrada škole, Kloštar Podravski**

- u središtu naselja odmah ispod župnog dvora. Sagrađena u (18.?) 19.st. Prvotno zgrada vojnog magazina. Nakon 1871.g. u nju je smještena pučka škola.

* **Zgrada stare škole, Kloštar Podravski**

- na uzvisini, S od župnog dvora.

* **Vijećnica (Muzej), Koprivnica**

- Trg L. Brozovića. Prva faza gradnje je 17.st. unutar utvrda grada. Druga faza je u dr. pol. 18.st. kada se gradi S krilo, te povezuje sa ostalim dijelovima Z krila dobivajući L-tlocrt. Treća faza je u dr. pol. 19.st. kada se zgrada prenamjenjuje u kotarski sud, kada ujedno biva mnogostruko pregrađivana, uz prigradnju I krila na koji način dobiva nepravilni U-tlocrt, čime je i objekt prilično degradiran. Katnica, uglovnica, visokog krovšta, svođenog prizemlja, veža popločena opekama kao i veliki tavanski prostor, ostali prostori daskama. Danas je u zgradi smješten Muzej grada Koprivnice. Jedan od najvrjednijih objekata u gradu. Potrebna obnova i zaštita.

* **Gimnazija, Koprivnica**

- sagrađena 1908.g. Katnica kvadratnog tlocrta, klasicističkog oblikovanja sa rizalitnim istacima po sredini pročelja i secesijskim ukrasima.

* **Zgrada željezničke stanice, Koprivnica**

- izgrađena poč. 20.st. Katnica, razvedenog pravokutnog tlocrta, sa šatorastim krovom. Secesija. Obnovljena.

* **Hrvatski dom, Križevci**

- Matoševa ulica. Sagrađena 1914.g. po projektu arh. S. Podhorskog. Vrlo razvedenog (četvrtastog) tlocrta s nepravilnim unutrašnjim dvorištem, zaprema veliki blok na uglu Matoševe i Frankopanske, na mjestu jedne od kula staroga grada. Nesimetričnih odnosa volumena, vrlo razvedenog fasadnog plašta, s prostornim prodorima u galerijama i na J i na Z strani, kao i na zvoniku koji predstavlja novi vizualni akcent prostoru grada svojim velikim dimenzijama, zajedno s uglovnim volumenom unutrašnje dvorane s J strane rastvorene visokim prozorima, a pokrivene strmim i visokim šatorastim krovom. Svi ti elementi upućuju na suvremeni pristup ekspresionističkih tendencija, iako sa mnogim neostilskim elementima (romanički viseći lukovi, renesansne galerije, barokizirajući mansardni otvori), sasvim nov ne samo za križevačke prilike! Potrebna zaštita.

* **Zgrada gospodarske škole, Križevci**

- smješten u I dijelu grada, s lijeve strane potoka Vrtlina. Sagrađeno od 1860-65.g. kao prvo i najveće poljoprivredno učilište u Hrvatskoj. Nacrte za Gospodarsko učilište, koje je obuhvaćalo desetak zgrada i pomoćnih objekata raspoređenih oko velikog kvadratičnog dvorišta, izradio je Kulturno-tehnički odjel Zemaljske vlade. Kompleks je sadržavao: stambene zgrade, žitnice, staje, vile za upravitelja Učilišta, te glavne zgrade Učilišta koja je svojim volumenom dugo predstavljala dominantan prostorni akcent I dijela grada. Uokolo se uređuje park, vrtovi, ribnjak. Danas su ostale samo zidane zgrade Učilišta, za stanovanje i vila upravitelja. Poč. 20.st. gospodarski pogoni preseljuju se na obližnje terene, a park se širi i nanovo uređuje. 1922.g. postaje javni park s novim

rekreativnim i sportskim sadržajima. 1924.g. na mjestu gdje je ranije trebao biti izgrađen Bakteriološki zavod, gradi se zgrada realne gimnazije. Nacrt cjeline predstavlja prvi cjelovito planirani kompleks jednog učilišta u Hrvatskoj. Potrebna zaštita.

* **Zgrada gradskog muzeja, Križevci**

- Sermagijeva 1. Građena 1796.g. Jednokatnica, nepravilnog U-tlocrta. Unutrašnjost svođena. Smještena vjerojatno na zidovima uz samostan i JZ bastion gradskih bedema. Neobičnost predstavlja krajnje reducirani plašt fasade bez profilacija. Nedavno obnovljena. Danas je u njoj gradski muzej. Potrebna zaštita.

* **Zgrada županije, Križevci**

- smještena u Zakmardijevoj 12. Jednokatnica s naglašenim središnjim rizalitom glavne fasade, iza koje se nalazi velebna glavna dvorana s koritastim svodom. Najstarija jezgra palače bila je kuća Gladki, jednokatnica L-tlocrta građena 1747.g. Županija kupuje kuću 1771. i preuređuje je od 1779-80.g. Produžena je prema jugu za jednu i pol dužinu, izveden je središnji rizalit s glavnim ulazom na spoju stare i nove zgrade, sagrađeno je i J dvorišno krilo (odvojeno od glavne zgrade). 1833. slijedi nova pregradnja, kada je J dvorišno produženo, povišeno za kat i spojeno s glavnom zgradom, s J strane prigradena je zgrada u Zakmardijevoj 10. Sredinom 19.st. ponovno se uređuje za smještaj suda. Nakon 1860. J dio palače koristi Gospodarsko-šumarsko učilište. Danas su u njoj ponovo smješteni županijski uredi. Zgrada je obnovljena. Potrebna zaštita.

* **Sabornica, Križevci**

- smještena na Nemčićevu trgu 6, jednokatnica, građena u 18.st., prvotno kvadratičnog tlocrta, a kasnije dobiva prigradena krila, koja zajedno sa jednokatnicom L-tlocrta, također iz 18.st. prislonjenom uz nju (Šenoina 1), čini vrlo vrijednu urbanu baroknu cjelinu. Potrebno obnoviti i zaštititi.

* **Bivša zgrada župnog dvora i glavne straže, Križevci**

- Zakmardijeva 7. Jednokatnica, izduženog L-tlocrta. Iznutra svođena. Građena sred. 18.st., a 1770.g. u nju se seli župnik. 1797. kuća se prodaje te postaje stambena. Poč. 20.st. dobiva secesijsko pročelje, a zadnja adaptacija je iz 1963.g.

* **Zgrada pučke škole, Križevci**

- Zakmardijeva 5. Sagrađena 1856.g. kao prva zgrada škole u gradu. Neoromanika, danas manje raspoznatljiva zbog preuređenja 1907/8. U funkciji.

* **Zgrada nove pučke škole, Križevci**

- Račkoga 3. Sagrađena 1901.g. po projektu inženjera V. Hlavinke. Jednokatnica U-tlocrta, smještena na povišenom mjestu i okružena parkom. Klasicizam. 1945.g. nadograđen kat čime gubi skladne proporcije.

* **Zgrada realne gimnazije, Križevci**

- smještena u parku ispred Gospodarskog-šumarskog učilišta. Sagrađena 1924.g. Postoje dva projekta, ali zgrada nije izvedena po njima. Dvokatnica, pravokutnog tlocrta, jednostavnog oblikovanja.

* **Zgrada općinske skupštine, Križevci**

- smješteno u dijelu bivšeg pavlinskog samostana. Obnovljeno i prilagođeno novoj namjeni.

* **Zgrada škole, Dubovec, Križevci**

- u naselju, na brijegu nasuprot župne crkve. Katnica nepravilnog T-tlocrta. Sagrađena 1920/30.g. Neodržavana.

* **Zgrada pučke škole, Đurđić, Križevci**

- u središtu naselja. Sagrađena 1903.g. Katnica gotovo kvadratičnog tlocrta, sa strmim krovom na četiri vode. Skromne profilacije na pročeljima su

- klasicističke. Danas u lošem stanju. Potrebna obnova.
- * **Zgrada škole, Sveta Helena, Križevci**
- smještena uz crkvu. Velika prizemnica L-tlocrta. Sagrađena između dva rata.
 - * **Zgrada škole, Vojakovac, Križevci**
- u naselju. Sagrađena pol. 19.st. Zapušteno.
 - * **Lugarnica, Vojakovac, Križevci**
- zgrada stare šumarije sagrađena u 19.st. Zapušteno.
 - * **Kurija Gostinjac, Legrad**
- na glavnom trgu. Jedini preostali profani objekt iz 18.st. na legradskom glavnom trgu. Izgrađena krajem 18.st. kao gostinjac. U prizemlju i podrumu svođeno. Kasnije pregrađeno i prošireno u funkciju pansiona ("Legrađanka"), kada gubi svoj izvoran izgled, većinu stilskih oznaka vremena, te svoju vrijednost.
 - * **Zgrada stare škole, Novigrad Podravski**
- pokraj crkve. Prizemnica, klasicističkih stilskih ukrasa. Podrumi svođeni. Sagrađena 1854.g. Danas adaptirana za trgovačke potrebe.
 - * **Zgrada općine, Novigrad Podravski**
- nasuprot crkve. Katnica, pravokutnog tlocrta i krovom na četiri vode. Danas se obnavlja, fasada je otučena, te se stilski ne prepoznaje. Druga pol. 19.st.
 - * **Zgrada škole, Velika Mučna, Sokolovac**
- nasuprot parohijske kuće. 19.st.
 - * **Zgrada škole, Gornja Rijeka, Sv. Petar Orehovec**
- sagrađena 1857.g. Poslije II.svj. rata škola preseljena u dvorac, kasnije izgrađena nova zgrada, a u zgradu stare škole useljuje se ambulanta. Devastirano posljednjom obnovom.
 - * **Zgrada općine, pošte, Sv. Petar Orehovec**
- smještena u središtu naselja, nasuprot crkvi. Katnica, pravokutnog tlocrta, strmog krovišta. Sagrađena u 19.st. Zapušteno.
 - * **Zgrada škole, Virje**
- smještena u naselju. Katnica, izduženog pravokutnog tlocrta, većih dimenzija. Sagrađena 1897.g. Klasicizam. Nedavno obnovljeno. U njemu je smješten zavičajni muzej s vrijednom etnološkom zbirkom, kao i zbirka slikara Josipa Turkovića.

4. VOJNA ARHITEKTURA

- * **Kaštel Đurđevac, Đurđevac**
- smješten na S rubu naselja. Nastaje kao sjedište feudalnog posjeda (a ne kao utvrda). Do 1488.g. biva dovršen (ploča s uklesanom godinom – najstariji i vrlo kvalitetan primjer renesansne skulpture u S Hrvatskoj!). Jednokatan, poligonalnog tlocrta s unutrašnjim dvorištem i trokatnom kulom na ulazu iz 16.st. Najstariji dio je palas na S strani, kojemu su kasnije dograđivana ostala krila do konačnog oblika nepravilnog osmerokuta. Tokom 16.st. doživljava mnoge obnove, kada i biva sjedištem krajiške vojske. Vanjski zid kaštela ojačava se kontraforima, zamjenjuju se svodovi i prozori, a najveća je novost dogradnja vanjskog obrambenog dvorišta u obliku nepravilnog četverokuta. To je dvorište srušeno u 19.st. Nakon 1871. on gubi vojni značaj te služi za razne građanske potrebe. Tokom druge pol. 20.st. biva često popravlján, da bi zadnjih godina bio sustavno obnovljen. Danas su u njemu smješteni gradski muzej, galerija, radio, restoran.

R br. 480

- * **Mitnica, Kamešnica, Kalnik**
- zidana klasicistička prizemnica s trijemom ispred ulaza. Njezin položaj upućuje na postojanje utvrđenog grada na brijegu povrh zgrade.
- * **Oružana, Koprivnica**
- Oružarska ulica. Izgrađena početkom 18.st. (1714.) u blizini srednjovjekovnih gradskih vrata, kasnije zatvorenih, sve do vremena rušenja bedema u dr. pol. 19.st. Katnica, gotovo kvadratnog tlocrta, s visokim krovštem sa skošenim zabatima. Sve prostorije su svodene križnim svodovima i češkim kapama. Kasnije je zgrada pregrađivana čime joj se prilično umanjila izvorna vrijednost. Potrebna obnova i rekonstrukcija izvornog izgleda, te zaštita.
- * **Zgrada kapetanije, Vojakovac, Križevci**
- u naselju. Sagrađeno 1780.g. Prizemnica pravokutnog tlocrta, s trijemom visokog zabata pred ulazom. 1871.g. služi u razne druge svrhe (škola...), kao i danas u društvene. Danas u ruševnom stanju. Potrebna obnova i zaštita.
- * **Zgrada kapetanije, Novigrad Podravski**
- u Ulici Trnovec. Sagrađena krajem 18.st. Jednokatnica, pravokutnog tlocrta s visokim krovštem i svodnim prizemljem i podrumom. U novije vrijeme neadekvatno obnovljena za stanovanje i zaštita.
- * **Zgrada Kapetanije, Peteranec**
- u središtu naselja. Jednokatnica, svodnog prizemlja i podruma. Klasicizam. Sagrađena 1775.g. Krajem 19.st. služi za razne namjene, a vremenom postaje zapuštena. 1980-tih se temeljito obnavlja i u nju smješta općina, a u donjem se dijelu prostorija stavlja zbirka kipara I. Sabolića. Ispred zgrade postavljena skulptura I. Sabolića (i grob) kao i bista Frana Galovića od istog autora.
- * **Zgrada kapetanije, Sokolovac**
- u središtu naselja. Jednokatnica, pravokutnog tlocrta. Sagrađena krajem 18.st. Više puta obnavljana i adaptirana, te je uglavnom izgubila stilske oznake vremena. Danas je u njoj poslovno-stambena zgrada.

P 02-564/1-
1975

6. GOSPODARSKA I INDUSTRIJSKA ARHITEKTURA

- * **Stara solana, Drnje**
- na J izlazu iz naselja, J od ceste. Zidana katnica kvadratnog tlocrta, građena opekama, s dijelovima drvene konstrukcije. Zapušteno.
- * **Gospodarstvo, Šopron, Kalnik**
- uz glavnu cestu. Uglovnica, građena kamenom. 19.st. Pregradnja 1903.g.
- * **Tvornica "Danica", Koprivnica**
- smještena na SI rubu grada. Osnovana oko 1905.g. kao jedina tvornica umjetnog gnojiva u Hrvatskoj i Slavoniji u prvoj pol. 20.st. Od velikih pogona s kotlovima i skladištima, danas je ostala samo manja zgrada uz cestu. Uz nju je nakon drugog rata podignuto spomen područje.
- * **Zgrada paromlina, Križevci**
- smještena na uglu Grdeničeve i Smičiklasove ulice. Dvokatnica L-tlocrta sagrađena poč. 20.st. Fasada oblikovana nizom rešetkastih prostora, uglovnom rustikom i trokutnim krovim zabatom. U unutrašnjosti je sačuvan originalni inventar s drvenom konstrukcijom u svim katovima i starim uređajima.

P 612-08/93-
01/442

- Munjara, Križevci**
- smještena ispod crkve sv. Križa. Sagrađena poč.20.st. u jednostavnim oblicima klasicizma.
- * **Zdenac, Apatovačko Vrelo, Križevci**
- prvi sazidan 1844.g. Novi sagrađen 1899.g. sa dvije spomen ploče. Devastirano.
- * **Gospodarstvo, Repaš, Molve**
- smješteno na cesti Repaš-Ždala. U većoj katnici građenoj od opeke smještena upravna zgrada šumarije. U velikom dvorištu smještene su tri drvene gospodarske zgrade. U tijeku je obnova.
- * **Gospodarska zgrada, Peteranec**
- smještena uz glavnu cestu blizu središta naselja. Katnica pravokutnog tlocrta većih dimenzija. 19.st.
- * **Mlin, Sv. Ivan Žabno**
- I od crkve. Sagrađena poč. 20.st. Dvokatnica pravokutnog tlocrta. Na pročeljima sačuvani historicistički ukrasi, dok je u unutrašnjosti sačuvana drvena nosiva konstrukcija velikog raspona kao i drveni dijelovi mlina. Zapušteno.
- * **Gospodarstvo (apoteka), Sv. Ivan Žabno** P 612-08/93
- nasuprot crkve. Prizemnica, izduženog pravokutnog tlocrta, u središnjem dijelu prekinuto velikim lučnim portalom, koji je danas zazidan. Neadekvatne obnove učinili su zgradu stilski neprepoznatljivom. U dvorištu se nalaze bunar, komora, sjenik, staja i kukuruzar. -01/100
- * **Gospodarstvo, Kendelovec, S. Ivan Žabno**
- uz cestu. Sačuvan sklop dva povezana gospodarstva, s kućama većih dimenzija. Imaju stilsku ornamentiku - kraj 19.st. Zapušteno.
- * **Gospodarstvo, Trema, Sv. Ivan Žabno** P 612-08/93
- Grubiševo 18. -01/432
- * **Zgrada Poljoprivredne zadruga, Gornja Rijeka, Sv. Petar Orehovec**
- autor arh. F. Florschütz. Sagrađena 1956.g.
- * **Gospodarska zgrada, Gušćerovec, Sv. Petar Orehovec**
- jedina sačuvana gospodarska zgrada cijelog kompleksa dvorca. Danas u njoj stanovanje. Katnica, pravokutnog broda, strmog krovišta i skošenih zabata. Potrebna zaštita.
- * **Gradski muzej, Križevci** P 612-08/97
- na okućnici muzeja izgrađeno 6 objekata narodnog tradicionalnog graditeljstva: krušna peć, klet, (h)ambar, nadstrešnica za prešu i bunar, izvedenih tradicijskim materijalima (kamen, drvo, slama) na način karakterističan za graditeljstvo križevačkog kraja. -01/33
- * **Tri koša za kukuruz, Carevdar, Križevci** P 612-08/93
-01/443
- * **Vinogradarske klijeti, Sveta Helena, Križevci** P 612-08/93
-01/285
- * **Vinogradarska klijet Brezina, Sveta Helena, Križevci** P 612-08/94
-01/256
- * **Mlin (br.127), Vojakovački Osijek, Križevci** P 612-08/93
-01/102
- * **Kuća, Frankopanska 2, Kunovec Breg** P 02-PU/I-
13/11-70
- * **Drveni hambar, Cirkvena, Sv. Ivan Žabno** P 612-08/93
- Donja ulica 12. Star oko 200 g. -01/99
- * **Staja i sjenik, Cirkvena, Sv. Ivan Žabno** P 612-08/93
- Ledine 2. -01/98
- * **Hambar, Damjani, Sv. Petar Čvrstec** P 612-08-96
-01/201

* Gospodarske klijeti, Hižanovec-Obrež Kalnički, Sv. Petar Orehovec	P 03-PU/I-1151/1-80
* Drvene komore, Miholec br.9, Sv. Petar Orehovec
- izgrađene 1828.g.	P 612-08/93-01/103
* Vinogradarske klijeti, Zaistovec (Bregi), Sv. Petar Orehovec	P 612-08/93-01/433

5. GROBLJA I GROBNE GRAĐEVINE

* Koprivnica
- katoličko i židovsko groblje.	
* Križevci
- katoličko i židovsko groblje s arkadama (autor arh. S. Podhorski 1914.g.)	P 612-08/94-01/52
* Mauzolej obitelji Šemper, Koprivnica
- gradsko groblje. Sagrađen između dva rata(?). Neogotika.	
* Mauzolej obitelji Semyer, Križevci	
* Obiteljska grobnica Sulimanović, Križevci	
* Nadgrobnik, Osijek Vojakovački, Križevci
- na groblju. U obliku srca iznad kojega je postavljen križ. Postavljen 1878.g. Natpis teško čitljiv.	
* Grobnica Nikole pl. Zdenčaja, Veliki Raven, Križevci
- na mjesnom groblju. Nadgrobnni spomenik u obliku kamenog obeliska i nadgrobnna ploča s imenom, godinom smrti (1854.).	P 612-08/96-01/165
* Grobnice obitelji Inkey, Rasinja
- smještene J od crkve. Nekoliko grobova s nadgrobnim ukrašenim pločama.	P 612-08/92-01/134
* Groblje, Virje
- na groblju se nalazi 9 grobnih kapela, od kojih je jedna - obitelji Tottar, vrlo kvalitetna i bogata neogotička građevina manjih dimenzija (kraj 19.st.).	

III. ELEMENTI POVIJESNE OPREME PROSTORA, INŽENJERSKE I TEHNIČKE GRAĐEVINE S UREĐAJIMA

A) JAVNA PLASTIKA (pilovi, raspela, križevi)

* Pil Kalvarija, Drnje
- ispred župne crkve. U sredini raspelo na visokom postamentu na kojem je medaljon s tekстом 'ponovljeno 1974.'; sa strana su dva raspeta razbojnika. Bolja izvedba figure Krista, kao i rustikalnija izvedba razbojnika ukazuju na dva majstora.
* Grupa pilova, Imbriovec, Đelekovec
- u središtu naselja ispred župne crkve. U središtu na visokom postamentu grupa Presv. Trojstva; sa strana na nižim postamentima likovi svetog Ćirila i Metoda. Postavljeno 1904.g.

- * **Pil sa skulpturom Bijegom u Egipat, Kloštar Podravski** P 612-08/91-61/309
 - u središtu naselja. Original postavljen 1766.g. no zbog dotrajalosti zamijenjen novom skulpturom 1896.g. Donja zona širokog postamenta sastoji se od jednostavnog širokog kuba kojemu sa strana dodani stupići koji podržavaju nošenje menze (s prednje strane), a koja odjeljuje cjelinu od gornje zone koja se sastoji od postamenta profiliranog i podijeljenog u zone sa pokrajnim kartušama, a koji nosi grupu skulptura s prikazom Bijega u Egipat. Polikromirano. Zanimljiv i rijedak primjer kasno-barokne plastike ne samo na području Podravine.
- * **Kalvarija, Podravske Sesvete, Kloštar Podravski**
 - smješteno na trgu ispred stare škole. Podignuto 1932.g. od osječkog kipara F. Hendicha.
- * **Grupa pilova, Koprivnica** P 02-13/123-1969
 - na trgu L. Brozovića. Prve dvije skulpture B. D. Marije i sv. Sebastijana koje se mogu datirati oko 1650.g. stajale su u sredini trga i uz zgradu kapetanije. U drugoj fazi oko 1750.g. oko kipa B. D. Marije postavljaju se još dva kipa: sv. Ivana Nepomuka i Karla Boromejskog, a kip sv. Florijana premješten je sa starog trga i postavljen u ovu grupu tek poč. 20.st. Nekada stajali ispred gradske vijećnice (danas muzej), a na ovo mjesto postavljeni 1870-tih. U sredini na visokom postamentu i jonskom stupu stoji kip B. D. Marije; kružno na četiri postamenta iste visine postavljena četiri sveca: Florijana, Sebastijana, Ivana Nepomuka i Karla Boromejskog. Barokna plastika visoke vrijednosti, ali u lošem stanju.
- * **Pil sv. Ivana Nepomuka, Koprivnica**
 - na ulazu u tvrđu, ispred glavnih vrata iz smjera Zrinskog trga. Postavljen 1747.g. od koprivničkog kapetana I. N. Nienitzkog. Kvalitetan rad baroka. U lošem stanju.
- * **Pil Tužnog Krista, Koprivnica**
 - u koprivničkoj bolnici, pokraj kapele sv. Florijana. 18.st. Obnovljen.
- * **Pil Presv. Trojstva, Kunovec, Koprivnički Ivanec**
 - ispred crkve. Obojeno. Pučki rad.
- * **Pil Tužni Krist, Kunovec, Koprivnički Ivanec**
 - na izlazu iz naselja. Manjih dimenzija. Obojeno. Pučki rad.
- * **Pil-poklonac, Kunovec Breg, Koprivnica**
 - uz cestu. 19.st. Obnovljen 1988.g.
- * **Pil-poklonac Srca Isusova i Marijina, Kunovec Breg, Koprivnica**
 - uz cestu. Poč.20.st. Obnovljen 1986.g. Preuređen 1991.g.
- * **Pil Presvetog Trojstva, Kunovec, Koprivnički Ivanec**
 - postavljen pokraj kapele. Postavljen 1925.g. Rad kipara Richarda. Obnovljen 1990.g.
- * **Pil Ranjenog Isusa, Kunovec, Koprivnički Ivanec**
 - kod novog groblja. Postavljen 1936.g., obnovljen 1989.g.
- * **Pil sv. Florijana, Križevci** P 612-08/91-01/226
 - u gradskom parku. Na postolju je stup koji nosi kip sv. Florijana. Postavljen 1790-tih godina. Klasicizam.
- * **Grupa baroknih pilova, Legrad** P 03-UP/I-1483/1-19
 - smješteni u gradskom parku. U sredini nalazi se raščlanjeni postament s menzom iz čijeg se središnjeg dijela diže uži postament zaobljen u tlocrtu; na njegovoj donjoj zoni nalaze se tri kipa - B. D. Marije u sredini, te dva anđela sa strana, dok se u gornjoj zoni, na visokom korintskom stupu nalazi grupa Presv. Trojstva. Bočno od ove središnje grupe nalaze se po dva niža pila - sv. Antuna Padovanskog i sv. Sebastijana s lijeve strane, i sv. Roka i sv. Ivana Nepomuka s desne strane. Vrijeme nastanka nije jasno, ali se u Legradu pojavljuje u drugoj pol. 18.st. Obnavlja se 1839.g. Vrlo vrijedna plastika. Nedavno obnovljeno.

- * **Pil sv. Florijana, Legrad**
- na pokrajnjem trgu. Na širokoj donjoj zoni postamenta diže se postolje za tri skulpture, od koje je središnji kip sv. Florijana postavljen na visokom stupu. Postavljeno 1785., a obnovljeno 1870.g.
- * **Spomenik sv. Margarete, Novigrad Podravski**
- na križanju Virovske i Gornje ulice. Na većem i širem četvrtastom postamentu nalazi se manji na koji je postavljena skulptura. Barok. Podignut 1794.g. od obitelji Hirjan. Obnovljen 1986.g.
- * **Pil Presv. Trojstva, Novigrad Podravski**
- ispred župnog dvora. Na postamentu stilizirani stup na koje je postavljena grupa Presv. Trojstva. Podignuto 1927., a obnovljeno 1986.g.
- * **Pil Presv. Trojstva, Peteranec**
- na raskršću u naselju. Postavljen 1853.g. U dobrom stanju.
- * **Kameni križ s B. D. Marijom, Sigetec, Peteranec**
- ispred župne crkve. Postavljen 1891.g. U dobrom stanju.
- * **Pil Presv. Trojstva, Sigetec, Peteranec**
- u središtu naselja. U dobrom stanju.
- * **Pil Majke Božje Lurdske, Rasinja**
- pokraj crkve. Postavljen krajem 19.st. Ima limeni krović. Obnovljen.
- * **Pil Presv. Trojstva, Cvetkovec, Rasinja**
- blizu središta naselja. Na postamentu postavljen kip Presv. Trojstva; na postamentu uklesana slova koja upućuju da je pil podigao Keczer de Radovan 1718.g. Obnovljeno 1970tih.
- * **Pil Majke Božje Lurdske, Koledinec (Kutnjak), Rasinja**
- na križanju ceste za Kutnjak. Poč. 20.st.
- * **Kameni križ - raspelo, Lepavina, Sokolovac**
- na početku puta od glavne ceste prema manastiru. Uklesan tekst s godinom 1824.g. Potrebna obnova.
- * **Kip sv. Ivana Nepomuka, Sv. Ivan Žabno**
- u parku pred crkvom. Postavljen krajem 18. ili poč. 19.st. Obnovljen 1897.g. i ponovo nedavno kada je postavljen na novo izgrađeni postament.
- * **Križ, Vojakovac, Sv. Ivan Žabno**
- visoki kameni križ u klasicističkom stilu s tekstem uklesanim ćirilničnim slovima na oštećenoj bazi. Iz 19.st. Jedini takav primjerak u zap. Slavoniji.
- * **Raspelo, Sv. Petar Čvrstec**
- smješteno ispred župne crkve. 1906.g.
- * **Pil Presv. Trojstva, Virje**
- smješten u parku u središtu naselja. Barok, kvalitetnije izrade. Kraj 18.st.
- * **Pil, Miholjanec, Virje**
- barokni pil postavljen krajem 18.st. na ulazu u prostor crkve i župnog dvora.
- * **Skulptura, Križevci**
- Trg J. J. Strossmayera. Brončana skulptura na kamenom postolju. Postavljeno 1975.g. Autor Š. Vulas.

P 03-UP/I-
1482/1-1988

B) ZDENCI

- * **Zdenac "Verdica", Lepavina, Sokolovac**
- * **Javni bunar, Sv. Ivan Žabno**
- pored župne crkve. Sagrađeno 18/19.st. Natkriveno. Zapušteno.

Komentar [RL1]: VERDICA ILI
VEDRICA?

- * **Zdenac, Hampovica, Virje**
- neogotika.

IV. PODRUČJE, MJESTO, SPOMENIK ILI OBILJEŽJE VEZANO UZ POVIJESNE DOGAĐAJE I OSOBE

- * **Spomenik Antunu Nemčiću, Križevci**
- Nemčićev trg. Bista na visokom četvrtastom postamentu na kojemu je brončana ploča sa secesijskim biljnim motivima. Podignut 1899.g. Autor R. Valdec.
- * **Spomenik Gustavu Bohutinskom, Križevci**
- ispred đачkog doma. Brončano poprsje na kamenom postamentu. Postavljeno 1935.g. Autor E. Bohutinski.
- * **Spomenik Ferdi Rusanu, Virje**
- * **Spomeničko mjesto i spomenik NOB, Carevdar** R br. 507
- * **Spomenik NOB, Apatovac-Stupe, Križevci**
- kamene kocke sa spomen pločom; iznad i oko njih šest metalnih cijevi koje podsjećaju na drvenu konstrukciju koja je nosila šator partizanske bolnice. Autor Stanislav Mišić. 1981.g.
- * **Spomenik NOB, Gornja Rijeka, Sv. Petar Orehovec**
- neposredno pred dvorcem, uređeno je malo jezero sa spomenikom iz doba II.svj. rata, rad kipara E. Bohutinskog, iz 1970.g.
- * **Rodna kuća Pavleka Miškine, Đelekovec**
- * **Rodna kuća M. Viriusa, Đelekovec**
- * **Rodna kuća Ivana Generalića, Hlebine**
- * **Rodna kuća i spomenik Franu Galoviću, Peteranec**
- * **Lječilište, Apatovačko Vrelo, Križevci**
- sagrađena 1899.g. nedaleko od zdenca s izvorom kisele vode. Pravokutnog tlocrta s visokim krovom i zabatno povišenim srednjim dijelom krova, drveni balkon. Srušena i na njenom mjestu 1966.g. podignuta nova punionica za punjenje Apatovačke kiselice. Zapušteno.
- * **Kapela Sv. Vida, Sveta Helena (Glogovnica), Križevci**
- između (starih naselja) Gornje i Donje Helene. Spominje se obnovljena 1874.g. (starija kapela bila je na vrhu šume 'sv. Vid' u blizini, gdje su se još poč.20.st. vidjele razvaline).
- * **Kapela Majke Milosrđa, Sokolovac (Reka)**
- sagrađena 1977.g. (možda na starom lokalitetu).
- * **Kapela Sv. Florijana, Koprivnički Ivanec**
- Gupčeva ulica. Na mjestu starije, podignuta nova kapela 1981.g.

V. ARHEOLOŠKA NALAZIŠTA I ZONE

- * **Lokalitet Laz, Torčec, Drnje**
- lokalitet u šumi Jasenovac, na "Podravkinom" zemljištu; keramika; brončano doba; rekognisciranje
- * **Lokalitet Malo Vratno, Torčec, Drnje**
- uz lijevu obalu potoka; keramika; mlađe željezno doba; keltsko – latenska kultura; 1 st. pr. Kr; rekognisciranje
- * **Lokalitet Pod Vratnec, Torčec, Drnje**
- uz lijevu obalu potoka; naselje; keramika; kasno brončano doba; srednji vijek; kultura polja sa žarama; rekognisciranje; 1992. g.
- * **Lokalitet Selsko trnje, Torčec, Drnje**
- keramika; nekropola pod tumulima; rano brončano doba; nedeterminirano; licenskokeramička kultura; rekognisciranje; 1988. g.
- * **Lokalitet Cirkvišće, Torčec, Drnje**
- ravničarski kraj; nekropola; sakralna arhitektura; srednji vijek; 14. – 16. st; rekognisciranje;
- * **Lokalitet Đurkovo grmlje, Torčec, Drnje**
- nekropola pod tumulima; nedeterminirano; rekognisciranje
- * **Lokalitet Dužine, Torčec, Drnje**
- na desnoj obali potoka, uz naselje; keramika; srednji vijek; 13.-16. st.; zaštitno iskopavanje; 1993. g.
- * **Lokalitet Gradić, Gradište, Turski brijeg, Torčec, Drnje**
ravničarski teren sjeverno od potoka Glibokog; gradište; srednji vijek; 14. – 16. st; rekognisciranje
- * **Lokalitet Prečno polje, Torčec, Drnje**
- staro, isušeno korito rijeke Drave; keramika; srednji vijek – rani; 9.-10. st; rekognisciranje; 1994. g.
- * **Lokalitet Vratno, Torčec, Drnje**
- keramika; brončano doba; srednji vijek; rekognisciranje
- * **Gradište, Torčec, Drnje**
- 9 km S od Koprivnice, 400 m S od Torčeca. Srednjovjekovni tip staroslavenskog gradišta kružnog oblika. Kružni zemljani nasip promjera 80 m, prosječne visine 2 m. Vjerojatno nastalo poč.14.st. oko 1320.g. Nedaleko od lokaliteta, oko 200m istočno, nalazi se lokalitet **Crkvište**, gdje postoji mogućnost nalaženja župne crkve sv. Stjepana koja se spominje 1334.g. (ali ne i 1501.g.). Neistraženo.
- * **Lokalitet Hižakovo brdo, Đelekovec**
- ravničarski teren; trag antičke ceste, tumul – posut šljunkom; antika, nedeterminirano; rekognisciranje
- * **Lokalitet Tomašev gaj, Đelekovec**
- ravničarski kraj; nekropola pod tumulima; pretpovijest ili antika; rekognisciranje; 1979. g.
- * **Lokalitet Gardun, Gradun, Đelekovec**
- ravnica, vidljivi opkopi; keramika; gradište; prapovijest; srednji vijek; 14-16.st.; rekognisciranje; 1979.g.
- * **Lokalitet Gornji Batijan I, Rebro, Đelekovec**
- blago brežuljkasti teren i nizina; keramika; nakit – privjesak, bronca; antika; srednji vijek; bjelobrdská kultura, rekognisciranje
- * **Lokalitet Šćapovo, Đelekovec**
- malo povišeni teren, uokolo vjerojatno rov, nekropola – na redove; nekropola; bjelobrdská kultura; 13. –14. st. ; 14.- 16. st.; sustavno

Komentar [RL2]: ???

iskopavanje; 1975. i 1979. g.

- * **Lokalitet Stari grad, Đurđevac**
 - fortifikacija; kameni spomenik; srednji vijek; 1488. g.; sustavno iskopavanje; 1985. g.
- * **Lokalitet Budrovac, Budrovac, Đurđevac**
 - uzvišeni plato; trag antičke ceste; novac; antika; 3.- 4. st.; rekognisciranje 1979. g.
- * **Lokalitet Gradina, Budrovac, Đurđevac**
 - gradište u močvarnoj ravni; gradište; sakralna arhitektura; srednji vijek, od 13. st., rekognisciranje, od 1966. od 1979. g.
- * **Lokalitet Staro selo, Čepelovac, Đurđevac**
 - trag antičke ceste; keramika; antika; 3. st.; rekognisciranje
- * **Lokalitet Gradina, Čepelovac, Đurđevac**
 - pogodan položaj na visokom brijegu, kontrola prolaza između brežuljaka; fortifikacija – burg; srednji vijek; 13-16.st.; rekognisciranje; od 1969. – 1980. g.
- * **Lokalitet Stacija, Gradina, Kalinovac**
 - najviša točka u selu, blizina potoka; nekropola – kosturni ukopi; srednji vijek; rekognisciranje
- * **Lokalitet Lešćan, Mičetinac, Đurđevac**
 - trag antičke ceste, antika; rekognisciranje
- * **Lokalitet Pod zidom, Lipik, Sirova Katalena, Đurđevac**
 - brežuljak iznad nizine i potoka; keramika, nekropola – žarni ukop; pećnjak; eneolitik; kasno brončano doba; srednji vijek; lasinjska kultura; grupa Virovitica, zaštitno iskopavanje; 1966.g.
- * **Lokalitet Sirova Katalena, Sirova Katalena, Đurđevac**
 - trag antičke ceste; antika; rekognisciranje
- * **Lokalitet Gradina, Sirova Katalena, Đurđevac**
 - fortifikacija; srednji vijek; rekognisciranje
- * **Lokalitet Grmulica, Sirova Katalena, Đurđevac**
 - fortifikacija; srednji vijek; rekognisciranje
- * **Lokalitet Seča, Suha Katalena, Đurđevac**
 - keramika; oruđe – željezo; oružje – željezo; srednji vijek; pokusno iskopavanje; 1890.g.
- * **Lokalitet Sošica, Sušica, Đurđevac**
 - ostaci arhitektura; keramika; grob – kosturni ukop; srednji vijek; rekognisciranje; 1940. i 1972. g.
- * **Lokalitet Sv. Ana – kota 172, Sveta Ana, Đurđevac**
 - fortifikacija – gradina; vojnička oprema - šljem; oružje – strelice; srednji vijek; rekognisciranje; slučajni nalaz
- * **Lokalitet Dravska cesta, Gola**
 - ravnicu u Prekodravlju blizu starog dravskog korita; trag antičke ceste; antika; slučajni nalaz; 1980.g.
- * **Lokalitet Tišljerovi bregi, Vlaško polje, Gola**
 - ravničarski, blago valoviti teren, šljunkovito tlo i mulj, blizina rimske ceste; keramika; tumul – skupina; naselje; neolitik; antika; srednji vijek; sustavno iskopavanje; 1971. – 1973. g.
- * **Lokalitet utvrda Pepelara, Ždala, Gola**
 - nizinski teren blizu Ždalice; fortifikacija; keramika; srednji vijek ;13. – 16. st. ; rekognisciranje J od ceste između Gole i Ždale. Srednjovjekovna gradina na uzvišenju, vjerojatnog naziva st. Elisabeth (na kartama).

Tlocrtno se očitava četverokut stranica 35 m, s jedne strane očitava se ulaz. Oko zidina vidljivi opkopi (kanalom povezani s Dravom). Srušen od Turaka. Danas sačuvani samo dijelovi зида kaštela.

* **Lokalitet Gradina, Novačka, Gola**

- nekropola pod tulumima; antika, 2.-3. st.; sustavno iskopavanje 1978., 1982. i 1985.

* **Lokalitet Ždala, Gola**

- nizinski teren sjeverno od Drave; tumul; nedeterminirano; rekognisciranje

* **Lokalitet Gešće polje, Ždala, Gola**

- nizinski kraj uz stari tok Drave; keramika; srednji vijek; 13. – 15. st.; rekognisciranje

* **Lokalitet Kozarice, Hlebine**

- dvije usporedne pješčane uzvisine, okolni teren ranije je bio podvodan; kamena sjekira; keramika; eneolitik – brončano doba; eneolitik; kasno brončano doba; mlađe željezno doba; srednji vijek; lasinjska kultura

* **Lokalitet Svetinjski breg, Hlebine**

- nizinski kraj; keramika; građevinski materijal; nekropola; sakralna arhitektura; srednji vijek; rekognisciranje

* **Lokalitet Vučje jame, Sekiričino, Hlebine**

- blago uzvišenje; keramika; srednji vijek; rekognisciranje, 1994.g.

* **Lokalitet Zgori, Hlebine**

- dominantno uzvišenje u nizini; keramika; srednji vijek; rekognisciranje; 1994.g.

* **Utvrda Mali Kalnik, Kalnik**

- grad se prvi puta spominje 1334.g., a biva napušten tokom 17.st. kada se sjedišta vlastelinstva seli u prvo kuriju pa zatim dvorac u Gornjoj Rijeci. Vlasnici su bili i kralj Sigismund, kralj Matija Korvin, ban Ivan Korvin, obitelji Getzy i Orehoczy i dr.

Smješten na hrptu uzvisine, izduljenom u smjeru Z-I. Gradska vrata nalazila su se na J strani - vidljivi dijelovi зида. Prilazni put vodio je do dvokatne četverokutne kule od koje su danas ostali samo ostaci. Nakon nje dolazilo se u jezgru grada. Sačuvan je dio Z зида sa malim otvorima. Jezgra grada je približno kružnog tlocrta sa malo sačuvanih građ. ostataka. Razaznaju se tragovi postojanja vjerojatno još dvije četverokutne kule, na S i JI strani.

* **Utvrda Veliki Kalnik, Kalnik**

- smješten na staroj cesti koja je prelazila Kalničku goru, na lokalitetu koji ukazuje na kontinuitet naseljenosti od pretpovijesnog doba. Prvo spominjanje castruma je 1245.g. dok je velika obnova tokom 1557.g. Vlasnici grada su među ostalima i kralj Sigismund. ban Ivan Korvin, obitelji Alapić, Orehoczy, Erdödy, Drašković, Keglević. Najstariji dio grada nalazi se na samom vrhu uzvisine, poligonalnog oblika povezanog s velikom kulom - palasom iz gotičkog doba. U prizemlju palasa još se nalaze gotički dovratnici i strijelnice; dok je kat dodan kasnije u doba renesanse, na što upućuju konzole. Podno palasa nalaze se dvije građevine iz građene u isto vrijeme, od kojih je jedna imala tri prozorske osi što upućuje da je bila donji palas, s prigradenom kulom s JI strane (imala stubište kao u crkvi sv. Brcka). Noviji dio grada građen je u podnožju stijene. Sačuvan ulaz, ispred kojeg se nekada nalazio most, i зиде u nivou prizemlja. Na I strani nalazila se kapela sv. Katarine; 1720.g. imala oltar, nadsvođenu apsidu, sa zvonikom. Najmlađi dio grada nalazi se na Z strani. Sačuvani ostaci ugaonih kula okrenutih prema J.

R br. 476

R br. 472

- * **Temelji kaštela, Kalnik-Koštelj**
 - lokalitet nekoliko stotina metara J od V. Kalnika otkriven arheološkim istraživanjima 1987/8.g. Kaštel je podigao Ladislav Orehoczy sredinom 17.st. Prvi pisani spomen iz 1685.g., pa zatim 1731.g. Oskudni ostaci govore da je riječ o četverokutnoj građevini, s unutrašnjim dvorištem, te okruglom kulom na jednom od uglova. Imala je i kapelu.
- * **Crkva Sv. Martina, Kalnik-Igrišće**
 - spominje se 1334. do 1501.g. kao župna. Jednobrodna građevina s polukružnom apsidom, zidana od kamena i pokrivena laporom. Svetište je bilo nadsvođeno, a brod natkriven tabulatom. Na vrhu pročelja bio je podignut drveni zvonik. Krajem 18.st. crkva je napuštena i od tada propada. Danas je raspoznatljivo ziđe.
- * **Naselje, Igrišće, Kalnik**
 - Z od planinarskog doma, ispod TV tornja. Plato na J padini Kalnika. Kultura polja sa žarama. Pok. iskop. 1987.g. na 20 m².
- * **Kaštel Kamešnica, Kamešnica, Kalnik**
 - pisani izvori spominju kaštel 1380.g. pa zatim 1545.g. Na pretpostavljenoj lokaciji kaštela danas se nalazi crkva sv. Andrije. Teren oko crkve je neprirodno neravan, s ostacima rasute građe. Potenc. arheol. lok.
- * **Groblje, Obrež Kalnički, Kalnik**
 - prijevoj na J padini Kalnika, uz cestu na lokalitetu Prekrižje. Bjelobrdska k. i srednji vijek. Pok. iskop. 1987.g. na 46 m².
- * **Nekropola, Popovec Kalnički, Kalnik**
 - u blizini sela. Lokalitet na brežuljku. Kontinuitet prethistorija - srednji vijek. Pok. iskop. 1959-83.g. na 24 m².
- * **Lokalitet Kloštar Podravski, Kloštar Podravski**
 - nakit – fibula, bronca; mlađe željezno doba; keltsko – latenska kultura; slučajni nalaz
- * **Lokalitet Pridvorje (gradina) - kaštel Gorbonuk, Kloštar Podravski**
 - cca. 500 m S od župne crkve. Spominjanje kaštela od 14.st. dok je 1552.g. srušen od Turaka. Kasnije nije obnavljan. Povišeno zemljište u obliku šesterokuta. Građen od cigle (materijal razvođen još poč. 20.st.). Potenc. arheol. lok.
- * **Lokalitet franjevačkog samostana Sv. Stjepana, Kloštar Podravski**
 - na mjestu današnje župne crkve i župnog dvora. Utemeljen 1292., a samostan i crkva sagrađeni 1295.g. Napušteno 1552.g. pred Turcima. Ostaci samostana spominju se pri gradnji župnog dvora 1738.g.
- * **Lokalitet župna crkva sv. Benedikta, Kloštar Podravski**
 - sakralna arhitektura; srednji vijek; gotika
- * **Lokalitet Pridvorje, Kloštar Podravski**
 - fortifikacija; srednji vijek; rekognisciranje
- * **Lokalitet kapele Sv. Bartola, Oderjan-Kloštar Podravski**
 - nedaleko od središta naselja, nekad u selu Oderjan, danas je to dio Kloštra. Sagrađena na ostacima (možda na čitavim zidovima) stare župne crkve Sv. Adrijana (Oderjana), koja je postojala i prije Turaka, a spominje se u vizitaciji iz 1706.g. kao ruševina. Kapela je dovedena u funkciju 1745.g. s novim zaštitnikom. Bila je zidana s tabulatom, sa zvonikom i sakristijom, te tri oltara. Nakon premještanja groblja 1831.g., kapela gubi na značaju te vremenom nestaje. Na tom mjestu je danas zadružni dom. Potenc. arheol. zona.
- * **Lokalitet Kozarevac, Kozarevac, Kloštar Podravski**
 - trag antičke ceste; antika; rekognisciranje
- * **Lokalitet Peski, Pijesci, Kloštar Podravski**
 - manje pješćane dine u ravnici; nekropola – kosturni ukop; srednji vijek;

- bjelobrdska kultura; pokusno iskopavanje
- * **Lokalitet Stara Crkva, Podravske Sesvete, Kloštar Podravski**
- pješčani brežuljak; keramika; prapovijest; slučajni nalaz; 1980.g.
 - * **Lokalitet Carski Rastik; Podravske Sesvete, Kloštar Podravski**
- keramika; srednji vijek; 14. – 16. st.; rekognisciranje; 1979. g.
 - * **Lokalitet Crkva, Prugovac, Kloštar Podravski**
- fortifikacija; srednji vijek; rekognisciranje; 1951.g.
 - * **Lokalitet kuća Kovačić, Prugovac, Kloštar Podravski**
- ostaci arhitekture; antika; rekognisciranje
-
- * **Lokalitet centar grada, Koprivnica**
- blago povišeni teren; ostaci arhitekture; keramika; srednji vijek; gotika; rekognisciranje; slučajni nalaz
 - * **Lokalitet centar grada, Koprivnica**
- blago povišen teren unutar nekadašnje utvrde i na njezinim rubovima; oružje – topovske kugle; keramika; nakit – pojasna kopča, ukrašena; oruđe – čekić, čavli; srednji vijek; slučajni nalaz
 - * **Lokalitet Cerine 2, Koprivnica**
- keramika; brončano doba; antika; srednji vijek; rekognisciranje
 - * **Lokalitet Cerine 3, Vratnec, Koprivnica**
- naselje; eneolitik; rano brončano doba; srednji vijek; lasinjska kultura; licensko – keramička kultura; sustavno iskopavanje; 1984. – 1985. g.
 - * **Lokalitet Cerine 7, Koprivnica**
- drugi umjetni drenažni kanal južno od potoka; naselje; keramika; kasno brončano doba; mlađe željezno doba; kultura polja sa žarama; oko 1300. godine pr. Krista; pokusno iskopavanje; 1994. g.
 - * **Lokalitet Dubovečki breg, Koprivnica**
- keramika; srednji vijek; 14. –16. st. rekognisciranje
 - * **Lokalitet Farkašić A, Koprivnica**
- obronci Bilogore iznad oranica i livada u ravnici, keramika; prapovijest; antika; rekognisciranje
 - * **Lokalitet Farkašić P, Koprivnica**
- naselje; starije željezno doba; pokusno iskopavanje; 1981. g.
 - * **Lokalitet Farkašić, Stari bunar, Koprivnica**
- padina koja preko trase antičke ceste prelazi u ravnicu, sjeverno od ostataka arhitekture u Draganovcu; grob – prilog; nakit, novac; antika; 4. st.; slučajni nalaz; 1938.g.
 - * **Lokalitet Ivanjska cesta, Koprivnica**
- ravničarski i blago brežuljkasti kraj; keramika; srednji vijek; rekognisciranje
 - * **Lokalitet Miklinovec – Donašćice, Koprivnica**
- izrazita ravnica sjeverno od potoka Koprivnice; naselje; kasno brončano doba; srednji vijek; kultura polja sa žarama, rekognisciranje
 - * **Lokalitet Šaši, Koprivnica**
- ravnica; naselje; prapovijest; rekognisciranje; 1985. g.
 - * **Lokalitet Grad, Bakovčice, Koprivnica**
- u šumu, južnije uz selo, obronci Bilogore; fortifikacija; srednji vijek; rekognisciranje
 - * **Lokalitet Draganovec, Draganovec, Koprivnica**
- sjeverni rub šume, obronci Bilogore, iznad terase antičke ceste Poetovio – Mursa; naselje – postaja Piretis(?); naselje; antika; srednji vijek; pokusno iskopavanje; 1981.g.
 - * **Lokalitet Gradina, Glogovac, Koprivnica**
- fortifikacija – gradina; srednji vijek; avaroslavenska kultura; rekognisciranje

- * **Lokalitet Seče, Koprivnički Bregi, Koprivnica**
- blago povišena pješčana dina presječena potokom, uokolo livade i oranice te Prvčičev šumarak; naselje; keramika; naselje; eneolitik; antika; srednji vijek; sustavno iskopavanje; 1979. – 1987. g.
- * **Lokalitet Kod poklonca, Kunovec breg, Koprivnica**
- blaga uzvisina južnije od močvarne doline; nekropola; antika; 1.-2. st.; zaštitno iskopavanje; 1979. – 1980. g.
- * **Lokalitet kuća Balaško Barice, Kunovec Breg, Koprivnica**
- močvarna dolina; trag antičke ceste; antika; rekognisciranje
- * **Lokalitet Šterc, Kunovec Breg, Koprivnica**
- sjeverne padine Kalničkog gorja; keramika; srednji vijek - kasni; 15.-16. st.; rekognisciranje
- * **Lokalitet Zidani mosti – Širovice, Širovice, Koprivnica**
- blage padine između obronaka Bilogore i dravske ravnice; keramika; oružje – mač; građevinski materija; srednji vijek; rekognisciranje; 1982. g.
- * **Kaštel Kamengrad, Starigrad, Koprivnica**
- smješten na S izdancima Bilogore na izlazu jagnjedovačkoga puta prema dolini Drave. Spominje se od 12.st. Sjedište srednjovjekovnog posjeda sa središtem u kaštelu, dok se u omanjem podgrađu razvila župa sv. Emerika uništena 1446.g. kad i kaštel. Kaštel je srušen oko 1446.g. u sukobima feudalaca, dok je crkva srušena 1823.g.
Kaštel je imao oblik izduženog poligona sa snažnim u cigli izgrađenim podzidom, mjestimično ojačanim kontraforima. Ulaz je bio s J strane. Po sredini brijega, na Z strani padine nalazi se u dužini od 50 m opkop. Otkriveno u istraživanjima 1980-tih godina. U šumi danas raspoznatljivi ostaci ziđa od cigle, djelomično viši od dva metra.
- * **Lokalitet Gergeljev mlin, Starigrad, Koprivnica**
- keramika; starije željezno doba; mlađe željezno doba; antika; srednji vijek; rekognisciranje
- * **Lokalitet Kapetanov most, Starigrad, Koprivnica**
- naselje (?); antika; rekognisciranje
- * **Lokalitet Piljevo, Starigrad, Koprivnica**
- obronci Bilogore; keramika; srednji vijek; rekognisciranje; 1985. g.
- * **Lokalitet sv. Mirko (Emerik), Starigrad, Koprivnica**
- obronci Bilogore; nekropola; srednji vijek; 14.-16.st; sustavno iskopavanje; 1983.g.
- * **Lokalitet trafostanica, Starigrad, Koprivnica**
- malo povišeni teren u ravnici ispod obronaka Bilogore, izrazito obrambeni položaj; građevinski materijal - opeka; antika; pokusno iskopavanje; 1970. g.
- * **Lokalitet Zakleti breg, Kamengrad, Starigrad, Koprivnica**
- između dva niza uzvišenja bilogorskih bregova, kontrolira ravnice i putove na sjeveru, pristupačno s jugoistočne strane; keramika; oruđe; oružje; fortifikacija – burg; neolitik – eneolitik; antika; srednji vijek; sustavno iskopavanje; 1982. i 1984.g.
- * **Lokalitet Piškornica, Koprivnički Ivanec, Koprivnički Ivanec**
- ravničarski teren ispod blagih obronaka Kalničkog gorja, naselje; rano brončano doba; liscenskokeramička kultura; sustavno iskopavanje; 1980., 1981. i 1984. g.
- * **Lokalitet župna crkva, Koprivnički Ivanec**
- keramika; srednji vijek - kasni; rekognisciranje
- * **Lokalitet Vojnik I, Koprivnički Ivanec**
- naselje; eneolitik; srednji vijek; lasinjska kultura; pokusno iskopavanje; 1981.g.

- * **“Vlaško polje”, Koprivnički Ivanec**
 - uz J rub Vlašskog polja, u blizini šestog kilometra ceste Koprivnica-Ludbreg. 1930-tih nađeni tragovi rimske arhitekture i fragment postamenta, danas u koprivničkom muzeju.
- * **Lokalitet Zasek I, Koprivnički Ivanec**
 - naselje na malo povišenom terenu uz potok i šumu Lug; naselje; eneolitik; srednji vijek; pokusno iskopavanje, 1984. g.
- * **Lokalitet Gospodsko Polje, Kunovec, Koprivnički Ivanec**
 - keramika; antika; rekognisciranje
- * **Lokalitet Gradina, Lemeš (Ravenski), Križevci**
 - manja uzvisina, sada pod šumom, u blizini potok; naselje – gradinski tip; neolitik – eneolitik; rekognisciranje; 1977. i 1979. g.
- * **Lokalitet sv. Mihalj, Osijek Vojakovački, Križevci**
 - istočni izdanci Kalničke gore, u blizini potoka Kalnica; uzdignut plato s opkopom; kameni spomenik; srednji vijek; gotika; 15. st.; slučajni nalaz
- * **Lokalitet Selo, Šarutanov breg, Pavlovec Ravenski, Križevci**
 - prirodno uzvišenje s blažom padinom prema jugozapadu, sjeveroistočno protječe potok Črnek; naselje; eneolitik; rano brončano doba; srednji vijek; lasinjska kultura; liscenskokeramička kultura; rekognisciranje; 1977.g.
- * **Kaštel, Križevci**
 - najvjerojatniji smještaj ranosrednjovjekovnog burga bio je u močvarnoj udolini uz crkvu sv. Križa. Spominje se već krajem 12.st., zatim u 13. i 14.st. Izgled ostao nepoznat.
 - Tokom 16.st. gradi se renesansna tvrđava, ali na brijegu povrh crkve sv. Križa, na mjestu budućeg Donjeg grada.
- * **Dvorac Kiepach, Križevci**
 - bio smješten na početku današnje Tomislavove ulice.
 - Prvo dokazano spominjanje dvorca je iz 1755.g. Na tom prikazu Križevaca prepoznaje se veća katnica L-tlocrta, smještena na samoj uličnoj liniji, omogućujući tri prepoznatljiva pročelja: Z prema ulici, J prema perivoju i dvorišno-ulazno. Jednostavno oblikovanje pročelja, koje potiče od preoblikovanja oko 1830.g. (u kojemu je moguće sudjelovao i B. Felbinger), kada dvorac dolazi u vlasništvo obitelji Kiepach. Vrijedan inventar, djelomično sačuvan u privatnom vlasništvu. 1945.g. je napušten, a 1950. srušen.
 - Sa J strane nalazio se mali perivoj, a s njegove I strane nalazila se velika prizemna gospodarska zgrada.
 - Na tom mjestu kasnije su sagrađene višekatne stambene kuće u potpunosti devastirajući nekad vrlo vrijedan kompleks dvorca.
- * **Ostaci arhitekture, Carevdar-Kloštar, Križevci**
 - 3 km J od Carevdara, uz želj. prugu. Toponim Kloštar i ostaci arhitekture upućuju na mogućnost postojanja nekog samostana. Potencijalno arheol. nalazište. Istraž. 1979.g.
- * **Ostaci arhitekture, Carevdar-Velike Sesvete, Križevci**
 - istraž. 1980.g. Ostaci SV. groblja i arhitekture. Pot. arheol. nal.
- * **Lokalitet Vojakovac, Vojakovac, Križevci**
 - nekropola; mlađe željezno doba; keltsko – latenska kultura
- * **Lokalitet Sv. Martin, Sveti Martin, Križevci**
 - blaga uzvisina, moguća kontrola okolnog terena, u podnožju lokaliteta izvori, sa zapadne strane prostire se šuma; kameni artefakt – žrvnjevi; naselje; kasni brončano doba; kultura polja sa žarama; pokusno iskopavanje; 1988.g.

- * **Lokalitet Klisa, Velike Sesvete, Križevci**
- blago uzvišenje koje se uzdiže usred nizine, kroz nizinu protječe potok Blizina; sakralna arhitektura; nekropola; srednji vijek; rekognisciranje; 1980. g.
- * **Stari grad Erdovec, Križevci**
- * **Crkva sv. Marije, Glogovnica, Križevci**
- u središtu sela. Lokalitet na gradištu opasanog jarkom, na mjestu župne crkve sv. Jurja. Romanika i kasnije. Najnovija istraživanja otkrila su veliki arhitektonski kompleks...
Pet do sada nađenih skulptura, kao spolije ugrađeni su jedan na zvoniku crkve, dva na župnom dvoru, jedan u kući br. 61 u naselju i jedan danas u Muzeju u Križevcima, a mogu se datirati u doba kasne romanike i predstavljaju najznačajnije nalaze te vrste u kontinentalnoj Hrvatskoj. Uglavnom su to visoko reljefni prikazi ljudskih likova ili dijelova ljudskih likova, frontalno postavljeni, simetrični, ukočeni, vezani uz kameni blok.
- * **Ostaci utvrde Glogovnica, Glogovnica, Križevci**
- brežuljak na kojem se danas nalazi župna crkva nekada je bio utvrđeni kaštel. Danas još raspoznatljivi opkopi uokolo gradišta, a pod nasipom zemlje na Z i S obrisi ugaonih kula.
- * **Lokalitet Garište, Glogovnica, Križevci**
- J od sela Čabradi, na brežuljku Garić, na površini vidljivi brojni ulomci keramike, a gdje je prema predaji prije 50-tak godina otkopan veliki kameni križ. Potenc. arheol. nal. srednjovjekovne crkve sv. Jurja koja se spominje u 13. i 14.st.
- * **Lokalitet kapelica sv. Andrije, Kamešnica, Križevci**
- uzdignuti plato; sakralna arhitektura; srednji vijek; gotika; rekognisciranje
- * **Lokalitet Belavine, Karane, Križevci**
- uzdignuti plato, s istočne strane močvarni pojas koji je danas reguliran odvodnim kanalima; naselje; neolitik; eneolitik; sopotska kultura; Seče kultura; pokusno iskopavanje; 1985. g.
- * **Lokalitet Turski breg, Stražbenica, Kloštar Vojakovački, Križevci**
- jedno od paralelnih bila u pravcu istok – zapad, sjeverno, 1 km dalje, protječe rječica Glogovnica; keramika; rano brončano doba; pokusno iskopavanje; 1989. g.
- * **Lokalitet Zidine, Kloštar Vojakovački, Križevci**
- jedno od paralelnih bila u pravcu istok – zapad, sjeverno, 1 km dalje, protječe rječica Glogovnica; dobra preglednost okolnog terena; ostaci arhitekture - samostan; srednji vijek; 16. st.; rekognisciranje; 1979., 1983. i 1988. g.
- * **Lokalitet Ciglana, Križevci**
- obronci uzdignute grede koja se proteže sve do grada; zapadno nekad močvarno nizinski pojas danas reguliran odvodnim kanalima; naselje; kasno brončano doba; kultura polja sa žarama; zaštitno iskopavanje; 1981. – 1982. g.
- * **Lokalitet crkva sv. Križa, Križevci**
- crkva je smještena u podnožju uzdignute grede uzduž koje se u ranom srednjem vijeku formirao grad; oko 100 m istočno protječe potok Vrtlin; novac, sakralna arhitektura; antika; srednji vijek; gotika; 2 st.
- * **Lokalitet Nehajeva ulica, Križevci**
- prirodno uzvišenje, jako izloženo sjevernim vjetrovima; naselje; brončano doba; pokusno iskopavanje; 1984. g.
- * **Lokalitet Kloštar Vojakovački, Križevci**
- u zaselku Gmajda, lokalitet Zidine. Zemljani bedemi (u blizini pruge) i ostaci arhitekture. Srednji vijek. Evid. 1979-88.g.

- * **Crkva sv. Mihalja, Osijek Vojakovački, Križevci**
 - 15 km S od Križevaca, pod šumom Mihalj. Uzdignuti plato s opkopom. Nađen kameni spomenik. Gotika. Potenc. arheol. lok.
- * **Kaštel Raven, Raven, Križevci**
 - vlastelinstvo se spominje već u 13.st. dok se srednjovjekovni kaštel spominje 1560. i 1583.g. Danas nema sačuvanih ostataka, ali na njegovo postojanje upućuje toponim Gaišće (Gradište) koji se nalazi u sredini doline između Velikog i Malog Ravena, 200 m J od ceste, uz staru državnu cestu prema Mađarskoj.
- * **Kurija, Sveta Helena, Križevci**
 - u 16.st. spominje se utvrda, na mjesto koje, vjerojatno, kasnije (tokom 18.st.) biva sagrađena kurija združenih plemića. 1802.g. kurija je obnavljana (sačuvan natpis na kamenu). Jednokatnica, pravokutnog tlocrta, s glavnim I pročeljem okrenutog prema trgu. U prizemlju se nalazila vijećnica. 1875.g. posljednji vlasnik B. pl. Gvozdanović prodala ju je općini, od kada je u njoj škola. 1970.g. kurija je u ruševnom stanju. Danas postoji samo lokacija. Potenc. arheol. lok.
- * **Groblje, Velike Sesvete, Križevci**
 - Z od sela. Uzvišenje. Ostaci groblja i sakralne arhitekture(?). Evid. 1980.g.
- * **Naselje, Križevci**
 - lokalitet na križevačkoj ciglani, 2 km J od centra grada. Kultura polja sa žarama. Zašt. iskop. 1981.g. na 110 m².
- * **Naselje, Križevci**
 - Nehajeva ulica (I dio grada), u blizini gospodarsko-polj. učilišta. Uzvišenje. Brončano doba. Pok. iskop. na 16 m².
- * **Lokalitet Hum, Apatovac, Križevci**
 - stjenoviti brijeg, južna i zapadna strana pod šumom, a prema vrhu nalaze se vinogradi i neobrađene površine; pogodno za naselje; naselje – gradinski tip; eneolitik; vučedolska kultura, pokusno iskopavanje 1977. g.
- * **Naselje, Bektinec-Imbralovec, Križevci**
 - 14 km Z od Križevaca, između sela Bektinec i Dubovec. Lokalitet na uzvišenju. Lasinjska kultura. Zašt. iskop. 1979.g. na 90 m².
- * **Naselje, Bektinec-Krč, Križevci**
 - 1-2 km SZ od Bektinca. Lokalitet na J padini uzvišenja. Sopotska kultura. Pok. iskop. 1950.g.
- * **Naselje, Brezovljani, Križevci**
 - u selu, 13 km J od Križevaca. Uzvišenje. Tip sopotske kulture. Iskop. 1973.g. na 193 m².
- * **Lokalitet Mladine, Bukovje Križevačko, Križevci**
 - prirodno uzvišenje u blizini rijeke Glogovnice i nekoliko manjih izvora; strateški pogodno, dobra preglednost sve do Kalničkog gorja; naselje; eneolitik; lasinjska kultura; zaštitno iskopavanje; 1980.g.
- * **Naselje, Karane-Belavine, Križevci**
 - 4 km J od Križevaca, izvan sela. Uzdignut plato. Sopotska k. Pok. iskop. 1985.g. na 16 m².
- * **Naselje, Lemeš-Raven, Križevci**
 - SI strana sela, oko 10 km Z od Križevaca. Uzvisina (šuma). Gradina. Brončano doba. Evid. 1979.g.
- * **Naselje, Martinec, Križevci**
 - uz mjesno groblje s J strane. Uzvisina, nađeni žrvnjevi i ostava. Kasno brončano doba. Pok. iskop. 1988/9.g. na 10 m².
- * **Naselje, Pavlovec Ravenski, Križevci**
 - u selu Šarutanov breg. Uzvišenje. Brončano doba. Evid. 1977-88.g.

- * **Lokalitet crkva sv. Marija, Glogovnica, Križevci**
 - naglašeno brežuljkasti teren uz potok Glogovnicu, crkva je smještena na gradištu opasanom jarkom; sakralna arhitektura; ostaci arhitekture – kamena plastika; srednji vijek; od 13. st.; slučajni nalaz
- * **Lokalitet Zidine, Groblje, Ivanec Križevački, Križevci**
 - uzvisina u pravcu sjeverozapada, u podnožju rječica Glogovnica, položaj omogućava dobru preglednost nad okolnim terenom; građevinski materijal; keramika; srednji vijek; rekognisciranje; 1983.g.
- * **Groblje, Vojakovac, Križevci**
 - mlađe željezno doba. (?)
- * **Lokalitet Gradišće, Lubenovec, Legrad**
 - nizinski kraj; keramika; antika; srednji vijek; rekognisciranje
- * **Lokalitet Šoderica, Keter, Šoderica, Legrad**
 - nizak teren: kamena sjekira; oruđe – sjekira, bakar; oružje – mač, koplje; oružje; oruđe; keramika; oružje; neolitik – brončano doba; eneolitik; kasno brončano doba; antika; srednji vijek; slučajni nalaz kod vađenja šljunka
- * **Lokalitet kapele Sv. Josipa, Molve**
 - spominje se 1744.g. i 1787.g. smještena uz župni dvor; služila kao krstionica. Srušena krajem 19.st.
- * **Arhitektura, Novigrad Podravski**
 - Brežanica k.č.3284. Ostaci arhitekture (možda terme). Kopano 1930-tih ali nije sačuvana dokumentacija. Ponovno lociranje 1967.g.
- * **Gradina, Novigrad Podravski**
 - na SI rtu uzvisine Prkosa. Navodno mjesto gradine knezova Komarničkih. Potenc. arheol. lok.
- * **Rudina 'Krčevina', Novigrad Podravski**
 - na SI rtu uzvisine Prkos, iza gradine. Nađeni ostaci grobova sa paljevinom.
- * **Lokalitet Brežanci, Novigrad Podravski**
 - nizinski kraj; grob – paljevinski ukop; kasno brončano doba; kultura polja sa žarama 1200.-1400. g pr. Kr.; slučajni nalaz oko 1930. g.
- * **Lokalitet Dragolovica, Novigrad Podravski**
 - trag antičke ceste; antika; rekognisciranje
- * **Lokalitet groblje sv. Klare, Novigrad Podravski**
 - trag antičke ceste; antika; rekognisciranje
- * **Lokalitet Ispod Prkosa, Novigrad Podravski**
 - sjeverni obronci Bilogore; keramika; prapovijest; antika; rekognisciranje
- * **Lokalitet Poligačev mlin (Bunarić ?), Novigrad Podravski**
 - blago povišeni teren ispod brežuljaka; keramika; prapovijest; srednji vijek; 10-11.st, rekognisciranje; 1981.g.
- * **Lokalitet Pavetićev mlin, Novigrad Podravski**
 - gradište okruženo potokom; gradište; srednji vijek; 14.st.; rekognisciranje
- * **Lokalitet Gradina, Borovljani, Novigrad Podravski**
 - sjeverni obronci Bilogore iznad ravničarskog terena; južno od ceste Koprivnica – Đurđevac; keramika; građevinski materijal; srednji vijek; rekognisciranje
- * **Lokalitet Kraljevo brdo, Borovljani, Novigrad Podravski**
 - sjeverni obronci Bilogore, veći bregovi; fortifikacija; srednji vijek; rekognisciranje

- * **Lokalitet Poljane 1, Delovi, Novigrad Podravski**
- pjeskoviti teren, danas njive "Podravka"; naselje; starije željezno doba; mlađe željezno doba; srednji vijek; 8.-6. st. pr. Krista; zaštitno iskopavanje; 1974. god.
- * **Lokalitet Grede 1, Delovi, Novigrad Podravski**
- dominantan brijeg uz potok, te iznad plodne ravnice s nižim dinama, nekada također naseljenima; naselja; kasno brončano doba; mlađe željezno doba; srednji vijek; kultura polja sa žarama; 9.-8. st. pr. Krista, zaštitno iskopavanje; 1989. g.
- * **Lokalitet Grede 7, Delovi, Novigrad Podravski**
- keramika; trag antičke ceste; antika; rekognisciranje.
- * **Lokalitet Poljan – Grad, Javorovac, Novigrad Podravski**
- umjetno dotjeran brijeg uz obalu Komarnice, na vrhu prostran plato, pogodno za obranu, uokolo šume; kameni artefakt; keramika; gradište; prapovijest; srednji vijek; pokusno iskopavanje, 1982.g.
- * **Lokalitet Staro Selo, Jeduševac, Novigrad Podravski**
- ravničarski kraj s blagim uzvisinama koje se snižavaju oranjem; blizina šume i vode; naselje – više selišta; srednji vijek; 13. – 16. st.; rekognisciranje
- * **Lokalitet Klisa, Plavšinc, Novigrad Podravski**
- uzvisina na sjevernim obroncima Bilogore, iznad ravnice; sakralna arhitektura; nekropola; srednji vijek – kasni; rekognisciranje
- * **Lokalitet Vojvodin Potok, Plavšinc, Novigrad Podravski**
- trag antičke ceste; keramika; antika; rekognisciranje
- * **Lokalitet Rajičev brijeg, Srdinac, Novigrad Podravski**
- strmiji sjeverni obronci Bilogore; keramika; kasno brončano doba; mlađe željezno doba; srednji vijek; kultura polja sa žarama; keltsko – latenska kultura; rekognisciranje
- * **Lokalitet Gradina, Vlislav, Novigrad Podravski**
- fortifikacija – gradina; srednji vijek; 14. – 16. st; rekognisciranje
- * **Lokalitet Mulji 1, Vlislav, Novigrad Podravski**
- ravničarski dio ispod sjevernih obronaka Bilogore; naselje; starije željezno doba; srednji vijek; zaštitno iskopavanje; 1985. g.
- * **Lokalitet Mulji 2, Vlislav, Novigrad Podravski**
- nizinski kraj s blagim uzvisinama; naselje; eneolitik; kasno brončano doba; mlađe brončano doba; pokusno iskopavanje; 1988. – 1989. g
- * **Lokalitet Mulji 3, Vlislav, Novigrad Podravski**
- naselje; rano brončano doba; rekognisciranje
- * **Lokalitet Dudovina 1, Peteranec**
- ravnica s blagim uzvišenjem; keramika; kameni artefakt; mlađe željezno doba; srednji vijek; rekognisciranje
- * **Lokalitet Dudovina 2, Peteranec**
- manja pješćana dina blizu starog potoka; kameni artefakt; keramika; prapovijest; rekognisciranje; od 1985. g.
- * **Lokalitet Petrovci, Peteranec**
- nizinski kraj s blagim uzvisinama; gradište; keramika; srednji vijek; 14. – 16. st; rekognisciranje; slučajni nalaz
- * **Lokalitet Vratnec 1 (Celine 8), Peteranec**
- padina prema potoku Vratnecu; keramika; rano brončano doba; mlađe željezno doba; licenskokeramička kultura; keltsko – latenska kultura; rekognisciranje; od 1992. g.
- * **Lokalitet Vratnec 2, Peteranec**
- nizina uz desnu obalu potoka Vratnec; naselje; kameni artefakt; keramika, nedeterminirano, eneolitik; eneolitik – rani; brončano doba;

- mlađe željezno doba; srednji vijek; rekognisciranje; od 1992. g.
- * **Lokalitet Vratnec 3, Peteranec**
 - desna obala potoka Vratnec; oko 50 m jugoistočno od mosta; keramika; brončano doba; rekognisciranje; od 1992. g.
 - * **Lokalitet Grad, Sigetec, Peteranec**
 - gradište; srednji vijek; rekognisciranje
 - * **Lokalitet Draganci; Dravski lakat, Podravske Sesvete**
 - ravnica s vodotocima, sada uređena kanalima, pjeskoviti teren; grob – paljevinski ukop; oružje – mač; nedeterminirano; srednji vijek; 14.-15- st.; slučajni nalaz
 - * **Lokalitet župna crkva sv. Križa, Rasinja**
 - brežuljkasti teren; sakralna arhitektura; srednji vijek; gotika
 - * **Stari grad Rasinja, Rasinja**
 - smješten na lokaciji kuće Đure Takača iz 1930.g. dok su gospodarske zgrade grada bile na mjestu današnjeg dvorca. Vjerojatno je sagrađen kad i Opoj-grad, porušen 1532.g. od Turaka, a obnovljen nakon Turaka. Svoj definitivni izgled dobiva u 18.st. za vrijeme Inkey-a. Manjih dimenzija i nepravilnog tlocrta, s velikom četverokutnom kulom okrenute prema dolini, te još dvije ili tri manje u pozadini. Na nižem platou nalazili su se zemljani bedemi. Kasnije je ta utvrda reducirana samo na središnju kulu koja dobiva i baroknu bakrenu lukovicu. Od kraja 19.st. Inkeyi poklanjaju građevinu mjestu, kada je imala upravne i društvene funkcije. Nakon 1930.g. srušena. Ruševine služile kao građevni materijal za gradnju dvorca.
 - * **Opoj-grad, Rasinja**
 - obronci Bilogore iznad potoka Glibokog; fortifikacija – burg; srednji vijek; 8.-10. st.; rekognisciranje. Smješten na obližnjem brežuljku Budim. Područje Rasinje dolazi u posjed Templara 1170.g. a sam stari grad spominje se 1236.g. Porušen od Turaka 1532.g. U 18.st. spominje se kao ruševina - materijal korišten za gradnju dvorca, a poč. 20.st. bili su još vidljivi njegovi tragovi koji upućuju na njegov izgled: imao je izgled nepravilnog trokuta, u čijim kutovima su se nalazile obrambene kule. U središtu grada nalazio se duboki bunar.
 - * **Lokalitet Gorica – Grbaševac, Rasinja**
 - naselje u ravnici; peć – lončarska; keramika; srednji vijek; 14. –16. st.; zaštitno iskopavanje; 1977.g.
 - * **Lokalitet Stari Dvori, Kutnjak, Rasinja**
 - ravnica blizu Drave; keramika; antika; rekognisciranje
 - * **Lokalitet crkva sv. Kuzme i Damjana, Kuzminec, Rasinja**
 - gradište; srednji vijek; rekognisciranje
 - * **Lokalitet Brdo, Ludbreški Ivanec, Rasinja**
 - visoki brežuljci sa poravnanim platoom između nizine s potokom i močvarnog terena; kameni artefakt; keramika; prapovijest; srednji vijek; rekognisciranje; 1983. g.
 - * **Lokalitet Grabulin, Ludbreški Ivanec, Rasinja**
 - nizina uz šumu, zapadnije brežuljci; keramika; tumul; srednji vijek; nedeterminirano; rekognisciranje; 1982.
 - * **Lokalitet Groblje, Ludbreški Ivanec, Rasinja**
 - jedna od najviših točaka na brijegu istočno od udoline s potokom Petkovcem; kamena sjekira – više primjeraka; keramika; neolitik – brončano doba; srednji vijek; rekognisciranje
 - * **Lokalitet Krč, Ludbreški Ivanec, Rasinja**
 - tumul; nedeterminirano; rekognisciranje; 1983.g.

- * **Lokalitet Polje 1, Ludbreški Ivanec, Rasinja**
 - povoljan položaj u blizini potoka, pašnjak, šume; naselje; eneolitik; srednji vijek; lasinjska kultura; pokusno iskopavanje; 1982. i 1983.g.
- * **Lokalitet Polje 2, Ludbreški Ivanec, Rasinja**
 - naselje; eneolitik; rano brončano doba; antika; srednji vijek; lasinjska kultura; pokusno iskopavanje; 1982. i 1983.g.
- * **Lokalitet Točak 1, Ludbreški Ivanec, Rasinja**
 - brežuljci između nizine sa šumom na istoku i ravnice s potokom petkovcem na zapadu; keramika; mlađe željezno doba; srednji vijek; 1. st. pr. Kr.; rekognisciranje; 1982. i 1983.
- * **Lokalitet Zidina, Ludbreški Ivanec, Rasinja**
 - sakralna arhitektura; nekropola; srednji vijek; 13.-16.st.; rekognisciranje; 1982. – 1983. g.
- * **Lokalitet Subotica, Subotica, Rasinja**
 - tumul; nedeterminirano; rekognisciranje
- * **Lokalitet Stari grad, Takačevo, Rasinja**
 - povišen teren zapadno iznad ceste za Kalnik; fortifikacija; srednji vijek
- * **Lokalitet Gradina, Veliki Poganac, Rasinja**
 - tipična gradina s opkopom na padinama Kalničkog gorja iznad potoka Gliboki; fortifikacija; srednji vijek; rekognisciranje
- * **Lokalitet šuma Zladovo, Veliki Poganac, Rasinja**
 - viši dijelovi Kalničkog gorja; fortifikacija – gradina; srednji vijek; rekognisciranje.
- * **Lokalitet Turski grad, Vojvodinec, Rasinja**
 - novac; antika; 4. st., Julijan; slučajni nalaz; 1952. g.
- * **Lokalitet Ograde, Sokolovac**
 - udolina na obroncima Bilogore; keramika; mlađe željezno doba; rekognisciranje
- * **Lokalitet potok Kraljevac, Sokolovac**
 - brežuljak na Kalničkom gorju; keramika; brončano doba; srednji vijek; rekognisciranje
- * **Lokalitet Sokolovac, Sokolovac**
 - dominantni brijeg na cesti za Križevce; keramika; srednji vijek; rekognisciranje
- * **Lokalitet Vina, Lepavina, Sokolovac**
 - fortifikacija; nedeterminirano; rekognisciranje
- * **Lokalitet Dolenčev breg, Reka Koprivnička, Sokolovac**
 - oštrije uzdignut plato iznad potoka; kameni artefakt; keramika; prapovijest; srednji vijek; rekognisciranje
- * **Lokalitet Rudina 1, Rijeka Koprivnička, Sokolovac**
 - pogodan obrambeni položaj; naselje – gradinski tip; keramika; rano brončano doba; srednji vijek; vučedolska kultura; 1880 +/-110 g.pr.Kr.; 14.-15.st.; sustavno iskopavanje; 1978. i 1979. g.
- * **Lokalitet Rudina 2, Rijeka Koprivnička, Sokolovac**
 - sličan gradinski teren kao i Rudina 1, ali bez dotjeranih terasa; naselje – gradinski tip; eneolitik – brončano doba; pokusno iskopavanje; 1979. g.
- * **Lokalitet Zajednice, Velika Mučna, Sokolovac**
 - brdoviti teren; keramika; srednji vijek – kasni; rekognisciranje; 1980.g.
- * **Kaštel Sv. Ivan Žabno, Sv. Ivan Žabno**
 - postojala u 16.st., a podaci ukazuju na postojanje utvrde od 13.st. Smješten J od crkve sv. Ivana Krstitelja. Pravokutnog tlocrta stranica 30x40m (na mjestu starije rimske vile?), okruženog obrambenim jarkom širine 30m; drugi jarak išao je sjeverno oko župne crkve. Pot. arheol. lok.

- * **Lokalitet župna crkva sv. Ivana, Sveti Ivan Žabno**
- prirodno uzvišenje koje se neznatno uzdiže iznad okolnog brežuljkastog terena; novac; građevinski materijal – opeka; kameni spomenik – žrtvenik; novac; sakralna arhitektura; antika; srednji vijek; 13. – 15. st.; slučajni nalaz
- * **Lokalitet Brezovljani, Brezovljani, Sveti Ivan Žabno**
- prirodno uzvišenje koje je sastavni dio šireg brežuljkastog područja, pogodno za naselje i bavljenje stočarstvom; naselje; neolitik; sopotska kultura, sustavno iskopavanje 1973.g.
- * **Kaštel Cirkvena, Cirkvena, Sv. Ivan Žabno**
- postojao u 16.st., kasnije u sklopu Vojne krajine. Tipična ravničarska utvrda okružena palisadom i dvostrukim opkopom s vodom, kvadratnog tlocrta s unutrašnjim dvorištem i snažnom ulaznom kulom. Kaštel je napušten i srušen oko 1854.g. Na istom mjestu sagrađen prvo drveni, a onda zidani vatrogasni dom. Danas još raspoznatljivo uzvišenje. Potenc. arheol. lok.
- * **Lokalitet Sv. Marija, Damjani – Krušići, Sv. Ivan Žabno**
- blago valovit teren s jugoistočne strane šuma; lokalitet na uzvisini; sakralna arhitektura; nekropola; srednji vijek; rekognisciranje; 1986. g.
- * **Lokalitet S.V. kaštela, Sv. Petar Čvrstec, Sv. Ivan Žabno**
- 1543.g. spominje se novosagrađeni kaštel, koji je vjerojatno bio na uzvisini na kojoj se i danas nalazi župna crkva. Načinjena je nasipima u četverokut s kulama na uglovima, s ulazom na prvom katu. 1586.g. obnovljeno. Kasnije je u sastavu Vojne krajine. Potenc. arheol. lok.
- * **Lokalitet Zvonarica, Sveti Petar Čvrstec – Grabovec, Sveti Ivan Žabno**
- 14 km jugoistočno od Križevaca, na južnoj padini uzvišenja kakva karakteriziraju okolini pejzaž, dobra preglednost područja; u blizini potok; naselje; eneolitik; Seče kultura, lasinjska kultura; pokusno iskopavanje; 1986.g.
- * **Lokalitet S.V. kaštela, Trema, Sv. Ivan Žabno**
- u blizini crkve sv. Julijane, u šumi prema Križevcima. Spominje se tokom 16.st. Danas vidljivo kamenje. Potenc. arheol. lok.
- * **Lokalitet Farma, Trema, Sveti Ivan Žabno**
- blago brežuljkasti teren, jugozapadna padina pogodna za naselje, blizina izvora; keramika; kameni artefakt – žrvanj; eneolitik; rekognisciranje; 1983.
- * **Lokalitet Imbralovec, Beketinec, Sv. Petar Orehovec**
- lokalitet se nalazi na uzvišenju, u blizini protječe potok Črnc, pogodno za naselje; naselje, eneolitik; lasinjska kultura, zaštitno iskopavanje
- * **Lokalitet Krč, Beketinec, Sv. Petar Orehovec**
- lokalitet je na južnoj padini uzvišenja koje je danas pod oranicama; naselje; neolitik; sopotska kultura, pokusno iskopavanje
- * **Lokalitet Mali Kalnik, Gornja Rijeka, Sv. Petar Orehovec**
- istaknuta klisura s južne strane Kalničke gore, blizina izvora, povoljan strateški položaj; fortifikacija – burg; srednji vijek; od 13.st.
- * **Kapela sv. Barbare, Gornja Rijeka, Sv. Petar Orehovec**
- nalazila se podno utvrđenog grada Malog Kalnika na lokalitetu Pusta Barbara. Vjerojatno mu je bila dvorska kapela. Spominje se tokom, a biva napuštena krajem 18.st.
- * **Kaštel-dvorac Gušćerovec, Gušćerovec, Sv. Petar Orehovec**
- smješten uz cestu 200 m JZ od župne crkve sv. Antuna. Posjed se spominje od 14.st. Kaštel podiže obitelj Kustyer tokom 15.st. Kasniji vlasnici su obitelji Pekri, Getzy, Orehoczy, Keglevići, Patačići, sve do posljednjeg vlasnika Lj. Ožegovića koji je 1910.g. rasparcelirao posjed i

prodao ga zajedno s dvorcem okolnim seljacima. Vjerojatnom pregradnjom, stariji kaštel iz 15.st. tokom 16. ili poč. 17.st., nastaje dvorac kvadratičnog tlocrta sa četiri jednokatna stambena trakta i dvokatnim cilindričnim kulama na uglovima, s dvostrešnim, tj. stožastim krovovima. Ulaz sa JZ. Vrlo jednostavna artikulacija pročelja. Kasnije dodani kontrafori radi učvršćenja зида. Unutar dvorca nalazila se kapelica sv. Katarine, vjerojatno iz 18.st. Park dvorca bio je bogato uređen.

Čitav kompleks kasno-renesansnog dvorca izuzetan je zbog sačuvane dokumentacije, a i rijetkosti u našim prostorima.

Danas nije ostalo ništa više od travnatih uzdignuća i jedne gospodarske zgrade i mlina na potoku Kamešnici.

Potenc. arheol. lok.

* **Utvrdica Miholec, Miholec, Sv. Petar Orehovec**

- utvrdica se spominje 1507.g. kao posjed Zagrebačke biskupije. Danas na njeno postojanje upućuje samo konfiguracija uzvisine na kojoj se danas nalazi župna crkva sv. Mihovila, kao i ostaci opkopa.

Potenc. arheol. lok.

* **Lokalitet Breg, Popovec Kalnički, Sveti Petar Orehovec**

- lokalitet je na brežuljku, na njegovoj jugozapadnoj padini, danas pod vinogradima; nekropola; srednji vijek; bjelobrdsko-karstička kultura; 11. – 13. st; pokusno iskopavanje; 1959. g.

* **Lokalitet Virje, Virje**

- oružje – bodež, bronca; kameni spomenik – nadgrobni; oružje – buzdovan; kasno brončano doba; srednji vijek – 15. st; kultura polja sa žarama; slučajni nalaz

* **Lokalitet Gradišće (utvrdica Prođavić), Virje**

- lokalitet smješten 500m S od župne crkve. Nastala vjerojatno krajem 15.st. Četverokutnog tlocrta 40x30m, do prije 30 godina postojao je još dio S zida. Cijelo gradišće je kružnog tlocrta promjera cca. 100 m, omeđenog s tri opkopa. Postoji vjerojatnost nalaženja temelja glavne kule ispod zvonika župne crkve. Danas raspoznatljivi samo temelji u zemlji.

* **Lokalitet Plinska stanica, Virje**

- na vrhu brijega zapadno od potoka Hotove; keramika; srednji vijek; 15.-16. st.; rekognosciranje

* **Lokalitet Mačkovica, Volarski brijeg, Virje**

- 3 nizinska brežuljka u plodnoj ravnici potoka Čivičevca i Zdelje; keramika; starije željezno doba; mlađe željezno doba; srednji vijek; 12.-13. st; rekognosciranje; 1981.g

* **Lokalitet Medvedička, Medvedička, Virje**

- vrlo nizak teren, u blizini šume i južno od Drave; grob – kosturni ukop; srednji vijek; oko 800.g.; slučajni nalaz, 1973.g.

* **Lokalitet Gomilica, Miholjanec, Virje**

- brežuljci u blizini potoka Zdelje; tumul – kenotaf; starije željezno doba; pokusno iskopavanje; 1964.g.

* **Lokalitet kota 144, Miholjanec, Virje**

- fortifikacija, nedeterminirano; rekognosciranje

* **Lokalitet Šljunčara, Miholjanec, Virje**

- ispod visokih bregova Bilogore, uz potok i cestu; keramika; mlađe željezno doba; keltsko – latenska kultura; 1. st. pr. Kr; slučajni nalaz; 1984.

* **Lokalitet Zidanica-Gradišće, Miholjanec, Virje**

- na brijegu iznad naselja. Postoji zapisi o postojanju templarskog samostana sa crkvom sv. Mihajla već poč. 13.st. Samostan je uništen 1242.g. pri napadu Tatara. Vjerojatno poslije obnovljen. Pravokutnog je oblika, s dosta antičkih i srednjovjekovnih keramičkih nalaza. 1923.g. u

blizini (na izvoru sa zdencem), podignut je spomenik fratrima naivnog kipara G. Kurtaka. Danas je zapušteno. Potenc. arheol. lok.

- * **Lokalitet Grmovi, Šemovci, Virje**
- brežuljak uz potok Hotovu; naselje; prapovijest; antika; rekognisciranje
- * **Lokalitet Kostanjići, Šemovci, Virje**
- nizina ispod brijega; naselje, prapovijest; rekognisciranje
- * **Lokalitet Gora, Šemovci, Virje**
- padine Bilogore, iznad nizine s potokom Hotovom; keramika; brončano – željezno doba; rekognisciranje

KARTOGRAFSKI PRIKAZ:

**PREGLEDNA KARTA KULTURNIH DOBARA NA PODRUČJU
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE**

3.0. REGIJE KULTURNOG KRAJOLIKA

Pod pojmom **kulturnog krajolika (prostorne baštine)** podrazumijevaju se topografski definirana područja u kojima je prepoznatljiv kvalitetan **suživot prirodnih struktura i graditeljske baštine**. Pojedini zasebni činitelji povezani su fizičkim, funkcionalnim ali i duhovnim vezama. Kulturni je krajolik cjelina s prepoznatljivim prostornim, povijesnim, arheološkim, etnološkim, umjetničkim, kulturnim, socijalnim i tehnološkim vrijednostima. Naseobinski oblici i njihovo pejzažno okruženje, bitan su nositelj vizualnog identiteta prostora i temeljni činitelj krajobrazne regije.

Temeljno polazište vrednovanja kulturnog krajolika sastoji se u cjelovitom **preplitanju** svih ostvarenih vrijednosti, **prirodnih i antropogenih**. Pojedinačne prostorne vrijednosti (naselja, građevine) moguće je identificirati, i svaka je za sebe određena vlastitim identitetom. Tako vrednovane osobitosti su određene i topografski i moguće ih je zaokružiti u svim veličinama, od skupine građevina, preko naselja, do većih prostornih cjelina. Kulturni krajolik je prostorna vrijednost u kojoj je zbog specifičnih zemljopisnih, kulturnopovijesnih, upravnih, socijalnogospodarskih i drugih osobitosti razvoja, prije svega kao posljedicu gradnje i očuvanja karakteristika egzistencijalnog prostora, moguće prepoznati zajedničke karakteristike svih vrsta građevina, koje u okviru naselja definiraju identitet prostora. Na prepoznavanje i identitet kulturnog krajolika, a time i krajobrazne regije, u najvećoj mjeri utječu naseobinski oblici. Analiza i valorizacija svih vrsta naseobinskih oblika (gradova, sela, dvoraca, utvrda, samostana i sl.) temelj je za valorizaciju kulturnog krajolika.

Zoniranje specifičnih područja krajobraznih regija na različitim prostornim razinama, razlikuje se detaljnosti pristupa i mjerilu obrade. Na razini Strategije prostornog uređenja Republike Hrvatske usvojena je osnovna podjela cjelokupnog prostora na 16 krajobraznih regija, s obzirom na prirodne karakteristike. Prema toj podjeli područje Koprivničko križevačke županije je podijeljeno na dvije osnovne regije: nizinska područja sjeverne Hrvatske i Bilogorsko - moslavački prostor.

Analitičkom i usporedbenom metodom parametara, nositelja zajedničkih svojstava, kojima je definiran tip kulturnog krajolika (krajobrazna regija), kao što su: tip i vrsta naselja, prostorno urbanistička i građevinsko arhitektonska obilježja pripadajuće izgradnje, gospodarska i kulturno povijesna obilježja, odredile su se zone krajolika zajedničkih svojstava, regije kulturnog krajolika.

Činitelje kulturnog krajolika možemo diferencirati s obzirom na njegove strukturalne i morfološke karakteristike.

Strukturalni činitelji kulturnog krajolika

- prostorna obilježja (reljefna, geomorfološka)
- prirodna i biološka
- povijesna i gospodarska obilježja, povijesni kontinuitet
- kulturna i sociološka obilježja
- način i oblici prostorne organizacije, (mreža komunikacija, smještaj naselja)
- korištenje prostora

Morfološki činitelji kulturnog krajolika:

- pejzažna slika krajolika
- vrste i tipologija naselja
- arhitektonska obilježja tradicijske arhitekture
- dominante, akcenti u prostoru

Naselje i njegov odnos prema prostoru u kojem je smješteno, osnovni su nositelji identiteta krajolika. Stoga je analiza sveukupne strukture naselja temelj za definiranje kulturnog krajolika. Komparativna analiza osnovnih činitelja – parametara naselja, rezultira određivanjem područja zajedničkih ili sličnih svojstava, koje prepoznajemo kao tip kulturnog krajolika.

Analiziraju se i vrednuju slijedeći parametri naselja:**položaj naselja:**

- u odnosu na geomorfologiju
- u odnosu na regiju
- u odnosu na komunikacije

prostorna organizacija naselja:

- u odnosu na veličinu i matricu
- u odnosu na prostorne osobitosti
- u odnosu na dosegnuti stupanj oblikovanja
- u odnosu na funkcionalnu strukturu

arhitektura:

- u odnosu na sadržaj
- u odnosu na parcelaciju
- u odnosu na posebnosti oblikovanja gabarita

dominante:

- **uloga u regiji**
- **značenje u naselju**
- **posebnosti i vrste**

Da bi se definirala područja zajedničkih obilježja, regije kulturnog krajolika, obavljena je analiza navedenih činitelja. Područja sličnih geomorfoloških, povijesnih i gospodarskih obilježja, naseobinskih i arhitektonskih karakteristika, slične kulturne i gospodarske osnove, čine krajobraznu jedinicu-tip kulturnog krajolika. Na prostoru Koprivničko križevačke županije na temelju izloženih parametara vrednovanja, i prethodno provedenih analiza i tipologije krajolika s obzirom na prirodne karakteristike, razlikujemo dva osnovna tipa: nizinska područja sjeverne Hrvatske i Panonska gorja. **Analizama geomorfoloških i pejzažnih obilježja prostorne cjeline, pripadajućeg karakterističnog tipa naselja, njegove lokacije i odnosa prema okolnom prostoru, načinu poljodjelske obrade prostora koji okružuje naselje, prostornoj organizaciji-matrici naselja, karakteristikama i načinu korištenja tipične parcele, strukturnim, morfološkim i funkcionalnim obilježjima stambene i gospodarske arhitekture, ornamentici i umjetničkim detaljima,** identificirana su slijedeća područja zajedničkih svojstava, tipovi kulturnih krajolika na području županije:¹

Koprivnička i Đurđevačka Podravina**Kalničko i bilogorsko moslavačko područje****Pretežito izgrađeni krajolik**

Područje Podravine prema krajobraznoj regionalizaciji države, pripada nizinskim područjima sjeverne Hrvatske, dok Kalničko i Bilogorsko moslavačko podbrežje pripadaju krajobraznoj jedinici Bilogorsko moslavačkog prostora. Prema osnovnim strukturalnim i morfološkim obilježjima, oba prostora pripadaju **panonskom kulturnom krugu**. Vrsta i tip naselja temeljni su činitelji regije kulturnog krajolika na široj razini. Linijski tipovi sela karakteriziraju panonski kulturni krug, zbijena i rastresita sela pojavljuju se u brdskim i planinskim područjima. Graditeljski oblici kao što su tip i morfologija kuće, građevni materijali, arhitektonski detalji i ornamentika, određuju podtipove krajolika.

Kartografski prikaz: Regije kulturnog krajolika Koprivničko križevačke županije

¹ Metodologija identifikacije kulturnog krajolika, krajobraznih cjelina, postavljena je prema međunarodnim obrascima i standardima; Droste, Plachter, Rossler: Cultural Landscape of Universal Value, Stuttgart, New York, 1995

KOPRIVNIČKA I ĐURĐEVAČKA PODRAVINA**Kulturno povijesna i gospodarska obilježja**

Život ljudi u jugozapadnog dijelu Panonske nizine može se u kontinuitetu pratiti prošlih 500.000 godina, što je slučaj i s područjem srednjeg toka rijeke Drave gdje su se stoljećima ukrštali evropski regionalni i lokalni pravci kretanja, sudarale i graničile raznoznačne kulture.² No, iako bliža okolica tu tezu donekle potvrđuje (npr. Ponikve-Ivanec, Gomila-Martijanec), naše područje istraživanja nalaze iz tog vremena ne poznaje, sve do razdoblja neolita kada broj nađenog materijala naglo raste, što pokazuje da pri prijelazu na trajno naseljavanje, zemljoradnju i sa time vezane djelatnosti, ovaj dio Podravine pokazuje idealno mjesto življenja. Pronađeno je mnogo slučajnih nalaza u okolini Koprivnice i Đurđevca, ali niti jedno obilnije nalazište. Već slijedeće eneolitsko razdoblje tu sliku mijenja. Veliko i značajno nalazište Seče kod Koprivnice sadrži mnogo ostataka stambenih i radnih objekata (zemunice), te sitnog materijala³. Lasinjska i osobito vučedolska kultura pokazuju kontinuitet naseljenosti već u ranim razdobljima s bogatim nalazištima u Cerinama i Starigradu kod Koprivnice, Katalene, Podravske Sesveta, okolice Đurđevca, a ponajviše se ističe nalazište Rudina kod Koprivničke Reke, sa otkrićem čitavog naselja, te rekonstrukcijom života ljudi koji se svodio na lov, stočarstvo, ratarstvo, sakupljanje plodova te kućnu radinost.⁴ Vrijeme razdoblja brončanog doba obilježavaju veće socijalne diferencijacije uz jačanje vojno-rodovske aristokracije, s mnoštvom nakita i oružja, te gradinskim naseljima na lokalitetima koji su već bili spominjani: Katalena i Podravske Sesvete, te još mnogi drugi kao npr. Delovi, Legrad, Šoderica, Struga (Molve). Među njima ističe se nalazište Delovi-Hlebine, u kojem se živjelo i tokom željeznog doba, što potvrđuje tamo nađena metalurška radionica, a kontinuitet mu se može pratiti, zajedno sa nekoliko većih naselja u blizini, sve do kraja srednjeg vijeka.⁵

Velike promjene dešavaju se prodorima Kelta koji se naseljavaju i postupno miješaju sa starosjedilačkim stanovništvom panonskih Jasa, na što ukazuje mnoštvo lokaliteta (uglavnom prisutnim u okolini svih današnjih naselja), a očituju se u upotrebi novca, izradi keramike na brzorotirajućem kolu, te raznovrsnijem i ukrašenijem nakitu i oružjem. "Panonsko-keltsko stanovništvo ostalo je u našim krajevima živjeti i u narednim stoljećima, kada je Rimsko carstvo proširilo svoju dominaciju sve do Dunava na sjeveru i istoku. Starosjedilačko stanovništvo poprima

² Zorko Marković: 'Podravina', Koprivnica, 1988., str.17.; Registar arheoloških nalaza i nalazišta sjeverozapadne Hrvatske, Bjelovar, 1997.

³ ibid., str.20.

⁴ ibid., str.22.

⁵ ibid., str.26.

neke oznake rimske kulture i prilagođava se novom načinu života. Jedan značajan segment panonsko-keltske kulture preživljava i antičko vrijeme, pa i provale Germana, te se odražava i u vrijeme slavenske kulture ovih krajeva, povezujući tako prethistorijsku romaniziranu kulturu sa slavenskim srednjim vijekom⁶.

Rimljani ovladavaju Panonijom početkom prvog stoljeća poslije Krista, te njome vladaju slijedećih pet stoljeća, donoseći osjetan napredak u životu ovdašnjeg stanovništva: razvojem poljoprivrede i stočarstva, obrta i trgovine, povezivanjem u mrežni sustav cesta koje su povezivale različite provincije međusobno, izgradnja gradova i putnih postaja, sve u čvrsto organiziranoj civilnoj i vojnoj upravi. Lokaliteta i nalaza je mnogo, a najznačajniji su vezani uz glavnu prometnicu koja je povezivala Poetoviu (Ptuj) s Mursom (Osijek), putem Iovia Botivo (Ludbreg), Suniste (Kunovec Breg), Piretisa (Koprivnica), Lentulusa (Virje), Louta (Kloštar), dalje na istok, te uz vicinalne ceste, od kojih je najznačajnija ona što se od glavne longitudinalne ceste kroz Podravinu odvajala prema jugu dolinom Komarnice i na sjever preko Delova, Hlebina, Novačke i Gole u južnu Mađarsku, a koju prate značajna antička nalazišta⁷. Nabrojeni lokaliteti su ujedno i najveća i najistraženija nalazišta arheološkog materijala (iz kojih treba izuzeti ona oko Ludbrega kao najvrjednija, ali ipak izvan našeg promatranog područja županije).

“Na samom području današnje Koprivnice dosad uglavnom nisu pronađeni značajniji antički nalazi, ali u neposrednoj blizini - zapadno kod Kunovec Brega i istočno kod Farkašića - postoje izuzetno bogata rimska arheološka nalazišta, pa se o kontinuitetu naseljenosti može govoriti i na samom području grada⁸. Na području naselja Farkašića pronađena je lokacija rimske postaje Piretis, uz mnoštvo ostataka arhitekture i građevinskog materijala, dijela rimske ceste, te mnoštva pokretnih nalaza koji su upućivali na postojanje nekropole, dok je nalazište naselja u Kunovec Bregu nešto starije i datirano u razdoblje kraja 1. i početka 2. stoljeća. Na tom lokalitetu otkriveno je antičko groblje s ritusom ravnih grobova što upućuje na postojanje rimske postaje - Suniste⁹. Slijedeće područje bogato nalazima nalazi se oko Novigrada koji se nalazi na povoljnoj prometnoj lokaciji izlaza potoka Komarnice iz Bilogore u dravsku dolinu. Tu su pronađeni ostaci termi, što upućuje na postojanje vile (možda i naselja), dok se u blizini nalaze i nekropola te još neistražena gradina Prkos. Uz samo korito Drave, također su nađeni značajni ostaci, što govori o naseljenosti i uz samu rijeku, kao sastavnog dijela prometnog sustava Rajna-Majna-

⁶ ibid., str.27.

⁷ ibid., str.35.

⁸ ibid., str.34.

⁹ ibid., str.34.

Dunav. Legrad, na ušću rijeka, Imbriovec, te osobito Gola i Novačka najvažnija su nalazišta u kojima su pronađeni neki od najkvalitetnijih nalaza u cijeloj Podravini¹⁰.

Mnoga previranja, seobe, vladari, koji su od 4. do 8. stoljeća prolazili teritorijem Podravine nisu ostavili znatnijeg traga. Tek organiziranje slavenskih panonskih plemena u sklopu Franačke države krajem 8.st., nakon rušenja avarskog kaganata, donosi i prve materijalne dokaze kontinuiranog života na ovim prostorima, a zanimljivo je da se oni nalaze na nekim prethistorijskim lokalitetima, kao npr. Seče, okolica Brega Koprivničkih, te uz njih još i Medvedička, Đelekovec, Delovi-Grede i dr., ali poznavanje njihova života ostaje skromno. Za razliku od toga, vrijeme nakon 9.st., tj. bjelobrdske kulture, donosi obilnije nalaze, te otkriva više svjetla na njihov materijalni i duhovni život. "Polagano raste razina razvijenosti proizvodnih snaga, javlja se obrt i trgovina, uspostavljaju veze s udaljenim krajevima, što i u svakodnevnicu stanovništva Podravine unosi značajne inovacije... a zbog izrazite nesigurnosti, za smještaj naseobina birani su zaštićeni lokaliteti, prvenstveno u samim močvarama ili na njihovim rubovima, u šumama i nedostupnim jarugama i uzvišenjima, što je jednim dijelom nastavljeno i kasnije. Suvremeniji raster naselja i putova, koji je slijedio logiku reljefa i vrijednosti tla, kakav je mahom i danas, počinje se (na antičkim temeljima) revitalizirati od zrelog srednjeg vijeka"¹¹. Najznačajnije nalazište je velika nekropola u Đelekovcu s velikim brojem grobova i važnih nalaza koji govore o kontinuiranoj naseljenosti od 10. pa sve do 16.st. Ostali nalazi su pojedinačni i odnose se ponajviše na lokalitete podravskih šljunčara u kojima preteže srednjovjekovno oružje. Važna grupa nalazišta vezana je uz gradišta i gradine, koje na ovom dijelu Podravine predstavljaju dominantne naseljene položaje počev od 13.st. nadalje, dakle u vrijeme kasnog srednjeg vijeka. Postoje dvije grupe gradina: nizinske, koju predstavlja niz naselja uz tok rijeke Drave, kao na primjer Struga (Hlebine), Prodavić (Virje), Sušica kod Đurđevca, Pepelara kod Gole, Gradić kod Torčeca i druge, i visinske, na kalničko-bilogorskom prigorju, kao na primjer Opoj kod Rasinje, Kamengrad kod Koprivnice, Zdelje kod Miholjanca, Garbonog (Kloštar) i drugi¹². One su bile građene na važnijim putovima koji su prolazili Podravinom i Podravinu vezali sa susjednim krajevima. O nekima od tih glavnih prometnica već je bilo riječi: Kolomanova cesta (Ugarska-Virovitica-Koprivnica-Križevci-Zagreb-more) i neki njeni odvojci (Rasinja-Apatovac-Križevci; Koprivnica-Lepavina-Križevci; Rasinja-Legrad-Ugarska), te tok rijeke Drave.

¹⁰ ibid., str.37.; ibid.

¹¹ ibid., str.40.

¹² ibid., str.44.

Uz spomenute utvrđene položaje vremenom se naseljavaju kmetovi, seljaci, obrtnici, trgovci, te tako nastaju podgrađa (suburbiumi), jezgre budućih naselja koje poznajemo i danas. Od 13.st. nadalje razvoj prometa, trgovine i obrta uvjetovao je da ona sve više jačaju i rastu, te zbog sve većih sukoba različitih interesa (cehovi, plemići, crkva), dolazi do potrebe reguliranja života unutar takvih većih centara. Rezultat toga je dodjeljivanje titule slobodnog kraljevskog grada, koju 1356.g. dobiva Koprivnica¹³ (ranije je bilo rečeno da su Križevci tu privilegiju dobili već 1252.g.). Sredinom 14.st. biva organizirana jedinstvena Križevačka županija koja je zahvatila i dio Podravine od Rasinje do Đurđevca, a unutar nje Koprivnica zauzima važno mjesto podžupanijskog središta.

Prvi spomeni Koprivnice potječu iz početka 13.st. zajedno s Kamengradom, utvrdom na prvim obroncima Bilogore nedaleko od naselja u nizini, a razvijali su se usporedno, dijeleći i nadopunjavajući određene upravne i gospodarske djelatnosti¹⁴. Oni su zajedno pokrivali relativno veliko područje između velikih feudalnih posjeda Rasinje i Prodavića i bili sjedište crkvenog života. Kamengrad je važno utvrđenje koje je štitilo nizinske komunikacije i samu Koprivnicu, a bilo je i sjedište župe sv. Emerika koja se spominje u dokumentima iz 15.st., ali već na popisu župa Zagrebačke nadbiskupije iz 1501.g. nalazi se kao kapela, što ukazuje na gubljenje važnosti te utvrde i njenog podgrađa (osobito nakon njenog rušenja sredinom 15.st.) i sve veći rast važnosti Koprivnice¹⁵.

Za razliku od Kamengrada, razvitak grada Koprivnice u sebi ima sve bitne elemente srednjovjekovnog urbaniteta: utvrdu (kastrum), podgrađe (suburbium) i župu (sv. Ane i sv. Nikole), kao i franjevački samostan. Najranije naselje nastaje na uzvisini, okruženo je vodom i tipičnog je tipa slavenskog ranosrednjovjekovnog gradišta kakva je bila većina naselja u nizinskim krajevima Slavonije. Tokom 14.st. na istom mjestu biva izgrađen vlastelinski dvor, što prati i prvo utvrđivanje grada zemljanim drvenim bedemima. U tako sigurniji prostor ubrzo dolaze franjevci koji grade svoju crkvu i samostan u prvim desetljećima istog stoljeća, kao i osnivanja župa sv. Ane uz Hospital, sv. Nikole uz franjevački samostan, te župa sv. Mihovila za šire područje grada (danas Miholjansko polje). Unutar utvrda grada razvija se i trgovište duž prometnice Virovitica-Varaždin, kao naselje cestovnog tipa s tipično srednjovjekovnom strukturom jednakovrijednih prostornih jedinica (slično Križevcima). Uz cestu (današnja Oružarska) koja se po sredini širi čineći trg, vremenom se grade sve najvažnije gradske funkcije: vlastelinski dvor kao središte velikog feudalnog

¹³ ibid., str.61.

¹⁴ ibid., str.54.; Leander Brozović: 'Grada za povijest Koprivnice', Koprivnica, 1975., str.17.-27.

¹⁵ ibid., str.56.

posjeda, vojne zgrade oružane, komande i skladišta, škola, te franjevački samostan sa crkvom B. D. Marije. Takvo stanje traje sve do 16.st., kada približavanje turske opasnosti utječe na velike promjene u izgledu i strukturi gradskog tkiva.¹⁶

Do toga vremena područje Podravine unutar Križevačke županije bilo je organizirano na velika vlastelinstva i manje feudalne posjede. Zapadno od Koprivnice vlastelinstvo Rasinje glavno je gospodarsko i upravno središte. Posjed se spominje već 1170.g. zajedno s Opoj-gradom. Sastojao se od utvrđenog grada Opoja na brijegu povrh potoka Glibokog kontrolirajući važnu cestu za Križevce preko Apatovca, zatim od starog grada Rasinje (smještenog po sredini današnjeg naselja) čija važnost raste rušenjem Opoj-grada sredinom 16.st., a biva dokinuta izgradnjom novog dvorca krajem 19.st. (te biva srušen 1930-tih godina), te naposljetku župne crkve sv. Križa na brijegu istočno od središta naselja. Iako je rasinjski posjed zahvaćao najveći dio županije istočno od Koprivnice, u njegovoj okolini nije se razvilo jače trgovište, što je bitno utjecalo i na današnji, uglavnom ruralni izgled naselja. U sklopu tog velikog posjeda (ili, u nekim vremenima izvan njega) bili su manji plemićki posjedi, ujedno i župna središta: Gorica, s kaštelom i župom (na popisima 1334. i 1501.g.) nestalim u 16.st.; Kuzminec sa župom sv. Kuzme i Damjana; Imbriovec-Zablatje sa župom sv. Martina; Koprivnički Ivanec sa župom sv. Ivana Krstitelja; Podravska Subotica sa župom sv. Margarete (nestala u 16.st.); Đelekovec sa kaštelom i crkvom B. D. Marije (nestali u 16.st.); Torčec sa važnom utvrdom Gradić i župom sv. Stjepana (nestali u 16.st.); Drnje s kaštelom i župom sv. Jurja; te Peteranec sa župom sv. Petra (nestala u 16.st.).¹⁷

Izdvojeno iz ove skupine treba promatrati Legrad kao važno središte na sutoku Mure i Drave. Do 1710.g. još u Međimurju, razvija se na temeljima staroslavenskog gradišta. U 12.st. već se spominje jednostavna utvrda s opkopima ispunjenim vodom, dok mu je u blizini samostan templara (samostalnu župu dobiva tek u 17.st.).¹⁸ Trgovište se naglo razvija, te tokom 14. i osobito u 15.st. postaje jedno od najznačajnijih obrtničko-trgovačkih središta Međimurja/Podravine, uskoro postajući i kraljevo poveljno trgovište. Zbog svoje gospodarske i strateške važnosti krajem 15.st. grad dobiva nove snažne zidine, a za vrijeme turskih provala, u vrijeme kad njime vladaju Zrinski, postaje jedan od najznačajnijih centara obrane tadašnje Hrvatske.¹⁹

¹⁶ ibid., str.55.-66.; Leander Brozović, op.cit., str.28.-34.; Marija Planić-Lončarić: 'Izgradnja grada do sredine 19. stoljeća', Koprivnica, grad i spomenici, Zagreb, 1986., str.33.-37.; Dragutin Feletar i Zvonimir Turek: 'Urbanistički razvoj Koprivnice', Podravski zbornik, 1979., Koprivnica, str.189.-191.

¹⁷ J. Buturac, op.cit.

¹⁸ ibid., str.52.;

¹⁹ op. cit., str.52.; D. Feletar: 'Legrad', Čakovec, 1971., str.64-71.

Istočno od Koprivnice (tj. od kasnije obrambene linije Koprivnica-Peteranec-Drnje-Torčec-Legrad) postoje tri veća središta koja zahvaljujući svojim jakim utvrdama i sistemu obrane uspijevaju sačuvati kontinuitet naseljenosti od ranog 13.st. do poslije turskih vremena (sve do danas). To su Đurđevac, Virje i Novigrad.

Đurđevac se spominje od 13.st. kao utvrđeno mjesto i kao templarski posjed. Od 1312.g. posjed je ivanovaca, a 1334.g. župa sv. Jurja nalazi se na popisu Zagrebačke nadbiskupije (u blizini se nalazio kaštel i župa sv. Ivana u Sušicama, nestalih u 16.st.). Đurđevac je tijekom 14.st. postalo središte velikog posjeda s dobro organiziranom feudalnom ratarsko-stočarskom proizvodnjom i s ukupno 74 selišta pod svojom upravom²⁰. Krajem 15.st. (1488.) kaštel, izgrađen na uzvisini iznad močvarnog zemljišta udaljenog "326 koraka"²¹ od podgrađa, dobiva izgled koji nije bitno izmijenjen do današnjih dana (također treba spomenuti kamenu ploču sa skulpturom, i spomenutom godinom, prvi je primjer renesansne skulpture u sjevernoj Hrvatskoj!). Promijenivši mnoge vlasnike, sredinom 16.st. dolazi u posjed vojske u sklopu sustava obrane od Turaka, te time zapravo završava povijest Đurđevačkog grada kao sjedišta plemićkog posjeda²². Uz grad se razvija i značajno trgovište, koje će nakon prestanka turske opasnosti preuzeti ulogu jednog od gospodarskih centara ovog dijela Podravine.

Susjedno Virje, tj. Prodavić kako mu glasi stari naziv dobiven po najstarijim plemićima koji su tu vladali, postoji od 13.st. kao posjed, a u 14.st. ima župu i crkvu sv. Martina²³. Već u ta rana vremena naselje je bilo razvijenog gradišnog tipa, s tri opkopa ispunjenih vodom. Tokom 15.st. utvrda biva pojačana dobivajući zidine te kule (smatra se da je na jednom od njenih temelja podignut toranj župne crkve!), ali nakon 16.st. postepeno nestaje.²⁴

Jedno od najznačajnijih podravskih naselja predturskog vremena bila je Komarnica, današnji Novigrad Podravski. Od početka 13.st. Ona je sijelo plemićkih župa i njihova plemstva. Utvrda, opkoljena jarcima, postojala je uz potok Komarnicu (u blizini je bila i utvrda Poljan-grada zapadnije uz potok, srušena u 16.st.), ali je stradala u vrijeme turskih provala u 16.st. No ono po čemu je ovo mjesto osobito važno jest komarnička župa B. D. Marije koja postoji već u 13.st., a uskoro postaje sjedištem čitavog arhiđakonata Zagrebačke nadbiskupije.

Uz spomenute župe i gradišta-utvrde, taj arhiđakonat je sadržavao još i ove župe: Struga (Hlebine) i crkva B. D. Marije (nestalo u 16.st.), te obližnji kaštel u

²⁰ D. Feletar, op.cit., str.72.

²¹ ibid., str.88.

²² M. i B. O. Šćitaroci, op.cit., str.146.

²³ Paškal Cvekan, 'Virje', 1976., str.52.; J. Buturac, op.cit.

²⁴ ibid., str.9-14.

Sigecu; Miholjanci-Zdelja kao templarski posjed, kasnije u sklopu feudalnog posjeda u Prodaviću, sa crkvom sv. Mihovila (nestalom u 16.st., a u 17.st. obnovljenom); Pavlinac (Ferdinandovac?) sa crkvom sv. Pavla (nestala u 16.st.), te najznačajnijom među njima, župom Gorbonog (Kloštar Podravski) sa značajnim kaštelom, crkvom sv. Adrijana, te samostanom benediktinaca, kasnije franjevac (nestalo u 16.st.).²⁵

Arhitektura sakralnih građevina toga vremena označena je gotičkim stilom od kojega je danas ostalo sačuvano vrlo malo primjera. Za razliku od križevačko-kalničkog kraja, na ovom području Podravine ostala su sačuvana samo dva arhitektonska primjera, dva crkvena svetišta u Kloštru i Rasinji, trostranog završetka poduprtog kontrafora kojima je barokizacija u 18.st. promijenila izgled unutrašnjosti (svodova). Ostalo se odnosi na manje dijelove arhitekture (trijumfalni šiljati luk u crkvi u Rasinji, prizemni dio zvonika crkve u Virju s gotičkim prozorima, ostaci profilacija sa župne crkve u Koprivnici), te pojedini primjeri inventara crkava (kip B. D. Marije iz župne crkve u Koprivnici iz 15.st., koja se sada nalazi u Osijeku).²⁶ Tek obnova nakon prestanka turske opasnosti u 17. i 18.st. donijet će znatan broj novih i, među njima, vrlo vrijednih spomenika baroknog stila.

Provale Turaka tokom 16.st. zaustavile su normalan tok života u čitavoj Podravini. Njen istočni dio dolazi na samu granicu turskih osvojenih područja (što je tada ujedno i granica Evrope), a svi ostali krajevi trpe njihove stalne osvajačke i uništavalačke pohode. Stoga je to vrijeme organiziranja sistema vojnih utvrda koje su Turke trebale konačno zaustaviti. Ovaj dio Podravine osobito je zanimljiv zbog izrazite gustoće postojećih kaštela i utvrđenih naselja i gradova koji su svojom mrežom, uspostavilo se, za njih ostali nepremostiva prepreka. Većina njih već je spomenuta, a trebalo bi im još pridodati: 'Wasserburg' Pepelaru kod Gole (važna zbog dobro sačuvanog ziđa, kvadratičnog oblika tlocrta 40x40 metara) u nizinskom dijelu Podravine, te u bilogorskom prigorju još i Budrovac (s ostacima temelja četverokutnog tlocrta, kružnom kulom i opkopima), te sv. Ana, Čepelovac, Katalena, Črešnjevica (koji su ostali samo u pisanim izvorima, još neistraženi)²⁷. Među njima osobito treba promotriti tri renesansne utvrde koje su imale presudan utjecaj pri obrani od Turaka: Đurđevac, Koprivnicu i Legrad.

Najraniji povijesni spomen Đurđevca potiče iz 1267.g. dok se župa i naselje sv. Jurja spominju 1334.g., što sve upućuje na postojanje utvrde još u to vrijeme. Zasigurno je obnovljen (ako ne i u potpunosti sagrađen) 1488.g., o čemu svjedoči

²⁵ D. Feletar, op.cit., str.234.; J. Buturac, op.cit.; Šematizam Zagrebačke nadbiskupije, 1996.

²⁶ D. Feletar, op.cit., str.107.

²⁷ ibid., str.73.-75.; Zvonko Lovrenčić: 'Srednjovjekovne gradine u podravskoj regiji', Podravski zbornik, 1985.

kamena ploča s grbom vlasnika Đurđevačkog imanja S. Ernušta, do sredine 16.st. najvećeg u Križevačkoj županiji. U to vrijeme ulazi u sustav Vojne krajine kada biva temeljito obnovljen, te time završava njegova povijest kao sjedišta plemićkog posjeda. Do danas je ostalo u potpunosti sačuvano glavno tijelo građevine kao jednokatne, u tlorisu poligonalne arhitekture, s unutrašnjim dvorištem i trokatnom kulom na ulazu izgrađenom u prvoj polovini 16.st. Za velike obnove u drugoj polovini stoljeća promijenjeni su prozori, svodovi, izvana su dograđeni kontrafori, a najveća dogradnja je vanjsko obrambeno dvorište u obliku nepravilnog četverokuta, što se nastavljalo na ulaznu kulu, a bilo ograđeno zidom sa još dvije kule (u 19.st. srušeno). Tako sačuvan, kaštel Đurđevca jedan je od najboljih primjera kaštela tipa 'Wasserburg' na teritoriju Hrvatske.²⁸

Jugoistočni dio Međimurja (podsjetimo da je Legrad u to vrijeme bio na lijevoj obali Drave) bio je organiziran kao vojna granica, iako formalno nije pripadao pod sustav Vojne krajine²⁹. Najisturenije granično mjesto prema turskom području bio je upravo Legrad, koji dobiva na važnosti postajući posjed Zrinskih sredinom 16.st., i biva utvrđivan počev od 1567.g. u pravokutnom tlocrtu s polukružnim kulama, ulazom, te okolnim opkopima. Nakon nove obnove početkom 17.st. biva izgrađen kao tipična renesansna utvrda "unutar dvostrukog kružno oblikovanog gradišta. Fortifikacija ima osam bastiona, povezana na istočnom dijelu zidom od kamena, a na ostalim dijelovima drvenim palisadama. Sam dvor unutar tvrđe je četvrtasta građevina s unutrašnjim dvorištem"³⁰. Kao takav preživio je vrijeme turskih osvajanja i postao jedan od najznačajnijih trgovačko-obrtničkih središta tog dijela Hrvatske (dok je tvrđava srušena tokom 18.st.).³¹

Dok đurđevački stari grad danas doživljavamo kao samostalan kaštel izdvojen od današnjeg grada i dok se u Legradu više ne može doživjeti srednjovjekovna prošlost, dijelovi sačuvanih bedema koprivničke tvrđave zajedno sa njegovom cjelovitom povijesnom rekonstrukcijom, daju ovom rijetkom primjeru grada-tvrđave poseban značaj (u Hrvatskoj ih još ima samo u Karlovcu, Sl. Brodu i Osijeku).

Početkom 16.st. Koprivnica je već bila jače utvrđena, ali drveno-zemljanim bedemima i opkopima što nije bilo dovoljno za uspješnu obranu grada. Stoga se prišlo obnovama i modernizaciji od koje je najvažnija ona iz sredine 17.st. (izrađena

²⁸ M. i B. O. Šćitaroci, op.cit., str.146.; Paškal Cvekan: 'Đurđevac', 1991., str.28.-39.

²⁹ D. Feletar, op.cit., str.89.

³⁰ ibid., str.89.

³¹ P. Cvekan, op.cit.

od carskog inženjera M. Stiera), koja koprivničku tvrđavu pretvara u tip tipične renesansne tvrđave "oblika nepravilne pačetvorine. Opasana je širokim šancima i bedemima, koji su pojačani na isturenim kutovima sa četiri čvrsta bastiona i četiri isturena ravelina"³². Unutar zidina smještaju se vojne zgrade (zapovjedništvo, straža, zatvor), zgrada gradske uprave - vijećnica, te crkvene građevine koje se grade u to vrijeme: župna crkva na mjestu starije franjevačke, te novi franjevački samostan i crkva uz same bedeme³³. Do toga vremena Koprivnica je svedena isključivo na funkcije vojnog grada, a ipak je postala ujedno i jezgra novog većeg naselja, koje počinje izrastati u njezinoj neposrednoj blizini³⁴.

Smanjenjem turske opasnosti krajem 17.st. donosi ponovno oživljavanje podgrađa, naseljavanje stanovništva uz zvjezdoliko širenje grada duž novih prometnica prema Varaždinu i Križevcima, te ponovno oživljavanje trgovine i obrta. Uz sjeverni rub tvrđave razvija se prvi veći trg, jezgra današnjeg glavnog gradskog trga i počinje izgradnja prvih baroknih zidanica. Slijedeće stoljeće donosi polagan ali stalan gospodarski uspon, a osobito je značajan trenutak odlaska carske vojske u novo izgrađeno središte komande - Bjelovar, što je značilo i izlazak iz uprave Vojne krajine. U to vrijeme Koprivnica je najznačajniji grad središnje Podravine, najznačajnije križište putova, s prvim manufakturama (pivovara, svilana, mlinovi), godišnjim sajmovima, te stalnim prirastom stanovništva i širenjem gradskih zona.³⁵

Stabiliziranje ukupnih prilika dovodi do obnove napuštenih i uništenih naselja i naseljavanja zemlje na čitavom području između Koprivnice i Đurđevca, te reorganizacije crkvenog života u starijim, većim napuštenim župama. Najbrže se obnavljaju trgovišta u Đurđevcu, Virju i Legradu, a nešto kasnije i u Novigradu, Peterancu, Drnju, Hlebinama, Kloštru i dr., iako ona ostaju, sve do 1871.g., u sustavu Vojne krajine. To se može vidjeti na primjeru organizacije školstva, razlogom što su se pučke škole pojavljivale prvo u mjestima s većim brojem stanovništva i boljom organizacijom života. Tako na primjer Koprivnica ima školu već od 1590.g. (vezana uz franjevece), krajem 17. stoljeću imaju je Legrad i Rasinja, a u drugoj polovini 18.st. još i Đelekovec, Peteranec, Drnje i Novigrad (ostala veća mjesta dobivaju škole tokom 19.st.)³⁶.

Jedna od osobina ovoga prostora je i mali broj primjera profanog graditeljstva toga vremena, a od onoga što je i sagrađeno nije mnogo sačuvano do danas.

³² D. Feletar i Z. Turek, op.cit., str.195.

³³ ibid., str.196.

³⁴ M. Planić-Lončarić, op.cit., str.37.-39.

³⁵ ibid., str. 39.-40.; D. Feletar i Z. Turek, op.cit., str. 196.-197.

³⁶ D. Feletar, op.cit., str.255.; Antun Cuvaj: 'Građa za razvoj školstva kraljevine Hrvatske i Slavonije od najstarijih vremena do danas', Zagreb, 1911.-1913.

Najkvalitetnija građevina je već opisani stari grad u Đurđevcu, koji preživljava sve ovo vrijeme zbog stalne brige bilo vojnih bilo gradskih vlasti; dok drugi stari grad - Rasinjski, koji preživljava turska vremena, ali ne i nebrigu zbog koje se i ruši početkom 20.st. Na mjestu njegovih gospodarskih zgrada ipak, niknuo je veleban dvorac obitelji Inkey 1885.g. neostilskog oblikovanja, koji se danas sastoji od dvije slobodnostojeće katnice (jer je starija zgrada između njih srušena), a koje preživljavaju do danas zahvaljujući javnoj upotrebi (zbog čega je unutrašnjost bitno izmijenjena), ali i njima prijeti urušavanje zbog neodržavanja³⁷. Barokni dvorci, sa druge strane, koji su obilježili kulturni prostor Hrvatske toga vremena nisu građeni. Ostale su tek građevine manjih dimenzija i skromnijeg oblikovanja tipa kurije, kao na primjer poneki župni dvor (Kloštar, Koprivnica, Kuzminec), ili vojna zgrada (Koprivnica, Novigrad, Peteranec).

Za razliku od profane, za sakralnu arhitekturu se uistinu može reći da je izgradila kulturno-duhovni krajolik Podravine s velikim brojem izuzetno vrijednih ostvarenja. Prvu grupu spomenika čine barokizirane građevine starijeg, gotičkog sloja čiji je broj, s obzirom na njihov impozantan broj u Križevačkom-kalničkom kraju, vrlo skroman. Radi se o već spomenutim župnim crkvama sv. Križa u Rasinji i sv. Benedikta u Kloštru Podravskom, od kojih se sačuvalo gotičko svetište pravokutnog tlocrta sa trostranim završetkom, kojega podupiru stepenasti kontrafori. Barokizacijom se tokom 18.st. na iznutra izmijenjena svetišta (svodovi) dograđuju širi barokni presvođeni brodovi dvoranskog tipa pravokutnog tlocrta sa baroknim zvoncima iznad pročelja.

Drugu grupu spomenika čini i najveći broj sakralnih građevina na ovom području, što je ujedno jedna od najkvalitetnijih grupacija baroknih spomenika u Hrvatskoj. Obnova župa započinje sredinom 17.st. (Legrad, Koprivnica, Novigrad, Virje, Ivanec, Kuzminec, Miholjanec)³⁸, ali je od građevina iz tog vremena sačuvana samo župna crkva sv. Nikole i to u prilično izmijenjenom izdanju zbog restauracija tokom 19. st., te se samo može naslutiti njeno ranobarokno oblikovanje s pravokutnim brodom i četvrtastim svetištem (što je moguća renesansna reminiscencija), te zvonikom uz sjeveroistočni zid broda (karakterističan položaj i organizacija prostora i ulaza uvjetovana je njenim položajem neposredno uz bedeme). Druga građevina iz tog razdoblja je franjevački samostan sa crkvom sv. Antuna izgrađenom 1585.g., kao jedinom sačuvanom cjelinom ranog baroka u ovom dijelu Podravine. Široki pravokutni brod presvođen je tipičnim ranobaroknim bačvastim svodom sa susvodnicama, svetište više upućuje na zaobljene barokne

³⁷ M. i B. O. Šćitaroci, op.cit.; D. Feletar: 'Stara rasinjska zdanja', Studije o Koprivnici, Čakovec, 1982.

³⁸ D. Feletar, op.cit., str.234; Šematizam Zagrebačke nadbiskupije, 1996.

oblike. Iako su rubovi odsječeni, a što asocira na srednjovjekovnu trostranost, dok je zvonik je postavljen na središnjoj osi crkve ispred pročelja. Osobitu vrijednost predstavlja kapela sv. Salvatora, dograđena 1745.g. uz sjeverni brod, kao "najljepši kutak baroka u Podravini"³⁹.

Brojem skromnija izgradnja nastavlja se i u prvoj polovini 18.st. iz kojeg doba su se, osim srušene župne crkve u Đurđevcu, do danas sačuvale župne crkve u Kloštru (1700.) i tadašnja kapela, a danas župna crkva Uznesenja B. D. Marije u Močilama (1700.). Obje nastavljaju kasnogotički koncept izduženog broda s poligonalno završenim svetištima (u ovu grupu spada i jedna crkva iz kasnijeg vremena - sv. Ivana iz Koprivničkog Ivanca iz 1748.). No dok je crkva u Močilama izgrađena nova, slijedeći način dodavanja zvonika uz sjeveroistočni rub crkve (kao kod sv. Nikole u Koprivnici), crkva u Kloštru je, kao što je već spomenuto, izgrađena na temeljima starije gotičke crkve od koje je sačuvano svetište, a što treba posebno istaknuti jer predstavlja pravu rijetkost na ovom području. Nakon prigradnje bočnih kapela uz zapadni dio sjevernog i južnog zida, dobiva također rijedak tlocrt latinskog križa (jedini na ovom području), kao težnju za "specifičnom baroknom biaksialnom dinamikom"⁴⁰. Toranj crkve građen je u drugoj polovini 18.st. i tipičan je primjer kasnobarokne arhitekture: pojačane vertikalnosti, rizalitno istaknut, raščlanjen sustavom pilastara i vijenaca, te novog tipa 'iznad pročelja' čime postaje njenim sastavnim dijelom.

Iako taj bogatiji koncept oblikovanja zvonika preuzima većina crkava građenih u drugoj polovini 18.st., najplodonosnijem razdoblju izgradnje sakralnih objekata (župne crkve u Imbriovcu (1743.), Peterancu 1773.), Miholjancu (1779.), Đelekovcu 1789.), Legradu (1784.) i Koprivničkim Bregima (1805.)), a u nekoliko se drugih primjera nastavlja ranobarokni jednostavniji tip (Koprivnički Ivanec (1742.), Kuzminec (1787.), Rasinja (1790.)), sve one razvijaju novu prostornu organizaciju višetravejnog dvoranskog prostora nadsvođenim kupolastim 'češkim kapama' (osim u Rasinji koja ima kupolaste križne svodove kao vjerojatna reminiscencija na gotička rješenja u svetištu). Takav 'razvoj', od preuzimanja ranijih rješenja prema kasnobaroknim, uočljiv je i na primjerima odnosa svetišta i broda, gdje se od užeg svetišta trostranog završetka (Imbriovec, Ivanec), preko užeg svetišta zaobljenog završetka (Đelekovec, Miholjanec), dolazi do zaobljenog svetišta iste širine broda (Kuzminec), koji predstavlja krajnju tendenciju objedinjavanja prostora u jedan i jedinstven dvoranski tip.⁴¹

³⁹ Anđela Horvat: 'Osvrt na urbanizam Koprivnice', Bulletin JAZU VIII, 2-3., Zagreb, 1960.

⁴⁰ K. Horvat-Levaj., op.cit., str.254.

⁴¹ D. Feletar: 'Kulturno-povijesni spomenici općine Koprivnica', Koprivnica, 1992.; A. Horvat, op.cit.

Osobitu vrijednost predstavljaju oslici unutrašnjosti na zidovima svetišta i brodova u župnim crkvama u Kuzmincu, Ivancu i Legradu, što zajedno s njihovom kvalitetnim baroknim inventarom, stavlja ove crkve u red najvrjednijih sakralnih građevina u sjeverozapadnoj Hrvatskoj.

Osamnaesto stoljeće vrijeme je i izgradnje pravoslavnih crkava koja počinje u svojem masovnijem obimu dva stoljeća nakon doseljavanja pravoslavnog stanovništva u ove krajeve, a koji bježeći pred Turcima naseljavaju rubne dijelove Vojne krajine sredinom 16.st. Njihov duhovni centar bio je u manastiru u Lepavini čiji početak pada u godinu 1555., a najveći uspon doživljava sredinom 18.st. kada se gradi današnja velika crkva Vaznesenja Gospodnjeg, te se grade i ostale parohijske crkve u okolini: u Velikom Pogancu (1722.), Plavšincu (1758, obnovljena 1848.), Velikoj Mučnici (1740-60.), te u Koprivnici (1703.). Uz njihov izgled koji prati jednostavan, ranobarokni izgled ostalih crkava tog vremena, treba istaknuti grupu sačuvanih ikonostasa koji je u njima sačuvan (osim u Plavšincu), a koji predstavljaju vrijedna i rijetka umjetnička djela u ovom dijelu Hrvatske.⁴²

Tijekom prve polovine 19.st. i stilskeg razdoblja klasicizma, nastavlja se započeta masovnija izgradnja sakralnih objekata, tokom kojeg se nastavlja razvijati kasnobarokni tip dvoranske crkve, kao i sustavi raščlanjenosti volumena i ploha ziđa, i to u župnim crkvama u: Koprivničkim Bregima (1805.), Sigecu (1812.), Novigradu Podravskom (1830.), Virju (1833.), Hlebinama (1834.), Reki Koprivničkoj (1836.), Goli (1842.), Drnju (1846.), Podravskim Sesvetama (1878.) i Ferdinandovcu (1884.).

Druga polovina 19.st. donosi novi stil historicizma, a u ovom kraju, u svom najboljem svijetlu, ogleda se u stilu neogotike sa reprezentativnim primjerima u župnim crkvama u Molvama (1862.), Kalinovcu (1909.) i Budrovcu (u kombinaciji sa neoromanikom, 1942.), te u skromnijem obimu u Ždali (1884.) i Kozarevcu (1909.). Ovih osam desetljeća postojanja historicizma pokazuje specifičan dug razvoj tog stila na ovom području, ali i njihovoj redovito visokoj kvaliteti izrade te monumentalnosti, što ukazuje na teško prodiranje suvremenijih tendencija s jedne, te dobar materijalan položaj naručitelja s druge strane. Najranija od njih, crkva je Uznesenja B. D. Marije u Molvama, izgrađena po nacrtima Franje Kleina u velebnim proporcijama i na upečatljivom mjestu, i koja predstavlja vrijedan povijesno umjetnički spomenik za teritorij sjeverne Hrvatske. Župna crkva sv. Luke u Kalinovcu, koja se gradi 1909.g. u vrijeme kasnog historicizma, također je velikih dimenzija s vrlo kvalitetnim inventarom a nažalost neizvedenim drugim zvonikom (što bi bio jedinstven primjer u nas) i premazanim unutrašnjim slikarijama; slično kao i crkva Uznesenja B. D. Marije

⁴² ibid.

u Budrovcu, sagrađena 1942.g. u novoosnovanoj župi, koja je jedna od najkasnijih tako monumentalnih crkava u sjeverozapadnoj Hrvatskoj a koja se gradi u duhu tada već prevaziđenog historicizma.

Na kraju ovog niza sakralnih građevina koji završava sredinom 20.st. ne treba ispustiti i prvo moderno sakralno djelo na ovom području i jednu od najvećih i najznačajnijih crkava prve polovine stoljeća u sjeverozapadnoj Hrvatskoj. Župna crkva sv. Jurja u Đurđevcu sagrađena je 1929.g. po projektu arh. Stjepana Podhorskog na mjestu starije građevine, treće(!) po redu, koja biva srušena zbog lošeg temeljenja, od koje je sačuvan zvonik i u redizajniranom obliku uklopljen u novu arhitekturu modernog historizirajućeg duha koji svoju inspiraciju vuče iz arhitekture 'starohrvatskih' crkava srednjega vijeka, uklapajući je u modernu tendenciju centralizirajućeg prostora sa naglašenim volumnim odnosima i inventarom individualističkog i suvremenog kasnosecesijskog stila.⁴³

Do toga vremena prošla su dva stoljeća polaganog napretka života, u kojemu se nastavlja proces nastanjivanja Podravine, osobito područja 'ničije zemlje' tj. đurđevačke okolice. Na ostalom području naseljavanje je nešto usporenije, a odvija se na već stvorenoj mreži naselja "formiranoj dobrim dijelom od razdoblja srednjeg vijeka (zapadni dio) ili neposredno nakon njihove opasnosti (istočni dio)"⁴⁴. Najveća koncentracija naselja bila je na trasi stare ceste koja je prolazila kontaktnom terasom spoja prigorskih obronaka i podravnih ravnica: Rasinja, Koprivnica, Novigrad, Virje, Đurđevac; dok se na paralelnoj terasi bliže Dravi i uz rijeku Dravu naselja razvijaju ili nastaju tokom 19.st. kao što su Đelekovec, Drnje, Sigetec, Hlebina, Molve, te Gola, Ždala, Novo Virje, Ferdinandovac.

Razina naseljenosti je sve do izgradnje željeznice, cesta i veće industrijalizacije tokom druge polovine 19.st. ovisila o agrarnim mogućnostima okolice, što je dovelo do toga da izrazito ruralna naselja kao što je bilo Virje ima dvostruko više stanovnika od Koprivnice.⁴⁵ No, krajem 19.st. većina njih, uključujući i Legrad koji 1710.g. preseljenjem toka Drave dolazi na teritorij Podravine, razvija relativno visok stupanj urbanizacije polagano mijenjajući seoski u sređeni izgled gradića manjih dimenzija, a osobito Legrad, Drnje, Novigrad, Virje i Đurđevac, koji već krajem 17.st. (Legradski ceh šoštara iz 1693.) ili u 18.st. (Drnje i Novigrad ceh čičmara), imaju cehove i razvijenu trgovinu⁴⁶. To utječe na podizanje materijalnog standarda, a što ujedno dovodi do izgradnja novih zidanih prizemnica historicističkih

⁴³ P. Cvekan: 'Đurđevac - kakav nije poznat', Đurđevac, 1991.

⁴⁴ D. Feletar, op.cit., str.206.

⁴⁵ ibid., str.209.

⁴⁶ ibid., str. 158.

ili secesijskih pročelja uz zadržavanje usitnjene parcelacije što je kontinuirano pratila tok cesta. Međutim, rijetko koje mjesto se uzdiglo iznad ovog obrasca, dobivajući pravu gradsku dimenziju (koju je mogao, na primjer, imati Legrad dok nisu bile srušene građevine javne namjene koje su uokvirivale glavni trg).

Od te većine naselja 'urbaniziranog ruralnog' karaktera (varoši) izdvajaju se dva, po svom povijesnom razvoju i utjecaju kao i urbanističkim gradskim karakteristikama, različita grada: Đurđevac i Koprivnica.

U osamnaesto stoljeće Đurđevac ulazi kao jedan od najvažnijih vojnih središta Podravine (sjedište pukovnije) sve do 1760-tih godina kada se vojska seli u Bjelovar. Prisutnost vojske značila je nemogućnost slobodnijeg razvoja naselja, iako je omogućila izgradnju osnovnih vojnih objekata koji su uokvirivali središnji park sa župnom crkvom. Tek odlaskom vojske u mjestu vremenom jačaju obrt i trgovina, dok se u 19.st. javljaju prve manufakture koje će, doseljavanjem Židova sredinom stoljeća, prerasti u prve tvornice, čime će Đurđevac privlačiti doseljavanje stanovništva iz okolice. Krajem stoljeća Đurđevac postaje sjedište kotarske uprave, što je dovelo do izgradnje novih civilnih, javnih objekata na mjestu starijih vojnih koji se ruše. Na obodnom prostoru glavnog gradskog parka koji se uređuje, grade se i nove gradske kuće, koje su svojim većim dimenzijama i bogatijim historicističkim oblikovanjem pročelja, donosile i novi urbanitet naselju. Uz gradnju novih javnih sadržaja (pošta, banka, vijećnica), te komunalno uređenje, naselje prerasta ograničenja ruralnih osobina i postaje urbani centar istočnog dijela Podravine unutar novo stvorene Križevačko-bjelovarske županije.⁴⁷

Kasniji razvoj tokom druge polovine 20.st., pokušava podići kvalitetu urbaniteta u samom centru grada rušenjem industrije i gradnje stambeno-poslovne arhitekture s velikim trgom prema glavnoj ulici, te gradnjom novih javnih sadržaja modernog oblikovanja. Ali nedovoljno kvalitetno urbanističko i arhitektonsko promišljanje, dovelo je do toga da pretpostavljeni cilj uglavnom nije postignut, već je u mnogo čemu rezultat tih intervencija donio upravo gubljenje koncentriranosti i jasne strukture gradske jezgre, te nezgrapen odnos starijih i novijih građevina. Ujedno se zanemarilo urbanističko planiranje širenja grada uz prometnice koje su se širile iz glavnog trga, tako da taj okolni prostor ostaje na razini visoko urbaniziranog sela, karaktera kojeg se niti danas Đurđevac ne može u potpunosti osloboditi.

Grad Koprivnica je u 18.st. suvremena vojna tvrđava i središte vojne uprave Podravine (1731-65.g.), koja je bila koncentrirana u njenom središtu. To vrijeme donosi također izgradnju i objekata civilne uprave (zgrada vijećnice - danas muzej),

⁴⁷ P. Cvekan, op.cit.; D. Feletar, op.cit.

te nove javne prostore (izgradnja vijećničkog trga - danas trg L. Brozovića). Svi ti objekti katnice su većih dimenzija (izgledom sličnih kurijama), koje svojom površinom zauzimaju više srednjovjekovnih parcela, te time povećavaju prostorne odnose unutar grada, a uz planirano zatvaranje trgova i ulica, daju mu veću, urbaniju dimenziju. Stanovnici tih zgrada bili su većinom trgovci i obrtnici, građani i vojnici, dok plemićkog staleža nije bilo (za razliku od Križevaca, ili Sv. Ivana Žabna)⁴⁸. Za razliku od tvrđave, u podgrađu koje se polagano razvijalo i širilo na okolnom terenu, u početku je živjelo većinom seljaštvo i kmetovi u skromnim drvenim kućama u nizu poredanim uz postojeće ceste, da bi se tokom 18. i u 19.st. sve više naseljavali obrtnici i trgovci, osobito u zapadnom dijelu uz tvrđu zvanom 'Pod Pikom' - suburbium dobiva primarno značenje za daljnji urbanistički razvoj grada i postaje jezgra nove Koprivnice. Sredinom 19.st. ono već ima osam puta više stambenih jedinica od tvrđe, te četiri javne zgrade (dva hotela, osnovna škola, pravoslavna crkva sv. Trojice (1790.), kao i tvrđa (vijećnica, župna crkva, župni dvor i ubožnica, franjevački samostan sa crkvom)⁴⁹.

Do konačnog ujedinjavanja grada (kao i u Križevcima) dolazi rušenjem bedema i revelina i zatrpavanjem jaraka, čime se započelo godine 1863. na zapadnom, sjevernom i južnom dijelu (a bilo završeno 1890.), čime neizgrađena kontaktna zona dobiva svoju fizionomiju, postajući jedan od glavnih znakova raspoznavanja grada - veliki gradski park. Međutim, rušenje bedema i nova poletna graditeljska aktivnost u gradu, donijela je i mnogo razaranja unutar starijeg gradskog tkiva. Ruši se južni dio franjevačkog samostana, sv. Nikola biva radikalno pregrađivan gubeći svoje izvorne vrijednosti, a gotovo svi vojni objekti su srušeni ili prenamijenjeni (zgrade komande, stare oružane, glavne straže, spremišta, zatvora, kapetanije). Njih zamjenjuju nove, civilne, javne građevine, koje se grade na obodu novog trga (škola, nova vijećnica, banka), u novom parku (gimnazija 1908.), ili u ulicama u blizini trga (sinagoga 1876.) a grad uskoro dobiva i ostale osnovne gradske sadržaje moderniteta (pošta, bolnica, hoteli).⁵⁰

Takav nagli razvoj osobito je potakla industrijalizacija koja se naglo razvija nakon izgradnje željezničke pruge 1870.g. Pivovare, svilane, ciglane, paromlin, te osobito kemijska industrija 'Danica', najveća u ovom dijelu Evrope, okosnice su novog razvoja. Početkom 20.st. grad dobiva i plinaru i munjaru, osvjetljavaju se i asfaltiraju javni gradski prostori, te grad dovršava sve važnije objekte komunalne infrastrukture. Tu novu izgradnju prati i kvalitetna gradogradnja, koja je značila

⁴⁸ M. Planić-Lončarić, op.cit., str.42.; D. Feletar i Z. Turek, op.cit., str.196.

⁴⁹ ibid., str.48; ibid., str.,199.

⁵⁰ ibid., str.201.

zamjenu starijih skromnijih objekata novim reprezentativnijim historicističkim gradskim kućama, koja je ujedno bila i najbolji vidljivi dokaz materijalnog uzleta grada, a koju ostvaruju poznatiji hrvatski arhitekti (Gj. Cernelutti) i lokalni graditelji (braća Reš, D. Zemljarić i dr.)⁵¹.

Između dva svjetska rata tempo se usporava, a niti kvalitetan regulacijski plan iz 1930.g. ne uspijeva biti realiziran. Tek od 1960-tih godina grad doživljava ponovo novi uzlet i znatno širenje izgradnje uz ceste što se zrakasto šire iz središta. No, većina te nove izgradnje je prigradskog karaktera, bez čvršće organizirane strukture koja bi stvorila nova gradska središta, te sve to dovodi do priličnog nesklada između male gradske jezgre velike povijesno umjetničke vrijednosti i velikog okolnog područja manje vrijedne malogradske arhitekture.⁵²

Neven Bradić, prof. pov. umj.

Kartografski prikazi geneze prostora Koprivničko križevačke županije:

Geneza 1: Pretpovijesno i antičko razdoblje

Geneza 2: Razdoblje 13.-15.st.

Geneza 3: Razdoblje 16.-19.st.

⁵¹ D. Feletar, op.cit., str.221.; Miljenka Fišer, 'Koprivnica, grad i spomenici', str.67.

⁵² M. Fišer, op.cit., str.71.

Morfološka obilježja prostora

Koprivnička i Đurđevačka Podravina je ravničarsko područje, guste mreže naselja, koja su organizirana uz širi tok rijeke Drave i njezinih rukavaca. Prostor je vizualno izrazito eksponiran, saglediv s vrhova Bilogore i Kalnika, te cestovnih komunikacija koje se s njih spuštaju u Podravinu. Ocijenjen je kao prostor velike osjetljivosti za veće prostorne zahvate. Prirodni krajolik karakteriziraju nizinske poljodjelske površine koje su prekinute velikim zonama šuma. Naselja su najčešće smještena na kontaktu šumskih i obradivih površina. Nekadašnji izgled poljodjelskog krajolika Podravine, gdje su međe oranica i livada bile fizički definirane živicama ili rijetkim grmljem, kao što je zabilježeno na slikama naivnih slikara, danas je prilično izmijenjen. Potoci, pritoci Drave su regulirani, najčešće u pravocrtnim trasama, poput kanala, a teren je melioriran. Nestaju i nekadašnje močvare, važne ne samo sa stanovišta estetske i ambijentalne raznolikosti, već prvenstveno kao biološki vrijedne zajednice.

Bitan činitelj morfologije izgrađenog krajolika su naselja, njihove forme i raspoređenost u prostoru. Velik doprinos kvaliteti slike prostora je relativna homogenost volumena naselja, iz čijeg se obrisa izdiže samo vertikalna tornja crkve. Volumen naselja jasno su odvojeni obradivim poljodjelskim površinama i nema znatnijih primjera širenja naselja duž prilaznih cesta. Jedino je kao recentna pojava na prilaznim cestama Koprivnici, iz smjera Koprivničkog Ivanca, Peteranca i Novigrada Podravnog, uočeno kontinuirano širenje naselja duž cesta. Sporadični primjeri nove gradnje izvan granica naselja uočeni su i u Goli. Grade se kuće nekvalitetnog i problematičnog oblikovanja, kojima se devastira i umanjuje morfološka vrijednost krajolika.

Način i oblici prostorne organizacije

Reljefna i geomorfološka obilježja terena, oblikovala su ravničarski prostor uz rijeku Dravu, kojim su trasirani **važni (sadašnji i povijesni) prometni pravci cestovne mreže**. Osnovu egzistencijalnog prostora Koprivničke i Đurđevačke Podravine čini rijeka Drava sa svojim rukavcima, koji je još uvijek očuvao visoke prirodne, pejzažne i morfološke kvalitete. Središnji nizinski prostor uz rijeku Dravu, ima funkciju isključivo kao prostor naseljavanja, poljodjelskih i šumskih površina.

Osnovno obilježje današnje prostorne organizaciji Podravine je obodno vođenje tranzitnog prometa; glavni cestovni pravac – podravska magistrala s prostornim i povijesnim kontinuitetom od antike, prolazi južno od toka Drave (Varaždin-Osijek), prateći najniže obronke Bilogore. Ujedno je i prostorna granica koja dijeli dvije regionalne cjeline: Podravinu od Bilogorsko - moslavačkog područja. Dolina Drave presječena je s dva stara transversalna smjera: Koprivnica-Gola-Mađarska i nešto južnije Virje-Ždala. Veliko je prometno značenje željezničke pruge Žakanje-Koprivnica-Zagreb, koja je izgrađena god.1869. Cesta lokalnog značenja prati tok Drave, a povezuje naselja neposredno uz obalu. U najčešćem slučaju je ujedno i glavna ulica naselja (Hlebine).

Manja sela smještena su uz samu obalu Drave, ili njenih rukavaca. Izmijenjene građevne strukture, budući da je nekadašnja drvena stradavala u čestim poplavama Drave. Pružaju visoku estetsku kvalitetu u panoramskim vizurama, u kojima dominiraju horizontale krovnih ploha, a pozadinu slike čini zaslon šume, koji mijenja kolorit ovisno o godišnjem dobu. Ostale površine koriste se kao poljodjelsko zemljište, u većem dijelu obrađivan na tradicionalni način, s usitnjenim parcelama obrađenim različitim kulturama, koje unose bogatstvo oblika i različitost kolorita. Jednolični ritam nizinske panorame oranica i livada, isprekidan je oazama šuma.

Za naselja u središnjem dijelu Podravine može se reći da su svojevrsni otoci, okruženi poljodjelskim krajolikom. U najvećem broju po morfološkim obilježjima volumena, pripadaju tipu homogenih naselja, bez naglašene disperzije longitudinalnim širenjem izgradnje duž prometnica. Odlikuju se relativno homogenim volumenom u kojem preteže prizemna građevna struktura, iz koje se izdiže samo vertikalna tornja crkve, koji dominira u prostoru, poprimivši ulogu orijentira - svojevrsnog svjetionika. Slikom krajolika dominira horizontalni plan iz kojeg povremeno izranjaju, izmjenjujući se, otoci šuma i zgusnutih naselja.

Sl.2: krajolik uz Dravu, selo Lijeva Greda

Sl.3: Panorama naselja Drnje

Sl.4: Panorama naselja Molve - vertikalna tornja crkve

Vrste i tipovi naselja

Koprivničku i Đurđevačku Podravinu karakteriziraju dvaju najučestalija tipa: seoska i gradsko seoska naselja. Jedina **gradska naselja** su Koprivnica, i u novije vrijeme Đurđevac. Nekadašnja sela tijekom ovog stoljeća razvijaju se u **naselja s gradsko seoskim obilježjima**. Prema načinu nastajanja su to sela koja se promjenom svoje sadržajne i morfološke strukture, uglavnom početkom 20.st., transformiraju u prijelazni tip - urbanizirana sela. Preuzimanjem **sadržaja javne namjene** kao što su škole, općine, trgovišta, **nekadašnja sela prerastaju u lokalna središta** (Virje, Kalinovac, Novigrad, Peteranec, Drnje, Gola, Koprivnički bregi). Mijenjaju svoju prostornu i morfološku strukturu, formiraju se javni prostori, najčešće trg i park uz crkvu, dok se važnije građevine u naselju oblikuju po uzoru na gradsku arhitekturu. Ostala građevna struktura je po tipu seoska, s karakterističnom organizacijom parcele, na kojoj su osim stambene kuće, smještene gospodarske zgrade i vrtovi. U pravilu su to naselja povijesnog kontinuiteta, nekadašnja središta župa ili vojne organizacije. U grupu naselja gradsko seoskih obilježja danas se ubrajaju: Gola, Novigrad Podravski, Drnje, Kloštar Podravski, Kalinovac, Legrad, Peteranec, Virje. U ovoj skupini su i naselja koja su doživjela ne samo stagnaciju već i pad značenja za okolinu. To se prije svega odnosi na nekadašnja središta obrane, sa značajnim utvrdama, kao što su Legrad, Sigetec. U današnjoj strukturi naselja više nemaju kvalitetno definirane središnje prostore, zahvaljujući prije svega rušenju povijesnih građevina u središtu i izgradnji novih nekvalitetnih i ambijentu neprihvatljivih arhitektonskih oblika.

Sl.6: povijesna jezgra Đurđevca

Sl.7: Središte Legrada

Sl.8: Središte Gole

Najučestalija vrsta naselja su **sela** vezana uz poljodjelsku obradu nizinskog prostora. Razlikuju se po veličini; neposredno uz obalu Drave nailazimo na primjere malih sela, sa svega desetak okućnica, smještenih na rubovima šuma, pa do izrazito velikih sela u središnjem dijelu Podravine.

Sl.9: Središte naselja Torčec

Sl.10:Dio naselja Ždala

Položaj naselja u odnosu na geomorfologiju i komunikacije

Povijesni kontinuitet većih naselja govori u prilog smještaju u središnjem dijelu Podravine, prije svega velikih sela, nekadašnjih trgovišta, a danas gradsko seoskih i gradskih naselja. Mala sela koja se sastoje od svega nekoliko kuća smještena su u neposrednoj blizini rijeke ili na padinama Bilogore. Gradovi Koprivnica i Đurđevac smješteni u središnjem nizinskom prostoru, razvijali su se zahvaljujući i povoljnom prometnom položaju: na trasi su Podravske magistrale i sjecištu važnih regionalnih cestovnih prometnica. Željeznička pruga europskog značenja povezuje preko Koprivnice i Zagreba, srednju Europu s južnom.

Prostorna organizacija naselja

U osnovnim elementima prostorne organizacije, matrice naselja, očituje se karakteristika koja je zajednička svim vrstama naselja na području Podravine. Čitljivost prostorne strukture naselja proizlazi prije svega iz ulice kao osnovnog elementa matrice naselja. **Karakteristični tip ulice temeljni je element identiteta naselja Podravine, seoskog, gradsko seoskog i gradskog karaktera.** Ulica je definirana svojim dimenzijama: širinom, poprečnim presjekom, parcelacijom i pripadajućom izgradnjom. Relativno veliku širinu ulice, koja u svom poprečnom presjeku osim kolnika i pločnika ima i obostrano ozelenjenu površinu, prati rahla i niska izgradnja, najčešće prizemne visine. Parcele su izdužena oblika, kraćom stranom vezane uz ulicu. Stambena kuća zabatom je orijentirana na ulicu, a na nju se nadovezuje ogradni zid, kojom je privatni prostor parcele odijeljen od ulice.

Razlikujemo **dva osnovna oblika prostorne organizacije naselja gradsko seoskih i seoskih obilježja: organski i geometrijski.** U slučaju geometrijske, ortogonalno organizirane matrice raster ulica je u pravilu ortogonalan, a križanja su markirana značajnijim objektima, kapelama ili pokloncima. (Gola, Peteranec, Virje) Uz crkvu ili u njevoj blizini smještene su i druge zgrade javne namjene, škola, općina. Trgovi su smješteni uz glavnu ulicu, najčešće pravokutnog tlocrta, a prati ih i parkovno uređen prostor. Organsku matricu karakterizira povezanost naselja s vodotokom. Glavna ulica naselja prati liniju vodotoka (Torčec, Ždala, Zablatje). Zakrivljeni i nepravilni tok ulice stvara niz zatvorenih uličnih perspektiva, što daje karakteristiku slikovitosti prostora. Razvijeniji tip organske matrice, mreže, nalazimo u Legradu, Đelekovcu i Drnju. Cestovno, linijski organizirano naselje, bez znatnijeg razvijanja u širi prostor su Hlebine.

Sl.11: Torčec, organska matrica naselja

Sl.12. Gola, ortogonalna - geometrijska matrica naselja

Sl.13: Legrad, organska matrica naselja

Sl.14: Hlebine, linijski tip matrice naselja

SI.15: Kloštar Podravski, naselje na raskrižju putova

Karakteristike tradicijske arhitekture

Današnje stanje očuvanosti tradicijske drvene arhitekture u Podravini je porazno. Starih drvenih "hiža" pokrivenih šopom s natkrivenim ganjčecima, i nešto mlađih zidanih prizemnica pokrivenih starim biber crijepom, i boltanih trjemova, gotovo da i nema. Isto tako nekad, (do prije 20-tak godina) rezbarenjem i "cifranjem" ukrašeni gospodarski objekti poput hambara i koševa, koji su bili sastavni dio gotovo svake okućnice, danas su rijetkost.

Značajno je za Međimurje i Podravinu, da je velik dio bio prekriven velikim šumskima površinama kvalitetnog drva (hrasta lužnjaka i bukve) stoga je za gradnju, kako stambenih i gospodarskih tako i sakralnih objekata najčešće upotrebljavano drvo. Isto tako, močvare su pružale trstiku, za pokrivanje krovova, a polja slamu, te je tako čovjek posezao za prirodnim materijalom, kojim je bio okružen. Ipak je najviše korišteno drvo, ne samo za izgradnju stambenih već i gospodarskih objekata. Do zamjene drvene tradicijske arhitekture novom zidanom, na primjeru današnjih gradsko seoskih naselja dolazi u prvim desetljećima ovog stoljeća. Takva, do danas očuvana tradicijska arhitektura, ima sve bitne karakteristike drvene i zidane graditeljske baštine **panonskog kulturnog kruga**, koje su prepoznatljive u oblikovanju, gabaritima, organizaciji prostora okućnice, materijalu i tehnici, odnosno načinu gradnje. I na ovim okućnicama dominira stambeni objekt, koji je gotovo u pravilu svojim užim zabatnim pročeljem orijentiran prema cesti, dok su gospodarski objekti smješteni u dubini parcele. Stambeni objekti građeni na tradicijski način u pravilu su prizemni, izduženog pravokutnog tlocrta, sa natkrivenim ulaznim prostorom u obliku trijema "ganjčeca", iz kojeg je pristup u sve prostorije. Pokrov je izveden dvostrešnim krovijem i na starijim objektima biber crijepom.

Građevni materijal korišten za gradnju stambenih i gospodarskih objekata je drvo, kamen i cigla. tako možemo razlikovati stambene objekte na:

- zidane prizemnice, gdje su kamen i cigla vezani smjesom blata i slame, a žbuka se radila od pljeve, gline i pijeska, a nalazimo ih u naseljima; Cirkvena, Gornja Rijeka, Kalnik, Apatovac, Kuzminec, Virje, Miholjanec i dr., građene krajem prošlog i početkom ovog stoljeća.
zidane prizemnice u kamenu (u naseljima :Kalnik, Vojakovac, Đurđinečko Selo, Deklešanec, Kamešnica, Gornja Rijeka) , građene sredinom prošlog i početkom ovog stoljeća.
- zidane prizemnice "na kanate"; osnovni kostur čine jake drvene grede sa popunom od opeke, a građene su početkom ili sredinom ovog stoljeća, jer starije nisu sačuvane. Stijene su izvana oblijepljene žutom glinom, te se ističu ugaone

dijagonalne i vertikalne smeđe grede. Takvih prizemnica ima veliki broj na području županije, a najviše u naseljima: Đurđić (gdje su u nizu), Vukovcu, Legrad, Srednji Dubovec, Zaistovec, Sv. Petar Čvrstec, i dr.

Svi ovi prizemni stambeni objekti, građeni na tradicijski način, od domaćih cimermana, ne razlikuju se po svojoj unutrašnjoj organizaciji prostora: u pravilu stambeni objekti su troprostorni sa kuhinjom u sredini i sobama sa svake strane i pristupom iz "ganjka" u sve prostorije. Ganjak ili ganjčec proteže se dužim dvorišnim pročeljem, ograđen drvenom ogradom koja je često rezbarenjem ukrašena i nadsvođen produženom strehom poduprtom ukrašenim stupovima. Trijem je u biti povećanje stambenog prostora, a on se ponekad nastavlja i uz uže zabatno pročelje. Na kraju trijema četo je prigradljena posebna prostorija zahoda ("šsekreta"). U većini kuća sačuvana je originalna stolarija, isto lijep rad cimermana, sa dvokrilnim prozorima i velikim dvokrilnim ulaznim vratima. Veličina prozorskih otvora ovisi o vremenu gradnje, naime, što je kuća starija to su prozorski otvori manji.

Kod zidanih prizemnica karakterističan je trijem sa boltanim kolonadama, a one su građene krajem prošlog i početkom ovog stoljeća. One su u pravilu izduženog pravokutnog tlocrta, no ima ih i građanih "na ključ", što je razvijeniji oblik, odnosno povećana varijanta dodavanja još jedne prostorije u pravom kutu na dosadašnji izduženi pravokutnik. Zidane prizemnice građene početkom 20.st. mogu imati i tlocrt u obliku slova "L", što je posljedica povećanja stambenog prostora. Često ovakve zidanice "z črepom pokrite" pod istim krovom uz stambene prostorije sadrže u produžetku i gospodarska spremišta, koja su dodana, što još više izdužuje pravokutni tlocrt objekta. Stambeni dio ponavlja osnovnu trodijelnu podjelu na dvije sobe i kuhinju, sa pristupom iz trijema. Zidanih prizemnica s klasicističkim trijemom, s početka 20.st. nalazimo u Cirkveni, Apatovcu, Subotici Podravskoj, Kuzmincu, Đelekovcu, Legradu, Zablatju, Virju i Molvama.

Sl.16:

Tradicionalna
parcela

Sl.17: Karakteristični tip zidane prizemnice
(Ždala, Koprivnički bregi, Đelekovec)

U središtima većih sela kao npr. u Zablatju možemo naići i na zidane katnice, građene 20-tih godina sa karakteristikama prigradske arhitekture, kako prema unutarnjoj organizaciji prostora, tako i prema oblikovanju glavnog uličnog pročelja. Gospodarski objekti koji se nalaze unutar okućnice, u pravilu su drveni, a među njima svakako je najatraktivniji hambar, koji se nalazi na istaknutom mjestu, vidljivom s ceste, upravo kao statusni simbol blagostanja gospodarstva. Značajno mjesto zauzima i "koš" u kojem se drži kukuruz, koji je napravljen ili od pruća, ili od drvenih letvica lijepo oblikovan., i ukrašen rezbarenjem kao i hambar. Gospodarski objekti, štala, sjenik, kolnica, početkom 20.st. zidani su opekom, a recentniji od bloketa. Od svih gospodarskih objekata, najistaknutije mjesto zauzimaju u ovom kraju hambari, koji se nalaze unutar okućnice i vinogradarske klijeti, smještene izvan naselja, i ponajviše pridonose specifičnosti ove regije.

Hambar je karakteristični gospodarski objekt na području Podravine. Građen od kvalitetne hrastovine podignut na zidanim temeljima, a koristi se za spremanje i čuvanje ljetine, finog sitnog zrna žita namijenjenog za prehranu ljudi, za razliku od koševa u koje se sprema krupno zrno kukuruza namijenjeno ponajviše stoci. Po unutarnjoj organizaciji prostora hambari su jednodostorni, no taj prostor pregrađen je "oknima", tj., odjelima za razne vrste žita. U ovom kraju ukrašeni su rezbarenjem i koševi kao i hambari. Podravski cimerni (Vedriši, Dlake, Vidoši, Česiji i dr.), nadaleko su bili poznati po svojoj vještini "cifranja", tako da po ukrasima možemo razlikovati vrijeme gradnje hambara; naime, jednostavnije ukrašeni hambari, s manje cifri sagrađeni su krajem prošlog i početkom ovog stoljeća, dok su hambari sa puno cifri podignuti između dva svj. rata. Pročelje hambara (uže zabatno) orijentirano prema cesti, rezbarenjem je ukrašeno "ciframa i špicirungima": ukrašene su i daske na zabatu cvjetnom ornamentikom, kršćanskim simbolima (kalež, IHTIS), inicijalima vlasnika i godinom gradnje. Svi ornamenti su izrađeni rezbarenjem ili piljenjem, a posebni su po tome što su geometrijski pravilno izrađeni i to isključivo tesarskim priborom, što zahtijeva priličnu vještinu. Ukrašeni su gotovo svi dijelovi pročelja rezbarenjem, posebno zabati, veternice, stupovi, "ruke" i ograda "ganjka". Ukrasi su ponekad i obojeni uljanim bojama ponajčešće crvenom, modrom, bijelom i žutom bojom.

Hambara ima gotovo svugdje u županiji najatraktivniji su u Koprivničkim Bregima, Ždali, Novigradu, kojeg smatraju zavičajem hambara.

Sl.19: Karakteristični graditeljski oblici:

hambar i koš za kukuruz (Hampovica)

Sl.20: Grupa koševa za kukuruz (Torčec)

Valorizacija gradsko seoskih i seoskih naselja

Naselja Podravine vrednovana su na temelju komparativne analize prostornih, strukturnih i morfoloških činitelja naselja, te stupnja očuvanosti povijesne građevne strukture. Zbog sve bržeg trenda nestajanja tradicijske stambene i gospodarske arhitekture, naselja sve više gube svoju povijesnu sliku, pogotovo u središnjim prostorima (Legrad, Kloštar Podravski, Hlebine itd.) čime im se smanjuje vrijednost kao kulturnog dobra. S obzirom na preostale prostorne i strukturne kvalitete pojedinog naselja možemo ih vrednovati 2. i 3. kategorijom

2. kategorija: Drnje, Đelekovec, Gola, Hlebine, Kalinovac, Virje, Koprivnički bregi, Torčec, Zablatje, Ždala

3. kategorija: Legrad, Kloštar Podravski, Novigrad Podravski

Za navedena bi naselja trebalo provesti zoniranje prostora, odnosno odrediti zone zaštite povijesne strukture (stroga zaštita, kontaktne zone, zone ekspozicije) s ciljem očuvanja njihovih vrijednosti (prostornih i graditeljskih).

U ostalim naseljima koja nisu vrednovana kao kulturna dobra, jer nemaju očuvanu tradicijsku arhitekturu, a preteže potpuno nova izgradnja, ali na temelju povijesnog ustroja (matrice), trebalo bi očuvati njihovu karakterističnu matricu, bilo ortogonalnu ili organsku, karakteristični poprečni presjek ulice, građevnu liniju, tipologiju stambene izgradnje, visinu kuća, morfologiju pročelja i materijale završne obrade.

Sl.22,23,24.

Varijante karakterističnog tipa ulice

Torčec, Zablatje, Podravske Sesvete

Sl.25,26,27.
Varijante karakterističnih
tipova ulice
Ždala, Gola,
Kloštar Podravski

Sl.28,29,30.

Varijante karakterističnog tipa ulice

Kalinovac, Molve, Đurđevac

Sl.31,32,33.

Karakteristični arhitektonski oblici

Hampovica, Đelekovec, Virje

KALNIČKO BILOGORSKO PODRUČJE

Kulturno povijesna i gospodarska obilježja

“Smješten između velikih longituda vodenih tokova Drave i Save i ispresijecan prirodnim transverzalnim pravcima što iz Karpatske kotline vode prema Posavini, prostor Kalničkog prigorja i Križevačke kotline nalazio se u prirodnom križištu silnica koje su iz udaljenih geocentara težile prema mediteranskom prostoru. Prirodne odrednice stvorile su od ovoga prostora koridor u kojem su se od prapovijesnih vremena do kasnosrednjovjekovnog razdoblja smjenjivali događaji i križali utjecaji iz Karpatske kotline, istočnoalpskog rubnog prostora i južnije lociranog peripanonskog, odnosno mediteranskog prostora... U prošlosti su se dakle kao potencijalne zone naseljavanja nametale potočne doline, prostrane agrarne zone u nizinama i zone u zahvatu prirodnih komunikacija, osobito na transverzali sjever-jug preko povoljnih i niskih Lepavinskih vrata, koja su od pradaavnih vremena povezivala Karpatsku kotlinu s Lonjsko-ilovskom zavalom.”⁵³

Život u Križevačkoj regiji možemo pratiti od oko 2800 pr. Kr. kada se mogu datirati najstariji pronađeni materijalni ostaci iz G. Brezovljana kod Sv. Ivana Žabna, kao regionalnu manifestaciju sopotske kulture, koja se vremenom širila i na okolne prostore Kalničkog prigorja, te se nova naselja osnivaju i u Tkalcu, Beketincu i u okolini Križevaca u Belavini. Kalničko prigorje mjesto je razvijenog života i tokom lasinjske kulture s gustim naseljenjem čitavog tog područja (nalazišta u okolini Križevaca i u V. Kalniku)⁵⁴, a nastavlja se i u kasnijim fazama oko 2000. pr. Kr. pojavljivanjem vučedolske kulture koja donosi promjenu u načinu života. Relativno miran život starijih sesilnih zemljoradničkih zajednica u naseljima otvorenog tipa, smještenim uz vodotoke u ravničarskim predjelima, izmijenio se na prijelazu iz neolitika u metalno doba. Tada na strateški pogodnim pozicijama na brdskim prijevojima (Kalnik i Apatovac-Hum) ili u zahvatu prirodnih nizinskih komunikacija, kakva je ona preko Lepavinske previje (Koprivnička Rijeka-Rudine I), nastaju naselja vučedolske populacije. Ovakav oblik naselja bio je uvjetovan i novim načinom gospodarstva, tj. prijelazom sa zemljoradnje na stočarstvo i lov. Nagli uspon metalurgije uvjetovao je zaostajanje neolitičkih kultura. Kontinuitet života može se pratiti i tokom brončanog doba s bogatim materijalnim nalazima kulture polja sa

⁵³ Željko Tomić: ‘Arheološka topografija Kalničkog prigorja i okolice Križevaca’, Križevci, grad i okolica, Umjetnička topografija Hrvatske, Zagreb, 1993., str.23.

⁵⁴ ibid., str.23; Registar arheoloških nalaza i nalazišta SZ Hrvatske, Bjelovar, 1997., str.145.-205.

žarama locirana na južnim obroncima Kalnika (Kalnik, Apatovac), kao i većeg nalazišta naselja kasnobrončanog doba unutar prostora današnjih Križevaca.⁵⁵

Slijedećih tisuću godina, do dolaska Rimljana, obilježeni su rjeđim arheološkim nalazima, dok oni postojeći ukazuju na nastavak života na postojećim lokacijama, ali i bitno mijenjanje načina života koje to vrijeme donosi a najuže je povezano sa dolaskom novih naseljenika Kelta-Tauriska na ove prostore sjeverozapadne Hrvatske. "Dolazak Kelta prepoznamo na temelju nekoliko slučajnih arheoloških nalaza... Dokaz su pojave ne samo naprednije etničke skupine koja je nadslojila autohtono stanovništvo već i pojave novih i vrlo velikih promjena u životu. Novo naoružanje i dijelovi ratničke opreme, novi tehnološki procesi u metalurgiji i lončarstvu, zatim nova grana gospodarstva-novčarstvo i vlastiti novac i, s time u vezi, trgovina i konačno pojava umjetnosti, bili su predznaci temeljite transformacije cjelokupnog života."⁵⁶

Pobjedom vojskovođe i budućeg cara Tiberija nad starosjedilačkim stanovništvom ovaj prostor, kao i prostor čitave Slavonije, biva ustrojen kao *Provincia Pannonia*. Nepostojanje nalaza arhitekture iz doba antike, rijetki nalazi plastike, i nešto češći nalazi novca ne pružaju mogućnost detaljnijeg upoznavanja sa životom na ovim prostorima u to doba od njegovih grubih obrisa. Ipak, i na osnovu njih, moguće je donijeti određene čvrsto utemeljene pretpostavke:

1. Numizmatički nalazi ukazuju na "postojanje regionalne ceste koja je od Varaždinskih Toplica, tadašnjeg uistinu gravitacijskog središta ovog dijela Panonije, preko Kalnika, točnije preko Kozjeg hrpta i Vratna, dolinom Glogovnice vodila do Križevaca i u nastavku preko Sv. Ivana Žabna na istok."⁵⁷
2. Oni također ukazuju na kontinuitet naseljenosti od vremena cara Domicijana (81-96.g.) do cara Valentijana II (375-392.g.)⁵⁸, a ta naseljenost ponovo ukazuje na kontinuitet naseljavanja u dvije, od pretpovijesti, postojeće zone:
 - a) nizinska - Križevačka kotlina, uključujući područje Sv. Ivana Žabna,
 - b) visinska - Kalničko prigorje;
3. Krupniji nalazi ukazuju na postojanje urbanog života (iako se ne može reći kakve vrste i oblika): villa rustica (vjerojatno) kod Sv. Ivana Žabna, te nalazi novca, rimske stele i ostataka zida kod crkve sv. Križa, koji upućuju na to da je

⁵⁵ ibid.

⁵⁶ Ibid., str.35.

⁵⁷ Ibid., str. 35.; Ž. Demo: 'Prilog topografiji križevačke regije u antičko doba s osvrtom na numizmatičke nalaze', Križevački zbornik, II, 1982., str.77,79,85-90.; A. Horvat: 'Osvrt na urbanističku koncepciju jezgre Križevaca', Bulletin JAZU, 45.-6., Zagreb, 1978.

⁵⁸ ibid., str.35.-6.

srednjovjekovni utvrđeni grad Križevaca mogao iskoristiti raniji položaj antičkog naselja.⁵⁹

Nakon žestokih prodora i kratkog zadržavanja Gota, Huna i Gepida tokom 5.st., krajem 6.st. dolaze Hrvati prvo priznajući vlast Avara, a oslobodivši se Avara, posavski Hrvati postadoše 798.g. podanici Franaka. Pod vladavinom kralja Tomislava Hrvati su 925.g. bili ujedinjeni u jednu kraljevinu, a tokom istog stoljeća se i pokrštavaju. Od Kolomana 1102.g. počinje vladavina mađarskih kraljeva, koja će trajati punih osam stoljeća, ali u kojoj će Hrvati sačuvati svoju političku samobitnost na čelu sa svojim banovima. Život se u to doba u potpunosti promijenio, ali zbog rijetkih nalaza kao i pisanih izvora, kakva situacija traje do kraja 12.st., organizacija života ostaje prepoznatljiva u manjem obimu i to po nalazima nekropola bjelobrske kulture u Kalničkom prigorju.⁶⁰

Za razliku od vremena ranog srednjeg vijeka, razdoblje razvijenog srednjeg vijeka po prvi puta donosi jasniji i čitkiji život. Prekretnica jest 1193. godina, od kada je prvi spomen Križevaca imenom Kris, kojim se imenuje vjerojatni castrum istoimene župe smješten na vrlo pogodnoj poziciji na raskršću srednjovjekovnih putova koji su, kao što je već spomenuto, vjerojatno pratili raniji sloj rimskih putova, i to po sistemu uličnog sela (Strassendorf), longitudinalno organizirano uz okosnicu sjever-jug.⁶¹ Križanje cesta i castrum uvjetovali su nastanak i razvoj grada, dok je konfiguracija terena odredila njegov oblik. Castrum ili Donji grad, spominje se od kraja 12.st. ali privilegij slobodnog kraljevskog grada dobiva tek 1405.g., dok je novo naselje - Gornji grad, izriekom spomenut 1252.g. u vrijeme dobivanja tog privilegija. Križevački castrum bio je jedno od glavnih plemićkih središta, župa, obuhvaćajući šire područje regije i to, koliko se može razaznati, osobito dolinom potoka Glogovnice, od istoimenog mjesta sve do Vrbovca.⁶² Drugo veliko središte plemića bilo je područje Kalnika - castrumi Velikog i Malog Kalnika, koji se prvi puta spominju 1243.g. odnosno 1334.g., potvrđuju dotadašnji kontinuitet života u ovome kraju sa dva glavna centra Križevcima i Kalnikom, dok su ostali centri manje važnosti zauzimajući manje prostore između ovih dviju najvećih gospoštija, a među njima Mali Kalnik, Guščerovec i Raven. Vrijeme od oko 1270.g. do sredine 14.st. vrijeme je postepene feudalizacije Hrvatske, kada kralj daje sebi pravo svojevorno darivati gradove i posjede zaslužnim plemićima, što je ujedno značilo i gubljenje samostalnosti odlučivanja pojedinih župa. Taj proces dovršen je sredinom 14.st.

⁵⁹ *ibid.*, str.36.

⁶⁰ *ibid.*, str.34.-5.

⁶¹ *Ibid.*, str.36.

⁶² J. Buturac: 'Povijest Gornje Rijeke i okolice', Gornja Rijeka, 1979., str.30.

osnivanjem jedne jedinstvene Križevačke županije, koja se protezala od Rakovca, Kalnika i Ludbrega do Orehovice, Pakraca, Okučana i Dubice⁶³, što je ujedno označavalo da su Križevci jedini imali i zadržali privilegij slobodnog kraljevskog grada, a svi ostali feudalni posjedi bili su pod kraljevom neposrednom upravom.

Uz gradove-tvrđave od najranijih dana nastaju naselja, varoši, podgrađa (oppidumi), koja su jezgre kasnijih trgovišta, odnosno budućih sela, naselja i gradova, imajući posebnu ulogu za razvoj regije. Naime, nakon ukidanja upravnih malih župa(nija) i stvaranje jedne, Križevačke, postojeće tvrđave, a osobito one kalničke, bitno gube na važnosti i značaju. U ista nesigurna vremena, nekad podloženi kastrenzi koji su služili u tim utvrdama, bore se za svoja prava, te se proglašavaju jednoseliškim plemićima-slobodnjacima, a plemićke povlastice dobivaju 1352.g., te time osiguravaju siguran nastavak života u podgrađima u kojima su živjeli, te napredak tih 'plemenitih sela' s njihovom najvećom koncentracijom u župi Gornja Rijeka, a potom i u župama Kalnik, Križevci, Raven, Miholec, a što su ujedno i prvi spomeni postojanja toponima mnogih današnjih naselja na ovim prostorima.⁶⁴

Druga važna funkcija postojanja takvih sela bilo je osnivanje crkvenih župa u kojima počinje organizirani život Crkve u ovom dijelu Zagrebačke nadbiskupije, u novostvorenim uvjetima. Popis župa Zagrebačke nadbiskupije iz 1334.g.⁶⁵ spominje tako ove župe sa pripadajućim crkvama: Carevdar, Dubovec, Glogovnica, Gornja Rijeka, Brezovica (Kalnik), Kalnik-Igrišće, Križevci, Sv. Ivan Žabno, Sv. Petar Čvrstec i Sv. Petar Orehovec, dok je župa u Cirkveni nastala nedugo potom - 1386.g.

Materijalni ostaci sakralne arhitekture vezani su uz prvi veći rast i razvoj društvenog života tog dijela Hrvatske koji počinje u 13.st. i vezan je uz nekoliko središta: u središnjem dijelu je slobodni kraljevski grad Križevci, južno od njega su gospoštije u Žabnu i Cirkveni, a sjeverno u podkalničkom prigorju samostan templara u Glogovnici, te niz gospoštija u okolici. Iz tog ranog razdoblja primjera zapravo nema. Izuzetak je područje Glogovnice gdje je u najnovije vrijeme utvrđeno postojanje romaničke crkve ispod današnje gotičke, a što upotpunjuju i ranije pronađeni primjeri romaničke skulpture, vrlo rijetki u sjevernoj Hrvatskoj uopće. Posjed Glogovnice bio je najvjerojatnije u vlasništvu prvo templara pa zatim ivanovaca i reda zaštitnika sv. Groba (redova ukinutih u kasnom srednjem vijeku, od kojih je ostalo samo ime kulta sv. Helene Križarice)⁶⁶.

⁶³ Ibid., str.14.

⁶⁴ Ibid., str.17.

⁶⁵ J. Buturac: 'Popisi župa zagrebačke nadbiskupije, 1334. i 1501. godine', Starine JAZU, 59, Zagreb, 1984.

⁶⁶ Katarina Horvat-Levaj: 'Sakralna arhitektura', Križevci grad i okolica - umjetnička topografija Hrvatske, Zagreb, 1993., str.247.

Ranogotičko 14.st. vrijeme je iz kojeg su poznati nazivi svih župnih crkava⁶⁷, kao i postojanje samostana augustinaca smještenog izvan gradskih zidina Križevaca, na mjestu današnje grkokatoličke biskupije, ali materijalnih ostataka ima malo. Jedine sačuvane primjere nalazimo u crkvi sv. Križa u Križevcima - južni bočni portal i dio južne fasade broda s dvije male (zazidane) monofore⁶⁸. Već u slijedećem stoljeću crkva je znatno povećana, u zreлом gotičkom stilu, što predstavlja i dominantnu stilsku osobinu većeg broja objekata na čitavom području. To su kamene jednobrodne crkve s pravokutnim križno-rebrastim nadsvođenim svetištima, kao što su crkve sv. Andrije u Kamešnici (1377.) i sv. Heleni (1477.) u istoimenom mjestu, ili nešto kasnije crkve sv. Mihovila u Miholcu (15.st.) i sv. Ladislava u Raveni (15.st.).

Uključujući već spomenutu crkvu sv. Križa "...drugu značajnu grupaciju gotičke sakralne arhitekture križevačkog teritorija čine jednobrodne crkve zaključene poligonalnim svetištima s kontraforima. Tom klasičnom modelu srednjoevropske gotičke crkve, što se kontinuirano gradilo kroz četiri stoljeća (13.-16.), pripada i najveći broj spomenika u sjevernoj Hrvatskoj."⁶⁹ Ta se koncepcija javlja u kasnogotičkim crkvama kasnog 15. i početkom 16.st.: sv. Margarete u Dubovcu, Uznesenja Marijina u Glogovnici, kao i sv. Brcka u Brezovici (Kalniku) koja, osim njene izrade visoke kvalitete u sebi nosi poseban i rijedak primjer srednjovjekovne umjetnosti u kontinentalnoj Hrvatskoj, a jedini u ovom dijelu Hrvatske - freske talijanskog majstora iz 14.st. na zidovima lađe s prikazanom scenom smrti sv. Petra iz Verone i djela domaćeg majstora u svetištu iz 16.st. s prikazom raznih teoloških tema i likova.⁷⁰

Novu razvojnu fazu tokom 16.st. predstavlja skupina obrambenih zvonikula župnih crkava pod Kalnikom kao "svojevrсна inovacija i izrazito obogaćenje volumne kompozicije srednjovjekovnih crkava, ali i kao neminovni fortifikacijski element u doba povećane opasnosti od Turaka"⁷¹ u župnim crkvama u Brezovici (Kalniku), Miholcu i crkvi Uznesenja Marijina u Gornjoj Rijeci, te kasnije u 16. i 17.st. ponovljeno ali ispred pročelja, dok su raniji bili postrance, u župnim crkvama u Đurđicu, Sv. Petru Orehovcu, Sv. Ivanu Žabnu, Sv. Petru Čvrstecu i u Križevcima. Na području južno od Križevaca najstarije sačuvane crkve potječu iz sredine 16.st., iz vremena turske opasnosti, kada je vjerojatno da su se drvene građevine zamjenjivale zidanim u kasnogotičkom stilu, te smještale unutar bedema novo

⁶⁷ Josip Buturac, op.cit.

⁶⁸ Katarina Horvat-Levaj, op.cit., str.138.

⁶⁹ ibid., str.248.

⁷⁰ ibid., str.340.; Ana Deanović: 'Talijanski slikar na visočini Kalnika', Peristil, 4, Zagreb, 1961.

⁷¹ ibid., str.250.

podignutih utvrda kao što je to slučaj sa crkvama u Cirkveni, Čvrstecu ili Žabnu, na gradištima - Đurđić, ili na izoliranim mjestima uz brdske komunikacije, kao što je to kapela sv. Julijane u Tremi.⁷²

U vremenu od 14. do 16.st. gradovi-tvrđave su često mijenjali svoje gospodare, osim grada Križevaca koji postepeno jačaju u glavni centar političkog, privrednog, prometnog i društvenog života županije, a i šire, te glavno uporište na istočnim granicama Hrvatske (uz Koprivnicu) za obranu od Turaka koji počinju napadati ova područja krajem 15.st. Do toga vremena Križevci već imaju prilično definiranu gradsku strukturu: "Struktura grada određena je odnosom javnih i privatnih površina, tj. ulica i parcela, načinom korištenja parcele i odnosom kuće prema ulici. Srednjovjekovni Križevci nastali su nizanjem kuća uz cestu"⁷³, što odgovara kućama zabatom okrenutim ulici, a duljim pročeljem dvorištu - struktura djelomično prepoznatljiva i danas. "Do izgradnje zidova, longitudinalna organizacija nizanjem kuća prolazila je u Donjem gradu kao podgrađe kastruma i nastavlja se dalje kroz Gornji grad"⁷⁴, trga nema (osim proširenja ulice, koja donekle preuzimaju tu ulogu), a župna crkva je izvan glavnog gradskog središnjeg poteza, sa svojim zasebnim fortifikacijama. Svoje zidine dobiva i Donji grad (porušene u 19.st.), što naravno bitno utječe na dalji urbanistički razvoj grada, tako da u to vrijeme 15. i 16. st. Križevci imaju četiri sistema utvrda - uz tri navedena, još je i samostan augustinaca, u Gornjem gradu, po svemu sudeći bio zaštićen zidinama. Tako su Križevci postali prava tvrđava, što je bitno utjecalo na preživljavanje domicilnog stanovništva u vremenima turskih napada na Hrvatsku.

U isto vrijeme pojačavaju se i grade i druge utvrde u križevačkom kraju koje ulaze u sustav Vojne Krajine: Glogovnica, Đurđić, Sveti Petar Čvrstec, Trema, Sveti Ivan Žabno, Cirkvena, ili su na njenom rubu: Veliki i Mali Kalnik, Gušćerovec, Kamešnica (?), Miholec, Erdovec, Raven, od kojih do danas, osim Velikog i Malog Kalnika, nije ostalo gotovo ništa osim vrlo rijetkih ostataka (uglavnom položaji gradišta sa uokvirujućim šancima ili arheološki ostaci - Glogovnica) i planova (Cirkvena).

Iako su do sredine 16.st. Križevci bili vrlo uspješan grad, što se vidi na primjeru održavanja hrvatskih Sabora, ili podatka da su cehovski propisi iz 1510.g.

⁷² *ibid.*, str.254.

⁷³ V. Bedenko: 'Urbanistički razvoj Križevaca do sredine 19.st.', Križevci grad i okolica - umjetnička topografija Hrvatske, Zagreb, 1993., str.76.

⁷⁴ *Ibid.*, str.76.

poslužili zagrebačkom Gradecu kao uzor za svoje⁷⁵, 1539.g. Turci spaljuju Gornji grad, uskoro dolaze kuga i glad koji grad dovode do ruba propasti.

Tek početkom 17.st., kad pritisak Turaka opada, počinje oporavak kako čitavog područja, tako i njegovog najznačajnijeg grada, no ne bez novih poteškoća. U Križevcima u 17. i 18.st. paralelno postoje dvije društvene strukture različitog ekonomskog i društvenog položaja, domaće građanstvo, čiji su društveni fokusi župna crkva i vijećnica, te njemačka vojna posada, čije su točke okupljanja komanda i vojna kapela (smješteni uz i nasuprot županijske palače, op.a.). Od prestanka izravne turske opasnosti počinju stalni sukobi vojne vlasti i građanstva koji traju sve do odlaska vojske na početku druge polovice 18.st., a počinju i razmirice između Gornjega i Donjega grada, koje traju sve do ujedinjenja obaju gradova oko sredine 18.st.⁷⁶ Takvo novo sigurnije stanje utječe na ponovni dolazak svećeničkih redova. Franjevci dolaze 1626.g. i obnavljaju bivši samostan augustinaca, a 1667.g. dolaze pavlini i grade svoj samostan, oko kojega se, u središtu Križevaca, u dijelu koji se tada naziva Unutrašnji grad (unutar zidina), grade i druge javne i vojne zgrade.

Tokom 18.st. Križevci doživljavaju ponovni prosperitet kao uostalom i ostali gradovi sjeverne Hrvatske, kada dobivaju svoj bitni i danas prepoznatljivi barokni izgled. Godine 1751. ujedinjuju se Donji i Gornji grad u kojem Donji u potpunosti preuzima upravu, trgovinu i promet, a Gornji poljoprivredu postajući zapravo njegovo predgrađe. U to vrijeme seli se i vojna komanda iz Križevaca u Bjelovar, što pridonosi rješavanju političkih problema podvojenosti interesa vođenja gradskih poslova, dok istovremeno gradu oduzima velike novčane prihode. Grad dobiva svoj prepoznatljivi barokni izgled, obilježavajući sve bitne gradske punktove izgradnjom zvonika crkava i kapela (uz župnu crkvu sv. Ane (1721.), crkvu sv. Križa (1717.-48.) te grkokatoličku katedralu, grade se još i crkva Majke Božje Koruške (1725.), kapele sv. Florijana (1735.), sv. Ladislava (1735.), sv. Roka (oko 1750.)) i postavljanjem pilova, kao i izgradnjom novih palača koje po prvi puta bitnije utječu na promjenu usitnjene parcelacije ka njihovom spajanju u veće cjeline: palača Gladki iz 1747.g. koja 1768.g. postaje županijska palača, povećana i preuređena 1780. i 1800.g.; zgrada vojne nove komande iz 1755.g. koja 1780.g. postaje gradska vijećnica (do 1811.g.); palača Magdalenić-Patačić južno od župnog dvora (srušena); veliki Magdalenićev majur u Donjem gradu, buduće mjesto Kiepatchovog dvora; dok pavlinska crkva, nakon ukinuća reda 1786.g., postaje župna crkva sv. Ane, a u zgradu samostana od 1818.g. ulaze župni dvor i gradska vijećnica (od 1811.g.).

⁷⁵ ibid., str.78.

⁷⁶ ibid., str.80.

Baroknim stilom obilježeno je razdoblje od sredine 17. sve do kraja 18.st. kada je građen velik broj novih crkava na mjestima starijih (manjih dimenzija, građenih uglavnom od drva), a sve gotičke crkve su obnovljene, tj. 'barokizirane'. Od novih građevina barokni stil se očitovao u svojem monumentalnijem obliku najprije u Križevcima⁷⁷, u pavlinskom samostanu sa crkvom sv. Ane sagrađenim unutar zidina grada (kojoj je sav barokni inventar kasnije zamijenjen novim), u obnovljenom i povećanom bivšem samostanu augustinaca i crkvi B. D. Marije u koji se useljavaju franjevci (kasnije je crkva restaurirana u neogotičkom stilu), te u vrlo vrijednom ostvarenju kapele sv. Marije Koruške smještene na raskršću putova na istočnome rubu grada, kao najboljim primjerom potpunog stila: spada u najranije barokne centralne građevine u Hrvatskoj, s vrlo kvalitetnim inventarom te jedinim sačuvanim cjelovitim opusom fresaka u ovom području. Analognog centralnog tlocrta, u kasnobaroknom razdoblju gradi se crkva sv. Franje Ksaverskog u Dropkovcu (1771.), osebujna po tome što je tlocrtno oblikovana poput klasične rotonde, s okruglom lađom nadvišenom kupolom na pandantivima, što je, uz crkvu sv. Trojstva u Daruvaru (koja se gradi otprilike u isto vrijeme), jedini takav primjer u Hrvatskoj (tek kasnije je taj koncept ponovljen u nekoliko klasicističkih crkava), a "upućuje kako na znalačkog donatora tako i na školovanog projektanta i graditelja"⁷⁸.

Ranije spomenuta grupa crkava iz okolice Križevaca sa sačuvanim zvoncima-kulama iz 15-17.st. (Gornja Rijeka (poč.18.st.), Đurđić (oko 1780.), Sv. Petar Orehovec (1779.)), uključujući među njih i župnu crkvu u Cirkveni (1760.), primjeri su novih crkava koje se grade na mjestima starijih manjih crkava. Druga veća skupina baroknih građevnih intervencija odnosi se na 'barokizacije' srednjovjekovnih crkava (sv. Križ u Križevcima, Kalnik (oko 1750.), Sv. Ivan Žabno (oko 1750.), Miholec (oko 1770.), Dubovec (1788.)) a za sve te gradnje zajedno značajno je da unose mnoge bitne inovacije koje se očituju u izrazitim arhitektonskim artikulacijama broda oblikujući specifičan kasnobarokni tip jednobrodne dvoranske crkve (a odnosi se ponajviše na gradnju svodova koje crkve do tada nisu imale), prigradnjama bočnih kapela za postizanje tipične barokne bi-aksialnosti, vertikalnog naglašavanja povisivanjem zvonika koji ugrađen u crkvu postaje njen sastavni 'organski' dio, te raščlanjivanja unutrašnjosti i vanjštine pročelja jedinstvenim sustavom pilastara i vijenaca.⁷⁹

Prva polovina 19.st., obilježena stilom klasicizma, koji se najranije javlja u obnovi crkve i bivšeg franjevačkog samostana gradnjom drugog kata i

⁷⁷ Katarina Horvat-Levaj: 'Sakralna arhitektura', op.cit., str.254.

⁷⁸ ibid., str.255.

⁷⁹ ibid., str.255.

preoblikovanjem uličnog pročelja prema nacrtima B. Felbingera (1817.), da bi konačan monumentalni izraz dobio izgradnjom altane ispred glavnog pročelja po projektu A. Brdarića (1845.). To vrijeme također donosi i razvoj baroknih ideja oblikovanja crkava, uz pojednostavljivanje oblika i volumnih odnosa, te centralizacije longitudinalnog prostora (župne crkve u Raveni (1822.), Sv. Petru Čvrstecu (1821.), Carevdaru (1838.), te kapele u Gušćerovcu (1822.) i Apatovcu (1.pol.19.st.). Druga polovina 19.st. donosi nove koncepcije historicizma kombinirajući različite stilske oblike romantike, gotike i baroka, vidljive na novim ili obnavljanim kapelama razasutih po čitavoj križevačkoj okolini (Erdovec, Brdo Cirkvensko, Brckovština, Ruševac i dr.). Međutim, najmonumentalnije gradnje dešavaju se u glavnim središtima i vezane su uz obnovu crkava građenih u baroknom slogu: župnoj crkvi sv. Ivana u Sv. Ivanu Žabnu (1888.-96.) obnavlja se svetište u reprezentativnom neorenesansnom stilu (uz dogradnje sakristije i kapele), dok se u samim Križevcima dešava jedna od najmonumentalnijih restauracija u to vrijeme u Hrvatskoj, neogotička obnova grkokatoličke katedrale (1880.-90.) po projektima arh. Hermana Bollea⁸⁰.

Život u gradu tokom 19.st. također donosi i izrazite promjene kvalitete života. "Podloge tih promjena nalaze se u razvoju tercijalnih djelatnosti: u školstvu, upravi, trgovini i sudstvu. Njihov odraz očituju se u prostoru u nizu manjih i većih graditeljskih zahvata, što ih zajednički nazivamo urbanističkim razvojem."⁸¹ Prvi znak tog novog vremena jest rušenje zidina utvrde Donjeg grada, što je ujedno značilo i formalno povezivanje praktički već spojenih gradova Donjeg, Gornjeg i južnih podgrađa; dok je slijedeći važan događaj izgradnja željezničke pruge koja je spajala Mađarsku sa Zagrebom (iako to neće utjecati na rast samog grada još gotovo pola stoljeća). Potom se rade i prvi urbanistički planovi (od 1867.g.) koji budući grad zamišljaju kao "grad blokovske izgradnje s ravnim i širokim cestama i bogato ozelenjenim površinama (parkova i trgova) unutar čvrsto određenih granica... što u potpunosti odgovara urbanističkim rješenjima razvijenijih evropskih gradova".⁸²

Za razliku od razvoja Križevaca koji se odvijao po urbanističkim principima modernih gradova, razvoj manjih centara u okolini, nakon prestanka turske opasnosti od sredine 17.st., bio je vezan uz središta gospoštija i njihove ruralne okoline. Središte gospoštije Mali Kalnik, kojem je srednjovjekovno središte u utvrdi povrh sela prestalo biti efikasno i pogodno za daljnji život, seli se u mnogo ugodniju i

⁸⁰ Olga Maruševski: 'Grkokatolička katedrala svetog Trojstva i biskupski dvor', Križevci, grad i okolica - umjetnička topografija Hrvatske, Zagreb, 1993., str.167.-181.

⁸¹ Miljenka Fisher: 'Oblikovanje modernog grada', Križevci, grad i okolica - umjetnička topografija Hrvatske, Zagreb, 1993., str.93.

⁸² ibid., str.93.

pristupačniju ravnicu, te tadašnji vlasnik V. pl. Orehoczy oko 1650.g. podno župne crkve Uznesenja B. D. Marije u središtu sela Gornja Rijeka, gradi prvo kuriju, a zatim do 1663.g. i dvorac, kao jedan od najranijih takve vrste na prostoru sjeverne Hrvatske. Bogatstvo dvorca upotpunjavali su dvorska kapela, koja 1830.g. postaje javna (kasnije srušena), veliki perivoj koji je okruživao dvorac s nekoliko gospodarskih zgrada, te veliki posjedi, što zajedno čini ovo mjesto središtem gospodarskog i kulturnog života (treba spomenuti da se drži da je u ovom dvorcu prvi puta zapjevana hrvatska himna, pod osobnim ravnanjem skladatelja Runjanina i u izvedbi najpoznatije vlasnice dvorca Sidonije Erdödy-Rubido) zapadnog dijela kalničkog prigorja sve do sredine 20.st. kada dvorac i posjedi bivaju oduzeti tadašnjim vlasnicima i postupno devastirani neodržavanjem i raznim rušenjima i pregradnjama unutar kompleksa dvorca⁸³. Sukladno tome i naselje, koje je imalo potencijala izrasti u mali gradić izgradnjom većih zgrada župnog dvora, općine, te trgovačko stambenim kućama s kraja 19. i poč. 20.st. koje su uokvirivali mali, središnji park, sa sjevera omeđen župnom crkvom, tokom 20.st. biva u potpunosti zanemareno ne uspijevajući razviti taj malogradski izgled.

Sličnu sudbinu gospoštije i utvrde Malog Kalnika zatiče i susjedno središte gospoštije u Velikom Kalniku. Ona je na svojem južnom dijelu graničila sa gospoštijom Gušćerovec, s velikim kaštelom kao svojim središtem, sagrađenim u dolini potoka Kamešnice u 15.st. "Potkraj 16.st. ili početkom 17.st. dograđen je i uklopljen u dvorac tipa 'Wasserburg'. Jednokatni tzv. četverokrilni dvorac primjer je velikoga renesansno-baroknoga dvorca jednostavno oblikovanih pročelja."⁸⁴ U 19.st. on postaje središte i stare gospoštije Velikog Kalnika i time središte gospodarskog i kulturnog života istočnog dijela kalničkog prigorja. Tako je bilo sve do 1914.g. kada posljednji vlasnik barun Ožegović rasprodaje dvorac, od kojega danas nije sačuvano ništa više od jedne gospodarske zgrade uz potok, dok se samo naselje Kalnik (Brezovica) koje se razvija podno utvrde uz župnu crkvu sv. Brcka, ne uspijeva razviti urbaniju strukturu naselja.

Sjedište plemstva u Križevcima, kao središtu čitave županije, bio je kasnobarokni dvorac obitelji Kiepack, smješten u samom središtu grada, južno od zidina Donjeg grada i potpuno uklopljen u gradsko tkivo, a koji je "među brojnim zgradama i vrijednim kulturno-povijesnim i arhitektonskim spomenicima grada... danas već zaboravljen i izbrisan iz slike grada, ali nezaobilazan u povijesti

⁸³ M. i B. Šćitaroci: 'Dvorci i perivoji u Slavoniji', Zagreb, 1998., str. 158.-163.

⁸⁴ ibid., str.171.

Križevaca⁸⁵. Srušen je 1950.g., a sličnu sudbinu doživljava i dvorac obitelji Mihaljević u Sv. Ivanu Žabnu, čijim rušenjem se 1945.g. znatno smanjuje urbanitet samog naselja (uz rušenje zgrada koje su uokvirivale raskršće putova, kao i cestu prema Križevcima).

Još dva povijesno-arhitektonska izvora govore nam o središtima manjih gospoštija križevačke okolice. Sjeverno od grada, sve do 1970-tih godina stajala je u središtu istoimenog mjesta kurija svetohelenskih plemića, na zapadnoj strani trga, nekadašnjeg istinskog plemićkog naselja, koje u svojoj dugoj povijesti pamti 20-tak imena plemićkih obitelji⁸⁶, a koje je danas u potpunosti izgubilo svoj identitet. Druga kurija, kurija Zdenčaj u Velikom Ravenu, bila je bolje sreće preživjeviši do današnjeg dana (iako u promijenjenom obliku i bez perivoja i vrtova koji su je okruživali). Sagrađena u drugoj polovini 18.st. u blizini nekadašnjeg 'Wasserburga' u dolini potoka između Velikog i Malog Ravena, bila je središnje mjesto plemenitaške obitelji Zdenčaj, a osobit joj je izgled i bogatstvo dao njen vlasnik i križevački župan Nikola pl. Zdenčaj u prvoj pol. 19.st. Spominjući ime naselja Raven važno je navesti jedan povijesni događaj koji je bitno utjecao na sliku kulturnog, društvenog i gospodarskog krajolika toga kraja, mijenjajući je u većem opsegu. Najveća seljačka buna izbila je baš u ovome mjestu 1755.g., a rezultat toga bio je, što spaljenih što opljačkanih, djelomično ili u cijelosti 32(!) kurije u tadašnjoj županiji (taj podatak dočarava u kojoj je mjeri taj kraj bio u to vrijeme razvijen). Od njih se zna da je Raven imao još tri kurije koje su tada uništene: Ignjata Kašnjara, Vuka Jeličića i Josipa Raffaya⁸⁷. Uz to još treba navesti i popis vlastelinstava iz 1901.g. na kojemu se nalaze i vlastelinstva: Čanjevo - Gornja Rijeka, Bogačevo kod Sv. Petra Orehovca, te između Ravena i Križevaca, vlastelinstva Stara Ves, Preseka i Špiranec, a čijih materijalnih ostataka danas nema.⁸⁸

Neven Bradić, prof. pov. umj.

Prostorna i morfološka obilježja

Oko polovice prostora županije pripada gorskom, odnosno brdovitom području panonskih gorja; Kalniku na zapadu i Bilogori na južnom dijelu. Kalnik sa svojim najvišim vrhom, koji iznosi 743 m je tipičan planinski masiv, dok Bilogora ima najveću visinu od 209 m. Prigorski reljef Kalnika je raščlanjen, modeliran brojnim

⁸⁵ ibid., str.171.

⁸⁶ ibid., str.288.-9.

⁸⁷ ibid., str.318.-9.; Josip Buturac, op.cit.

⁸⁸ ibid., str.34.

dolinama potoka, koji izviru na Kalniku i teku prema jugu, ulijevajući se u Glogovnicu. Doline potoka relativno su uske, osim doline Glogovnice koja je nešto prostranija. Doline se od davnine koriste kao komunikacijski cestovni pravci. Prevladava brežuljkasti reljef, koji se na sjeveru postepeno spušta u dolinu rijeke Drave, a na jugu manjim dijelom u prostor Moslavine. Područje sjevernih padina Bilogore otvoreno je, vizualno eksponirano i sagledivo iz prostora doline Drave. Područja najviših obronaka Kalnika i Bilogore su pokrivena šumama i neizgrađena, a naselja su smještena na nižim kotama. Izuzetak su lokacije utvrda, starih gradova: Malog i Velikog Kalnika, odnosno Kamengrada, danas prisutnog samo u arheološkom sloju, koji su iz strateških razloga smješteni na dominantnim lokacijama. Najviši dijelovi Kalnika pokriveni su šumom, koja je što se teren više spušta iskrčena i pretvorena u poljoprivredno zemljište. U izgledu krajolika prevladavaju oranice i livade, a na hrptovima i višim dijelovima vinogradi. Usitnjenu parcelaciju prati različita obrada poljodjelskim kulturama (pachwork izgled krajolika). Potezi oranica i livada, na višim su dijelovima brežuljaka prekinuti zonama šuma. Između oranica i livada pojavljuju se manje grupe stabala. Naselja su okružena stablima voćaka i na taj način se odvajaju od poljodjelskih površina kojima su okružena. Podgorja Kalnika i Bilogore imaju slična morfološka obilježja. Morfološka kvaliteta krajolika s obzirom na pejzažne i reljefne vrijednosti, te prostornu ekspoziciju i sagledivost, je vrlo visoka.

Sl.35,36,37. Karakteristični izgled krajolika Kalničkog podgorja

Način i oblici organizacije prostora

Povijesni kontinuitet organiziranja prostora od antičkog rastera prometnica, može se pratiti kroz srednji vijek, sa značajnim smjerovima: od Križevaca prema Zagrebu, te od Križevaca prema Varaždinu (Varaždinskim toplicama), preko sedla Vratno na Kalniku. Tu je i templarska cesta od Križevaca preko Glogovnice i Apatovca do Rasinje. Smjer od Križevaca prema Koprivnici preko Lepavine uspostavlja se tek nakon izgradnje manastira u Lepavini (16.st). Željeznica za "žakanjsku prugu" (1870.) koristi Lepavinsku previju. Izgradnjom pruge prema Bjelovaru, Križevci postaju željezničko čvorište. Povoljan prometni položaj na značajnim međunarodnim cestovnim i željezničkim (19.st.) smjerovima pogodovao je razvoju obrta, trgovine i industrije (19.st.) u Križevcima i Koprivnici, a time i njihovom razvoju u urbana središta svojih regija. Sva ostala naselja su manja: naselja na višim područjima, padinama i hrptovima su relativno mala, grupirana u formi malih sela ili zaselaka, okružena poljodjelskim površinama livada i oranica, te manjim zonama šuma. Nema disperzivne gradnje u prostoru. Naselja na nižim područjima, u dolinama potoka, ili

uz ceste, su u pravilu veća, razvučena i u kontinuitetu od više kilometara (blizina Križevaca).

Vrste i oblici naselja

Područje Kalničkog i bilogorsko moslavačkog područja karakteriziraju tri osnovna povijesna tipa naselja: **gradsko naselje** (Križevci), **nekadašnja trgovišta** a danas gradsko seoska naselja (Gornja Rijeka, Glogovnica, Kalnik-Brezovica) i **seoska naselja** vezana uz poljodjelstvo.

Poznata je činjenica da topografski elementi lokacije naselja bitno utječu na organizaciju, odnosno tip naselja. Prema topografskim karakteristikama terena, uočene su tri osnovne karakteristike lokacije seoskih naselja:

- **u nizinskim predjelima** – najčešće uz vodotok ili prometni pravac (npr. dolina potoka Kamešnice, Glogovnice). Takva lokacija omogućava formiranje kompaktnih, gusto izgrađenih sela, tako da su lokaliteti veće ruralne cjeline. Smjer pružanja naselja u pravilu je paralelno uz vodotok, dok je sama izgradnja najčešće s obje strane ceste.

- **na padinama i zaravnima Kalnika i Bilogore** – naselja su manje aglomeracije ili zaseoci smješteni na padini iznad doline, na rubu šume i zaštićeni brijegom. Takva je lokacija uvjetovana povijesnim razlozima – podgrađe utvrde (Kalnik-Brezovica), zbog močvarnosti nizinskog područja, povoljne insolacije, te rasporedom i korištenjem obradivih površina. Obradive površine oko naselja raspoređene su tako

da se neposredno uz okućnicu nalaze manji vrtovi i voćnjaci. Veća polja, oranice i pašnjaci u pravilu su izvan naselja, osim kod sela rastresitog tipa, gdje su između pojedinačnih okućnica. Prostori između naselja su oranice i livade, a dijelom i pošumljene površine.

- **na hrptovima brijega** – obično su to sela formirana od nekoliko zaselaka, koji su smješteni na zaravnima brežuljaka. Gustoća izgradnje varira tako da ima primjera kontinuirano gusto izgrađenih naselja, (sv. Petra Orehovec, Kolarec) do manjih skupina ili pojedinačnih okućnica. Karakterističan je i raspored obradivih površina koje su smještene na padinama ispod naselja i neposredno su vezane uz okućnicu.

Sl.40,41,42.
Smještaj naselja
u prostoru:
Kalnik,
Apatovac,
Kolarec

Tipovi seoskih naselja

S obzirom na prostornu organizaciju i morfologiju seoskih naselja mogu se odrediti u dva osnovna tipa: -naselje izduženog, (cestovnog, longitudinalnog) tipa,
- naselje rastresitog tipa.

Naselje izduženog tipa – longitudinalno uz cestu

Naselja ovog tipa locirana su pretežno u nizinskim ili na blago brežuljkastom terenu. To su veća sela smještena uz cestu, dužine i po nekoliko kilometara. Izgradnja se proteže sa obje strane ceste, ali je uočena i jednostrana izgradnja uvjetovana morfologijom i prirodnim karakteristikama terena. Gustoća izgradnje varira od dužih kontinuiranih poteza tradicijske arhitekture, gdje su parcele s okućnicama gusto nanizane uz cestu, pa do rjeđe izgradnje, gdje su između okućnica prisutne veće ili manje neizgrađene parcele.

Parcelacija je široka, a objekti su organizirani tako da je stambeni objekt uz samu cestu, dok su gospodarski objekti locirani uz rub okućnice ili po dužini parcele iza stambenog objekta. Stambeni objekti orijentirani su zabatnim užim pročeljem prema cesti, ili dužim pročeljem (što je pojava u novijoj izgradnji) paralelno s cestom. Razlikujemo naselja koja nisu razvila uličnu mrežu, a izgradnja se formirala samo duž glavnih cestovnih smjerova (G. Rijeka, Sv. Petar Orehovec, Sv. Helena, Rasinja) i naselja koja počinju razvijati svoju matricu (Sv. Ivan Žabno, Cirkvena)

Naselja rastresitog tipa

Takva naselja su organizirana u više prostornih cjelina, nekadašnjih zaselaka. Locirana su pretežno na brežuljkastom terenu ili na prijelazima nizinskog u brežuljkasto područje. Zaseoci su međusobno udaljeni i locirani uz nekoliko odvojaka. Veličina zaseoka i gustoća izgradnje varira. Zaseoci mogu biti gusto izgrađeni, s većim brojem okućnica, ili su u češćem slučaju manji, formirani od samo nekoliko gospodarstava. Stambeni objekti locirani su bliže cesti. U organizaciji okućnice i u orijentaciji objekata ne postoji određena pravilnost, na što je dijelom utjecala i konfiguracija terena. Parcele su poredane u formi jata, s neujednačenim odnosom prema komunikaciji –cesti. Ovaj tip naselja uglavnom je zastupljen na višim padinama Kalnika (Kalnik, Vojnovec, Kolarec). U pravilu su to naselja na vidiku, velike ekspozicije. U slici prostora dominiraju krovne plohe, stoga je važan njihov odnos prema padini: u tradicionalnoj postavi kuća uglavnom je sjeme krova bilo paralelno sa smjerom pružanja brijega. U ovoj grupi naselja izdvaja se selo Kolarec kao primjer planiranog sela, izgrađenog na načelima total dizajna, prema urbanističkoj i arhitektonskoj zamisli arhitekta Florschutza.

Sl.43,44,45. Karakteristični smještaj naselja: Glogovnica, Sv. Petar Orehovec

Karakteristike tradicijske arhitekture

Na terenu su zatečeni rijetki preostali primjeri tradicijske arhitekture ovog područja, koja posjeduje specifične prostorno-oblikovne elemente karakteristične za drvenu arhitekturu. Objekti su zatvorenih prizmatičnih volumena, prekriveni dvostrešnim krovom, koje je u pravilu omekšano poluskošenjima iznad zabata.

- drvene prizemnice na kamenom ili zidanom u cigli temelju, kojih ima relativno manji broj sačuvanih u naseljima: Dubovec, Mikovec, Sv. Petar Orehovec, Žibrinovec, Finčevac, Apatovac, Zaistovec, Lukačevac, Gornja Glogovnica, Đurđinečko Selo, Deklešanec i u Donjoj Rijeci svega nekoliko. Većina objekata građena je krajem prošlog stoljeća ili početkom ovog, i u lošem građevinskom stanju. Na nekim objektima kod horizontalnog slaganja platica, na fuge se umeće uža daščica, koju u narodu zovu "oblogi", što predstavlja specifikum ovog križevačkog područja. U novije vrijeme su i neke obreške klijeti "obložene". U manjem broju su zastupljene drvene prizemnice sa kamenim ili zidanim u cigli podrumom, koji se nalazi samo ispod jednog dijela, najčešće "hiže", jer se objekt nalazi na blagoj padini.

Potezi vinogradarskih klijeti po kalničkim hrptovima su raznoliki, ima nekoliko primjera najstarijeg tipa, pokrivenih šopom, izuzetno vrijednih s etnološkog stanovišta, dok su sve druge crijepom, a dominiraju posvuda novije klijeti, zidane bloketama, većih dimenzija, sa stambenim prostorom tzv. "vikendice". Vinogradarske klijeti nalaze se izvan naselja, a najpoznatije su stare drvene, nekad gotovo sve "škopom pokrite" u Hižanovcu i Obrežu podno Kalnika. Karakteristična je prostorna kvaliteta postignuta pravilnim nizanjem klijeti unutar usko parceliranih vinograda, tako da one čine ulicu široku oko 4 metra. Te klijeti su vlasništvo seljaka vinogradara okolnih sela Vukovca, Hižanovca, Dropkovca i Popovca. Vinogradarske klijeti, gotovo u pravilu nalaze se izvan naselja, neposredno uz vinograde, i često su u pravilnom nizu, tako da čine "ulicu". Najčuvanije su klijeti podno Kalnika u Obrežu, kod sela Hižanovca, a ima ih u Mikovcu, Kalniku i Vrhi. Obzirom da su obreške klijeti najpoznatije i predstavljaju turističku atrakciju Križevaca, stoga su valorizirane kao spomenik tradicijske arhitekture i kao takve zaštićene.

Klijeti, "kletišće" u Obrežu, nastale su u različito vrijeme, a to se može zaključiti po načinu gradnje i građi. Najstarije klijeti izrađene su od ručno tesanih planjki, za razliku od novijih koje su sagrađene od piljenih platica. Često se datacija ureže na dovratku, tako da najstarija datira iz 1858.g. Novije klijeti građene su na tradicijski način između dva rata, dakle 30-tih godina, a najnovije uvjetno rečeno zidane su od modernih materijala prije 20-tak godina.

Bez obzira na vrijeme gradnje, sve su klijeti zadržale zajedničke oznake i dosegle unutarnju i vanjsku kvalitetu, tako da je njihova skladnost unutar "ulice", i okolnih vinograda postignuta i očuvana.

Prema prostornim odrednicama klijeti su kvadratnog tlocrta i nevelikih dimenzija, tlocrta 3,5x3,5 m. Ima naravno i klijeti koje imaju pravokutan tlocrt, a to je najčešće slučaj kada se pod istim krovom nalaze dvije ili čak tri klijeti. Pretežno su od drvene građe u donjem dijelu "ulice", bliže Vukovcu, dok su kamene klijeti kojih je manje, smještene na obroncima bliže Kalniku.

Drvene klijeti bez izuzetka su prizemnice: temelj sačinjavaju 4 velika ugaona kamena, te ovisno od nagiba tla, jedan ili više redova manjeg kamenja. Kamenje izravna teren kao podlogu i sprječava truljenje fundamentalnih greda od vlage. Masivna temeljna greda tzv. "pocek" izrađena je cijelom dužinom u jednom dijelu. Na "pocek" se vodoravno slažu hrastove ili bukove grede, "planjke". Na starijim klijetima tesane planjke široke su oko 40 cm; planjke su spojene na "vugliće", koji slobodno strše (jer su krajevi planjki nepravilni). Na klijetima građenim kasnije, u vrijeme racionalizacije drvene građe, a i upotrebom suvremenijih alata (pila), grede su kraće, pa su sastavljene pomoću okomita stupa "poberuha", u koji su uglavljene, i još ih ojačavaju kosim gredama zvanim "maček". Pukotine između greda omazane su blatom, kako ne bi zima i vjetar ulazili. Iz istog razloga na nekim klijetima su bočne stijene (okrenute prema Kalniku, ishodištu sjeverca) obložene slamom. Drvenu konstrukciju krova nosi najviša greda tzv. "naslonska greda" ili "nosačica". U nju su usađeni parovi krovnih greda "hrženice", koji oblikuju krov sa 4 strehe. Na motke (letve) u paralelnim nizovima učvršćuju se snopovi ražene slame tzv. "ritek". Snopovi slame vezani su užetom o letve, slažući ih od donje strehe prema sljemenu. Trajnost pokrova od slame bila je 50-tak godina. Krovna streha iznad ulaznog pročelja na obreškim klijetima ima četverostrani mansardni otvor, koji služi za ubacivanje sijena, obzirom da se tavanski prostor koristio za sušenje sijena, a uskladišteno sijeno nad spremištem za vino bilo je neka vrsta toplinskog regulatora. Ulazna vrata su široka, dvokrilna, izrađena od okomito slaganih dasaka, koja su na najstarijim klijetima sastavljena drvenim klinovima. Budući da klijeti nemaju prozorske otvore, svjetlo je ulazilo jedino kroz ta velika vrata. Klijeti građene od kamena mogu biti prizemnice i katnice. Konfiguracija terena omogućava gradnju katnice. Građevni materijal je kamen lomljenjak, koji je dostupan seljacima (sami ga kopaju u neposrednoj blizini). Kamen je jednostavno obrađen i vezan "mortom" od blata. Dovratnici (štokovi) su drveni, dok su prozorčići mali poput puškarnica oblikovani kamenim pločama. Kamenih klijeti ima starijih, jedna datira iz 1879.g. i

novijih građenih 30-tih godina ovog stoljeća. Osim u Obrežu, ima ih u selima Vrhi i Kalnik.

U Erdovcu, Humu, Fusticama, Sv. Vidu, Obrežu i u nekim drugim naseljima mogu se vidjeti vinogradarske klijeti građene "na kanate": kanatna konstrukcija, oblijepljena žutom glinom, s ugaonim dijagonalnim i vertikalnim smeđim gredama, izgleda vrlo dekorativno. Tako u Sv. Heleni klijeti se nalaze na obje strane puta i čine "ulicu", i gotovo sve su građene "na kanate". Većina njih je izduženog pravokutnog tlocrta i užim pročeljem su orijentirane prema putu. Drvena građa skeleta u kanatnoj konstrukciji međusobno je vezana različitim tesarskim spojevima: na preklop, produženi preklop, "vugličići", ili utor ("međ vušake"). Vanjske i unutarnje stijene u kanatnoj konstrukciji ispunjene su pleterom, na kojeg se nabacivala ilovača pomiješana s pšeničnom pljevom.

Sl.48,49,50. Područja kalničkih vinograda s klijetima:
Obrež, Sv. Helena, Zaistovec

Valorizacija naselja

Analizom parametara i činitelja naselja Kalničko bilogorskog područja, uspostavljene su vrijednosne kategorije za naselja seoskih i gradsko seoskih obilježja. Terenskim obilascima ustanovljeno je da je povijesna građevna struktura u najvećoj mjeri izgubljena, očuvani su tek manji ulični potezi, a preteže nova gradnja. Prema stupnju očuvanosti prostorne organizacije, karakteristične matrice, kvaliteti povijesne građevne strukture, očuvanosti volumena i slike naselja te njegovog prostornog okruženja, naselja su kategorizirana u slijedeće kategorije.

2. kategorija: Gornja Rijeka, Sv. Petar Orehovec, Kolarec, Zaistovec

3. kategorija: Cirkvena, Sv. Ivan Žabno

4. kategorija: ostala naselja

Nažalost nijedno od naselja nije zadovoljilo kriterije za uvrštavanje u 1. kategoriju koja podrazumijeva kvalitetu nacionalne vrijednosti, već je najviša kategorija 2., koja podrazumijeva regionalnu vrijednost. Mali broj naselja ispunio je i ove kriterije, stoga bi trebalo poduzeti daljnje mjere kako bi se njihova vrijednost očuvala.

U navedenim naseljima (2. i 3. kategorije) treba odnosno zone zaštite povijesne jezgre naselja (stroga zaštita, kontaktne zone, zone ekspozicije) s ciljem očuvanja njihovih vrijednosti.

IZGRAĐENI KRAJOLIK

Područja u blizini većih gradova Koprivnice i Križevaca, kontinuiranom izgradnjom uz važnije ceste, pretvaraju se u pretežito izgrađene prostore. Međuprostori kao cezure između sela smještenih uz ceste, nekad su bili kultivirani livadama i poljodjelskim površinama. Selo je imalo svoj početak i kraj. U središtu sela nalazila se crkva ili kapela, i škola. Danas su se te površine pretvorile u građevinska područja, neprekinutu linijsku izgradnju u pravilu obostrano uz cestu. Kuće svojim oblicima i nedovršenim, neožbukanim pročeljima ne pokazuju karakteristike regionalne arhitekture. Isti obrazac izgradnje stambene kuće pojavljuje se u Podravini, kalničko bilogorskom području ili bilo kojoj drugoj regiji uz velike gradove. To su područja s objektima relativno dobrog građevinskog stanja, ali bez prostornog i arhitektonskog identiteta. Odgovarajućim mjerama urbanističkog i arhitektonskog uređenja trebalo bi poboljšati i unaprijediti stanje.

Unutar ove vrste razlikujemo i prostor **industrijskog krajolika**, koji dominira u gradskoj panorami Koprivnice i nešto manje Križevaca. Dominantni veliki volumeni tvorničkih zgrada prostorni su akcenti, sagledivi iz niza bližih i daljih vizurnih točaka. Negativne konotacije industrijskog krajolika su ekološke prirode. Nezaobilazni pratilac ovog tipa krajolika su onečišćenja zraka, ispuštanjem dima i plinova u atmosferu; vode i tla.

Sl.52.

Industrijski
krajolik
Koprivnice

**KARTOGRAFSKI PRIKAZ: REGIJE KULTURNOG KRAJOLIKA
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE
1:250 000**

4.0. VALORIZACIJA KULTURNIH DOBARA

Metodski pristup, kriteriji i parametri valorizacije

- korištenje postojeće baze podataka

Polazna osnova pri izradi ove dokumentacije je bio postojeći Popis spomenika kulture pri Ministarstvu kulture, Upravi za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskom odjelu u Zagrebu.

- reambulacija i noveliranje popisa

Popisi spomenika se za neka područja nisu reambulirali od prvih evidencija obavljenih 60-tih i 70-tih godina, a permanentne promjene na terenu dovele su do nestanka i rušenja pojedinih građevina, pa tako i brisanja s Popisa, odnosno njihove revalorizacije. To je naročito izraženo kod drvene tradicijske arhitekture, prije svega u seoskim naseljima, u kojima najčešće nema kontrole nad građevinskim zahvatima.

- dopuna postojećeg Popisa spomenika kulture

evidencijom dosad neevidentiranih građevina i naselja, a koja imaju spomenička svojstva. Uglavnom se odnosi na:

- seoska i gradsko seoska naselja koja nisu bila evidentirana kao povijesna naselja, kao i na tradicijsku arhitekturu.
- gospodarske i industrijske građevine,
- elemente povijesne opreme prostora, inženjerske i tehničke građevine s uređajima
- zone krajolika

- uključivanjem neposrednog okoliša građevine u zonu zaštite

Suvremeni stavovi zaštite graditeljskog nasljeđa polaze s pretpostavke da je arhitektonski spomenik bilo koje vrste i značenja, neraskidivo vezan s neposrednim okruženjem, te da ga treba promatrati u okviru njegovog prostornog okruženja. S obzirom na mjerilo kartografskih prikaza, u ovoj se dokumentaciji ne prikazuju zone zaštite povijesnih cjelina, kao ni povijesnih građevina i sklopova. Njihove zone odredit će se u okviru izrade konzervatorske dokumentacije za PPU grada ili općine. Istovremeno je potrebno u odjelu dokumentacije kroz rješenja o registraciji spomenika kulture provesti postupak proširenja zone zaštite.

- revalorizacija i revizija kategorije spomenika kulture

Potrebna je zbog promjena na građevinama i u povijesnim naseljima, koje su izazvane ratnim razaranjima i drugim negativnim utjecajima, ali i nedostatnim podacima o građevini ili prostoru, a sukladno uspostavljenim kriterijima⁸⁹. Postupak bi trebala provesti posebna Komisija u okviru Ministarstva kulture, na temelju

⁸⁹ Predložena kategorizacija izrađena je na temelju međunarodnih (UNESCO-vih) dokumenata, a na razini Ministarstva kulture trebalo bi donijeti jedinstvene kategorije, Pravilnik o vrednovanju i kategorizaciji kulturnih dobara

pripremljene odgovarajuće dokumentacije. Valorizacija i uspostava kategorija kao posljedicu bi imala registraciju, akt proglašenja spomenikom kulture. Prijedlozi spomeničkih **kategorija** temelje se na analizi i egzaktnim **kriterijima vrednovanja**. Objektivnost procjene spomeničke vrijednosti građevine, povijesne cjeline, ili dijelova krajolika i uspostava jedinstvenih kategorija, temeljena je na prihvaćenim kriterijima i parametrima vrednovanja za pojedine vrste kulturnih dobara.

Međunarodnim dokumentima uspostavljena je kategorizacija kulturnih dobara:

O kategorija, internacionalna vrijednost, Lista svjetske baštine

1. kategorija, nacionalna vrijednost

2. kategorija, regionalna vrijednost

3. kategorija, lokalna vrijednost

Kriteriji **internacionalne vrijednosti** za povijesna naselja i pojedinačne građevine s okolišem, temelje se na **iznimnoj univerzalnoj vrijednosti** sa stanovišta povijesti, umjetnosti ili znanosti. Za lokalitete, odnosno ljudska djela i kombinirana djela prirode i čovjeka, te područja koja uključuju arheološke lokalitete, od iznimne vrijednosti sa povijesnog, estetskog, etnološkog ili antropološkog stajališta.

Kriteriji **nacionalne vrijednosti** temelje se na **velikoj vrijednosti** sa stajališta nacionalne povijesti, umjetnosti ili znanosti za povijesna naselja i pojedinačne građevine, a za prostornu baštinu i veliku vrijednost sa povijesnog, estetskog, etnološkog ili antropološkog stajališta.

Kriteriji **regionalne vrijednosti** temelje se na **znatnoj vrijednosti** sa stajališta povijesti, umjetnosti, ili znanosti, značajnim u regionalnim okvirima.

Kriteriji **lokalne vrijednosti** temelje se na **nevelikoj vrijednosti** sa stajališta povijesti, umjetnosti, ili znanosti, ali imaju veliko značenje za lokalnu sredinu.

Parametri vrednovanja za građevine, sklopove, ili dijelove građevina s okolišem:

- **arhitektonske karakteristike:** prostorna organizacija–unutrašnja struktura prostora, konstruktivni sklopovi i elementi, oblikovanje pročelja, obrada interijera i oprema, inventar
- **ambijentalno urbanističke karakteristike:** oblik, prostorna organizacija, način uređenja pripadajuće parcele, prostorni kontekst (izgrađen, pejzažni, neuređen, konfliktan), ekspozicija, značenje u slici prostora

- **kulturno povijesne karakteristike:** povijesna ili stilska pripadnost, utjecaj na druge građevine, povezanost s drugim značajnim zbivanjima, tradicijama, idejama ili osobama
- **stupanj očuvanosti** izvorne arhitektonske strukture, oblikovanja, prostornog konteksta (ambijenta)
- **rijetkost i iznimnost** primjera takvog tipa građevine

Kriteriji vrednovanja za povijesna naselja i dijelove naselja

Postupak identifikacije naselja kao kulturnog dobra, sastoji se u procesu **analize sveukupne strukture naselja** (prostorne i građevne), te u postavljanju vrijednosnih kriterija koje naselje mora sadržavati kako bi bilo evidentirano kao naseobinska baština. Osnovni sastavni dijelovi - činitelji naselja kao složene prostorne strukture su:

- **prostorno okruženje**
- **naselje (volumen, matrica, funkcije i sadržaji)**
- **arhitektura (građevna struktura, karakteristični detalji)**

Analize morfoloških i tipoloških obilježja seoskih i gradsko seoskih naselja

- **geomorfološka obilježja lokacija** (ravničarski, riječni, brdski, planinski... krajolik)
- **način prometnog povezivanja s okolinom** (tranzitni smjerovi, kapilarni putovi, cestovni, željeznički, riječni put)
- **oblik i organizacija – matrica naselja** (linijska uz cestu, linijska uz rijeku, jednostrana – obostrana izgradnja; zbijena, razgranata ili mrežasta struktura, jednostavna - primarna struktura zaseoka u formi jata)
- **sadržaji i funkcije naselja** (naselje sa središnjim funkcijama, sjedište općine, župe, škole; isključivo stambeno gospodarska funkcija vezana uz poljodjelstvo, obrti, gospodarski sadržaji: mlinovi, pilane i sl.)
- **oblik, veličina, sadržaj i organizacija parcele** (nepravilnog oblika, pravokutna, vezana uz cestu, s ogradom prema cesti, bez ograda među parcelama, smještaj gospodarskih građevina, predvrt ili gospodarski vrt, bunari..., komunikacije na parceli, dendrološki materijal – tradicionalne vrste)
- **građevna struktura** (prema sadržaju: stambena, gospodarska: staje, sjenici...; prema vrsti građevnog materijala: drvo, kamen, kombinacija kamena i drva; prema katnosti,)

- **karakteristično arhitektonsko oblikovanje i detalji** (način gradnje, morfologija kuće, tipovi krovova, način i materijali završnog oblikovanja, ornamentika i dekorativni elementi, kolorit)
- **dominante, prostorni akcenti**
- **socijalna i etnološka obilježja** (održavanje tradicionalnih zanata, običaja, govora i ostale duhovne predajne baštine)

Analiza i valorizacija povijesnih naselja

Temeljna metoda analize i valorizacije naselja sastoji se u analizi: prostor - naselje – arhitektura.

Usporedbeni kriteriji vrednovanja obuhvaćaju slijedeće:

- **kvaliteta okoline – krajolika** (prirodni, poljodjelski, urbanizirani, industrijski, konfliktan)
- **odnos naselja i pripadajuće okoline - krajolika** (položaj i ekspozicija naselja)
- **odnos povijesne jezgre i novih dijelova naselja** (harmoničan ili konfliktan)
- **volumen naselja – tip naselja** (čitljivost tipa: zbijenog, rastresitog, linijskog – u nizu i sl.)
- **prostorna organizacija – matrica naselja** (primarna; mreža ulica, javni prostori, parcelacija)
- **funkcije i sadržaji naselja** (glavni grad, sjedište uprave, lokalna uprava, stare škole, gospodarski sadržaji i sl.)
- **povijesna determinacija naselja** (povijesni podaci o formiranju i kontinuitetu)
- **arhitektura naselja** (tipologija građevne strukture, važne javne građevine koje su simboli u slici prostora, gospodarske građevine i sl., zastupljenost tradicionalne strukture, obilježja nove izgradnje)
- **detalji i oprema naselja**, skulpture i javna plastika, stara popločenja, mostovi, urbana oprema, karakteristični detalji arhitektonskog oblikovanja, vrijedni inventari i sl.)
- **očuvanost tradicionalnih struktura** (stupanj očuvanosti u odnosu na novu gradnju)
- **očuvanost duhovne baštine i običaja**, tradicionalnog načina života

Na temelju priloženog **evidencijskog kartona** za sistematiziranje podataka sabranih za pojedino naselje i pridavanje **numeričkog indeksa vrijednosti** strukturalnim

elementima i parametrima vrednovanja, dolazimo do zbroja individualnih vrijednosti i bodovnog raspona za razvrstavanje naselja u kategorije.⁹⁰

Vrednovanje i kategorizacija naselja

Na temelju analize i usporedbenog vrednovanja činitelja (sastavnih dijelova) i parametara koji definiraju naselja malogradskog i seoskog karaktera, klasificiramo ih u četiri skupine:

-u **kategoriju 1** ubrajaju se naselja (povijesna središta, odnosno dijelovi naselja) gdje su promatrani parametri ocijenjeni visokim indeksom vrijednosti, imaju u potpunosti ili u većini očuvanu povijesnu građevnu strukturu

-u **kategoriju 2** ubrajaju se naselja kod kojih nije zadovoljavajuće vrednovan neki od parametara, povijesna građevna struktura očuvana je u potezima i ambijentima (preko 50%), a novom izgradnjom nisu bitno narušeni tradicionalni prostorni odnosi i slika prostora

-u **kategoriju 3** ubrajaju se naselja koja su samo u pojedinim segmentima očuvala povijesnu građevnu strukturu (manje od 30%), većina vrednovanih parametara nije dobila visok indeks vrijednosti, ali je naselje još uvijek prepoznatljivo kao karakteristični tip.

-u **kategoriju 4** ubrajaju se naselja koja su novijeg datuma, ili povijesna, a u današnjoj strukturi nemaju očuvane povijesne arhitekture ni organizacije prostora, izuzev sporadičnih primjera, a nisu realizirala visoke vrijednosti ni u ostalim vrednovanim parametrima.

Naselja vrednovana **kategorijama 1-3, imaju vrijednost kulturne baštine** i podliježu definiranju **zona i režima zaštite**, s ciljem očuvanja njihovih temeljnih vrijednosti. Budući da najveći broj naselja nema odgovarajuću dokumentaciju, potrebna je detaljnija razrada na razini planova nižeg reda. Za sva naselja obuhvaćena ovim popisom treba definirati zone zaštite, sukladno Obvezatnoj uputi o zoniranju.

Osim povijesnih cjelina gradskog karaktera: Koprivnice i Križevaca, evidentirane su cjeline gradsko seoskih obilježja: Novigrad Podravski, Kloštar Podravski, Gornja Rijeka. Najveći broj povijesnih cjelina na području županije ima seoska obilježja: Hlebine, Virje, Drnje, Đelekovec, Gola, Ždala, Gornja Rijeka, Sv. Petar Orehovec, Imbriovec, Kalnik, Cirkvena sveukupno su na popisu oko 10 naselja 2. i 3. kategorije.

⁹⁰ Metoda valorizacije izrađena je prema analognim metodama primijenjenim u susjednim europskim zemljama

Naselje/općina Legrad, Legrad	Županija Koprivničko križevačka
Vrsta Polugradsko	Tip Razgranato, kapilarno
Datacija Rani srednji vijek , a naseljenost ovog područja traje u kontinuitetu od neolita o čemu svjedoče brojni arheološki nalazi na ovom području, potom u rimskom periodu pa sve do danas	
Povijesne funkcije naselja Legrad se spominje u dokumentima već u 12. st. kao i crkva Sv. Trojstva (kod Kakinje). U 13. st. Legrad pustoše dvije vojske križarska i Tatari poslije čega se grad ponovno diže razvija trgovinu i obrt tako da u 14. i 15. st. postaje najvažnije trgovište u ovom dijelu Hrvatske, sa velikim stupnjem samouprave. Utvrdu koja je već tada postojala tijekom 16. i 17. st. obnavljaju, dograđuju i grade novu Zrinski u čijem je posjedu Međimurje u tom periodu. To je ujedno i jedna od najvažnijih utvrda u obrani od Turaka za koju zna cijela suvremena Evropa čime su zaslužili velike povlastice od kralja Ferdinanda III. Nakon odlaska Turaka ponovno postaje važno trgovište zbog luke i prijelaza preko Drave, cvjetaju obrti i trgovina i mjesto je proglašeno gradom. 1720. God. Legrad "preseljava" na južnu obalu Drave zbog velike poplave. Tokom 18. st. razvija se u trgovište sa centralnim funkcijama za širu okolinu sa obrtima vezanim uz blizinu Drave (zlatarstvo, mlinarstvo, fljojsarstvo). Tako naselje sa velikom zanatskom i trgovinskom tradicijom, te društveno-vjerskim životom razvija osebujno gospodarstvo koje je u padu između dva rata osobito ono izvanpoljoprivredno.	
Položaj Nalazi se u najsjevernijem dijelu županije, na sutoku Mure i Drave na ravnom terenu	
Stanje očuvanosti Očuvana je povijesna matrica naselja i kratki potezi tradicionalne gradnje dok je puno nove gradnje oko trga i duž ulica	
Dominantna ekspozicija Barokni toranj crkve koji proviruje iz parka odjednom se pojavi u svojoj svojoj ljepoti na trgu	Volumen naselja Neujednačen, ambijenti se smjenjuju od dijelova ulice s početka stoljeća do potpuno novog suvremenog
Prostorna organizacija (matrica) Naselje se formiralo u obliku potkove čijim unutrašnjim obodom prolazi glavna prometnica. Centar naselja je u istočnom dijelu potkove dok je zapadni dio više stambenog karaktera. Oko trga koji je danas izgubio izgled kakav je imao od svih baroknih i klasicističkih građevina koje su uokvirivale trg sačuvala se crkva Presvetog Trojstva, župni dvor i kurija gostinjac, djelomično, sve ostale građevine su nestale, a na njihovom su mjestu nove koje su uveliko narušile vrijednost središta naselja u kom su smještene javne funkcije naselja. Park je zapušten kao i barokni pilovi koji se u njem nalaze pa sve samo podsjeća da je to nekad bilo jedno od najvažnijih mjesta Podravine, a sama crkva i trg jedna od vrjednijih cjelina zrelog baroka u tom dijelu Hrvatske. Na ulazu u naselje je groblje sa kapelom Sv. Križa. Ulice su nešto uže i sa obje strane kolnika je zeleni pojas obično u obliku travnjaka sa cvjetnim nasadima koji se šire iz dvorišta na ulicu. Stare građevine su u nizu uz ulicu dok novije narušavaju ujednačeni raster parcela te se uvlače dublje u parcelu ne poštujući naslijeđeni položaj građevinske linije.	
Javni prostori i građevine općina, osnovna škola, pošta, ambulanta, dom kulture, vatrogasni dom, crkva Sv. Trojstva i župni dvor, evangelistička crkva i župni dvor, "pletarstvo",	

Obilježja građevne strukture Crkva sv. Trojstva je barokna kao i župni dvor, druga polovina 18.st. Većina građevina kako stambene tako i javne i gospodarske građena je od opeke. Stambene su najčešće prizemnice izduženog pravokutnog oblika ili su građene "u ključ" pa su dužim pročeljem uz ulicu. Starije kuće su zabatno orijentirane prema ulici sa dva prozorska otvora po uzoru na stare drvene i jednim ili dva otvora u tavanском dijelu dok su novije sa više prozorskih otvora većih dimenzija, ožbukane često sa historicističkom dekoracijom oko prozora. Gospodarske građevine su, isto, zidane opekom prizemnice pokrivene crijepom, neožbukane, jedino su svinjci i koci od drveta.		
Karakteristična parcela Tradicionalni izgled parcele zadržao se do danas u većoj mjeri. Stambena građevina je uz rub parcele zabatnim ili podužnim pročeljem orijentirana prema ulici. Gospodarske zgrade su na odstojanju u dubini parcele postavljene poprijeko preko dvorišta i to štala, gumno i sjenik dok su svinjac i kotac obično smješteni između kuće i štale kao zasebna građevina. Iza gospodarskih građevina je obradivi dio parcele. Rijetki koševi za kukuruz su se zadržali uz rub parcele prema ulici postavljeni podužno.		
Oprema naselja Barokni pilovi u parku ispred crkve, pil Sv. Florijana, raspela		
Posebnosti, detalji pil Presvetog Trojstva jedna od najvrjednijih javnih plastika baroka u ovom dijelu Hrvatske		
Prijedlog kategorije III		
Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu	datum srpanj '99	list 1

FOTOGRAFIJE NASELJA:

Naselje/općina Gornja Rijeka, Sv. Petar Orehovec	Županija Koprivničko križevačka
Vrsta Polugradsko naselje	Tip Naglašena linearnost naselja sa par odvojaka
Datacija Naselje nastaje u srednjem vijeku, ali se život na ovom području razvija već u neolitsko doba te se nastavlja u brončano doba. Nađeni su keltski i rimski ostaci u okolici. Povijesne funkcije naselja Upravna župa Blažene djevice Marije spominje se već 1248. god., a grad-tvrđa Mali Kalnik 1245. god. u središtu feudalne gospoštije kalničkih plemića koja često mijenja gospodara. Podno tvrđe u 14. st. nastaje naselje-varoš tamo gdje su to dopustili prirodni uvjeti tako da 1501. god. ima status sajmišta (tjedno i dva puta godišnje). Ime je naselje dobilo po potoku Rijeka koji izvire podno tvrđe. U 16. st. česti su upadi Turaka pa je život oskudniji dok se u 17. st. živi mirnije pa su posljednji vlasnici Orehovečki napustili Kalničku utvrdu i sagradili dvorac u G. Rijeci 1663. god. Gravitiraju joj sva okolna naselja pa je u drugoj polovini 19. st. Gospodarski i kulturni centar a osnovan je i jak administrativni centar-centralna općina sa odgovarajućim funkcijama.	
Položaj Sjeverozapadno od Križevaca, na putu Križevci-N. Marof i dalje prema Varaždinu , odnosno Zagrebu, na zapadnom dijelu Kalničkog prigorja, na pitomim padinama	
Stanje očuvanosti Očuvana je povijesna matrica naselja, novih građevina ima u malom broju, jedino se nije očuvao urbani način života kakvim je naselje živjelo krajem prošlog stoljeća.	
Dominantna ekspozicija U pozadini kao kulisa ostaci tvrđe Mali Kalnik, a ispod naselje čija visina od crkvenog tornja postupno pada prema krajevima.	Volumen naselja Ujednačen, nema promjena u ambijentu osim po rubnim dijelovima naselja.
Prostorna organizacija (matrica) Naselje je nastalo uz put koji meandrija iz smjera istok-zapad u smjeru jug-sjever pa opet prema zapadu. Na prvom skretanju nastao je ranobarokni dvorac sa prilaznom alejom i perivojem uz potok Sopot dok se iza drugog skretanja ulazi na trg koji je bio uređen kao park. Trg je nastao kao proširenje glavnog puta na mjestu gdje se odvaja put za Kalnik, pravokutnog je oblika i zatvoren crkvom Blažene Djevice Marije sa sjeverne strane, a osim crkve trg uokviruju katnice općina i župni dvor dok ulazak na trg naglašava uglovnica na mjestu gdje put naglo savija. Ulicu zatvaraju pročelja stambenih građevina sa obje strane postavljene u jednakim razmacima sa uskim zelenim pojasom s obje strane kolnika.	
Javni prostori i građevine Osnovna škola, ambulanta, pošta, banka, veterinarska stanica, poljoprivredna zadruga, župni dvor i crkva Uznesenja Marijina	
Obilježja građevne strukture Većina građevina nastale su krajem prošlog i početkom ovog stoljeća osim crkve Uznesenja Blažene Marije Djevice koja je sačuvala zvonik (15/16 st.), a ostatak srednjovjekovne crkve preoblikovan u 19. st. Župni dvor je barokno zdanje iz druge polovine 18.st. Starije stambene građevine su uglavnom zidane prizemnice postavljene zabatno prema ulici i očuvan ih je mali broj dok su oko trga i dijelom puta prema Zelini nastale javne stambeno-trgovačke katnice oblikovane u skladu s vremenom u kom nastaju (početak ovog stoljeća). Gospodarske građevine su	

uglavnom zidane na isti način nešto užeg gabarita od stambenih, različito obrađene izvana.		
Karakteristična parcela Parcele su različitih oblika i veličina često pravokutnog oblika, nižu se s obje strane puta uz sam kolnik. Stambena građevina uz sam rub parcele prema ulici dok se gospodarske postavljene uz rub parcele ovisno o njenoj veličini i obliku. Ostatak parcele slobodan za kolni prolaz, a dalje se parcela veže za obradive površine.		
Oprema naselja Spomenik NOB-e ispred dvorca (kipar Bohutinski)		
Posebnosti, detalji U gotičkoj crkvi Sv. Barbare sahranjena je 1884. god. Sidonija Rubido-Erdödy, prva operna pjevačica u doba ilirizma, a na zvoniku crkve je grb obitelji Zichy-Erdödy.		
Prijedlog kategorije II		
Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine,	datum	list
Konzervatorski odjel u Zagrebu	lipanj '99.	1

FOTOGRAFIJE NASELJA:

Naselje/općina Novigrad Podravski, Novigrad Podravski	Županija Koprivničko križevačka
Vrsta Polugradsko	Tip Razgranato, kapilarno
Datacija Srednjovjekovno naselje, iako je na ovom području evidentna naseljenost već u pretpovijesno, a potom i u rimsko doba o čemu svjedoče nalazi	
Povijesne funkcije naselja Rimokatolička župa se spominje već 1229.god., a potom i veliki vlastelinski posjed Komarnica. Naselje pripada najstarijim u ovom području pa je i cijeli arhiđakonot nosio ime Komarnički. Već 1356. ima status oppiduma-trgovišta i razvija se sve do dolaska Turaka. Nakon Turaka ponovno župa 1654. god., a poslije reorganizacije Vojne krajine sjedište jedne kapetanije Đurđevačke pukovnije. U 18. i 19. st. važan ratarsko-stočarski i trgovačko-obrtnički, kao i kulturno-prosvjetni centar za okolicu.	
Položaj Jugoistočno od Koprivnice, u podravsko-bilogorskom dijelu županije gdje rječica Komarnica silazi s Bilogore u Podravinu i presijeca podravsku magistralu	
Stanje očuvanosti Povijesna matrica očuvana, a tradicionalna arhitektura u kratkim potezima, rijetka potpuno očuvana gospodarska dvorišta	
Dominantna ekspozicija Sa magistrale dominiraju vertikalne tornjeve crkve i kapele, a sa Bilogore teren koji se blago spušta prema Dravi i pruža panoramu naselja.	Volumen naselja Nehomogeno, razbijeno sa dosta novih stambenih građevina koje nisu poštovale mjerilo dotadašnje gradnje
Prostorna organizacija (matrica) Naselje je locirano uz važnu prometnicu, a na mjestu gdje je presijeca rječica Komarnica i gdje se spušta sekundarna prometnica sa Bilogore nastao je centar naselja. Tu je smještena klasicistička crkva Rastanka svetih apostola sa perivojem uređenim u čast prof. Magjera, kurija kapetanije i pučka škola, zgrada općine, te dom kulture. Od glavne prometnice se putovi račvaju na sve strane te dalje kapilarno usitnjavaju. Na južnom dijelu naselja gdje počinju obronci Bilogore smješteno je groblje sa kapelom Sv. Klare. Parcele se nižu sa obje strane putova. Pojavljuju se zeleni džepovi sa jednostrukim ili dvostrukim drvoredima uz ulicu a regulaciona linija je duboko pomaknuta iza tog zelenog pojasa (ispred nove škole).	
Javni prostori i građevine općina, osnovna škola, dom kulture, pošta, banka, ambulanta, vatrogasni dom, crkva Rastanka Svetih Apostola i župni dvor, trgovačka i obrtnička poduzeća	
Obilježja građevne strukture Građevine su nastajale od početka i u drugoj polovini 19. st., kad se intenzivno gradilo, a ima dosta i onih iz prve polovine 20. kao i novijih. Uglavnom su zidane katnice javnog sadržaja u neposrednoj blizini crkve koja je građena 1830. god i ima klasicistička obilježja, zgrada kapetanije građena je krajem 18.st., a zgrada općine u drugoj polovini 19.st. kao i pučka škola uređene u historicističkoj maniri. Dalje se nastavljaju starije stambene prizemnice i novije katnice. Gospodarske građevine su građene uglavnom u drugoj polovini 19. st. i kasnije, najčešće zidane od opeke i dekorirane u opeci.	
Karakteristična parcela Parcele su uski dugi pravokutnici na čijem je uličnom čelu stambena prizemnica na koju se dalje nastavljaju u nizu gospodarske građevine koje zatvaraju gospodarsko dvorište u obliku slova "L". Tu su štala, štagalj, spremnici za sijeno i nadstrešnica za	

kola. Koš za kukuruz je obično uz rub susjedne parcele, a ponegdje se zadržala i komorica uz cestu. Dosta je dvorišta sačuvalo stari bunar. Iza niza gospodarskih objekata je obradiva površina.		
Oprema naselja most preko Komarnice, pilovi, raspela		
Posebnosti, detalji pil Sv. Margarete i pil Presvetog Trojstva na križanju ulica, a trinaest raspela na križistima putova, arheološki nalaz – villa rustika		
Prijedlog kategorije III		
Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu	datum lipanj '99	list 1

FOTOGRAFIJE NASELJA:

Naselje/općina Kloštar Podravski , Kloštar Podravski	Županija Koprivničko križevačka
Vrsta Polugradsko naselje	Tip Razgranato sa tri osnovne grane
Datacija Srednjovjekovno naselje, iako je prostor bio naseljen još u mlađe željezno doba sudeći po nalazima arheologa	
Povijesne funkcije naselja U srednjem vijeku je na ovom mjestu postojala gospoštija pod imenom Gorbonok, često mijenja gospodare, a samo naselje obrambenog karaktera imalo je razvijenu i trgovačku djelatnost. U 16. st. propada zbog Turske opasnosti. 1702.god. ponovno se gradi crkva Sv. Benedikta na temeljima stare, a pretpostavlja se da je tu bio i benediktinski samostan jer je i samo naselje nazvano Kloštar. Od 18. st. naselje se postupno razvija u centar okolnih naselja društveni, administrativni, gospodarski i vjerski kao i prometni.	
Položaj Jugoistočno od Đurđevca u podravsko-bilogorskom dijelu županije, na Podravskoj magistrali između Đurđevca i Pitomače	
Stanje očuvanosti Danas je to mjesto manje-više suvremenog izgleda sa novijim katnim kućama unutar prostranih dvorišta sa cvjetnim nasadima između kojih se nalaze prizemnice s početka stoljeća, ali je sačuvana povijesna matrica naselja i kratki potezi te pojedinačni primjeri tradicionalne gradnje.	
Dominantna ekspozicija crkva se nalazi na blagom uzvišenju, ima dominantnu poziciju pa je saglediva iz šire okoline a osobito od pila Sv. Obitelji iz današnjeg centra naselja	Volumen naselja Narušen novom izgradnjom pa je tako nastalo više različitih ambijenata (centar, prostor oko crkve s parkom, same ulice)
Prostorna organizacija (matrica) Naselje je nastalo na raskrižju važnih prometnica podravske magistrale i druge prometnice koja silazi sa Bilogore. Upravo na križanju tih putova nastao je današnji centar naselja koji je dalje širokom ulicom vezan sa povišenim prostorom uz crkvu koji je nekad bio središte naselja gdje se još nalaze župni dvor i stara školska građevina. Na južnoj strani je vezan sa drugim starijim dijelom naselja - parkom uz staru bojadisaonu i mlin. U centru su uglavnom smješteni objekti javnog sadržaja. Glavne ulice su široke, prostrane, a s obje strane kolnika je široki zeleni pojas sa drvoredima i pješačkim komunikacijama uz rub individualnih parcela. Individualne parcele se nižu sa obje strane ulica. Ispred nove škole je uređen park.	
Javni prostori i građevine Osnovna škola, općina, crkva Sv. Benedikta i župni ured, ambulanta, veterinarska stanica, vatrogasni dom, željeznički kolodvor, pošta, banka, poljoprivredna zadruga	
Obilježja građevne strukture Crkva je gotička, barokizirana oko 1700. god., župni dvor katnica iz 1738. god. dok je ostatak građevnog fonda nastao je u novije vrijeme osobito u samom centru naselja i uz ove dvije važne prometnice. U centru su se zadržale katne uglovnice građene između dva rata, paromlin i bojadisaona s početka stoljeća, te crkva , župni dvor i stara škola s početka 19. st. Ostatak građevne strukture je šarolik od tradicionalnih zabatnih prizemnica , kasnijih nešto većih prizemnica podužno uz ulicu i novih katnica i prizemnica koje ne poštuju staru matricu. Zastupljeni su i katni objekti kolektivnog stanovanja. Gospodarske građevine su uglavnom s kraja prošlog stoljeća i novije, zidane.	

Karakteristična parcela Parcele su neujednačene kako po veličini tako i po obliku, prepoznatljiva je stara organizacija parcele sa stambenom građevinom uz rub postavljena bilo zabatom ili svojim dužim pročeljem prema ulici. Dalje se u obliku slova "L" nižu gospodarske građevine i zatvaraju dvorište koje je odijeljeno od obradivog dijela parcele. Koševi za kukuruz su ili uz susjednu parcelu ili uz rub parcele prema ulici.		
Oprema naselja pil Bijeg u Egipat u samom centru naselja, poklonci		
Posebnosti, detalji koševi za kukuruz uz ulicu		
Prijedlog kategorije III		
Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu	datum lipanj, '99.	list 1

FOTOGRAFIJE NASELJA:

Naselje/općina Podravske Sesvete, Podravske Sesvete	Županija Koprivničko križevačka
Vrsta Seosko	Tip Razgranato u nekoliko osnovnih grana
Datacija Srednjovjekovno obnovljeno nakon Turaka početkom 18. st.	
Povijesne funkcije naselja Župa Svih Svetih na tom mjestu spominje se već u popisima župa zagrebačke biskupije 1334. i 1501. god. da bi nakon odlaska Turaka važno za jedno od najstarijih sela župe Sv. Benedikta u Kloštru Podravskom. Samostalna župa Svih Svetih uspostavljena ponovno tek 1885. god. kad je izgrađena i nova crkva, iako se crkva spominje još u vizitacijama 1658. god. Naselje je seoskog tipa sa izrazito poljoprivrednom djelatnošću stanovnika.	
Položaj Naselje se nalazi u podravskom dijelu županije na putu koji vodi od Kloštra Podravskog prema Dravi	
Stanje očuvanosti Povijesna matrica naselja očuvana, a tradicionalna arhitektura očuvana u većim potezima	
Dominantna ekspozicija centar naselja sa crkvom na uzvišenju dominira prostorom a u pozadini prema sjeveru zastor guste šume	Volumen naselja Ujednačena, rubno razbijen novijom gradnjom od trga prema jugu
Prostorna organizacija (matrica) Naselje se formiralo oko puta od kog se grana još nekoliko ulica koje se u produžetku spajaju kraćim ulicama. Na križanju dvije glavne, na blagom uzvišenju, nastao je centar naselja sa crkvom novim župnim dvorom i parkom trokutnog oblika koji uokviruju stambene prizemnice, paromlin, i nešto novija gradnja stambeno-poslovnog karaktera. Pored ovog ispred objekta poljoprivredne zadruge još je jedan manji zeleni otok trokutnog oblika ispunjen drvećem. Od trga se dalje pružaju ulice sa blagim padom terena. S obje strane kolnika su uske travnate površine, a parcele se nižu s obje strane ulice ujednačen. Ispred nove škole na putu prema Ferdinandovcu je drvodred platana i dječje igralište.	
Javni prostori i građevine Osnovna škola, pošta, poljoprivredna zadruga, vatrogasni dom, crkva Svih Svetih i župni dvor	
Obilježja građevne strukture Veći dio građevina nastao je potkraj 19. st. nakon što je veliki dio naselja izgorio u požaru. Prevladavaju zidane prizemnice oko trga zbijene uzdužno jedna uz drugu, a u ulicama zabatno postavljene sa dva prozorska otvora prema ulici često neožbukane. Gospodarske su građene u isto vrijeme od opeke neožbukane, različito dekorirane opekama.	
Karakteristična parcela Parcele su zadržale svoj oblik uskog dugog pravokutnika na kom se nižu prvo stambena građevina zabatno postavljena prema ulici, nasuprot je obično uzdužno postavljen koš za kukuruz uz ulicu ili je uz susjednu stambenu građevinu. Dalje se nižu ostale gospodarske građevine (staja, štagalj, sjenik, kotac, nadstrešnica za kola)	
Oprema naselja Paviljon u parku, raspelo na raskrižju, poklonac Sv. Ivana Nepomuka, pil Kalvarija	
Prijedlog kategorije II	

Naselje/općina Kalinovac , Kalinovac	Županija Koprivničko križevačka
Vrsta Polugradsko	Tip Linearno sa nekoliko grana koje se odvajaju
Datacija 17. stoljeće, ali područje naseljeno već u srednjem vijeku	
Povijesne funkcije naselja Naseljeno je 1636. god., a župa i crkva se spominju još u prvom popisu župa 1334.god. kao i u onom 1501.god. U 17. st. naselje ima pedesetak kuća i pripada đurđevačkoj župi. Tek u 19.st. naselje raste, gradi se crkva i 1881.god. osniva se i zasebna župa od tada naselje dobiva poluurbani karakter.	
Položaj Naselje je smješteno u podravskom dijelu županije uz put koji od Đurđevca vodi prema Dravi	
Stanje očuvanosti Očuvana povijesna matrica i tradicionalna arhitektura u potezima	
Dominantna ekspozicija Neogotički toranj crkve u središtu naselja dominantan u vizurama iz okolnog prostora	Volumen naselja Ujednačen sa povremenim prekidima novijom gradnjom
Prostorna organizacija (matrica) Naselje je nastalo na spoju nekoliko sporednih putova koji su formirali dva raskrižja oko kojih se grupiraju javne funkcije. Središte naselja je uz crkvu Sv. Luke ispred koje je drvored, a preko puta je niz katnica postavljenih jedna do druge sa javnim funkcijama što čini administrativno-prosvjetno-vjerski centar naselja. Od drugog raskrižja između dvije ulice nastao je park u obliku trokuta u kom je stara zgrada kapetanije, današnji muzej, kapela i spomenik palim borcima u prošlom ratu sve jako zapušteno. To čini kulturno središte naselja unutar stambene zone. Glavna ulica je široka bez odvodnog jarka, ali sa zelenim pojasom i širokom pješačkom stazom s obje strane kolnika. Zeleni pojas je okomitim prilazima parcelama izdijeljen na polja u kojima je trava, ukrasno grmlje ili drveće. Na periferiji naselja je stari potočni mlin sa očuvanim dvorištem.	
Javni prostori i građevine općina, osnovna škola, dječji vrtić, pošta, poljoprivredna zadruga, vatrogasni dom, muzej crkva Sv. Luke i župni dvor	
Obilježja građevne strukture Najstarija građevina naselja je stara "štacija" građena 1766. god. sa četverostrešnim krovom. Crkva Sv. Luke je neogotička s kraja 19. st. Katnice preko puta crkve sa strmim krovovima također su s kraja 19.st., ali su izgubile stilska obilježja tog vremena. Starije su stambene prizemnice zidane od opeke i postavljene zabatno ili podužno uz ulicu sa jednim ili dva prozorska otvora prema ulici i često "odsječnim" krovom dok su novije u istom materijalu često neožbukane orijentirane podužno sa dva veća prozorska otvora. Kuće su često bogato dekorirane u opeci, a skromniju dekoraciju su slijedile i gospodarske građevine rađene također u opeci. Na nekim gazdinstvima su se zadržale drvene komorice bogato ukrašene rezbarijama.	
Karakteristična parcela Parcele se nižu s obje strane ulice uskog su pravokutnog oblika. Stambena građevina je zabatno ili podužno postavljena uz rub parcele prema ulici dok se gospodarske građevine nižu u dubinu uz rubove parcele. Tamo gdje je parcela uža gospodarske su jedinice ravno uz jedan rub parcele dok na širim parcelama i parcelama s novijom gradnjom gospodarske građevine zatvaraju dvorište u obliku	

slova "L". Nekoliko je primjera potpuno nove organizacije uvjetovane novom gradnjom, a istovremeno zadržavanjem starih "ižica" koje ostaju nasred dvorišta kao njegov ukras.		
Oprema naselja Raspelo, spomenik palim borcima,		
Posebnosti, detalji stare hižice, mlin potočar		
Prijedlog kategorije II		
Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu	datum lipanj '99	list 1

FOTOGRAFIJE NASELJA:

Naselje/općina Virje, Virje	Županija Koprivničko križevačka
Vrsta Polugradsko naselje	Tip Razgranato, kapilarno
Datacija Srednji vijek, a u mjestu i okolici nalazi iz neolita, brončanog doba, keltski i rimski ostaci	
Povijesne funkcije naselja Rimokatolička župa Sv. Martina postoji već 1334.god., kao i veliki vlastelinski posjed. Naselje je imalo je status oppiduma-trgovišta, a krajiška utvrda koja se u vrijeme Turskih napada zvala Prođavić nalazila se na području današnjeg parka. 1626. god. podignut je Wasserburg po odluci Hrvatskog sabora održanog u Varaždinu, a bio je okružen rijekom Zdeljom. Oko njega je nastalo naselje sa oko 30-ak kuća. Nakon reorganizacije Vojne krajine sjedište je jedne od kapetanija Đurđevačke pukovnije i u 18. st. se intenzivno naseljava, ruše se stare kuće i grade nove duž četiri glavne ulice te dobiva status grada sa četiri godišnja sajma. Razvijaju se obrti i trgovine, a prati ih bogat kulturni razvoj. U to doba se izjednačava sa Đurđevcem veličinom i funkcijama, međutim ukidanjem Vojne krajine i uspostavom civilne vlasti Đurđevac jača i postaje centar ovog područja dok Virje stagnira, a potom ima silaznu putanju jer se stanovništvo seli, domaćinstva se usitnjavaju, a vanpoljoprivredne aktivnosti slabe.	
Položaj Sjeverozapadno od Đurđevca, na važnoj cestovnoj prometnici – podravskoj magistrali, između Koprivnice i Đurđevca, podno Bilogore, tako da je dio naselja blago podignut, a dio na ravnom terenu	
Stanje očuvanosti Ono što je Virje bilo u drugoj polovini 19. st. kad je važno za najveće selo u Hrvatskoj prepoznaje se u volumenu naselja, bogatom građevnom fondu, međutim period stagnacije doveo je do propadanja velikog broja građevina te izgradnje novih poslije drugog svjetskog rata koje nisu poštivale mjerilo postojećih tako da se smjenjuju stare zabatnice, klasicističke prizemnice s početka 20. st. i novije bez stila. Povijesna matrica naselja je očuvana.	
Dominantna ekspozicija sa groblja na uzvišenju pružaju se vizure na naselje sa dominantnom vertikalom crkvenog tornja i crnogorice u parku uz crkvu	Volumen naselja Ujednačen sa kratkim prekidima nove neprilagođene gradnje
Prostorna organizacija (matrica) Naselje je nastalo uz važnu prometnicu Podravine gdje rijeka Zdelja spuštajući se s Bilogore dovodi još jedan put od Miholjanca prema Molvama. To su ujedno četiri glavne ulice od kojih se naselje dalje grana u puno manjih ulica okomitih ili paralelnih sa ove četiri. Sjeverno od ovog raskrižja je centar naselja nastao uz crkvu Sv. Martina. Zatvoren crkvom i starom pučkom školom te ulicom formiran je park oko kog su smještene druge javne funkcije. Sjevernu stranu trga zatvaraju stambene prizemnice. Ulicom koja od raskrižja vodi na jug dolazi se do groblja na uzvišenju koje je već početak Bilogore gdje je smještena kapela Sv. Jakova. Ulice prema istoku i zapadu su široke sa odvodnim kanalom i zelenim pojasom sa obje strane kolnika, te pješačkom stazom uz same parcele, dok ostale ulice uže sa užim zelenim pojasom koji služi i kao pješačka komunikacija. U uličnu sliku često upadaju koševi za kukuruz sa nadstrešnicom.	
Javni prostori i građevine Osnovna škola, općina, dom zdravlja, pošta, banka, vrtić, veterinarska stanica,	

poljoprivredna zadruga, crkva Sv. Martina i župni dvor, vatrogasno društvo, poljoprivredna zadruga, športsko društvo, dom kulture, zavičajni muzej, spomen zbirka slikara Josipa Turkovića.		
Obilježja građevne strukture Crkva Sv. Martina građena 1833.god. kasnobarokno-klasicistička građevina. Škola uz crkvu je klasicistička građevina s kraja 19.st. Dominiraju zidane prizemnice, starije zabatno postavljene, a novije podužno uz ulicu, dekorirane u historicističkom duhu, a velik dio ih je neožbukani. Novije građevine su bez stilskih obilježja. Gospodarske građevine su također zidane prizemnice jedino su koševi za kukuruz drveni obrađeni šibljem ili letvicama.		
Karakteristična parcela Parcele su oblika izduženog pravokutnika, ili trapeza, stambena prizemnica je uz sam rub parcele prema ulici dok se gospodarske građevine nižu u produžetku u obliku slova "L". Koš za kukuruz je najčešće uz rub susjedne parcele nasuprot niza gospodarskih građevina ukoliko je jedan, a ako je dvostruki sa nadstrešnicom postavljen je uz rub parcele prema ulici.		
Oprema naselja pil Sv. Trojstvo pred crkvom, spomenik Ferdi Rusanu		
Posebnosti, detalji Dvostruki koševi za kukuruz sa nadstrešnicom za kola u sredini, smješteni uz ulicu		
Prijedlog kategorije III		
Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine,	datum	list
Konzervatorski odjel u Zagrebu	lipanj, '99	1

FOTOGRAFIJE NASELJA:

Naselje/općina Gola, Gola	Županija Koprivničko križevačka
Vrsta Seosko naselje	Tip Planirano, ortogonalno
Datacija 19. stoljeće iako se tragovi života bilježe još u pretpovijesti, a iz srednjeg vijeka postoje i ostaci	
Povijesne funkcije naselja U srednjem vijeku na ovom prostoru egzistira više naselja i svakako je jedno od važnijih bio u okolici starog grada Pepelara čiji ostaci i danas postoje i potvrda su naseljenosti ovog dijela županije u tom periodu, ali je u vrijeme turskih napada potpuno devastirano i život se osnivanjem župe vraća tek u 19. st. kad su inženjeri Vojne krajine isplanirali selo iz temelja. Od tada je Gola gospodarski, administrativni i kulturni centar Prekodravlja.	
Položaj Naselje je smješteno u prekodravskom dijelu Podravine uz samu granicu sa Mađarskom na ravnom terenu.	
Stanje očuvanosti Naselje je u novije vrijeme izgubilo svoj karakter kakav je imalo spočetka stoljeća.	
Dominantna ekspozicija Centralna ulica pruža vizure na crkvu koja je smještena u osi ulice	Volumen naselja Ujednačen a prema rubnim dijelovima razbijen novom neprikladnom gradnjom
Prostorna organizacija (matrica) Naselje je planirano sa glavnom ulicom u čijoj je osi crkva Sv. Tri Kralja, a od nje se na obje strane pod pravim kutom nastavljaju ulice u jednostavnu ortogonalnu mrežu. Preko puta crkve je park oko kog su smještene klasicističke građevine s kraja 19.st. Na ulazu u naselje sa istočne strane je groblje sa kapelom Sv. Florijana. Ulice su široke sa zelenim potezima koji su ispresijecani okomitim kolnim i pješačkim prilazima individualnim parcelama. Između ovih prilaza su zasađena stabla drvoreda u kom se miješaju vrste. Glavna ulica ima drvored sa obje strane dok ostale ulice imaju samo sa jedne strane drvored dok je druga strana travnjak sa grmovima što bi mogla biti posljedica elektrifikacije sela. Ograde prema ulici su uglavnom metalne rijetke stare drvene kao i betonske. S obje strane ulice nižu se podjednake parcele što ostavlja utisak reda.	
Javni prostori i građevine općina, osnovna škola, pošta, banka, policija, ambulanta, veterinarska stanica, crkva Sv. Tri Kralja, župni ured, granični prijelaz, tvornica plastične ambalaže	
Obilježja građevne strukture Veći dio građevnog fonda nastao je početkom 20. st., dok je onih nešto starijih kuća s kraja 19. st. manje. Crkva Sv. Tri Kralja građena je 1842.god., klasicistička građevina kao i župni dvor, prizemna građevina iz 1827.god. Stambene građevine su zidane prizemnice, starije su niske zabatnice sa po dva prozora prema ulici dok su kasnije građene podužno uz ulicu i imaju dva do četiri prozora prema ulici. Gospodarske građevine su također zidani objekti jednostavno građeni.	
Karakteristična parcela Parcele su uske duge pravokutnog oblika sa stambenim prizemnicama uglavnom podužno postavljenim uz rub parcele prema ulici. Mjestimično su se zadržale i zabatnice uz ulicu njih nekoliko u nizu. Gospodarske građevine zatvaraju dvorište prema obradivom dijelu parcele čineći sa stambenom kućom slovo "L" ili je to čak odvojen niz koji ne dodiruje	
Oprema naselja Raspela i poklonci na raskrižjima	

Posebnosti, detalji		
Prijedlog kategorije II		
Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu	datum kolovoz '99	list 1

FOTOGRAFIJE NASELJA:

naselje/općina Hlebine, Hlebine	Županija Koprivničko križevačka
Vrsta seosko	Tip Linearno sa nekoliko odvojaka
Datacija Naselje nastalo u 17. st., ali je prostor bio naseljen već u ranom srednjem vijeku o čemu postoje zapisi, kao i u mlađe željezno i brončano doba o čemu svjedoče arheološki nalazi	
Povijesne funkcije naselja Već 1334. god. spominje se crkva Blažene Djevice Marije u Strugi što odgovara današnjoj župi u Hlebinama. Struga je u to doba dio velikog Prodavičkog posjeda te kao i drugi posjedi u to vrijeme često mijenja gospodara. Naletom Turaka župa 1552. god. propada. Nakon Turske opasnosti stanovnici se vraćaju, a doseljavaju se i iz drugih krajeva, međutim sjedište župe sve do 1789. god. ostaje u Drnju. Prvo je osnovana kapelanija, a potom i župa 1799. god. Župna crkva je sagrađena 1834. god. Danas je to selo sa pretežno poljoprivrednim stanovništvom i centar je Općine.	
Položaj Naselje se nalazi u podravskom dijelu županije na prometnici koja prati Dravu od Drnja prema Đurđevcu i dalje	
Stanje očuvanosti Prostorna matrica je očuvana kao i veliki dio tradicionalnih gospodarskih dvorišta	
Dominantna ekspozicija Crkveni toranj dominira iznad ujednačene visine kuća naselja	Volumen naselja Ujednačen bez većih intervencija u prostoru
Prostorna organizacija (matrica) Naselje je nastalo uz putove koji se iz smjera Peteranca razdvaja u dva smjera- prema Molvama i Novigradu Podravskom pa ti putovi čine i glavne ulice . Naselje nema izražen prostorni centar već bi funkciju centra imao dio naselja uz cestu gdje je smještena crkva Sv. Katarine i župni dvor te drugi javni sadržaji. Ulice su dosta široke u odnosu na visinu kuća koje se nižu s obje strane. Parcele su od kolnika odmaknuta zelenim pojasom unutar kog je odvodni jarak, a sam pojas je ili zatravljen sa ukrasnim grmovima i nasadima cvijeća ili je sa drvoredom.	
Javni prostori i građevine općina, osnovna škola, pošta, ambulanta, veterinarska stanica, crkva Sv. Katarine i župni i župni dvor, galerija naivne umjetnosti,	
Obilježja građevne strukture Crkva Sv. Katarine građena polovinom prošlog stoljeća klasicistička građevina, a iz istog je vremena i prizemni župni dvor iako bez obilježja stila tog vremena. Većina građevina je zidana od opeke a datiraju krajem prošlog stoljeća i početkom ovog te novije. Uglavnom su to prizemnice sa dva ili više prozorskih otvora pokrivene crijepom neke postavljene zabatno a neke podužno uz ulicu. Dobar dio novijih je neožbukane kao i gospodarske koje su također prizemnice od opeke. Ostale su ožbukane, a rijetke imaju i historicističke detalje oko prozora.	
Karakteristična parcela Parcele su podjednake veličine i nižu se s obje strane ulice. Imaju oblik izduženog pravokutnika na kom se uz ulicu nalazi stambena građevina, a dalje u dubinu parcele se nižu gospodarske građevine uz sam rub parcele u nešto užem gabaritu od same kuće za stanovanje. Dalje parcela u dužinu prelazi u svoj obradivi dio.	
Oprema naselja Kameni križ sa Bogorodicom	

Posebnosti, detalji Galerija naivne umjetnosti i rodna kuća Ivana Generalića, pješčano uzvišenje istočno od crkve		
Prijedlog kategorije II		
Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu	datum lipanj '99	list 1

FOTOGRAFIJE NASELJA:

Naselje/općina Koprivnički bregi, Koprivnički Bregi	Županija Koprivničko križevačka
Vrsta seosko	Tip Razgranato u nekoliko osnovnih grana
Datacija U 17.st. nastaje, ali sudeći po nalazima život na ovom području teče još od eneolitika, preko antike pa sve do srednjeg vijeka	
Povijesne funkcije naselja U dokumentima se spominju prvi put u 14. st., a zbog svog položaja uvijek su pripadali slobodnom kraljevskom gradu Koprivnici u čijoj se neposrednoj blizini nalaze. Župa je osnovana 1790.god. kad je izgrađena i crkva Sv. Roka na mjestu stare drvene kapele. Naselje se razvija u ratarsko-stočarsko sa jakom tradicijom povrtlarstva.	
Položaj Naselje se nalazi u podravskom dijelu županije na putu od Križevaca prema Hlebinama blizu podravske magistrale	
Stanje očuvanosti Povijesna matrica naselja očuvana kao i tradicionalna arhitektura u potezima sa gospodarskim dvorištima	
Dominantna ekspozicija iz samog naselja pružaju se vizure na šumu, a unutar naselja dominira crkveni toranj u vizurama	Volumen naselja Neujednačen od potpuno nove izgradnje do starog ambijenta s početka stoljeća
Prostorna organizacija (matrica) Naselje je razgranato, ulice gotovo pod pravim kutom, široke sa odvodnim kanalima i širokim zelenim potezima s obje strane kolnika. Zelene površine su ili samo travnjak sa ukrasnim grmovima ili gusti drvored u kom se miješaju crnogorica i bjelogorica. Centar naselja je uz glavnu ulicu gdje je park u čijoj se pozadini izvan osi nalazi crkva Sv. Roka. Park s jedne strane zatvaraju zgrade javne namjene dom kulture, škola i župni dvor dok su s druge strane stambena dvorišta kao odsječena polovina ulice bez kolnika što prostor čini nedefiniranim i umanjuje mu vrijednost.	
Javni prostori i građevine pošta, osnovna škola, željeznički kolodvor, veterinarska stanica, crkva Sv. Roka Isposnika i župni ured,	
Obilježja građevne strukture Veliki dio građevina nastao je krajem 19. i početkom 20. st. Uglavnom su to zidane prizemnice orijentirane dužim pročeljem prema ulici sa podignutim vijencem za nadozid i historicističkom dekoracijom pročelja oko tri ili četiri prozorska otvora. Rijetke su tradicionalne zabatnice sa trijemom prema dvorištu očuvane dok onih bez trijema zatičemo po nekoliko u nizu. U produžetku prema dvorištu nižu se gospodarski sadržaji ukoliko je trijem zadržan pod istim krovom, a ukoliko nije to su zidane građevine iz istog perioda, neožbukane i dekorirane u opeci. Novije građevine su obično katnice i nemaju nikakvih stilskih obilježja.	
Karakteristična parcela Parcele su uske duge i nižu se sa obje strane ulice. Stambena građevina uz sam rub parcele postavljena zabatom ili podužno često dograđena za stanovanje, a u produžetku su gospodarske građevine koje dijele ulično dvorište od obradivog dijela parcele ili se jednostavno završava izgrađeni dio parcele, a nastavlja obradivi.	
Oprema naselja Kamena raspela, most	
Posebnosti, detalji Očuvani primjeri tradicijskih kuća	

Prijedlog kategorije II		
Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu	datum lipanj '99	list 1

FOTOGRAFIJE NASELJA:

Naselje/općina Ždala, Gola	Županija Koprivničko križevačka
Vrsta seosko	Tip Linearno sa nekoliko odvojaka
Datacija Današnje naselje je nastalo u 19.st., ali ovo je područje bilo naseljeno i u ranom srednjem vijeku o čemu svjedoče nalazi	
Povijesne funkcije naselja Već u prvom popisu župa zagrebačke biskupije spominje se i Ždala, međutim ovaj prostor biva u vrijeme Turaka potpuno devastiran i napušten i tek se početkom 19.st. ponovno naseljava. U sastavu je župe u Goli da bi 1884.god. izgradili crkvu i postali zasebna župa 1895. god.	
Položaj Sjeverno od Đurđevca u Prekodravlju gdje se spajaju putovi iz Drnja i Virja, odnosno Novigrada Podravskoga, uz samu granicu sa Mađarskom	
Stanje očuvanosti Prostorna matrica kao i građevna struktura su očuvane, ali naselje djeluje u velikoj mjeri napuštenim	
Dominantna ekspozicija ulice su sagledive cijelom dužinom kao i njihov slijepi završetak	Volumen naselja Ujednačen
Prostorna organizacija (matrica) Naselje se razvilo uz put u koji se na ulazu u naselje stječu putovi iz dva smjera i to je ujedno i glavna ulica koja se dalje grana u još tri takve ulice. Centralni dio naselja čini prvo raskrižje oko kog su nastali crkva i župni dvor s jedne strane i škola preko puta. Ostatak naselja je čisto stambenog karaktera, a parcele se nižu s obje strane ulice od koje ih dijeli zeleni pojasevi u obliku travnjaka sa mjestimičnim cvjetnim nasadima ili pojedinačnim drvećem. Ovaj se zeleni pojas na pojedinim mjestima širi i nastaje džep u obliku travnjaka sa pokojim drvetom, a regulaciona linija se lomi pod 90.	
Javni prostori i građevine Osnovna škola, pošta, crkva Presvetog Trojstva i župni dvor	
Obilježja građevne strukture Većina građevina je nastala potkraj 19. st., zidane su prizemnice. Crkva je građena 1884.god. u neogotičkom stilu, župni dvor i škola nešto su većeg gabarita, a stambenu arhitekturu čine tradicionalne niske zabatnice sa po dvije prozorske osi prema ulici i sa klasicističkim detaljima na pročeljima. Nešto kasnije građene prizemnice okreću se podužno uz ulicu i većeg su gabarita. Gospodarske građevine su uglavnom višenamjenske jednostavne građevine od opeke-neožbukane.	
Karakteristična parcela Parcele su uske duge a dvorište prema ulici je gotovo kvadratično uokvireno stambenom i gospodarskom građevinom i košem za kukuruz uz susjednu parcelu. Prema ulici je dvorište zatvoreno betonskim lijevanim ogradama. Usred dvorišta je obično stablo šljive, oraha i sl.	
Oprema naselja Raspelo	
Posebности, detalji Stupovi za struju sa gnijezdima roda	
Prijedlog kategorije II	

FOTOGRAFIJE NASELJA:

Naselje/općina Drnje, Drnje	Županija Koprivničko križevačka
Vrsta Polugradsko	Tip Razgranato sa glavnom i dosta sporednih ulica
Datacija Kasni srednji vijek, ali šire područje naseljeno ranije još u pretpovijesno doba	
Povijesne funkcije naselja Tek 1501. god. ovdje se spominje župa Sv. Jurja u Trnju kako se tada zvalo naselje, ali kasnije naselje prerasta u jedno od najznačajnijih mjesta u ovom dijelu Podravine. Imao je utvrđeni kaštel na obali Drave za obranu, carinu na putu prema Ugarskoj, luku na samoj Dravi, solanu, a razvijaju se i obrti, trgovina i poljodjelstvo. U novije doba administrativno, kulturno-prosvjetno središte općine.	
Položaj Naselje se nalazi sjeverozapadno od Koprivnice u podravskom dijelu županije, a na raskrižju putova Koprivnica-Mađarska i Međimurje- Novigrad Podravski, kao i na međunarodnoj željezničkoj pruzi Rijeka-Mađarska	
Stanje očuvanosti Mjestimično dobro očuvan ambijent i sama matrica naselja bliže crkvi dok drugi izgledaju dijelovi sasvim suvremeno	
Dominantna ekspozicija sa prilaznog puta dobra ekspozicija na crkvu i župni dvor unutar zelenila	Volumen naselja Neujednačen, smjenjuju se stari ambijenti sa novim poslijeratnim
Prostorna organizacija (matrica) Naselje je nastalo uz put od kog se na obje strane odvajaju gotovo pod pravim kutom sporedne ulice. Sjeverno, na periferiji današnjeg naselja nalazi se barokni kompleks crkva, župni dvor i stara škola nekadašnji vjersko-prosvjetni centar. Od kompleksa prema glavnoj ulici je dio starog naselja koji djeluje dosta zapušteno. Stariji dio naselja je prepoznatljiv i po pokloncima na raskrižjima. Mogu se definirati još dva dijela naselja. Na samom ulazu u Drnje, uz glavnu ulicu je park koji je sa sjeverne strane zatvoren nizom katnica izgrađenih poslije drugog svjetskog rata, to je administrativno-kulturno-gospodarski centar dok je uz školu također nastao niz novih objekata raznih sadržaja. Evidentno je da se naselje nekad pružalo u pravcu sjeverozapad-jugoistok dok je danas dominantan pravac sjeveroistok-jugozapad uz put Koprivnica-Mađarska. Ulice nemaju tipičan podravski izgled jer je sužen zeleni pojas uz kolnik. Regulaciona i građevinska linija su dosta blizu kolnika. Glavna ulica je čak blago podignuta u odnosu na parcele. U starijim dijelovima naselja se još čita stara matrica naselja.	
Javni prostori i građevine općina, pošta, osnovna škola, ambulanta, dom kulture, crkva Blažene Djevice Marije i župni dvor, vatrogasni dom, veterinarska stanica, trgovačka poduzeća, šljunčara, betonjara	
Obilježja građevne strukture Građevinski fond je jako šarolik od gradnje s kraja 19. st. i početka 20. st. pa sve do najnovije gradnje u rubnim dijelovima naselja. Između crkve Blažene Djevice Marije građene 1839. god. u klasicističkom slogu i glavne ulice sačuvano je dosta zidanih prizemnih zabatnica uz rub parcele prema ulici sa po dva prozorska otvora na pročelju ali su u dosta lošem stanju. Gospodarske građevine su također u lošem stanju posebno one drvene. Župni dvor je također iz prve polovine 19. st. kao i crkva dok je stara škola spominje crkve s kraja 19. St. U ostatku naselja smjenjuju se prizemnice s početka stoljeća podužno postavljene uz ulicu sa novijim koje ne poštuju građevinsku liniju. Gospodarski objekti su zidane prizemnice iz istog perioda.	

Na samom trgu je sjeverno niz objekata P i P+1 izgrađenih poslije drugog svjetskog rata dok je na južnoj strani ulice koja zatvara trg prizemna gradnja s početka stoljeća (lijekarna) opet izmiješana s najnovijom gradnjom.		
Karakteristična parcela Tradicionalna parcela u obliku izduženog pravokutnika se zadržala u starijem dijelu naselja. Tu je prepoznatljiva i tipična organizacija parcele koja uz rub parcele prema ulici ističe stambenu građevinu postavljenu najčešće zabatno, a dalje se uz rub parcele nižu gospodarske građevine prema vrtu. Novija gradnja je uslovila i nešto šire parcele i nešto izmijenjenu organizaciju. Tako se od stambene građevine orijentirane podužno uz rub parcele prema ulici gospodarske građevine postavljaju u obliku slova "L" i tako dijele dvorište od obradivog dijela parcele. Često su sa ulice vidni koševi za kukuruz postavljeni uz susjednu parcelu ili podužno uz ulicu.		
Oprema naselja most, poklonci, grupa pilova kalvarija ispred crkve, spomen obilježje 1000 godina hrvatskog kraljevstva		
Posebности, detalji		
Prijedlog kategorije II		
Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu	datum srpanj '99	list 1

FOTOGRAFIJE NASELJA:

Naselje/općina Đelekovec, Đelekovec	Županija Koprivničko križevačka
Vrsta Poluurbano	Tip Razgranato sa izraženim centrom naselja
Datacija Srednji vijek, naseljeno od 10. do 16. st. o čemu svjedoče arheološki nalazi	
Povijesne funkcije naselja Crkva Blažene Djevice Marije se spominje već u 13. st. kao sjedište župe na plemićkom posjedu, a postojao je i kaštel koji je zajedno sa crkvom potpuno uništen u 16. St. Zbog zasluga u borbi protiv Turaka u 17. St. Đelekovec dobiva veliku slobodu i samoupravu. Sama župa je obnovljena 1789. God. Od tada se razvija u društveni i gospodarski centar okolnog područja.	
Položaj Sjeverno od Koprivnice na putu Drnje-Legrad gdje se odvajaju putovi za Koprivnicu i Imbriovec	
Stanje očuvanosti Djelomično očuvana matrica naselja i tradicionalne parcele sa pripadajućim građevinama	
Dominantna ekspozicija na barokni crkveni toranj sa svih strana	Volumen naselja Neujednačen smjenjuju se ambijenti starih ulica i potpuno nove izgradnje u centru
Prostorna organizacija (matrica) Naselje je nastalo uz prometnicu od koje se uspjelo odvojiti i razviti u širinu. Crkva Blažene Djevice Marije sa župnim dvorom nalazi se u središtu naselja dok se oko osnovne škole uspio formirati drugi tip centra kulturno-gospodarsko-stambeni sa novijim objektima.	
Javni prostori i građevine općina, osnovna škola, pošta, banka, dom zdravlja, crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije i župni ured, poljoprivredna zadruga, "podravsko" gospodarstvo, trgovine	
Obilježja građevne strukture Crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije građena je 1789. i barokno-klasicističkih je obilježja. Župni dvor je građevina iz istog perioda i to su ujedno i najstarije građevine naselja. Mali je broj objekata s kraj 19. st. sačuvan. To su uglavnom prizemne zabatnice dok su kasnije građene prizemnice nešto većeg gabarita sa više otvora prema ulici i sa bogatom historicističkom dekoracijom. Gospodarske građevine su zidane prizemnice uglavnom neožbukane. Novogradnja se grupirala oko centra i na rubovima naselja, a varira od P, P+1 dok su oko škole novije građevine katnosti P+2.	
Karakteristična parcela Parcele koje su zadržale stari oblik su uglavnom pravokutne, izdužene sa stambenom građevinom koja je uz rub parcele orijentirana najčešće dužim pročeljem, rijetke su zabatnice. Gospodarske građevine najčešće zidani objekti se nižu duž ruba parcele jedino je nadstrešnica za kola postavljena okomito na ostale i to nasred dvorišta. Dalje se dvorište pretapa u vrt za obrađivanje. Ponegdje su se zadržale drvene komorice uz ulicu.	
Oprema naselja Poklonac Sv. Florijana	
Posebnosti, detalji Komorice uz ulicu	

Prijedlog kategorije II

**Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine,
Konzervatorski odjel u Zagrebu**datum
srpanj '99list
1

FOTOGRAFIJE NASELJA:

Naselje/općina Torčec, Drnje	Županija Koprivničko križevačka
Vrsta Seosko	Tip Linearno razdvojeno potokom na dva dijela
Datacija Srednjovjekovno naselje sa kontinuitetom naseljenosti od pretpovijesti	
Povijesne funkcije naselja Župa Sv. Stjepana se spominje već 1334. God., a naselje je dio peteranečkog vlastelinskog posjeda sa kaštelom koji se nalazio na putu prema Đelekovcu i opticala ga je voda potoka Gliboki. U blizini se nalazila kapela, a već 1501. god. Torčec gubi župu i biva s kapelom pripojen Drnjanskoj župi	
Položaj Sjeveroistočno od Koprivnice uz put koji od Drnja vodi za Legrad	
Stanje očuvanosti u većoj mjeri očuvana matrica naselja kao i tradicionalne parcele i arhitektura	
Dominantna ekspozicija Uličnom vizurom dominira toranj kapele, a naselje je potpuno u zelenilu	Volumen naselja Ujednačen
Prostorna organizacija (matrica) Naselje je nastalo na dijelu spomenutog puta gdje potok Gliboki teče gotovo paralelno s putem što je utjecalo na specifičnu organizaciju kako naselja tako i parcela. Od ovog puta koji je ujedno i glavna ulica odvaja se jedna grana sela i na tom mjestu je kapela sa trgovinom i gostionicom preko puta, što čini funkcionalni centar naselja. Sa južne strane ulice se nižu parcele tako da stambene građevine postavljene usko jedna do druge čine ulično pročelje s jedne strane dok sjeverno pročelje ulice čine koševi za kukuruz u nizu sa drvoredom koji ih dijeli od potoka. Dalje preko potoka su javne površine sa igralištima još jedan drvored i drugi niz parcela. Stambene kuće od kolnika dijeli uski pojas s nasadima raznovrsnog cvijeća dok su ostale površine s druge strane kolnika zatravljene. Ove dvije strane naselja povezane su mostićima na ulazu i izlazu iz naselja.	
Javni prostori i građevine Osnovna škola, kapela Sv. Stjepana, trgovine	
Obilježja građevne strukture Kapela Sv. Stjepana je s polovine 19. st. građena sa klasicističkim obilježjima. Sačuvane su u manjim grupama niske zidane zabatnice s kraja prošlog stoljeća sa po dva prozorska otvora prema ulici. Veći dio stambenih građevina građen je početka ovog stoljeća i kasnije, također su zidane prizemnice, ali veće i podužno orijentirane uz ulicu najčešće opet sa po dva prozorska otvora koji kod starijih kuća imaju historicističku dekoraciju. Visina građevina je ujednačena jedino toranj kapele se izdiže. Gospodarske zgrade su uglavnom zidane prizemnice neožbukane pokrivene crijepom kao i stambene. Koševi za kukuruz su drveni pokrovani letvicama na postolju od betonskih greda poprečno postavljenih.	
Karakteristična parcela Parcele su uske izdužene sa stambenom građevinom naprijed prema ulici i kolnim prolazom koji ju dijeli od susjedne parcele. Dalje u dubinu parcele nižu se gospodarske građevine jedna na drugu (štale, štaglji, koci i sjenici) a u produžetku je obradivi dio parcele. Posebnost je to što se koševi za kukuruz nalaze na javnom prostoru uz potok, preko puta parcele kojoj pripadaju. Stambene građevine su uglavnom podužno postavljene sa uskim prolazom tako da se dvorišta sa ulice ne doživljavaju kao gospodarska.	

Oprema naselja Mostići preko potoka, raspela		
Posebnosti, detalji koševi za kukuruz u nizovima, konjički šport		
Prijedlog kategorije II		
Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu	datum srpanj '99	list 1

FOTOGRAFIJE NASELJA:

Naselje/općina Sv. Petar Orehovec, Sv. Petar Orehovec		Županija Koprivničko križevačka	
Vrsta Seosko		Tip Razgranato u nekoliko grana	
Datacija Srednjovjekovno naselje a širi prostor naseljen ranije			
Povijesne funkcije naselja Župa se spominje već 1334. god na feudalnom posjedu koji se tu nalazi još početkom 13.st., a već sredinom 14.st. tu postoji i crkva-tvrđava sa masivnim zvonikom. Župna crkva Sv. Petra izgrađena je u drugoj polovini 18.st.a nešto kasnije i župni dvor. Krajem prošlog stoljeća i početkom ovog naselje je bilo na svom vrhuncu što se vidi po izgradnji, kasnije stagnira. Prevladavaju poljoprivredne djelatnosti.			
Položaj Zapadno od Križevaca na hrptu brežuljka uz put koji od Miholca vodi prema Kalniku na sjeveru			
Stanje očuvanosti dosta očuvanih starih gospodarskih dvorišta sa drvenom i zidanom arhitekturom u potezima			
Dominantna ekspozicija sa prilaznog puta se već izdaleka pružaju vizure na zbijeno naselje i vertikalnu crkvenog tornja, a sa brežuljka prema istoku i zapadu		Volumen naselja Ujednačen bez većih promjena u ambijentu u kojem vlada skladno šarenilo stare arhitekture, rubno novija gradnja	
Prostorna organizacija (matrica) Na povišenom položaju usred sela nalazi se crkva Sv. Petra sa župnim dvorom dok se sjevernije na raskrižju putova formiralo proširenje koje ima ulogu centra naselja sa osnovnim javnim funkcijama. Od ovog i još jednog raskrižja nešto južnije račvaju se ulice na sve strane. Ulice su uske sa ujednačenom visino objekata sa obje strane.			
Javni prostori i građevine općina, osnovna škola, pošta, policija, ambulanta, ljekarna, veterinarska stanica, vatrogasni dom, crkva Sv. Petra i župni dvor			
Obilježja građevne strukture Crkva Sv. Petra barokna je kamena građevina sa očuvanim gotičkim dijelovima, a župni dvor je barokni s kraja 18. stoljeća. Ostale građevine datiraju od kraja 19.st. do novijih. Očuvan je znatan dio stambenih prizemnica od drveta građenih na tradicionalan način zabatno postavljenih prema ulici sa po dva prozorska otvora. Jedne su u donjoj zoni izbijeljene dok su u tavanskom dijelu obrađene drvetom, a druge su potpuno izbijeljene. Znatna dio gospodarskih objekata je također od drveta ili zidani u donjoj zoni, a razlikuju se po tehnikama gradnje.			
Karakteristična parcela Parcele su u obliku izduženog pravokutnika u nizu jedna do druge. Uz ulicu na samom rubu parcele je stambena građevina postavljena zabatno ili dužim pročeljem kod starijih objekata u ključ i novijih. Gospodarski objekt uvučen je uz rub parcele u produžetku dok su ostali gospodarski manji objekti uz ostale rubove parcele.			
Prijedlog kategorije II			
Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu		datum kolovoz '99	list 1

Naselje/općina Sv. Ivan Žabno, Sv. Ivan Žabno	Županija Koprivničko križevačka
Vrsta Polugradsko	Tip Razgranato u četiri osnovne grane
Datacija Srednjovjekovno, ali sudeći po nalazima iz doba neolita i antičkog doba područje je naseljeno mnogo prije zbog svog povoljnog položaja	
Povijesne funkcije naselja Prvi put se spominje u 13. st. kao feudalni posjed, a župa se nalazi već na prvom popisu župa zagrebačke biskupije. U 16. st. izgrađena je u Žabnu manja pogranična utvrda za obranu od Turaka, a pod upravom Cirkvene, ali nakon pada Čazme gubi funkciju biva napuštena i propada. Nakon prestanka Turske opasnosti naselje se razvija da bi krajem 19. i početkom 20.st. imalo izgled poluurbane sredine, koji u kasnijem periodu ne uspijeva sačuvati, međutim ostaje nakon Križevaca prvo naselje po veličini i značenju u toj regiji.	
Položaj Jugoistočno od Križevaca na brežuljku gdje se spajaju putovi Zagreb-Bjelovar i Križevci-Bjelovar i uz željezničku prugu Zagreb-Križevci-Bjelovar	
Stanje očuvanosti Očuvani su dijelovi naselja u potezima ili parcijalno	
Dominantna ekspozicija Pozicija na brežuljku osigurava vizure na okolinu kao i iz okoline na crkveni toranj obavijen zelenilom	Volumen naselja Neujednačen od potpuno nove gradnje rubno do dijelova starog ambijenta
Prostorna organizacija (matrica) Naselje se formiralo uz prometnice koje se križaju gotovo pod pravim kutom na hrptu koji je u odnosu na okolni teren podignuti i blago pada na zapadnu i istočnu stranu. Centar naselja se formirao uz raskrižje gdje je i crkva Sv. Ivana Krstitelja sa župnim dvorom oko kojih je formiran park. Tu su još mlin i škola oko križanja ulica, a u produžetku ulice prema sjeveru ostale javne funkcije. Dio građevina u samom središtu naselja koje su mu davale veću vrijednost srušen je početkom stoljeća, a i samim tim što se kroz njega odvija glavni cestovni promet ovog dijela županije nije moglo zadržati karakter čvrste strukture centra naselja pa se ona razvukla u dužinu ulicom sa sjeverne strane uz koju se dalje nižu pojedinačne parcele nešto uže uz kolnik sa zelenim pojasom s obje strane u kojima su cvjetni nasadi, ukrasni grmovi ili drveće. Posebno je vrijedna ulica koja od raskrižja vodi prema istoku i ima sa obje strane kolnika odvodne jarke, zeleni pojas sa drvoredom te pješačke staze sa klupama, a same građevine su sa sjeverne strane reprezentativnije na većim parcelama dok su s južne strane ulice građevine i sitnije parcele.	
Javni prostori i građevine općina, osnovna škola, pošta, banka, policija, ambulanta, veterinarska stanica, vatrogasni dom, poljoprivredna zadruga, crkva Sv. Ivana Krstitelja i župni dvor, mlin, željeznički kolodvor, tvornica dječje obuće	
Obilježja građevne strukture Crkva Sv. Ivana Krstitelja je slojevite građe te ima stilske osobine od gotike do neorenesanse. Ostale građevine datiraju od kraja 18.st. do najnovijih. Važno je istaknuti ulicu koja vodi na istok prema Bjelovaru koja je zadržala regulaciju iz 18.st. Pročelja ulice čine s južne strane zidane prizemnice spočetka stoljeća bogato dekorirane plitkim reljefima ili geometrijskim ukrasima dok su na sjevernoj strani građevine čija visina varira između P i P+1 kao i oblik. Gospodarske građevine su također zidane različite po veličini i gabaritu pa i samoj dekoraciji. Stambene građevine su ožbukane dok gospodarske nisu nego su dekorirane u opeci.	

Karakteristična parcela Parcele su u obliku većeg ili manjeg četverokuta sa stambenom građevinom uz rub parcele prema ulici postavljene najčešće podužno dok su uz rubove parcele smješteni gospodarski objekti (staja s nadstrešnicom za kola, sjenik, koš za kukuruz, komora a često i bunar). Dvorišta su različita kao i sama gradnja na njima ali se na njima čita		
Oprema naselja kip Sv. Ivana Nepomuka,		
Posebnosti, detalji bunari u dvorištima		
Prijedlog kategorije III		
Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu	datum kolovoz '99	list 1

Naselje/općina Cirkvena, Sv. Ivan Žabno	Županija Koprivničko križevačka
Vrsta Seosko	Tip Razbijeno, razvedeno naselje
Datacija Srednjovjekovno sa dosta nalaza iz antičkog perioda kao i mlađeg kamenog doba	
Povijesne funkcije naselja U 13. St. na ovom području se nalazi veliki vlastelinski posjed, a samo mjesto prvi put se spominje 1375. god. dok se župa zatiče u drugom popisu župa zagrebačke biskupije 1501. god. Naselje je nastalo pored nizinskog kaštela koji je u 16. st. bio je uključen u Vojnu krajinu. Napušten je i srušen polovinom prošlog stoljeća. 1673. godine Cirkvena dobiva povelju slobodnog trgovišta. Nema razvijene centralne funkcije zbog blizine Žabna.	
Položaj Naselje je smješteno na ravnom terenu jugoistočno od Križevaca uz željezničku prugu Križevci-Bjelovar	
Stanje očuvanosti Sačuvana je tradicijska arhitektura u većoj mjeri, u grupama i pojedinačno	
Dominantna ekspozicija sa puta Zagreb-Bjelovar sjeverno od naselja moguće je doživjeti naselje u njegovoj razvučenosti sa dominirajućim crkvenim tornjem usred naselja	Volumen naselja Ujednačen ruralni ambijent
Prostorna organizacija (matrica) Naselje se razvilo u nepravilnu mrežu krivudavih putova jednake važnosti. Na jednom proširenom križanju putova je nastala crkva Pohođenja Marijina sa župnim dvorom gdje su još smještene neke od javnih funkcija pošta, trgovine i sl. Pruga prolazi periferno pa je i kolodvor smješten na rubu naselja. Ulice su seoski asfaltirani putovi koji spajaju veće i manje grupe kuća. Ulice su najčešće sa samo jednom izgrađenom stranom. Uz kolnik je uski zeleni pojas čiji jedan dio pripada parcelama i obično je sa cvjetnim nasadima a ovaj uz sam kolnik je zatravljen. Parcele su grupirane po nekoliko u nizovima koji se smjenjuju sa velikim praznim prostorima.	
Javni prostori i građevine Osnovna škola, pošta, mjesna zajednica, crkva Pohođenja Marijina i župni dvor, poljoprivredna zadruga, vatrogasni dom, željeznički kolodvor	
Obilježja građevne strukture Crkva Pohođenja Marijina je barokna građevina kao i župni dvor iz druge polovine 18.st. Ostatak građevnog fonda čine grupe ruralnih građevina različite vrijednosti. Stambene građevine su zidane opekom prizemnice ožbukane i manje ili više dekorirane u žbuci sa obično četiri ili pet prozorskih otvora prema ulici uz koju su podužno orijentirane sa uskim odmakom od ruba parcele, građene početka stoljeća pa sve do drugog svjetskog rata. Gospodarske građevine su iz istog perioda zidane opekom, sa malim brojem očuvanih starijih drvenih pomoćnih objekata.	
Karakteristična parcela Parcele su četvrtastog oblika na kom se stambena i gospodarske građevine obično smještaju u obliku slova "U" tako da stambena kuća leži podužno uz ulicu, od nje se u dubinu uz rub parcele nastavljaju gospodarske građevine staja, sjenik hambar za žito, svinjac, kotac, koševi za kukuruz i najčešće i bunar. Unutar dvorišta je obično lipa ili neko drugo drvo za hlad.	
Oprema naselja Raspela	

Prijedlog kategorije III

**Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine,
Konzervatorski odjel u Zagrebu**datum
kolovoz
'99list
1

FOTOGRAFIJE NASELJA:

Naselje/općina Kolarec, Sv. Petar Orehovec		Županija Koprivničko križevačka	
Vrsta Seosko		Tip Razgranato	
Datacija kasni srednji vijek			
Povijesne funkcije naselja Selo se prvi put spominje krajem 14. st., a potom i početkom 17. st. kao plemenito selo. Tek od 1934. god. ima pučku školu, a 1938 selo je zadesio požar u kom je uništen velik broj objekata. Nakon toga se selo obnavlja po planu F. Florschutza sa novom prostornom organizacijom prilagođenoj tradicionalnoj arhitekturi sa znatnim poboljšanjima.			
Položaj Najzapadniji dio županije, na uzvišenju južno od puta Križevci-Noví Marof			
Stanje očuvanosti Građevni fond je očuvan, ali je samo naselje neuredno i zapušteno te se ne čita planska organizacija naselja i parcela. nekad su dvorišta bila hortikulturno uređena od čega se samo naziru tragovi.			
Dominantna ekspozicija Naselje je na uzvišenju lijepo smješteno kao da je izraslo iz terena i ima dobre ekspozicije na okolne predjele		Volumen naselja Homogen bez velikih promjena u prostoru	
Prostorna organizacija (matrica) Naselje se formiralo u dva zasebna dijela uz sporedni put koji je i njegova glavna ulica od koje se odvajaju manje grane naselja. Bez ikakvih je elemenata centraliteta pa je vjerojatno da plan Florschutza nije izveden do kraja, jedino je škola smještena između ova dva dijela naselja. Parcele se nižu s obje strane puta.			
Javni prostori i građevine Osnovna škola			
Obilježja građevne strukture Građevni fond je uglavnom iz istog perioda obnove sela nakon požara. Stambene građevine su zidane od opeke visine od P do P+1 ovisno o nagibu terena na kom su građene, tlocrtno različite kao i u detaljima obrade. Neke su ožbukane, a neke neožbukane sa kamenim detaljima. Krovovi visoki dvostrešni ili četverostrešni pokriveni crijepom. Gospodarski objekti su također zidani u istom periodu i na isti način kao stambeni, ovisno o mogućnostima vlasnika veći i manji.			
Karakteristična parcela Parcele su različite veličine, uglavnom pravokutnog oblika a variraju od jako uskog izduženog do gotovo kvadratnog. Stambene građevine su uz ulicu postavljene dužim ili kraćim pročeljem, a gospodarski objekti se u produžetku parcele vezuju na njih. Jedino kod širih parcela nastaje još jedan niz gospodarskih objekata uz suprotni rub parcele okomito na ulicu.			
Oprema naselja			
Posebnosti, detalji			
Prijedlog kategorije II			
Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu		datum kolovoz '99	list 1

Naselje/općina Zablatje, Legrad		Županija Koprivničko križevačka	
Vrsta Seosko		Tip Razgranato u nekoliko osnovnih grana	
Datacija Srednjovjekovno			
Povijesne funkcije naselja Župa je na ovom mjestu postojala već u 14. st., spominje se u popisu župa 1334. god. i kasnije u 16. St. ali je tokom 16. st. propala i sjedište župe je premješteno u susjedni Imbriovec.			
Položaj Sjeverni dio županije, na sporednom putu Legrad-Rasinja gdje se isti spaja sa putem iz Đelekovca, na ravnom terenu			
Stanje očuvanosti Očuvan je centralni dio naselja i u potezima očuvana tradicijska arhitektura			
Dominantna ekspozicija Ekspozicije na toranj kapele jer je ravan teren pa je saglediva sa prilaznih putova		Volumen naselja Ujednačen sa novijom gradnjom rubno	
Prostorna organizacija (matrica) Naselje je nastalo uz račvasto raskrižje dvaju putova gdje je i sam centar naselja sa kapelom Sv. Martina, trgovinom, katnim građevinama koje uokviruju raskrižje i velikim očuvanim gospodarskim dvorištem. Parcele se dalje nižu uz putove, a ispred parcela je uski zeleni pojas koji ih odvaja od ulice.			
Javni prostori i građevine Trgovina			
Obilježja građevne strukture Kapela je sagrađena krajem 19. st. dok je stambena gradnja uglavnom spočetka i kasnije iz prve polovine ovog stoljeća. To su zidane građevine uglavnom prizemnice, izuzev par katnica u blizini kapele, pravokutnog tlocrta i sa pročelnom plastikom tog perioda. Prizemnice su najčešće sa dvije prozorske osi dok su katnice sa tri i četiri pokrivene crijepom. Krov dvostrešni paralelno ili okomito na ulicu, a pojavljuju se i četverostrešne novije. Gospodarske građevine su zidane ili drvene također pokrivene crijepom.			
Karakteristična parcela Parcele su u obliku uskog pravokutnika osim većih gospodarstava koja su gotovo kvadratnog oblika. Stambena građevina je zabatno ili podužno orijentirana uz sam ulični rub parcele sa dvorišnom ogradom ili bez i uskim kolnim prolazom na parcelu. U produžetku parcele su gospodarski objekti uz rub parcele prema susjednoj parceli. Dalje parcela prelazi u svoj obradivi dio.			
Oprema naselja Kameno raspelo			
Posebnosti, detalji			
Prijedlog kategorije II			
Ministarstvo kulture, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Zagrebu		datum kolovoz 99	list 1

FOTOGRAFIJE NASELJA:

Područje povijesnog kulturnog krajolika s etnološkim obilježjima - Obrež

Područje kalničkih vinograda s očuvanim potezima drvenih klijeti na padinama Obreža do danas je očuvalo svoja tradicijska obilježja. Klijeti su poredane po hrptu brijega, obostrano uz put, koji slijedi tok brda. Nanizane su paralelno s putem, sljeme krova je paralelno sa smjerom pružanja brijega. Visoka pejzažna kvaliteta prostora, koju čine valovite padine Kalnika, s vinogradarskom tradicijom i velikom zonom očuvanih starih drvenih klijeti definira prostor visoke ambijentalne, arhitektonske i etnološke vrijednosti.

Valorizacija krajolika županije

Sveukupni prostor Koprivničko - križevačke županije u širem smislu riječi ima značenje kulturnog krajolika. Sastoji se od više regionalnih cjelina, ali i relativno dobro očuvane tradicionalne organizacije i slike prostora, izuzev u dijelovima industrijaliziranog i izgrađenog krajolika. To je prostor višestoljetnog naseobinskog kontinuiteta, antropogenog djelovanja i prirodnih vrijednosti. Zone kulturnog krajolika podliježu procjeni i vrednovanju kao i ostale vrste kulturnih dobara. Temeljna metoda je analiza: prostor-naselje-arhitektura.

- oblikovne značajke prostora, morfologija reljefa, vizualne i fizičke kvalitete
- pejzažne i biološke kvalitete
- povijesni naseobinski kontinuitet
- organizacija prostora, očuvanost karakteristične tipologije naselja, arhitekture, elemenata identiteta
- brojnost (kvantiteta) kulturne baštine
- zasebna kvaliteta kulturne (graditeljske i naseobinske) baštine
- očuvanost tradicionalne obrade prostora, prirodnih i poljodjelskih površina
- prostorne dominante
- odnos stare i nove strukture
- konflikti u prostoru

Usporedbeni kriteriji vrednovanja krajolika temelje se na doprinosu i značenju krajolika sa stanovišta:

- prostorno geološkog
- prirodno biološkog

- **kulturno povijesnog**
- **sociološko etnološkog**
- **arhitektonsko urbanističkog**
- **prostorno pejzažnog**
- **arheološkog**
- **gospodarskog**
- **turističko rekreacijskog**
- **edukacijskog**
- **prometnog**

krajolik 0. kategorije - internacionalne vrijednosti, podrazumijeva iznimnu vrijednost značajnu u međunarodnim okvirima.

krajolik 1. kategorije ima veliku vrijednost sa gotovo svih stajališta, u okvirima nacionalnog značenja.

krajolik 2. kategorije ima značenje sa više od 50% stajališta, a neprimjereni i značajkama prostora neprilagođeni zahvati umanjili su mu vrijednost

krajolik 3. kategorije ima značenje sa samo nekoliko stajališta, a ostale su mu vrijednosti znatno narušene

krajolik 4. kategorije nema značenja kao kulturna vrijednost.

Na temelju ovih kriterija usporedbenom analizom, vrednovan je **ukupni prostor Koprivničko križevačke županije kao antropogeni krajolik**, i podijeljen u slijedeće kategorije:

Kulturni krajolici 1/2. kategorije : Kalnik i podgorje

Dolina Drave

Kulturni krajolici 2/3. kategorije: Središnja Podravina

Kalničko i bilogorsko moslavačko područje

Kulturni krajolik 3. kategorije: Kalničko i bilogorsko područje uz Križevce

Dolina Drave (Podravina)

Uže područje Podravine, dolina Drave, pripada kulturni krajoliku Koprivničko-đurđevačkog dijela Podravine koji je oblikovan kontinuiranom naseljenošću cijelog područja od prapovijesti do danas, uz glavne putove i na okolnim dominantnim, zaštićenim točkama. Srednjovjekovlje daje tom prostoru, prepoznatljive osobitosti snažnom trgovinom i obrtom, koji su bili razlogom stvaranja mnogih većih naselja, a koja će upravo od 18. do 20.st. stvoriti, za ovaj kraj vrlo karakterističnu, gustu mrežu naselja 'gradsko seoskog' karaktera. Ona taj svoj karakter neće uspjeti podići na

razinu pravih gradova, prije svega zbog postojanja dominantnog gravitacijskog središta – Koprivnice, koja se jedina među njima uspijeva cjelovito urbanizirati postajući glavni centar cijele zapadne Podravine. Monocentrični karakter prostora s gustom mrežom urbaniziranih seoskih naselja. Spomenička vrijednost ovog područja sličnih je osobina kao ona Križevačko-kalničkog: s jednim velikim kulturno-povijesnim središtem kakav je grad Koprivnica te skupinom vrijednih baroknih arhitektonsko-skulpturalnih cjelina, kao jednim od najistaknutijih u ovom dijelu Hrvatske.

Uže **područje doline Drave** kao krajobrazna jedinica pripada prostoru Podravine, a po svojim prirodnim (pejzažnim i biološkim) karakteristikama, očuvanosti tradicionalne organizacije i načina korištenja prostora, tipologije naselja ima vrijednost kulturnog krajolika. Očuvanost pejzažno bioloških raznolikost, velikih oaza šuma, izgleda krajolika kultiviranog tradicionalnim poljodjelskim kulturama, naselja smještenih uz obalu rijeke ili njezinih rukavaca. Zasad nema značajnijih konfliktnih situacija u prostoru, kao što su pretjerano širenje naselja, ili nove izgradnje neprimjerenih volumena i sadržaja. Problem predstavlja promjena izgleda poljodjelskog krajolika, regulacije potoka u pravocrtnim trasama, nestanak malih močvara i prateće vegetacije. Naselja su smještena na rubovima šuma, ujednačenog volumena i zatvorenih obrisa u kojima dominiraju krovne plohe pokrivene crijepom. Arhitektonska i etnološka vrijednost prevladavajuće pojedinačne građevne strukture unutar naselja je mala, budući da se radi o gradnji novijeg datuma. Iznimnost i rijetkost ovog tipa krajolika, bez obzira na nižu arhitektonsku vrijednost dominirajuće stambene arhitekture, daje prostoru relativno visoku kategoriju. Tipologija naselja, njihov smještaj u prostoru, specifičnost i rijetkost tradicijske arhitekture (drvene stambene kuće u Goli, koševi za kukuruz u Torčecu, hambari), vrijedne sakralne građevine (crkve i kapele), povijesni nasebinski kontinuitet i prirodni fenomen rijeke Drave, daju području Podravine, kao kulturnom krajoliku visoku vrijednost.

SI.53,54,55.
Prostorni i vizualni
identitet
krajolika Podravine

Kalnik

Područje **Kalnika i njegovih istočnih padina**, ima značajke kulturnog krajolika 1/2. kategorije. Cjelokupno sagledavši povijesni razvoj kulturnog krajolika Križevačko-kalničke regije, može se zaključiti da se karakteristika srednjovjekovne raspodijeljenosti prostora na mnogo većih ili manjih feudalnih posjeda s jedne strane i jedinog uistinu gradskog središta i ujedno središta čitavog prostora - slobodnog kraljevskog grada Križevaca, na neki način produžila sve do suvremenosti, budući da se za sve ostale manje centre ne može reći da su svoju urbanost, započetu u 19.st., uspjeli razviti u većoj mjeri. Takva monocentrična organizacija ostaje trajno i temeljno obilježje ovoga prostora. Međutim, iako je činjenica da je koncentracija kulturnih dobara također u Križevcima, koja čini i jednu od najkvalitetnijih grupacija spomenika u sjevernoj Hrvatskoj, treba posebno istaći grupu sakralnih objekata gotičkog doba, zaseban spomenički kompleks u Glogovnici, te središte cjelovite grkokatoličke zajednice u Hrvatskoj u katedrali u Križevcima kao istaknute i vrlo vrijedne nacionalne spomenike.

Zona kulturnog krajolika Kalnika i njegovog podgorja obuhvaća područje parka prirode Kalnik, kulturnog krajolika s etnološkim obilježjima Obreža, Zaistovca, Sv. Helene: vinograde s tradicijskim klijetima, te brojne pojedinačne lokalitete visoko vrednovanih povijesnih građevina: Glogovnicu, sv. Brcka u Kalniku, kapelu u Kamešnici, dvorac u Gornjoj Rijeci, utvrde Veliki i Mali Kalnik itd. Kao prostor ima visoko vrednovane reljefne i pejzažne kvalitete, prostornu morfologiju, povijesni naseobinski kontinuitet kroz očuvane srednjovjekovne utvrde Veliki i Mali Kalnik, trasu antičke i srednjovjekovne komunikacije, srednjovjekovne crkve (u Kalniku, Kamešnici, Glogovnici), očuvan tradicionalni tip sela, ali nažalost bez očuvane tradicionalne drvene arhitekture. Najviši dijelovi Kalnika su pokriveni šumom, a na strateški dobrim pozicijama smještene su utvrde Veliki i Mali Kalnik. U njihovom su se podnožju razvili kao suburbiji sela Kalnik i Gornja Rijeka. Na nižim terenima u morfologiji blago brežuljkastog krajolika, koji je modeliran potočnim dolinama dominira poljodjelski tip krajolika koji se odlikuje izmjenama šumskih površina s livadama i oranicama na proplancima i na padinama. Sela su relativno mala, grupirana kao zaseoci, uglavnom u formi jata, smještena na blagim padinama, okružena poljodjelskim i šumskim površinama. U vizurama dominiraju visoke krovne plohe pokrivene crijepom. Očuvanost i ljepota krajolika s dobro smještenim selima, ali izmijenjene tradicijske arhitekture i većim brojem starih gradova, daju području Kalnika visoku vrijednost antropogenog, kulturnog krajolika.

Sl. 56,57. Vizualni identitet krajolika Kalnika i kalničkog podgorja

Povijesne građevine , sklopovi i prostori najvišeg stupnja valorizacije

Temeljem dosad iznesenih metoda, parametara i kriterija vrednovanja, na području Križevačko koprivničke županije, koja se odlikuje brojnošću kulturnih dobara, izdvajaju se po svojim kulturno povijesnim, arhitektonskim, ambijentalnim i etnološkim obilježjima, neke građevine i prostori koji imaju vanregionalno i nacionalno značenje. Akcentirali smo ih isključivo zbog usmjeravanja prioriteta za njihovo odgovarajuće održavanje, konzervaciju i restauraciju, odnosno uključivanja šire zajednice u njihovu obnovu.

Statistički prikaz stanja kulturnih dobara na području Koprivničko križevačke županije s obzirom na njihov pravni status

	REGISTRIRANE	PREVENTIVNO ZAŠTIĆENE	EVIDENTIRANE prijedlog za registraciju
POVIJESNA GRADSKA NASELJA	2		1
POVIJESNA SEOSKA I GRADSKO SEOSKA NASELJA	1		19
SAKRALNE GRAĐEVINE	35	10	167
STAMBENE GRAĐEVINE	1	1	69
GRAĐEVINE JAVNE NAMJENE		1	32
VOJNE GRAĐEVINE	1	1	5
GOSPODARSKE I IND. GRAĐEVINE		6	13
GROBLJA I GROBNE GRAD.		1	10
JAVNA PLASTIKA		5	34
SPOMENICI I SPOMENIČKA MJESTA	1		8
ARHEOLOŠKA NALAZIŠTA I ZONE	2		220
UKUPNO	43	25	478

Kartografski prikaz: Valorizacija krajolika i kulturnih dobara Koprivničko križevačke županije 1 : 250 000

Valorizacija kulturnih dobara

Provedena analiza i valorizacija kulturne baštine na području Županije u okviru izrade ove studije, rezultirala je listom prijedloga samo najviših kategorija, uzimajući u obzir njegov doprinos i značenje kulturnoj, umjetničkoj, arhitektonskoj, urbanističkoj i etnološkoj topografiji.

Kulturna dobra 1. kategorije (izvanregionalno, nacionalno značenje)

Kulturni krajolik: Podravina (1/2)

Kalnik

Kulturni krajolik s etnološkim obilježjima: Obrež, kalničke klijeti

Povijesne jezgre gradskih obilježja: Križevci

Povijesne građevine i sklopovi,

Stari grad Đurđevac

Utvrda Koprivnica

Utvrda Veliki Kalnik, Kalnik

Kompleks dvorca i perivoja Rubido-Erdödy, Gornja Rijeka

Kapela Sv. Franje, Dropkovec

Župna crkva Uznesenja B. D. Marije, Glogovnica,

Župna crkva Sv. Brcka, Kalnik

Crkva Sv. Križa, Križevci

Župna crkva Sv. Ane i bivši pavlinski samostan, Križevci

Kapela Blažene Djevice Koruške, Križevci

Kompleks grkokatoličke biskupije, Križevci

Franjevački samostan i crkva B. D. Marije, Koprivnica

Grupa baroknih pilova, Koprivnica

Župna crkva Sv. Benedikta, Kloštar Podravski

Župna crkva Sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

Župna crkva Sv. Kuzme i Damjana, Kuzminec

Župna crkva Presvetog Trojstva, Legrad

Grupa baroknih pilova, Legrad

Manastirski kompleks, Lepavina

Kompleks dvorca Inkey i župne crkve Presvetog Trojstva, Rasinja

Sl.58,59.

Utvrda Veliki Kalnik,
Stari grad Đurđevac

Sl.60. Kompleks grkokatoličke biskupije, Križevci
Sl.61. Manastirski kompleks, Lepavina

Sl. 62.
Franjevački samostan i crkva, Koprivnica

Sl. 63.
Unutrašnjost samostanske crkve, Koprivnica

Sl. 64, 65. Grupa baroknih pilova, Legrad;
Unutrašnjost crkve Presv. Trojstva, Legrad

Sl.66,67,68,69. Župna crkva Presv. Trojstva, Legrad; Župna crkva sv. Kuzme i Damjana, Kuzminec

Sl.70,71. Župna crkva sv. Benedikta, Kloštar Podravski

Sl.72,73. Župna crkva sv. Ivana Krstitelja, Koprivnički Ivanec

Sl.74,75,76,77. Kompleks dvorca Inkey i župne crkve Presvetog Trojstva, Rasinja
Kompleks dvorca i perivoja Rubido-Erdödy, Gornja Rijeka

Sl.78,79,80,81.
Župna crkva sv. Brcko, Kalnik
Župna crkva Uznesenja B. D. Marije, Glogovnica

Sl.82,83,84,85. Crkva sv. Križa, Križevci
Kapela sv. Franje, Dropkovec

Sl.86,87: Povijesna urbana jezgra Križevci

Sl. 88,89: Povijesna urbana jezgra Koprivnica

PRIJEDLOG KULTURNIH DOBARA 2. KATEGORIJE (regionalno značenje)**Povijesne jezgre gradskih obilježja:** Koprivnica**Povijesne građevine i sklopovi:** Utvrda Mali Kalnik

Župna crkva Pohođenja B. D. Marije, Cirkvena
Župna crkva Sv. Jurja, Đurđić
Župna crkva Sv. Margarete, G. Dubovec
Župna crkva Uznesenja B. D. Marije, Gornja Rijeka
Kapela Sv. Andrije, Kamešnica
Sinagoga, Križevci
Župna crkva Sv. Mihovila Arh., Miholec
Župna crkva Sv. Ladislava, Raven
Župna crkva Sv. Ivana Krstitelja, Sv. Ivan Žabno
Župna crkva Sv. Petra, Sv. Petar Čvrstec
Župna crkva Sv. Petra, Sv. Petar Orehovec

Župna crkva Sv. Nikole, Koprivnica
Parohijalna crkva Sv. Trojice, Koprivnica
Sinagoga Koprivnica
Župna crkva Uznesenja Marijina, Molve
Filijalna crkva Sv. Helene, Sv. Helena
Kapela Sv. Julijane, Trema
Parohijalna crkva Sv. Mihajla Arh., Velika Mučna
Parohijalna crkva Sv. Georgija, Veliki Poganac
Parohijalna crkva Sv. Georgija, Vojakovac
Župna crkva Sv. Martina, Virje

Vijećnica, Koprivnica
Oružara, Koprivnica
Županijska palača, Križevci
Bivša sabornica, Križevci
Zgrada Muzeja, Križevci
Gospodarsko učilište, Križevci
Hrvatski narodni dom, Križevci
Dvorac Zdenčaj, Raven

5.0. OCJENA OSJETLJIVOSTI I UGROŽENOSTI KULTURNE BAŠTINE

Kulturna baština kao životna sredina, izložena **trajnom utjecaju i pritiscima**, zbog svoje fizičke strukture je naročito osjetljiva i sklona propadanju. Činitelji utjecaja na kulturno dobro:

- pritisak razvoja (adaptacije, prenamjene, industrija, infrastrukturni koridori)
- ekološki pritisci (onečišćenja,)
- prirodne katastrofe (poplave, požari, potresi)
- nebriga i neodržavanje, nedostatak financijskih sredstava, neriješeni imovinski i pravni odnosi

Zbog stalnih pritisaka i svakodnevnih promjena na kulturnim dobrima, treba osigurati **stalno praćenje (monitoring)** stanja očuvanosti, odnosno ugroženosti, te potrebnim zahvatima spriječiti daljnje ugrožavanje i pogoršavanje stanja.

Na području županije razlozi devastacija i ugrožavanja kulturnih dobara su s jedne strane pritisci razvoja, a s druge neodržavanje i zapuštanje povijesnih građevina. Zbog dotrajalosti povijesne građevne strukture, osobito one drvene i nezadovoljavanja suvremenih stambenih standarda, većinom je zamijenjena novom. Srećom najčešći su primjeri izgradnje nove zamjenske strukture slijedili prostorni obrazac tradicionalnog načina gradnje, tako da su naselja u Podravini u većini slučajeva očuvala svoju karakterističnu matricu.

Neodgovarajućim zahvatima prilikom rekonstrukcija i obnove, uništava se povijesna struktura i umanjuje spomenička vrijednost (dvorac Gornja Rijeka, župna crkva u Rasinji) Arhitektonski nekvalitetna nova izgradnja u blizini visoko vrednovanih povijesnih građevina (Koprivnički Ivanec), ili u povijesnoj jezgri Legrada znatno umanjuju njihove vrijednosti.

Zaštitni radovi na povijesnim građevinama

U nizu povijesnih građevina na kojima su se u posljednjih nekoliko godina provodili radovi sanacije i obnove na stručan i konzervatorski ispravan način, dobiveni su zadovoljavajući rezultati prezentacije njihovih arhitektonskih i umjetničkih vrijednosti. Takvi su radovi uglavnom bili financirani od Ministarstva kulture ili iz gradskih i županijskih fondova, prema programima obnove i sanacije koji su bili izrađeni na metodološki stručan način.

Opća metodologija rada na obnovi i sanaciji povijesnih građevina sastoji se od slijedećih faza:

- **prethodna istraživanja** (konzervatorsko restauratorski istražni radovi, arheološka istraživanja, geofizička i geomehanička ispitivanja konstrukcije i okoliša prema potrebi),
- **izrada projekta statičke sanacije** (konstrukcije, temelja, terena i sl.)

- **projekti obnove i arhitektonske prezentacije** (pročelja, interijera i sl.)
- **izvođenje radova pod stalnim konzervatorskim nadzorom**

Na temelju predložene metodologije rada izvođeni su ili su u tijeku, radovi na slijedećim građevinama:

- kapeli sv. Križa u Križevcima (drenaža, obnova krovišta i pročelja)
- župnoj crkvi sv. Brcka na Kalniku (drenaža, obnova krovišta i pročelja).
- župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije, Glogovnica (u tijeku arheološka istraživanja, izrada dokumentacije)
- župnoj crkvi Sv. Petra u Sv. Petru Orehovec (izrada dokumentacije za statičku sanaciju tornja)
- kapeli sv. Andrije, Kamešnica (arheološki i konzervatorski istražni radovi, program obnove, drenaža)
- kapeli sv. Margarete, Gornji Dubovec (konzervatorski, geomehanički i geofizički istražni radovi, projekt statičke sanacije, mikropilotiranje, projekt obnove pročelja)
- Grkokatoličkoj biskupiji (konzervatorski istražni radovi, elaborat obnove pročelne plastike, izvedena drenaža, provode se arheološki istražni radovi)
- kapeli sv. Roka, Križevci (konzervatorski istražni radovi, konzervacija i prezentacija raspeća iz 17.st.)
- kapeli sv. Ladislava, Križevci (sanacija i obnova)
- kapeli sv. Dropkovec (obnovljen je zvonik iz sredstava župe)
- župnoj crkvi sv. Ane, Križevci (sanacija krovišta, uvedeno podno grijanje, program radova)
- pri obnovi važnijih objekata unutar povijesne jezgre Križevci: županijska palača, stambene građevine 19.st.
- dvorcu Gornja Rijeka (konzervatorsko restauratorski istražni radovi, geofizički i geomehanički istražni radovi, **ali radovi koji se izvode su protivni svim konzervatorskim načelima**)
- Starom gradu Đurđevcu (adaptacija potkrovlja za galeriju Lacković, popločenje atrija sa sredstvima grada)
- župnoj crkvi sv. Nikole, Koprivnica (obnova zvonika i pročelja)
- župnoj crkvi sv. Martina Virje (sanacija zemne vlage, krovišta i obnova pročelja)
- župnoj crkvi Presvetog Trojstva, Legrad (drenaža i sanacija vlage, program obnove)
- kapeli Uznesenja B. D. Marije, Močile
- važnijim objektima unutar povijesne jezgre Koprivnica: kuća Večenaj, županijska zgrada, kuća Malančec

Sl.92,93,94. Primjeri devastacija na povijesnim građevinama i prostorima povijesnih jezgri
(neodržavanje, destruktivni zahvat: Gornja Rijeka, župna crkva u Rasinji)

Sl.95,96,97. Primjeri devastacija na povijesnim građevinama i prostorima povijesnih jezgri (Legrad, Rasinja)

6.0. SUSTAV MJERA ZAŠTITE KULTURNIH DOBARA

U cilju očuvanja svih segmenata prostorne baštine provedeno je **zoniranje prostora**, sukladno njegovim pejzažnim, prirodnim, kulturno povijesnim, arhitektonsko urbanističkim, i ostalim vrijednostima kojima je definiran. Stupnjevanje zona zaštite sveukupnog krajolika uvjetovano je vrijednosnim kategorijama, odnosno potrebnim i mogućim režimima intervencija.

Mjere zaštite i očuvanja etnološkog krajolika

Prostor Obreža s kalničkim klijetima održavati kao takav, bez planiranja nove gradnje i sadržaja (odnosi se na gradnju asfaltiranih cesta i građevina). Poželjno bi bilo čitav prostor plasirati u turističkoj ponudi, kao prirodni krajolik s očuvanom graditeljskom baštinom i tradicionalnom kulturom vinograda, uz poduzimanje potrebnih mjera konzervacije tradicijskih drvenih klijeti.

Krajolik 1.kategorije

Prostorne cjeline vrednovane najvišim kategorijama trebalo bi se održavati u okvirima i načinu tradicionalnog korištenja prostora, bez provođenja takvih tehničko tehnoloških i infrastrukturnih zahvata, te znatnijeg proširenja građevinskih područja, koji bi mogli izazvati znatne promjene strukture, prostornih odnosa i oblika. Budući da se njima ne očekuje gospodarski razvoj kojim bi se umanjile temeljne vrijednosti, razvoj bi trebalo usmjeriti prema razvoju ekološkog, kulturnog i agro turizma.

Za područja kulturnih krajolika Podravine i Kalnika, potrebno je provesti konzervatorsku analizu i vrednovanje svih naselja, njihovih prostornih i graditeljskih obilježja, načine tradicionalne poljodjelske obrade, parcelacije, pejzažnih i bioloških vrijednosti, te ostalih činitelja identiteta prostora, u svrhu proglašenja prostora zaštićenim kulturnim krajolikom. Iz provedenih analiza i ocjene stanja, proizašle bi detaljne konzervatorske smjernice i mjere zaštite i uređenja prostorne i građevne strukture. Osobito je važno nove građevine projektirati prema prostornim obrascima tradicionalne, u namjeri da se zadrži kvaliteta slike prostora. Najvrednije primjere tradicijske arhitekture sustavno održavati i obnavljati. **Izraditi programe obnove i razvoja ovih područja** na temelju kojih bi se pribavila potrebna sredstva za takve zahvate. Do izrade takve dokumentacije potrebno je za sve građevinske zahvate koji dovode do promjene prostornih odnosa, pri izdavanju lokacijske dozvole ishoditi posebne uvjete nadležne Uprave za zaštitu kulturne baštine.

Za prošireni prostor parka prirode Kalnik, kao područje kulturnog krajolika koje obuhvaća i kalničkih klijeti, treba izraditi **detaljnu studiju valorizacije svih vrijednosti: kulturno povijesnih i prirodnih**, temeljem koje bi se odredile točne granice i karakter zaštićenog područja te odredili uvjeti za potrebne zahvate na građevinama, naseljima i u prostoru.

Mjere zaštite i unapređenja ovih prostora polaze s stanovišta očuvanja i poboljšanja današnje organizacije i načina korištenja prostora. Predlaže se razvoj i unapređenje načina života na temelju postojećih kvaliteta, kao nositelja prostornog identiteta. To znači zadržavanje postojeće mreže naselja, prometnih komunikacija, šumskih i poljodjelskih površina koje okružuju naselja, prirodnih vodotoka i ostalih vrijednosti u prostoru. U naseljima bi trebalo očuvati, održavati i prilagoditi suvremenim potrebama tradicijsku arhitekturu, a novu gradnju oblikovati na načelu očuvanja karakteristične slike prostora. Eventualne zone širenja seoskih naselja planirati na način uspostave jedinstvenog prostornog koncepta naselja, vrednovane matrice linijskog sela jednostrane izgradnje u područjima uz Dravu, odnosno zbijenog sela sa zaselcima na Kalniku. Prihvatljiv je razvoj ekološkog, kulturnog i seoskog turizma, uz uvođenje kulturnih i društvenih sadržaja, vezanih na tradicionalne običaje tog kraja, proizvodnju zdrave hrane i sl.

Takav pristup razvoju prostora koji se temelji na održavanju i unapređenju zatečenih vrijednosti, **isključuje mogućnost:**

- provođenja novih prometnih sustava (cesta, željeznica, zračne ili riječne luke, produktovoda)
- gradnju infrastrukturnih sustava (**hidroelektrana**, termoelektrana, dalekovoda i energetskih postrojenja) koji mijenjaju izgled krajolika (šumski prosjeci)
- lociranja odlagališta otpada
- uvođenja industrijskih pogona kao i izgradnju ostalih glomaznih volumena kojima se bitno mijenja dosadašnji način korištenja i slika prostora
- provođenja hidromeliorativnih zahvata i pravocrtna regulacije preostalih potoka, te uklanjanje potočne vegetacije (stabala i grmova vrba)

Preporuke za poboljšanje

Od općih mjera kojima bi se moglo poboljšati i unaprijediti stanje krajolika i povijesnih seoskih cjelina predlaže se sljedeće:

- Uspostaviti međuresornu koordinaciju između ministarstava (ili njihovih županijskih razina): gospodarstva, poljoprivrede, turizma, graditeljstva, kulture,

zaštite okoliša; u okviru izrade **zajedničke strategija razvoja i unapređenja visoko vrednovanih ruralnih prostora i krajobraznih cjelina**, s težištem na očuvanju njihovih temeljnih vrijednosti. Izraditi programe razvoja Kalničkog područja s težištem na očuvanju kulturno povijesnih vrijednosti i njihovog uključivanja u turističke itinerere po određenim temama: npr. srednjovjekovni putovi (Glogovnica, Kamešnica, Kalnik...), vinske ceste (Obrež, sv. Helena, Zaistovec..)

Osim toga trebalo bi poticati sljedeće:

- materijalno stimulirati vlasnike u cilju očuvanja graditeljske baštine, prije svega drvene tradicijske arhitekture u seoskim naseljima
- unapređenje poljodjelstva i stočarstva, na principima ekološke proizvodnje
- oživljavanje tradicionalnih vrijednosti duhovne kulture (starih obrta, seoskih običaja, naivnog slikarstva) koji su element prepoznatljivost područja.

Svaki veći zahvat u prostoru zahtjeva izradu Studije utjecaja na okoliš. U postupku izdavanja lokacijske dozvole za sve građevinske radove potrebno je ishoditi zakonom propisane uvjete i odobrenja nadležne službe zaštite kulturne baštine.

U okviru naselja **Hlebine** omogućiti formiranje **muzeja na otvorenom** vezanog uz sadržaje galerije naivne umjetnosti, i očuvanje rijetkih primjera tradicijske arhitekture Podravine.

Krajolik 2. kategorije

Mjere zaštite

Krajolici druge kategorije uglavnom imaju očuvanu i visoko vrednovanu pejzažnu i prirodnu komponentu. To je naročito izraženo na kalničkom i bilogorskom prigorju. Kvaliteta graditeljskih oblika je rjeđa ili je izmijenjena u odnosu na tradicionalnu. Uglavnom su očuvane grupacije sela zaokružena volumena, bez naglašenijih primjera disperzne gradnje kojima bi se narušili prostorni odnosi.

Arhitektonska kvaliteta pojedinačne izgradnje je nevelika, jer se uglavnom radi o novijoj izgradnji. Izgradnja stambenih i gospodarskih kuća uglavnom se kreće u prihvatljivim gabaritima, dvostrešnih krovništa pokrivenih crijepom. Nažalost nailazimo i na primjere ambijentu neprimjerenih volumena i pretencioznog načina oblikovanja s arhitektonskim elementima stranih obilježjima građenja ovog područja (lukovi, arkade, strmi ili plitki nagibi krovništa, pokrov tegolom ili salonitom). Na takvim su građevinama ili uz njih potrebne intervencije kojima bi se umanjio njihov vizualni učinak na širi prostor (usmjerena hortikultura obrada parcele visokom vegetacijom).

U naseljima i njihovim okolnim prostorima poželjne su urbanističke intervencije kojima će se uspostaviti prostorno i oblikovno kvalitetnije stanje. U zoni krajolika 2. kategorije preporuča se da se u seoskim naseljima u oblikovanju stambenih i gospodarskih građevina koriste elementi regionalne arhitekture; gabarit kuće izdužene pravokutne forme, prizemne ili jednokatne visine, dvostrešnog krovišta, pokrivenog crijepom.

Visoku kvalitetu prirodnih predjela treba maksimalno čuvati i poštivati. Građevinska područja širiti u manje kvalitetne predjele, nevelike ekspozicije. Osobito se to odnosi na gospodarske zone, oko kojih treba planirati hortikulturno uređene prostore. Dimenzioniranje zona gradnje za gospodarsku namjenu mora uključiti i min 30% površina neizgrađenih površina s hortikulturnom obradom. Na mjestima s kojih se pružaju vizure na okolicu nije moguća gradnja, izuzev sadržaja koji imaju funkciju vidikovaca, ili su s njima kompatibilni.

Ne prihvaća se otvaranje kamenoloma na pozicijama s istaknutim vizurama, šljunčara i sličnih sadržaja kojima bi se umanjile ili devastirale prostorne i pejzažne vrijednosti. Postojeće kamenolome treba sanirati.

Trase novoplaniranih cesta i željezničkih pruga trebaju uvažiti prostorne i morfološke značajke terena, što znači da se koriste njegove prirodne značajke, a da se zahvati u terenu, kojima se mijenja izgled krajolika, kao što su nadvožnjaci, usjeci i zasjeci izbjegnu, ili svedu na minimum. Dalekovodi i ostali infrastrukturni koridori ne smiju se voditi trasama kojima bi došlo do većih prosjeka šuma. Isto tako je važno da infrastrukturni sistemi (dalekovodi, antene, nadvožnjaci i sl.) prolaze trasama na način da ne zaklanjaju ili ulaze u kvalitetne vizure na vrijedna naselja ili pojedinačna kulturna dobra.

Tijekom izrade Prostornih planova uređenja općina koje ulaze u zonu krajolika 2. kategorije potrebno je provesti detaljniju valorizaciju naselja, izgrađenog i pejzažnog prostora, a planove širenja građevinskih područja i oblike intervencija uskladiti s naprijed iznesenim preporukama.

Preporuke za korištenje

Razvijati sadržaje na temelju postojećih resursa, kvalitetnog prirodnog krajolika, padina Bilogore i Kalnika, etnološkoj i graditeljskoj baštini; kao što su: kulturni, ekološki, seoski turizam, proizvodnja zdrave hrane i sl.

Krajolik 3. kategorije

Urbanističkim i planskim mjerama poboljšati stanje u prostoru, uz očuvanje prirodnih i pejzažnih vrijednosti.

Mjere zaštite povijesnih građevina i sklopova

Opće mjere zaštite i očuvanja povijesnih građevina proizlaze iz njihove spomeničke valorizacije, kao i iz osnovnog načela zaštite, koje se temelji na integralnom sagledavanju spomenika i njegove neposredne okoline. Zahtjeva se neprekidno istraživanje, dokumentiranje i vrednovanje graditeljske baštine s ciljem kvalitetnog dokumentiranja i praćenja stanja radi određivanja potrebnih mjera zaštite i očuvanja građevine i njenog neposrednog okoliša. **Za sve povijesne građevine i sklopove** koji se nalaze u naseljima koja nemaju svojstva kulturnog dobra, ili izvan njih, treba **odrediti granicu i zonu zaštite**, koja svakako mora obuhvatiti i kontaktnu zonu, kao o zonu ekspozicije građevine. Postupak provesti na razini Prostornih planova općina, te ucrtati zone zaštite na karte građevinskih područja. **Unutar tih granica obavezno je sve zahvate provoditi uz posebne uvjete, odnosno prethodno odobrenje nadležne Uprave za zaštitu kulturne baštine.**

Značajni fond kulturnih dobara na području Koprivnice i Križevaca vezan je uz industrijsku arheologiju i građevine vezane uz početke izgradnje željeznice. Zbog nedovoljne dokumentiranosti ove vrste kulturnih dobara potrebno je provesti temeljitiju inventarizaciju i vrednovanje.

Osnovni preduvjet za očuvanje i zaštitu povijesne građevine je njezino redovito održavanje, prije svega: pokrova, stolarije, odvodnje vode, itd. Svaki se građevinski zahvat ima provoditi na temelju odgovarajuće tehničke dokumentacije koja mora imati zakonom propisano odobrenje nadležne Uprave za zaštitu kulturne baštine. **Sustavnu zaštitu i održavanje najvrednijih povijesni građevina i sklopova moguće je provoditi isključivo na temelju odgovarajuće tehničke dokumentacije kojoj kao podloga moraju prethoditi konzervatorsko restauratorski istražni radovi.**

- povijesne građevine treba održavati u okviru njihovog autentičnog okruženja, bez nove gradnje u njihovoj neposrednoj blizini (zone zaštite odrediti u okviru prostornih planova nižeg reda, na kartama građevinskih područja)
- od općih mjera zaštite predviđa se prije svega redovito građevinsko održavanje, sanacija i konzervacija najkvalitetnije i najcjelovitije sačuvane stilske faze, uz obavezne konzervatorske istražne radove na pročeljima i interijeru

- sve građevinske zahvate (uključivo i redovno održavanje) obavezno provoditi uz suglasnost i konzervatorski nadzor uprave za zaštitu kulturne baštine

Za građevine vrednovane najvišim kategorijama treba u okviru nadležne Uprave za zaštitu kulturne baštine, dopuniti postojeću konzervatorsku dokumentaciju, provesti arhitektonsko snimanje i dokumentiranje, istraživanja povijesne građe i građevina, te odrediti potrebne mjere i uvjete za održavanje i sanaciju.

Za sve lokalitete povijesnih građevina i sklopova, obrađene u ovoj Studiji, poglavlje 2.0. Inventarizacija i označene na Preglednoj karti kulturne baštine, potrebno je u postupku ishoda posebnih uvjeta za lokacijsku dozvolu, kao i izdavanja građevne dozvole, ishoditi zakonom propisane posebne uvjete, odnosno prethodnu dozvolu Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine.

Za kulturna dobra vrednovana najvišim kategorijama, nacionalnog i regionalnog značenja trebalo bi i na razini proračuna županije osigurati određena sredstva i participaciju za njihovo održavanje i obnovu.

Mjere zaštite arheoloških lokaliteta i nalazišta

Brojnost potencijalnih arheoloških lokaliteta upućuje na potrebu za rekognisciranjem i istraživanjem.

Na svakoj razini prostornog plana potrebno je uklopiti i davati akcent arheološkim lokalitetima te štititi zone oko navedenih lokaliteta. Svaka intervencija u blizini navedenih lokaliteta zahtijeva prethodna reviziona rekognosciranja i eventualna pokusna istraživanja, da bi se odredila uža zona lokaliteta. U slučaju građevinskog zahvata u užoj zoni lokaliteta potrebno je izvršiti prethodna zaštitna istraživanja te odlučiti o tretmanu lokaliteta ili eventualnoj promjeni projekta građevinskog zahvata.

Posebnu pažnju treba obratiti na mrežu antičkih prometnica te ih do maksimuma štiti do devastacije.

Mjere zaštite povijesnih cjelina gradskih, gradsko seoskih i seoskih obilježja

Planiranje razvoja naselja kao nositelja identiteta kulturnog krajolika treba provoditi na suptilan način, kako ne bi došlo do umanjenja ili obezvređenja njihove prepoznatljivosti. Specifičnost ravničarskih gradsko seoskih i seoskih naselja Podravine, koja se očituje u kompaktnosti volumena naselja, karakterističnoj matrici, profilu ulica, parcelaciji, načinu organizacije parcele, mjerilu i karakteristikama oblikovanja građevina (gabaritima, nagibu krovišta, detalju strehe i krovnog vijenca,

oblikovanju dimnjaka), korištenju materijala završne obrade (ožbukana pročelja, crijep kao pokrov, drvena stolarija) treba i dalje čuvati i održavati. Raznolikost tipova seoskih naselja Bilogorsko moslavačkog i Kalničkog područja mora i dalje ostati prepoznatljiva.

Za sva naselja navedena u Popisu kulturnih dobara (poglavlje 2.0. ove Studije) treba izraditi konzervatorsku dokumentaciju kojom će se definirati zone zaštite te dokumentirati i valorizirati pripadajuća građevna struktura. Granice i zone zaštite povijesnih cjelina moraju se ucrtati na kartama građevinskih područja planova nižeg reda (Prostorni plan uređenja Grada ili općine, Generalni plan uređenja grada), te definirati konzervatorske smjernice, uvjete i mjere očuvanja i zaštite prostora naselja i građevne strukture. Za naselja za koja već postoji temeljna konzervatorska dokumentacija, provesti postupak revizije postojećih zona zaštite i revalorizaciju građevne strukture. Za naselja vrednovana kao kulturna dobra na svim razinama izrade prostornih planova treba izraditi odgovarajuću konzervatorsku dokumentaciju kao jednu od temeljnih studija.

Za naseobinsku baštinu, **povijesne cjeline i dijelove povijesnih cjelina gradskog, gradsko seoskog i seoskog karaktera** treba provesti reviziju postojećih, ili uspostavu novih zona zaštite na temelju usvojene metodologije⁹¹:

- **A zonu najstrože zaštite**, koja uključuje zaštitu i očuvanje svih vrijednosti u prostoru, prostornu organizaciju i potpunu zaštitu građevne strukture
- **B zonu stroge zaštite**, koja podrazumijeva zaštitu prostorne organizacije, svih oblika povijesne matrice i zaštitu povijesne građevne strukture
- **kontaktne zone**, odnosno tampon zone, koje su u fizičkoj vezi sa strogim zonama i povijesnim središtem, imaju ulogu uspostave prostornih odnosa kojima se ne bi narušila njihova povezanost.
- **zone ekspozicije** naselja (povijesnog središta) imaju velik utjecaj na formiranje slike prostora i uspostavu vizura na temeljne vrijednosti. Važne su radi održavanja vizualnih dominantu u prostoru.

Za svaku je zonu potrebno razraditi konzervatorske smjernice i uvjete, odnosno definirati režime mogućih i potrebnih intervencija. Optimalno bi bilo izradu konzervatorske dokumentacije provoditi u okviru polaznih studija za prostorne planove: Generalne planove uređena gradova i Prostorne planove uređenja općina, ili za razinu Urbanističkih planova.

⁹¹Z. Mavar: Stručna uputa, Državna uprava za zaštitu kulturne i prirodne baštine, Zagreb, 1993.

Obveza izrade konzervatorske dokumentacije za Prostorne planove

Neke od povijesnih cjelina temeljito su i cjelovito pokrivene **konzervatorskom dokumentacijom (Koprivnica, Križevci)** stoga bi je za potrebe nove generacije prostornih planova trebalo **reambulirati i dopuniti**. Najveći broj povijesnih cjelina gradsko seoskog i seoskog karaktera nema ni temeljnu dokumentaciju. Pregledom terena ustanovljeno je da unatoč rušenju povijesne građevne strukture i izgradnji novih građevina u recentnom razdoblju, još uvijek postoji velik broj visoko valoriziranih gradsko seoskih naselja, najviše u Podravini i na Kalničkom podgorju, koja zahtijevaju i odgovarajuću konzervatorsku obradu. U okviru izrade niže razine prostornih planova, potrebno je izraditi **konzervatorske podloge** za slijedeće prostore i cjeline:

1. Studija vrednovanja kulturno povijesnih i prirodnih obilježja kulturnih krajolika **Podravine i kalničkog podgorja** u svrhu donošenja akta o proglašenju **zaštićenog kulturnog krajolika**
2. Konzervatorska studija za Prostorni plan uređenja Grada: Đurđevca, Koprivnice, Križevaca,
3. Konzervatorska studija za Prostorni plan uređenja općine: Drnje, Đelekovec, Gola, Hlebina, Kalinovac, Kalnik, Kloštar Podravski, Legrad, Novigrad Podravski, Rasinja Peteranec, Sv. Petar Orehovec, Sokolovac, Sv. Ivan Žabno
4. Revizija konzervatorske dokumentacije za Generalni plan uređenja grada: Koprivnica, Križevci, Đurđevac
5. Konzervatorska studija (revizija postojeće Konzervatorsko urbanističke dokumentacije) za Detaljni plan uređenja (odnosno Urbanistički plan) povijesne jezgre slijedećih gradova: Koprivnice, Križevaca, Đurđevca

Obvezatna konzervatorska dokumentacija mora biti izrađena na način i prema usvojenoj **stručnoj metodologiji** Uprave za zaštitu kulturne baštine, a mjere zaštite kulturne baštine, imaju biti uključene u provedbene odredbe Prostornog plana. **Svaki od navedenih planova mora u postupku donošenja, dobiti suglasnost nadležne Uprave za zaštitu kulturne baštine**, kojom se potvrđuje da je izrađen u skladu sa smjernicama iz Konzervatorske dokumentacije, te da sadrži mjere i provedbene odredbe za ostvarivanje zaštite i očuvanja kulturne baštine.

Preporuke za stalno praćenje promjena na kulturnim dobrima

Radi velikog broja naselja gradsko seoskog i seoskog karaktera koja imaju svojstva kulturnih dobara, a zbog njihovog izuzetnog vitaliteta i stalnih promjena u prostoru, treba osigurati provedbu mjera za odgovarajuću zaštitu i održavanje vrijednosti, kako ne bi došlo do potpunog gubitka njihovog identiteta. Preporuča se osnivanje ispostave Uprave za zaštitu kulturnih dobara u Koprivnici, radi efikasnijeg izdavanja potrebnih odobrenja i stalnog praćenja stanja na terenu.

Preporuke za neke načine komercijalnog korištenja kulturne baštine

Razvoj Županije bi u gospodarskom pogledu trebalo temeljiti osim ostalih resursa, i na očuvanoj baštini; graditeljskoj, kulturno povijesnoj i prostornoj. Prostorna i krajobrazna raznolikost, prepoznatljive i očuvane cjeline – kulturni krajolici Podravine i Bilogorsko kalničkog podgorja s izvanredno očuvanom tipologijom naselja; bogatstvo graditeljske baštine iz svih povijesnih razdoblja, trebali bi naći više mjesta u planiranju razvoja. Prije svega misli se na njihovo uključivanje u kontekstu turističke djelatnosti, (ekološki i kulturni turizam), te agrikulturu - proizvodnju zdrave hrane i sl., kojima ne bi ugrozili njihove temeljne vrijednosti, a osigurala bi se sredstva za održavanje kulturnih dobara. Takve bi razvojne projekte trebalo donijeti na međuresornoj razini.

Poznate vrijednosti moguće je plasirati u okviru turističke djelatnosti, organiziranjem tematskih projekata, vezanih uz pojedine teme iz kulturne povijesti.

Jedna od komercijalno iskoristivih tema je prostor **Podravine i naive**, koji predstavlja **integralni prostor kulturne, prirodne i duhovne baštine**. Očuvanost tradicionalne slike prostora, s karakterističnim nizinskim selima, smještenim uz tok rijeke Drave ili njezinih rukavaca, prepoznatljive matrice i smještaja u prostoru, i nekad specifičnog načina života. Očuvanost krajolika i arhitektonskih oblika, etnološke i duhovne baštine, koji ilustriraju suživot čovjeka i prirodnog okruženja, daje ovom prostoru visoku kulturnu vrijednost. Te je vrijednosti moguće plasirati u okviru turističke ponude, seoskog i eko turizma. Osnovni preduvjet je očuvanje ravnoteže prirodnog i izgrađenog, stoga se na ovom području isključuju zahvati kojima bi se ugrozila ili narušila tradicionalna slika prostora i biološka raznolikost.

Kalničke klijeti i vinogradi otvaraju mogućnost formiranja vinskih cesta i izletničkih destinacija, zdrave hrane i kulinarskih specijaliteta. Mogući vidovi uključivanja povijesnih građevina u turističku djelatnost: putovima gotičkih kapela ili. planinarskim stazama uz utvrde na Kalniku.

ZAKLJUČAK

Kulturnu baštinu možemo očuvati i unaprijediti njeno stanje, ukoliko je u konceptu razvoja prihvatimo kao **resurs**. Zaštita kulturne baštine neodvojiv je element sveukupne čovjekove okoline. Polazišta za njeno očuvanje moraju se uspostavljati na svim razinama prostornog planiranja, od županijskog do detaljnog. Analiza i inventarizacija prostorne i graditeljske baštine pokazuju, da su graditeljski oblici i krajolik koji ih okružuje, srasli u složeni identitet prostora, stvorivši prepoznatljive ambijente antropogenog kulturnog krajolika.

Zbog brojnosti i rasprostranjenosti kulturnih dobara, graditeljske baštine, okružene prirodnim ili kultiviranim krajolikom, provedeno je zoniranje cjelokupnog prostora Županije. Unatoč brojnim primjerima zapuštanja pa i rušenja povijesnih građevina, ostao je sačuvan velik broj vrijednih građevina, lokaliteta, povijesnih jezgri, ali i čitavih zona kulturnog krajolika, koje imaju regionalnu i nacionalnu vrijednost. Izdvojene su najvrednije prostorne cjeline, koje bi u okviru prostornog plana Županije trebalo štititi od svake vrste devastacije, neprimjerenih sadržaja i zahvata kojima bi se mogle umanjiti njihove temeljne vrijednosti. Budući razvoj Županije trebalo bi temeljiti i na resursu kulturne baštine, te je usmjeriti i prema oblicima kulturnog, ekološkog i seoskog turizma, kao komparativnoj prednosti ovog područja.

OSNOVNA BIBLIOGRAFIJA

(monografije; dokumentacija Konzervatorskog odjela u Zagrebu.

Detaljnija bibliografija može se naći u knjigama – “Križevci, grad i okolica” i “Koprivnica, grad i spomenici”)

1. ADAMČEK, J.: *Agrarni odnosi u Hrvatskoj od sredine 15. do kraja 17. stoljeća*, Zagreb, 1980.
2. *Arheološka istraživanja u Podravini* – zbornik, Zagreb, 1990.
3. BEDENKO, V.: *Križevci – razvoj grada*, Glasilo Arhitektonskog fakulteta, br. 3, Zagreb, 1975.
4. BÖSENDORFER, J.: *Crtice iz Slavonske povijesti*, Osijek, 1910.
5. BROZOVIĆ, L.: *Građa za povijest Koprivnice*, Koprivnica, 1978.
6. BUTURAC, J.: *Gornja Rijeka*, Gornja Rijeka, 1979.
7. BUTURAC, J.: *Iz prošlosti Cirkvene i okolice*, Križevački zbornik II, 1982.
8. BUTURAC, J.: *Popisi župa zagrebačke nadbiskupije, 1334. i 1501. godine*, Starine JAZU, br. 59, Zagreb, 1984.
9. BUTURAC, J.: *Regesta za spomenike Križevaca i okolice 1134-1940.*, Križevci, 1991.
10. CUVAJ, A.: *Građa za povijest školstva kraljevine Hrvatske i Slavonije, 1-11.*, Zagreb, 1907-1910.
11. CVEKAN, P.: *Đurđevac*, Đurđevac, 1991.
12. CVEKAN, P.: *Ferdinandovac*, Ferdinandovac, 1996.
13. CVEKAN, P.: *Koprivnica i franjevci*, Koprivnica, 1989.
14. CVEKAN, P.: *Od Gorbonuka do Kloštra Podravskog*, 1990.
15. CVEKAN, P.: *Podravske Sesvete*, Podravske Sesvete, 1994.
16. CVEKAN, P.: *Slavna Majka Močilska*, Močile, 1988.
17. CVEKAN, P.: *Tristo godina samostana i crkve u Koprivnici*, Koprivnica, 1975.
18. CVEKAN, P.: *Virje*, Virje, 1976.
19. CVITANOVIĆ, Đ.: *Sakralna arhitektura baroknog razdoblja I*, Zagreb, 1990.
20. DOBRONIĆ, L.: *Posjedi i sjedišta templara, ivanovaca i sepukralaca u Hrvatskoj*, Rad JAZU 416/XI, Zagreb, 1984.
21. *Dokumentacija Konzervatorskog odjela u Zagrebu*
22. *Elaborat konzervatorsko-urbanističke dokumentacije za PUP povijesne jezgre Križevaca*, Regionalni zavod za zaštitu spomenika kulture u Zagrebu, 1984.
23. *Elaborat konzervatorsko-urbanističke dokumentacije za PUP zaštićene urbanističke cjeline Koprivnice*, 1983.
24. ERNEČIĆ, D.: *Povijest Kunovca*, Koprivnica, 1994.
25. HORVAT, A.: *Barok u kontinentalnoj Hrvatskoj*, Zagreb, 1982.
26. HORVAT, A.: *Između gotike i baroka*, Zagreb, 1975.
27. HORVAT, R.: *Povijest Đurđevca*, Zagreb, 1940.
28. HORVAT, R.: *Rimokatoličke župe u Hrvatskoj Podravini*, Zagreb, 1941.
29. HORVAT, R.: *Povijest slobodnog i kraljevskog grada Koprivnice*, Zagreb, 1943.
30. FELETAR, D.: *Građa za povijest Koprivnice*, Koprivnica, 1978.
31. FELETAR, D.: *Hlebine*, Hlebine, 1984.
32. FELETAR, D.: *Koprivnica*, Koprivnica, 1995.
33. FELETAR, D.: *Kulturno-povijesni spomenici općine Koprivnica*, Koprivnica, 1992.
34. FELETAR, D.: *Studije o Koprivnici*, Čakovec, 1982.
35. FELETAR, D. – ĐURIĆ, T.: *Stari gradovi, dvorci i crkve SZ Hrvatske*, Koprivnica, 1992.
36. FELETAR, D. – ERNEČIĆ, D. – PETRIĆ, H.: *Koprivničko-križevačka županija*, Zagreb, 1997.
37. GUNDRUM-ORIOVČANIN: *Iz križevačkog kraja*, Zagreb, 1907.
38. KLAJČ, N.: *Koprivnica u srednjem vijeku*, Koprivnica, 1987.
39. *Koprivnica, grad i spomenici*, IPU, Zagreb, 1986.
40. *Križevci, grad i okolica*, IPU, Zagreb, 1993.

41. MAĐER, B.: *Časti i dobru zavičaja*, Zagreb, 1937.
42. *Podravski zbornici I-XXII*, Koprivnica, 1976.-97.
43. *Registar arheoloških nalaza i nalazišta sjeverozapadne Hrvatske*, Varaždin, 1990.
44. SZABO, GJ.: *Sredovječni gradovi u Hrvatskoj i Slavoniji*, Zagreb, 1917.
45. ŠČITAROCI, M. i B.: *Dvorci i perivoji u Slavoniji*, Zagreb, 1998.
46. ŠRAMEK, A.-T.: *Slike prošlosti - Sveti Ivan Žabno i okolica*, Sv. Ivan Žabno 1995.
47. *Šematizam Zagrebačke nadbiskupije*, Zagreb, 1996.
48. VEČENAJ, I.: *Mojemu zavičaju*, Zagreb, 1992.

**KARTOGRAFSKI PRIKAZ: VALORIZACIJA KRAJOLIKA I KULTURNIH DOBARA
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKE ŽUPANIJE
1:250 000**